

Sveučilište u Zagrebu

FILOZOFSKI FAKULTET

Nataša Košuta

**KOLOKACIJSKA KOMPETENCIJA
U PISANOJ PROIZVODNJI
SREDNJOŠKOLSKIH UČENIKA
NJEMAČKOGA JEZIKA U HRVATSKOJ**

DOKTORSKI RAD

Zagreb, 2016.

University of Zagreb

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Nataša Košuta

**COLLOCATIONAL COMPETENCE
IN THE WRITTEN PRODUCTION
OF CROATIAN LEARNERS OF GERMAN
AT SECONDARY SCHOOL LEVEL**

DOCTORAL THESIS

Zagreb, 2016

Sveučilište u Zagrebu

FILOZOFSKI FAKULTET

NATAŠA KOŠUTA

**KOLOKACIJSKA KOMPETENCIJA
U PISANOJ PROIZVODNJI
SREDNJOŠKOLSKIH UČENIKA
NJEMAČKOGA JEZIKA U HRVATSKOJ**

DOKTORSKI RAD

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Aneta Stojić

Zagreb, 2016.

University of Zagreb

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Nataša Košuta

**COLLOCATIONAL COMPETENCE
IN THE WRITTEN PRODUCTION
OF CROATIAN LEARNERS OF GERMAN
AT SECONDARY SCHOOL LEVEL**

DOCTORAL THESIS

Supervisor: Associate Professor Aneta Stojić, Ph.D.

Zagreb, 2016

O mentorici

Aneta Stojić izvanredna je profesorica na Odsjeku za germanistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci na kojemu predaje lingvističke kolegije. U svojim znanstvenim radovima bavi se leksikološkim, frazeološkim i kontaktnolingvističkim pojavama u hrvatskome i njemačkome jeziku te implikacijama s primijenjenolingvističkoga aspekta poput translatološkoga i glotodidaktičkoga.

Voditeljica je Poslijediplomskoga specijalističkog studija prevođenja i nositeljica kolegija Pragmatika za prevoditelje, licencirana ispitivačica za njemački jezik u okviru *Austrijske jezične diplome* (ÖAD) te znanstvena voditeljica *Austrijske knjižnice Rijeka*. Članica je važnijih domaćih i međunarodnih lingvističkih, osobito germanističkih udruženja. Usavršavala se u inozemstvu, među ostalim na Institutu za germanistiku Sveučilišta u Beču, Institutu za germanistiku Sveučilišta u Hamburgu te na Institutu za njemački i nizozemski jezik Sveučilišta u Berlinu.

Sudjelovala je na mnogobrojnim međunarodnim konferencijama te objavila tridesetak znanstvenih radova u Hrvatskoj i inozemstvu. Autorica je dvaju sveučilišnih udžbenika i monografije *Kolokacije – prilog teoriji i praksi* koja, kako se navodi u recenziji, „predstavlja jedinstven i plodonosan napor zahvaćanja u višedimenzionalni kolokacijski fenomen i objedinjava sve spoznaje do kojih je došla strana i hrvatska lingvistika i kritički ih propituje, otvara pitanja i mogućnosti psiholingvističkoga i sociolingvističkoga istraživanja kolokacija“ (Neda Borić), „daje naznake i mogućnosti računalne obrade i korpusne lingvistike za potrebe istraživanja kolokacija, te nudi rješenja ili bar otvara mogućnosti sagledavanja rješenja na glotodidaktičkoj, translatološkoj i leksikografskoj razini“ (Marija Turk).

Zahvala

Naizgled se čini da je uspjeh rezultat djelovanja isključivo pojedinca, a put do njega brižljivo satkan od učinjenih odabira i donesenih odluka. No ako bolje promislimo, shvaćamo kako na vlastitome putu do uspjeha susrećemo mnogo ljudi i ruku koje ga pomažu tkati. Stoga na ovome mjestu želim zahvaliti svima koji su na različite načine doprinijeli radu na ovoj doktorskoj disertaciji.

Zahvalu ponajprije upućujem izv. prof. dr. sc. Vesni Bagarić Medve s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Osijeku te Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja koji je omogućio ovo istraživanje stavivši pisane uratke učenika s više razine državne mature za njemački jezik na raspolaganje u istraživačke svrhe.

Također želim zahvaliti svojoj profesorici metodike i kolegici red. prof. dr. sc. Nevenki Blažević na podršci koju mi je iskazivala i svim dobronamjernim savjetima.

Osobitu zahvalnost želim izraziti svojoj mentorici izv. prof. dr. sc. Aneti Stojić s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci koja ne samo da me je nadahnula svojim radovima, nego je njezina podrška bila presudna u uspješnom provođenju ovoga istraživanja. Svojoj mentorici zahvaljujem na pomoći pri izradi doktorske disertacije i uloženoj trudu, kao i na svim idejama i kvalitetnim rješenjima koja su proizašla iz naših diskusija o kolokacijskoj problematici.

Rad na ovoj doktorskoj disertaciji umnogome me je obogatio. Put od ideje do gotovoga proizvoda bio je dug i zahtjevan, a često se u sve upleo i život. Mnogo sam puta bila u iskušenju odustati. Stoga na ovome mjestu želim u prvome redu zahvaliti svojoj mami Nevenki (Neni) koja nikada nije prestala vjerovati u mene, a zatim i svome suprugu Zoranu te svojoj kćeri Maji na velikome strpljenju, razumijevanju i potpori.

Na podršci zahvaljujem i svojim prijateljima s Poslijediplomskoga studija Glotodidaktike, „riječkoj ekipi“ – Ani, Maši, Sanji te posebno Jakobu.

Sada na kraju dovršenoga posla zaključujem kako ne samo da je bio vrijedan bavljenja, nego me je naučio spoznati sebe jer ovo na mnogo načina nije bio samo put od postavljanja hipoteza do dobivanja i interpretacije rezultata. Veliko hvala svima koji su mi na tome putu pomagali.

SAŽETAK

Kolokacijska kompetencija učenika stranoga jezika kao sposobnost uočavanja, razumijevanja i korištenja kolokacija odnosno prihvatljivih kombinacija riječi na sintagmatskoj razini, tema je koja posebice posljednjih desetljeća zaokuplja pažnju jezikoslovaca. U recentnoj se literaturi o kolokacijskoj problematici sve više ističe potreba provođenja kontrastivnih istraživanja kolokacija kao podloga za znanstveno proučavanje i razvijanje kolokacijske kompetencije učenika stranoga jezika jer je usporede li se kolokacije u različitim jezicima većinom riječ o nekongruentnim strukturama. Za razliku od europskoga konteksta, u Hrvatskoj su empirijska istraživanja kolokacijske kompetencije učenika stranoga jezika još uvijek nedostatna i sporadična, posebice u okviru njemačkoga kao stranoga jezika.

Cilj je ovoga istraživanja ispitati kolokacijsku kompetenciju u pisanoj proizvodnji hrvatskih učenika njemačkoga jezika po završetku srednjoškolskoga obrazovanja, za koje se procjenjuje da su njemačkim jezikom ovladali na B2 razini prema Zajedničkome europskome referentnom okviru za jezike (ZEROJ-u). S tim u vezi analizirano je 300 učeničkih sastavaka iz jedanaest županija Republike Hrvatske na dvije različite teme s ciljem ekstrahiranja kolokacija. Namjera je bila utvrditi zastupljenost pojedinih tipova kolokacijskih sveza prema Hausmannovoj tipologiji, zastupljenost prihvatljivih i neprihvatljivih kolokacija te tipične pogreške u kolokacijskome slaganju. Istraživanjem je potvrđen utjecaj materinskoga jezika, ali i ciljnoga jezika na kolokacijsku kompetenciju ispitanika, što je u skladu i s rezultatima prethodnih istraživanja, odnosno s činjenicom da se čak i kod naprednih učenika stranoga jezika javljaju pogreške u korištenju kolokacija.

Međutim, provedeno je istraživanje otvorilo brojna druga pitanja, s tim u vezi i pitanje revidiranja Hausmannove tipologije kolokacijskih sveza za potrebe istraživanja i poučavanja kolokacija za hrvatske učenike njemačkoga jezika. Zaključna se promišljanja odnose na isticanje potrebe provođenja daljnjih istraživanja s ciljem utvrđivanja nekongruentnih struktura na razini hrvatskoga kao polaznoga i njemačkoga kao ciljnoga jezika kako bi se na temelju rezultata tih istraživanja izradile odgovarajuće vježbe za razvijanje kolokacijske kompetencije hrvatskih učenika njemačkoga jezika.

Ključne riječi: kolokacijska kompetencija, proizvodnja na stranome jeziku, B2 razina prema ZEROJ-u, kontrastivni pristup, njemački kao ciljni jezik, hrvatski kao polazni jezik

SUMMARY

Collocation competence among foreign language students, defined as the ability to recognize, understand, and use collocations (acceptable word combinations at the syntagmatic level), is a topic that has particularly in recent decades been attracting the attention of researchers. One of the reasons for this is the role of collocations in everyday communication, and thus in mastering a foreign language because they, as stated in relevant literature, allow a fluent and economical use of language similar to that of native speakers. This means that a collocation-competent speaker is also communicatively competent (Kromann, 1989; Valentić, 2005; Petrović, 2007; Stojić and Barić, 2013).

Therefore the need is increasingly emphasized to carry out contrastive research on collocations as the very foundation for scientific research and development of collocation competence among foreign language students (e.g. Bahns, 1993a, 1997; Valentić, 2002; Bergerová, 2012). The importance of a contrastive approach to the topic of collocations is reflected in the fact that previous research, which focused on the acquisition of collocation competence in a foreign language, had already determined that errors in collocation phrases are usually a result of the linguistic transfer from the native language (e.g. Bahns, 1997; Reder, 2006a, 2006b, 2008, 2013; Manfraß, 2011; Nesselhauf, 2003; Fan, 2009; Pavičić Takač and Miščin, 2013), and that errors in the use of collocations occur even at advanced stages of foreign language acquisition (Bahns and Sibilis, 1992; Nesselhauf, 2003; Borić, 2004; Reder, 2006a, 2013). The reason for this is the impossibility of a free combination of collocation components in a language because these are fixed combinations of which native speakers of a particular language possess intuitive knowledge, unlike a student of a foreign language who has yet to master them. Such word combinations at the level of interlinguistic comparison are arbitrary and specific to each language.

The application of the contrastive approach should therefore establish incongruent structures – those which in a foreign language do not have a direct translation equivalent from the native language, and it is those collocations that should be taught (Bahns, 1993a). In contrast to the European context and beyond, research, especially empirical, conducted in the Republic of Croatia on the collocation competence among students of a foreign language is still insufficient and sporadic. In addition to the topic of collocation competence within the framework of Croatian as a foreign language (Petrović, 2007; Bergovec, 2007), contrastive research of collocation competence is emphasized in the context of English as a foreign language (Borić, 2004; Valentić, 2002, 2005; Špiranec, 2005; Carević, 2010; Miščin, 2012;

Pavičić Takač and Miščin, 2013), while deliberations on collocation competence at the level of Croatian as a native language and German as the target language are still scarce (Šnjarić, 2008, 2009; Stojić and Murica, 2010; Košuta, 2012; Stojić and Barić, 2013). Given the above mentioned, research was conducted on the written collocation competence among Croatian students of German language at the end of their high school education. These students were estimated to have mastered the German language at the B2 level according to the Common European Framework of Reference for Languages.

This thesis is designed so that the introductory part is followed by an outline of the collocation topic. Collocations are in the theoretical part observed from the linguistic and glottodidactic aspects, as well as within the framework of statistical and phrasal approaches that are essential for observing collocations from the applied aspects. In the theoretical part the impossibility of a single determination of collocations is emphasized that most authors place between free word bonds, one the one hand, and phrasemes, on the other. Therefore, in this thesis, the status of collocations is determined with the help of recent German collocations dictionaries (Quasthoff, 2011 and Häcki Buhofer et al., 2014) and the corpus provided by the Institute for the German language in Mannheim (<http://corpora.ids-mannheim.de/ccdb/>). Collocation competence is examined with the application of Hausmann's typology of bound collocations (Hausmann, 1990:vi-vii) which is, according to the opinion of many authors, applicable to teaching collocations in foreign language acquisition (e.g. Herbst and Götz-Votteler, 2007; Konecny, 2010b; Stojić and Barić, 2013) and the typology of errors that Reder (2006a:136-144) used in her research with students of the German language, native speakers of the Hungarian language.

On a sample of 300 essays on two different topics from eleven Croatian counties it was attempted to establish the representation of certain types of bound collocations in Hausmann's typology of bound collocations (Hausmann, 1990:vi-vii), acceptable and unacceptable collocations in the respondents' texts, as well as typical errors in collocation phrases in order for the research results to be correlated with the results of previous research especially in the context of German as a foreign language (Reder, 2006a, 2006b).

In this research, and in accordance with the available literature, the largest representation of the bound collocation type verb + noun, in the function of an object, and adjective + noun was established, as well as a greater representation of acceptable collocations, while errors in collocation phrases show the highest representation of the native language transfer. However, an almost equal number of errors was determined which can be explained by the the source-language transfer and a number of other errors. These findings

emphasize the need of conducting further research. Statistically significant results show that the type of collocation phrase, the type of transfer and error vary with regards to the essay topic, and that the type of transfer and of error vary according to the type of collocation phrase. Based on the conducted research some other questions have arisen such as the need to revise Hausmann's typology of bound collocations for the purposes of research and teaching collocations to Croatian students of the German language.

Final considerations relate to the emphasis of the need to conduct further research so as to determine the incongruous structure at the level of Croatian as the source language and German as the target language in order to create appropriate exercises for the development of collocation competences among Croatian students of the German language based on the results of this research. It is expected that the above mentioned results will contribute to the deliberations on the topic of collocations at the level of Croatian as the source language and German as the target language, and provide a basis for future contrastive research on collocations.

Keywords: collocation competence, foreign language production, B2 level according to CEFR, contrastive approach, German as the target language, Croatian as the source language

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. TEORIJSKA RAZMATRANJA	6
2.1. Lingvistički aspekt.....	7
2.1.1. Britanski kontekstualizam i statistički pristup	10
2.1.2. Frazeološka teorija i frazeološki pristup	14
2.2. Glotodidaktički aspekt.....	26
2.2.1. Kolokacijska kompetencija i leksički pristup učenju vokabulara	27
2.2.2. Kolokacijska kompetencija i učenik stranoga jezika	28
2.2.3. Kontrastivni pristup u poučavanju kolokacija.....	33
2.2.4. Tipologija pogrešaka u kolokacijskome slaganju	36
2.2.5. Kolokacije u proizvodnji na stranome jeziku.....	40
2.2.6. Hausmannova tipologija kolokacijskih sveza i kolokacijsko učenje	43
3. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE – METODOLOGIJA POSTUPKA.....	48
3.1. Ciljevi i hipoteze istraživanja	48
3.2. Uzorak i korpus	49
3.3. Instrument i postupak	51
3.3.1. Ekstrahiranje kolokacija.....	54
3.3.2. Analiza kolokacija.....	57
4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE – PRIKAZ I INTERPRETACIJA REZULTATA	65
4.1. Prikaz rezultata deskriptivne statistike	65
4.1.1. Uzorak	65
4.1.2. Zastupljenost pojedinih tipova kolokacijskih sveza.....	65
4.1.3. Zastupljenost prihvatljivih i neprihvatljivih kolokacija	66
4.1.4. Tipične pogreške u kolokacijskome slaganju.....	67
4.2. Prikaz statistički značajnih razlika	70
4.2.1. Značajnost razlika prema temi sastavaka	70
4.2.2. Značajnost razlika prema tipu kolokacijske sveze	75
4.3. Interpretacija rezultata	79
4.3.1. Interpretacija rezultata vezano uz istraživačke probleme i polazne hipoteze	79
4.3.2. Interpretacija rezultata statističke značajnosti.....	99
4.3.3. Interpretacija rezultata vezano uz teorijske i glotodidaktičke implikacije	100
5. ZAKLJUČAK I SMJERNICE ZA BUDUĆA ISTRAŽIVANJA	105

LITERATURA.....	108
PRILOZI.....	121
ŽIVOTOPIS	204
OBJAVLJENI RADOVI.....	205

1. UVOD

Tema je ove doktorske disertacije kolokacijska kompetencija u pisanoj proizvodnji hrvatskih učenika njemačkoga jezika na kraju srednjoškolskoga obrazovanja gimnazijskoga usmjerenja za koje se pretpostavlja da su dosegli razinu B2 poznavanja njemačkoga jezika prema Zajedničkome europskome referentnom okviru za jezike (u daljnjem tekstu ZEROJ).

Razlog za odabir teme svoje uporište nalazi u višegodišnjem iskustvu autorice u poučavanju njemačkoga kao stranoga jezika u srednjoj školi te na studiju Njemačkoga jezika i književnosti, gdje je autorica u radu s učenicima odnosno studentima zapazila da oni slažući riječi na sintagmatskoj razini¹ često koriste kombinacije riječi koje nisu u skladu s uporabnom normom njemačkoga jezika. Isto se ističe u brojnim znanstvenim i stručnim radovima o stjecanju kolokacijske kompetencije. Naime, govoreći o kolokacijama govorimo o specifičnim svezama riječi na sintagmatskoj razini čije se sastavnice ne mogu slobodno kombinirati, već u svakome jeziku podliježu određenim restrikcijama. Upravo zbog nemogućnosti slobodnoga kombiniranja sastavnica kolokacije u nekome jeziku na razini proizvodnje nerijetko dolazi do njihove pogrešne uporabe dok na razini primanja zbog svoga relativno transparentnoga značenja ne predstavljaju problem.

Kolokacija² se u rječniku stručnoga nazivlja za njemački kao strani i drugi jezik (Barkowski i Krumm, 2010) definira kao često supojavljivanje u pravilu dviju riječi u nekoj sintagmi³. Riječ je o manje ili više čvrstim parovima riječi (prije svega pridjev + imenica te imenica + glagol) koje se mogu očekivati u određenome kontekstu (*plava – kosa; auto – kočiti*). Također se navodi kako su u nastavi stranoga jezika kolokacije pomoć u ovladavanju novim leksikom (Willkop, 2010:155). Iako su sintagmatski odnosi⁴ predmetom interesa lingvista već duži niz desetljeća i mnogo stariji nego sam naziv *kolokacija* (Stojić, 2012:12), istraživanje kolokacija u procesu ovladavanja stranim jezikom relativno je nova pojava (Miščin, 2012:4) te se tek posljednjih dvadesetak godina počinju provoditi sustavnija

---

¹Sintagmatska razina obuhvaća sintagmatske odnose u jeziku. Sintagmatski odnosi su odnosi između dviju ili više jedinica u jednome nizu kod kojih se jedinice uzajamno ne isključuju kao npr. odnosi između riječi u rečenici koje su nanizane po određenim pravilima (Simeon, 1969b:386).

²Naziv kolokacija potječe iz latinskoga jezika collocare = con-locare, a označava susmještanje (Hausmann, 1990:v).

³Naziv sintagma prvi je uveo F. de Saussure, a definira ju kao dvočlanu jezičnu strukturu čiji su dijelovi međusobno zavisni (Simeon, 1969b:382-384).

⁴Za razliku od sintagmatskih odnosa kao odnosa između dviju ili više jedinica u jednome nizu kod kojih se jedinice uzajamno ne isključuju (Simeon, 1969b:386), paradigmatički odnosi podrazumijevaju odnose između jedinica koje mogu doći u istom kontekstu i koje se, barem u danom kontekstu, uzajamno isključuju (Simeon, 1969b:12).

kontrastivna istraživanja kolokacija. Naziv kolokacija svoje porijeklo vuče iz britanskoga kontekstualizma⁵, a nastaje kao rezultat Firthovih zapažanja o supojavljivanju određenih riječi u određenim kontekstima (Firth, 1957:194-195). Pristupajući toj pojavi kao složenome leksičko-semantičkom fenomenu, Firth kolokaciju definira kao uobičajenu, očekivanu svezu dviju riječi na sintagmatskoj razini čije značenje počiva na međusobnome odnosu sastavnica kolokacijske sveze i određenim restrikcijama u njihovu kombiniranju, pri čemu se spominje i mogućnost postojanja ekvivalentnih kolokacijskih sveza u različitim jezicima⁶ (Firth, 1957:195-196). Firthova (ibidem) razmatranja kolokacija postala su polazište za mnoge njihove kasnije interpretacije i mnoga njihova tumačenja (Valentić, 2002:549; Stojić i Murica, 2010:112) u okviru različitih lingvističkih disciplina, zbog čega ni do danas ne postoji teorijska podloga⁷ koja bi olakšala proučavanje kolokacija s primijenjenoga aspekta posebice u području leksikografije, prevođenja i ovladavanja stranim jezikom (Stojić, 2012:93), te omogućila njihovo sustavno kontrastivno proučavanje, a tako i mogućnost implementacije dobivenih rezultata u nastavu stranoga jezika (Valentić, 2002:550).

Stručnjaci se slažu u tome da kolokacijski pristup učenju riječi⁸ treba zauzeti važno mjesto u nastavi stranoga jezika jer korištenje kolokacija omogućava njegovu prirodnu i tečnu uporabu (Borić, 2004:63; Valentić, 2005:778), što znači da je kolokacijski kompetentan govornik ujedno i komunikacijski kompetentan (Valentić, 2005:778; Petrović, 2007:33). Kako bi se uopće utvrdilo koje kolokacije treba poučavati, potrebno je zaključke donositi na temelju rezultata kontrastivnih istraživanja, odnosno usporedbe kolokacija materinskoga i stranoga jezika (Bahns, 1993:61; Valentić, 2002:550; Bergerová, 2012:70) s obzirom na to da je obrazac formiranja kolokacija imanentan svakom jeziku te da ne postoje pravila prema kojima bi se određene riječi u nekome jeziku mogle kombinirati u prihvatljive kombinacije (Borić, 2004:65). Upravo idiosinkratički⁹ karakter kolokacijske sveze predstavlja kamen spoticanja u proizvodnji iskaza na stranome jeziku jer se učenik ne može osloniti na poznate strukture iz materinskoga jezika (Šnjarić, 2009:281; Reder, 2011a:136). Isticanje potrebe provođenja kontrastivnih istraživanja s ciljem poboljšanja nastavne prakse stranoga jezika u

---

⁵Britanski kontekstualizam kao naziv raširen je u njemačkoj literaturi, a odnosi se na lingvističku teoriju koja se bavi korpusnim istraživanjima jezika na deskriptivnoj razini, odnosno istraživanjem funkcije riječi u tekstu čije značenje proizlazi iz jezičnoga i situacijskoga konteksta (Stojić, 2012:18).

⁶Nazivi *kolokacija* i *kolokacijska sveza* u ovome se radu upotrebljavaju kao sinonimi.

⁷Pod time se u prvome redu misli na nepostojanje jednoznačne definicije kolokacija kao preduvjeta za njihovo razgraničavanje od slobodnih sintagmi i frazema (Košuta, 2012:273).

⁸Pod kolokacijskim pristupom učenju riječi u stranome jeziku podrazumijeva se poučavanje i učenje višečlanih, čvršće povezanih leksičkih cjelina, za razliku od poučavanja i učenja pojedinačnih, izoliranih riječi (Borić, 2004:66).

⁹Riječ idiosinkratički ovdje se rabi u značenju specifičan, individualan, poseban.

smislu razvijanja kolokacijske kompetencije učenika ciljnoga jezika temelji se na potrebi utvrđivanja kongruentnih i nekongruentnih struktura između polaznoga i ciljnoga jezika te činjenici da kod nekongruentnih struktura dolazi do pogrešaka u proizvodnji iskaza na stranome jeziku, što je utvrđeno različitim prethodnim istraživanjima (npr. Bahns i Sibilis, 1992:159; Nesselhauf, 2003:238; Borić, 2004:65; Reder, 2006b:157; Šnjarić, 2008:60).

S obzirom na to da većina stručnjaka prihvaća Hausmannovu strukturnu raščlambu kolokacija na bazu kao nositelja značenja kolokacije i kolokator kao modifikator temeljnoga značenja (Petrović, 2008:32), ovo će se istraživanje usmjeriti na utvrđivanje zastupljenosti pojedinih tipova kolokacijskih sveza u pisanoj proizvodnji hrvatskih učenika njemačkoga jezika prema Hausmannovom modelu opisa kolokacija (Hausmann, 1990:vi-vii). Osim što je jedna od najpoznatijih i najčešće citiranih klasifikacija u literaturi (Konecny, 2010a:187), Hausmannova je klasifikacija kolokacija prema mišljenju nekih autora (Konecny, 2010b:1208; Stojić i Murica, 2010:118; Košuta, 2012:269) primjenjiva u poučavanju i učenju kolokacija u stranome jeziku.

Osim ispitivanja zastupljenosti pojedinih tipova kolokacijskih sveza ovo istraživanje ima za cilj utvrditi neprihvatljive kolokacijske sveze u učeničkim tekstovima, a s tim u vezi i tipične pogreške u kolokacijskome slaganju¹⁰. One će se odrediti prema klasifikaciji pogrešaka što ju je predložila Reder (2006a) kako bi se na temelju rezultata istraživanja mogli izvesti zaključci o slaganju leksičkih jedinica u kolokacijsku svezu, što bi moglo poslužiti kao polazište za razradu učinkovitih pristupa u poučavanju ovih specifičnih sveza riječi u nastavi njemačkoga kao stranoga jezika.

U skladu s prethodno navedenim, osnovni je cilj ovoga rada stjecanje uvida u kolokacijsku kompetenciju hrvatskih učenika njemačkoga jezika u pisanoj proizvodnji po završetku srednjoškolskoga obrazovanja, što će doprinijeti boljem razumijevanju procesa stjecanja kolokacijske kompetencije u njemačkome kao stranome jeziku te kontrastivnome proučavanju kolokacija na razini hrvatskoga kao polaznoga i njemačkoga kao ciljnoga¹¹ jezika.

Istraživanju se proizvodne kolokacijske kompetencije hrvatskih učenika njemačkoga jezika po završetku srednjoškolskoga obrazovanja pristupa postavljanjem sljedećih ciljeva:

---

¹⁰Pod pojmom *kolokacijsko slaganje* podrazumijeva se kombiniranje dviju riječi (kao sastavnica kolokacije) u kolokacijsku svezu, prema Petrović (2008:31).

¹¹Izrazi *ciljni jezik* i *jezik cilj* u ovome radu odnose se na strani jezik koji učenik uči.

1. Utvrditi zastupljenost pojedinih tipova kolokacijskih sveza
2. Utvrditi zastupljenost prihvatljivih i neprihvatljivih kolokacija
3. Utvrditi tipične pogreške u kolokacijskome slaganju

S obzirom na postavljene ciljeve pretpostavlja se potvrda sljedećih hipoteza:

1. Učenici će upotrebljavati veći broj kolokacija tipa imenica + glagol (u funkciji objekta) te pridjev + imenica.
2. Učenici će upotrebljavati veći broj prihvatljivih nego neprihvatljivih kolokacija.
3. Najveći broj pogrešaka u kolokacijskome slaganju moći će se dovesti u vezu s prijenosom iz materinskoga jezika.

Prikaz istraživane problematike zamišljen je u pet poglavlja podijeljenih u potpoglavlja. Prvo je poglavlje koncipirano kao uvod, nakon čega u drugome poglavlju slijedi smještanje kolokacijske problematike u teorijski okvir koji uključuje promatranje kolokacija s lingvističkoga i glotodidaktičkoga aspekta. U okviru lingvističkoga aspekta bavljenja kolokacijama tematizirat će se oni pristupi koji su relevantni za proučavanje kolokacijske problematike s glotodidaktičkoga aspekta, a to su statistički i frazeološki pristup određenju toga fenomena. To uključuje bavljenje pojmovnim određenjem kolokacija, njihovim razgraničavanjem od slobodnih kombinacija riječi s jedne strane i frazeoloških jedinica s druge strane polazeći od toga da je jasno određenje predmeta istraživanja bitna pretpostavka za stvaranje teorijske podloge koja bi omogućila empirijska istraživanja¹². Vezano uz sagledavanje kolokacija s glotodidaktičkoga aspekta istaknut će se promatranja kolokacijske problematike ključna za razumijevanje teme i empirijskoga dijela istraživanja – određenje kolokacijske kompetencije s aspekta leksičkoga pristupa vokabularu i učenika stranoga jezika, kontrastivni pristup u poučavanju kolokacija, tipologija pogrešaka u kolokacijskome slaganju, kolokacije u pisanoj proizvodnji na stranome jeziku te Hausmannova tipologija kolokacijskih sveza i kolokacijsko učenje. Uz navedeno dotaknut će se i pitanje uloge materinskoga¹³ jezika u ovladavanju¹⁴ kolokacijama u stranome jeziku, ne samo u smislu negativnoga transfera¹⁵, već i kao pomoć u usvajanju kolokacija u stranome jeziku. S tim u vezi tematizirat će se i

¹²Kompleksniji uvid i sustavni prikaz kolokacijske problematike na hrvatskome jeziku, koji uključuje sve važnije dosadašnje spoznaje o kolokacijama u jezikoslovlju te daje pregled ostalih teorijskih pristupa koji su razvili svoju vlastitu terminologiju, može se naći u Stojić (2012). Vrijedan doprinos usustavljanju kolokacijske problematike donosi i Blagus Bartolec (2014) s naglaskom na klasifikaciju kolokacijskih sveza u hrvatskome jeziku.

¹³Za materinski i strani jezik u ovome će se radu kao sinonimi rabiti i nazivi polazni i ciljni jezik tj. jezik cilj.

¹⁴U ovome će se radu uz termin *ovladavanje* stranim jezikom, kao sinonim rabiti i termin *učenje*, za razliku od *usvajanja* jezika koji se koristi za nepoučavano znanje (ZEROJ, 2005:142).

¹⁵Pod negativnim transferom misli se na mogući negativan utjecaj materinskoga jezika na ovladavanje stranim jezikom, u skladu s postavkama kontrastivne analize da sličnosti između polaznoga i ciljnoga jezika mogu dovesti do pozitivnoga, a razlike do negativnoga transfera (prijenosa) (Schmidt, 2002:339).

primjenjivost Hausmannove tipologije kolokacijskih sveza u okviru kolokacijskoga učenja vokabulara. Treće i četvrto poglavlje posvećeno je empirijskome istraživanju pisane proizvodne kolokacijske kompetencije učenika njemačkoga jezika u Hrvatskoj. Pritom se treće poglavlje bavi ciljevima i hipotezama istraživanja te opisom uzorka, korpusa i postupka istraživanja, dok se u četvrtome poglavlju na temelju prikaza i interpretacije rezultata istraživanja razmatraju metodičke implikacije za nastavnu praksu njemačkoga kao stranoga jezika za učenike čiji je materinski jezik hrvatski. U okviru petoga poglavlja i zaključnih promišljanja tematiziraju se nove spoznaje i mogućnosti daljnjih istraživanja kolokacijske problematike na razini hrvatskoga kao polaznoga i njemačkoga kao ciljnoga jezika s naglaskom na ovladavanje kolokacijama u okviru nastave njemačkoga kao stranoga jezika.

2. TEORIJSKA RAZMATRANJA

Zanimanje za proučavanje fenomena kolokacija prisutno je u okviru lingvističkih istraživanja od početka 20. stoljeća, iako je sam naziv kolokacija starijega datuma. Brojna su lingvistička istraživanja u okviru različitih disciplina i specifičnih pristupa nastojala utvrditi pojedina obilježja kolokacija te ponuditi svoju interpretaciju i definiciju istraživane pojave. Kolokacije se tako istražuju s teorijskoga, kontrastivnoga, semantičkoga, leksikografskoga aspekta, zatim s aspekta jezika struke i u novije vrijeme glotodidaktičkoga aspekta¹⁶. No najzastupljenije je shvaćanje kolokacija koje počiva na dvama kriterijima – s jedne strane na čestotnosti udruživanja leksema u sintagmatsku svezu, a s druge strane na značenjskome potencijalu članova koji čine takvu jednu svezu.

S obzirom na navedene kriterije, suvremena proučavanja kolokacija karakterizira tzv. statistički i frazeološki pristup razmatranju kolokacijske problematike. Oba pristupa svoja polazišta nalaze u okviru određene teorije, pa se tako statistički pristup razvio u okviru teorije britanskoga kontekstualizma, dok se frazeološki pristup razvio u okviru istoimene (frazeološke) teorije. Teorija britanskoga kontekstualizma fenomenu kolokacije pristupa s aspekta čestotnosti¹⁷, definirajući kolokaciju na temelju učestalosti njezina pojavljivanja, dok se u okviru frazeološkoga pristupa kolokacija smatra jedinicom frazeologije, odnosno više ili manje čvrstom svezom riječi koja se kao takva pojavljuje i koristi u jeziku.

Iako svaka teorija kolokaciji kao složenom leksičko-semantičkoj pojavi pristupa s različitoga aspekta, obje se teorije temelje na proučavanjima sintagmatskih odnosa u jeziku. Stoga će se ovdje u okviru teorijskih razmatranja najprije dati sažet pregled proučavanja sintagmatskih odnosa, a zatim najvažnije odrednice spomenutih teorija i pristupa koji su na temelju njih nastali. Navedeno će se prikazati u sklopu lingvističkoga aspekta promatranja kolokacija, za razliku od glotodidaktičkoga aspekta u kojem će se pažnja usmjeriti na ovladavanje kolokacijama u okviru ovladavanja vokabularom stranoga jezika te s tim u vezi tematizirati ključni pojmovi i postavke kao što su pojava interferencije između polaznoga i ciljnoga jezika, pogreške u kolokacijskome slaganju, kontrastivno poučavanje kolokacija te uloga materinskoga jezika u razvijanju kolokacijske kompetencije. Posebna će se pažnja posvetiti Hausmannovoj podjeli kolokacijskih sastavnica na bazu (kao nositelja temeljnoga značenja u kolokaciji) i kolikator (koji u kolokacijskoj svezi ima ulogu modifikatora značenja) u skladu s gore iznesenim tvrdnjama da je upravo ova podjela najprikladnija za

---

¹⁶Za sintetski prikaz proučavanja kolokacija vidi Stojić (2012).

¹⁷Čestotnost se odnosi na učestalo pojavljivanje dviju riječi u svezi.

razmatranje kolokacijske problematike s aspekta učenja i poučavanja njemačkoga kao stranoga jezika. Navedeno će se pojasniti i teorijskim razmatranjima u sljedećem poglavlju u okviru glotodidaktičkoga aspekta promatranja kolokacija.

2.1. Lingvistički aspekt

Premještanje fokusa lingvističkih istraživanja s analize jezika na razini riječi na analizu različitih kombinacija riječi rezultat je de Saussureovih promišljanja o važnosti sintagmatskih odnosa među riječima kao odrednici njihova značenja. On je utvrdio kako se vrijednost, odnosno značenje jednoga jezičnog znaka oblikuje stvaranjem kombinacija s drugim jezičnim znakovima te različite sintagme opisuje kao nepromjenjive izraze utvrđene tradicijom (de Saussure, 1967:160f prema Stojić, 2012:12-13). De Saussureva promišljanja o sintagmatskim odnosima mogu se smatrati početkom sustavnoga proučavanja sintagmatskih odnosa među riječima, dok će njegov učenik Charles Bally na temelju istraživanja stabilnosti i supojavljivanja leksičkih jedinica u određenim svezama identificirati i opisati pojavu koja će 50-ih god. 20. stoljeća u okviru škole britanskoga kontekstualizma biti nazvana kolokacijom (ibidem:12).

Bally na temelju svojih istraživanja zaključuje o različitim stupnjevima čvrstoće među leksičkim jedinicama koje tvore svezu te s obzirom na čvrstoću sveze razlikuje tri vrste sintagmatskih odnosa: slobodne sveze (okazionalne asocijacije), frazeološke sveze (ustaljene sveze) i nerazdvojive sveze (Bally, 1930:70 prema Stojić, 2012:12). Navedene sveze rangira prema stupnju čvrstoće te tako slobodne sveze obilježava najmanji, a nerazdvojive sveze najveći stupanj čvrstoće. Za razliku od nerazdvojivih sveza, jedinice koje tvore slobodnu svezu zadržavaju svoju autonomiju te one izvan konkretnoga konteksta u kojemu su se pojavile u obliku sveze ne čine cjelinu. U odnosu na njih sastavnice ustaljene sveze također posjeduju svoju autonomiju, ali obje čine zatvoreni i poznati oblik koji je kao takav ustaljen u svakodnevnome govoru. Iz opisa ustaljenih sveza proizlazi kako je riječ o kolokacijama (Stojić, 2012:13). Uz Balleyeva promišljanja o sintagmatskim odnosima pretečama budućih kolokacijskih teorija smatraju se Walter Porzig i Eugenio Coseriu.

Walter Porzig svoja tumačenja leksičkih sveza temelji na činjenici kako među riječima postoji povezanost koja je isključivo uvjetovana značenjem (Porzig, 1934:79) te objašnjavajući značenjske odnose među riječima navodi kako zapravo nije riječ o

asocijativnim odnosima, već o značenjskim odnosima na kojima se temelji bit izraženoga značenja te ih stoga naziva temeljnim (bitnim) značenjskim odnosima¹⁸:

„Es handelt sich dabei offenbar nicht [...] darum, daß einem bei dem einen wort das andere leicht einfiele, sondern um eine beziehung, die im wesen der gemeinten bedeutungen selbst gründet. Ich nenne sie deshalb wesenhafte bedeutungsbeziehungen.“ (Porzig, 1934:70)

Najosnovniji značenjski odnos je onaj među dvjema riječima te se prethodno spomenuti temeljni značenjski odnosi mogu stoga nazvati i osnovnim (elementarnim) značenjskim poljima, kako navodi Porzig (1934:80).

Promišljanja o značenjskim odnosima među riječima objašnjava na primjerima sveza riječi sačinjenih od glagola i imenice u funkciji objekta koju taj glagol implicira. Porzig ističe kako odabir elemenata koji tvore neku svezu nije prepušten samovolji govornika, već je unaprijed zadan. Ipak uspostava temeljnih značenjskih odnosa ne znači da je moguća samo jedna kombinacija leksema, već su unutar toga značenjskog polja moguće i druge kombinacije koje također počivaju na već uspostavljenome značenjskome odnosu. Tako se primjerice može posjeći drvo (*einen Baum fällen*), ali to može biti *smreka*, *bukva* ili bilo koja druga vrsta drveta:

„*Bellen* können wirklich bloß hunde, *aufgehen*, *untergehen* und *scheinen* können sonne, mond und sterne. Ein baum muß es sein, den man *fällt*, aber innerhalb dieses rahmens kann es dann eine fichte oder eine buche oder was immer für ein baum sein. Grundsätzlich kommt es nicht auf die größe dieser umkreise an, sondern darauf, daß sie durch das verbum bestimmt sind, daß die wahl nicht der willkür der sprechenden frei steht. Auf diese weise wird es möglich, alle verba einer sprache derselben betrachtungsart zu unterwerfen.,, (Porzig, 1934:81)

Svoja zapažanja o elementarnim značenjskim odnosima, osim na glagolima ilustrira i na primjerima pridjeva koji impliciraju imenicu, ustanovljujući kako je uspostava temeljnih značenjskih odnosa implicitnija ukoliko se polazi od glagola i pridjeva koji impliciraju imenicu, a ne obrnutim redoslijedom jer se polazeći od imenice nudi široki spektar mogućih kombinacija:

---

¹⁸Stojić (2012:14) koristi sintagmu temeljni značenjski odnosi.

„Dagegen ist vom substantivum aus gesehen die beziehung weniger eindeutig. Greifen kann man nur mit der hand, aber die *hand* kann noch manches andere tun als greifen.“ (Porzig, 1934:84)

Porzig također ističe kako se temeljni značenjski odnosi mogu realizirati na dvjema značenjskim razinama – doslovnoj i prenesenoj (ibidem:85), ali ustanovljuje i treću vrstu značenjskih odnosa koju objašnjava na primjeru *ein Urteil fällen*¹⁹ te zaključuje kako je riječ o čvrstoj svezi dvaju elemenata koji supojavljivanjem u svezi stvaraju novo značenje, dok njihova zamjenjivost nije moguća ili je pak vrlo ograničena (ibidem: 86).

Na Porzigova opažanja vezano uz sintagmatske odnose nastavlja se Eugenio Coseriu nastojeći detaljnije odrediti prirodu sintagmatskih implikacija među dvama elementima koji čine neku svezu. Zaključuje da je riječ o sintagmatskim pojavama koje su uvjetovane paradigmatskim odnosima. Ilustrira to primjerom riječi „stablo“ koje kao jedinica unutar paradigme „biljka“ funkcionira kao razlikovno obilježje u paradigmi glagola npr. „rezati“ čime nastaje jedinca „posjeći“, što znači da njegovo određenje sintagmatske sveze počiva na činjenici da određeni element jedne paradigme funkcionira kao razlikovno obilježje unutar neke druge paradigme (Coseriu, 1967:297). Ovako shvaćene sintagmatske odnose koji počivaju na međusobnoj uvjetovanosti Coseriu naziva leksičkom solidarnošću (*lexikalische Solidaritäten*).

Razlikovni kriterij za određivanje različitih vrsta leksičkih solidarnosti jest način na koji su leksemi jedne paradigme sadržajno određeni jedinicama drugih paradigmi pa Coseriu tako ustanovljuje dva tipa leksema: determinirajući i determinirani leksem, pri čemu su potonji određeni prvima (ibidem). S obzirom na navedeno Coseriu razlikuje tri tipa solidarnosti: afinitet, selekciju i implikaciju. Afinitet se temelji na semantičkim distinktivnim obilježjima neke klase, odnosno ukupnosti leksema koji neovisno o strukturi značenjskoga polja imaju zajedničko obilježje koje ih povezuje. Coseriu spomenuto ilustrira glagolima *essen* i *trinken* (*jesti* i *piti*) nasuprot glagolima *fressen* i *saufen* (*žderati* i *lokati*) suprotstavljajući tako obilježja „ljudsko“ i „životinjsko“ (ibidem:299). Kod selekcije kao razlikovno obilježje funkcionira nadređeni pojam (*Archilexem*), što znači da unutar grupe leksema koji se mogu svesti pod neki nadređeni pojam postoji mogućnost zamjene elemenata u kombinaciji s nekim određenim glagolom. Tako se na primjer u kombinaciji *Schiff* i *fahren* (*brod* i *voziti*) leksem brod može zamijeniti nekim drugim riječima kao što su *Wagen*, *Bus*, *Zug* i *Boot* (*automobil*, *autobus*, *vlak*, *čamac*) itd., ali ne i *Flugzeug* (*avion*) jer se odabirom

---

¹⁹ein Urteil fällen = donijeti presudu (Hansen-Kokoruš et al., 2005:1821)

leksema koji se ne može svrstati pod nadređeni pojam „prijevozna sredstva na kopnu i na moru“ uvjetuje odabir drugoga glagola tj. *fliegen* (*letjeti*). Pod implikacijom se podrazumijeva povezivanje dvaju leksema koji se međusobno impliciraju, pri čemu sadržaj jednoga leksema određuje (implicira) povezanost s drugim leksemom (ibidem:299) te zbog toga čine ustaljenu svezu pri čemu se uporabom jednoga leksema može zaključiti o postojanju drugoga leksema iako se on ne mora eksplicitno koristiti. Tako se primjerice na temelju leksema *bjelaš*, *dorat* i *riđan* zaključuje o postojanju determinirajućega leksema *konj* (Stojić, 2012:18).

Opisana promišljanja vezana uz promatranje sintagmatskih odnosa u jeziku poslužila su kao polazište dvjema važnim teorijama u proučavanju kolokacijskoga fenomena u leksiku²⁰ - teoriji koja se razvila u okviru škole koja je u njemačkoj literaturi poznata pod nazivom britanski kontekstualizam i njoj u mnogome oprečnoj frazeološkoj teoriji. U nastavku će se najprije prikazati najvažnije odrednice britanskoga kontekstualizma.

2.1.1. Britanski kontekstualizam i statistički pristup

Kao što je već spomenuto, promišljanja o ustaljenim svezama, temeljnim značenjskim odnosima te leksičkim solidarnostima smatraju se pretečama kolokacijskih teorija i značajnim doprinosom u pojmovnome određivanju kolokacija, no sam je pojam kolokacija nastao u okviru teorije britanskoga kontekstualizma čijim se pokretačem i osnivačem smatra John Rupert Firth. Britanski se kontekstualizam temelji na korpusnome istraživanju i deskriptivnome opisu jezika (Stojić, 2012:18), odnosno istraživanju funkcija riječi i njihova značenja koje se oblikuje njihovim korištenjem u određenome situacijskom kontekstu: „*The use of the word ‘meaning’ is subject to the general rule that each word when used in a new context is a new word*“ (Firth, 1957:190). Međutim Firth ističe kako postoji razlika između značenja riječi u određenome kontekstu i kolokacijskoga značenja za koje predlaže naziv *meaning by ‘collocation’*:

„It must be pointed out that meaning by collocation is not at all the same thing as contextual meaning, which is the functional relation of the sentence to the processes of a context of situation in the context of culture.“ (Firth, 1957:195)

Kolokacijsko značenje Firth naziva i apstrakcijom na sintagmatskoj razini koja nije izravno povezana s pojmovnim ili idejnim pristupom značenju riječi (ibidem:196), no uočava kako se neke riječi uobičajeno (*habitual*) povezuju s određenim drugim riječima (ibidem:195) te kako

---

²⁰Pod pojmom leksik podrazumijeva se sveukupnost riječi (leksema) nekoga jezika (Simeon, 1969a:753).

se slične sveze dviju riječi mogu naći i u drugim jezicima. Firth na primjeru kolokacije *dark night* (*mrkla noć*) objašnjava kako je značenje riječi *noć* u kolokaciji *mrkla noć* samo jedno od njezinih potencijalnih značenja (ibidem:196), što implicira kako riječi izvan kolokacije imaju jedno značenje, dok u kolokaciji pod utjecajem druge riječi koja s njima tvori kolokaciju poprimaju novo značenje. Stojić (2012:20) smatra kako je Firth svojim zapažanjima da se riječi u određenim kontekstima često supojavljaju u jezikoslovlje vjerojatno nesvjesno uveo pojam kolokacija (*collocation*), kolociranje (*collocability*) i kolokacijsko značenje (*meaning by collocation*). Uz kriterij uobičajenoga supojavljivanja nekih leksičkih jedinica, Firth uočava kako se određene riječi češće supojavljaju s nekim drugim riječima te prema kriteriju uobičajenosti, odnosno čestotnosti radi razliku između općih ili uobičajenih kolokacija i tehničkih ili osobnih kolokacija kod kojih postoje određene restrikcije u kombiniranju elemenata. Iako Firth nije jasno odredio pojam kolokacija te opisao kriterije na kojima temelji svoju klasifikaciju kolokacija, što mnogi autori i kritiziraju, svojim je stavovima udario temelje određivanju pojma kolokacije te ukazao na ključne aspekte kolokacijske problematike (Stojić, 2012:22) – uzajamnu očekivanost u supojavljivanju dvaju elemenata koji čine neku svezu, restriktivnost u odabiru elemenata koji tvore kolokaciju i idiosinkratičko značenje kolokacije (pod kojim se podrazumijeva da je određena kombinacija leksema koji tvore neku kolokacijsku svezu rezultat reduciranoga i selektivnoga kombiniranja elemenata na temelju kojih se stvara novo značenje) te da su kolokacije kao takve imanentne (svojstvene) samo jednome određenom jeziku (Stojić i Barić, 2013:79). Unatoč kritikama Firthova su razmatranja poslužila kao polazište mnogim interpretacijama njegove teorije.

Firthove postavke pokušali su razraditi njegovi učenici Michael K. Halliday i John Sinclair (u literaturi poznati kao neofirthovci) koji, polazeći od Firthova shvaćanja da riječi modificiraju značenje u svezi s riječima s kojima se učestalo supojavljaju, svojim zapažanjima doprinose razradi Firthova koncepta kolokacijskoga značenja (Stojić, 2012:22-23), ističući pritom važnost leksičkih kolokacija²¹ (Miščin, 2012:13), sastavljenih od autosemantičkih riječi (Lehr, 1993:5). Neofirthovci s ciljem definiranja kriterija za određivanje i klasifikaciju kolokacija uvode pojmove kolokat (engl. *collocate*), čvor (engl. *node*) i raspon (engl. *span*). Čvor označava riječ koja se proučava, kolokat riječ s kojom čvor kolocira, odnosno riječ koja se uz njega pojavljuje u tekstu, dok raspon označava blizinu obiju sastavnica, tj. čvora i kolokatora, a sve riječi koje se nalaze unutar kolokacijskoga raspona mogući su kolokati toga čvora (Stojić, 2012:26).

---

²¹Leksičke kolokacije sastavljene su od leksičkih jedinica (imenica, pridjeva, glagola...) (Miščin, 2012:14), odnosno autosemantičkih riječi kao riječi potpunoga i samostalnoga leksičkog značenja (Simeon, 1969a:135).

Sinclair utvrđuje da se izbor leksičkih jedinica u jeziku odvija na dva načina koje naziva *the open choice principle* (načelo otvorenosti) i *the idiom principle* (načelo idiomatičnosti). Načelo otvorenosti odnosi se na proizvoljno kombiniranje leksičkih jedinica u jeziku pri čemu nastaje veliki broj različitih kombinacija riječi koje podliježu jedino gramatičkim restrikcijama:

„*The open choice principle*: This is a way of seeing language text as the result of a very large number of complex choices. At each point where a unit is completed (a word or a phrase or a clause), a large range of choice opens up, and the only restraint is grammaticalness.“ (Sinclair, 1987:319-320).

Kao opreku načelu otvorenosti, koje po njemu ne pruža dovoljno ograničenja da bi se samo slijedeći to načelo mogao proizvesti neki tekst, uvodi načelo idiomatičnosti koje korisniku jezika pruža mogućnost odabira među brojnim polugotovim konstrukcijama. Svoja razmišljanja o načelu idiomatičnosti potkrepljuje činjenicom da se riječi u tekstu ne supojavljaju slučajno:

„*The idiom principle*: It is clear that words do not occur at random in a text, and that the open choice principle does not provide substantial enough restraints. We would not produce normal text simply by operating the open choice principle.“ (Sinclair, 1987:320)

Sinclair (1987:320) smatra kako idiomatsko načelo, odnosno mogućnost korištenja polugotovih konstrukcija koje govorniku stoje na raspolaganju, doprinosi jezičnoj ekonomiji. Upravo je organizacija leksika u veće smislene cjeline koja ne počiva na slučajnome odabiru obilježje kolokacija, koje prema njemu (1991:115), može dati odgovor na pitanje o njihovoj prirodi. Sastavnice kolokacije, smatra Sinclair (1991:115) mogu preuzeti različite uloge – ulogu čvora (*node*) preuzima riječ koja se proučava, a ulogu kolokatora (*collocate*) riječi koje se pojavljuju uz čvor. Svaka riječ u kolokaciji može preuzeti ulogu čvora i ulogu kolokatora, što znači da *a* može kolocirati s *b*, a *b* može kolocirati s *a*, ali ne istovremeno.

S obzirom na dva različita aspekta promatranja uloga sastavnica neke kolokacije, Sinclair razlikuje dva tipa kolokacija: silazne kolokacije (engl. *downward collocation*) i uzlazne (engl. *upward collocation*). Kod silaznih kolokacija, gdje je *a* čvor, a *b* kolokator, radi se o kolokaciji čvora kao frekventnije riječi s kolokatorom kao manje frekventnom riječi. Kod uzlaznih je kolokacija situacija obrnuta tj. *b* preuzima ulogu čvora, a *a* ulogu kolokata. Statistički gledano uzlazna kolokacija je slabiji obrazac, za razliku od silazne koja omogućuje semantičku analizu riječi kao sastavnice kolokacije (Sinclair, 1991:115-116).

Svojim je shvaćanjem sintagmatskih odnosa na leksičkoj razini Sinclair uvelike pridonio određivanju kolokacija, no apostrofiranjem je načela frekventnosti, kako smatra Stojić (2012:27), pridonio dosta širokom poimanju kolokacija koje i dalje ne daje odgovor na pitanje zbog čega se neke riječi mogu kombinirati, odnosno ući u kolokacijsku svezu, a druge ne.

Na postavkama britanskoga kontekstualizma koji odlikuje tendencija da se pojmom kolokacija obuhvate sve sintagmatske sveze dviju riječi koje se učestalo supojavljaju temelji se tzv. statistički pristup²² u određivanju kolokacija. On je svoju važnost dobio u računalnoj lingvistici u kojoj se metodama korpusne lingvistike iz velikih tekstualnih korpusa izdvajaju učestale kombinacije leksema, odnosno potencijalnih kolokacija. No primjenom samo statističkoga kriterija u određivanju kolokacija postoji mogućnost da se kao kolokacije identificiraju i slobodne sveze riječi koje karakterizira velika zamjenjivost sastavnica, ali i da kolokacije koje su rijetko u uporabi ostanu nedetektirane (Stojić, 2012:45-47). Ipak, metode su računalne lingvistike od velikoga značaja za istraživanje kolokacija općenito jer se izdvajanje kolokacija iz teksta pomoću statističkih metoda može smatrati „prvim korakom u njihovoj identifikaciji i analizi“ (ibidem:48). Lehr (1993:5) međutim navodi kako se bez obzira na učestalost supojavljivanja sve višerječne sveze mogu smatrati potencijalnim kolokacijama. No odluka kojim se višerječnim svezama može dodijeliti status kolokacije prepuštena je pojedinim znanstvenicima i kriterijima koje oni smatraju relevantnima (Lehr, 1993:5).

Tako i unutar kolokacijske teorije britanskoga kontekstualizma postoje termini koji se ne koriste jednoznačno, kao što ni za engleske termine ne postoje uvriježeni njemački ekvivalenti. U pokušaju otklanjanja terminoloških divergencija Lehr (ibidem:6) predlaže definicije i nazive ključnih termina za opis kolokacija polazeći od različitoga statusa riječi koje čine kolokaciju. Riječi koja služi kao polazište kolokacijskih promatranja dodjeljuje naziv kolokant (njem. *Kollokant*; engl. *node*), a kolokatima (njem. *Kollokate*; engl. *collocates*) naziva riječi čije se pojavljivanje istražuje u kombinaciji s kolokantom. Pritom kolokacijski raspon riječi (njem. *Kollokationsbereich*; engl. *span*) određuje koje su riječi potencijalni kolokati nekoga kolokanta. Lehr se priklanja shvaćanju da mogući susjedi neke riječi²³ mogu znatno doprinijeti određivanju njezina značenja te da rezultati kolokacijskih analiza proizašlih iz istraživanja dovoljno velikih korpusa mogu doprinijeti opisima riječi i njihova značenja.

---

²²Statistički se značajna čestotnost i čvrstoća kolokacija u digitalnim korpusima, kako navodi Willkop (2010:155), može utvrditi uz pomoć kolokacijskoga testa (*Kollokationstest*) metodama distribucijske korpusne analize koja se ponajprije primjenjuje u leksikologiji.

²³Lehr (1993:16) koristi izraz: „die möglichen Umgebungen eines Wortes“.

Kao najvažniju implikaciju statističkoga pristupa za glotodidaktičke svrhe valja istaknuti prikupljanje sveza prema kriteriju učestaloga supojavljivanja kao bitnoga preduvjeta za njihovo identificiranje unutar leksika. Međutim, budući da se na temelju statističkoga pristupa ne mogu razlučiti različite vrste sintagmatskih sveza, u razmatranje treba uvesti i frazeološki pristup koji će se u nastavku tematizirati.

2.1.2. Frazeološka teorija i frazeološki pristup

Frazeološka teorija, za razliku od britanskoga kontekstualizma koji promatranju kolokacija pristupa prvenstveno s aspekta čestotnosti, suzuje poimanje kolokacija na posebnu kategoriju sintagmatskih sveza u koju se riječi udružuju po principu semantičke snošljivosti (Stojić, 2012: 48). Najznačajnijim predstavnicima frazeološke teorije smatraju se Anthony P. Cowie, Morton Benson, Igor A. Mel'čuk i Franz Josef Hausmann koji su, motivirani pitanjem obrade kolokacija u rječnicima, nastojali klasificirati leksičke sveze i tako utvrditi kriterije za prikaz kolokacija u rječnicima (ibidem).

Temeljna pitanja frazeološke teorije tako postaju pitanje jednoznačnoga definiranja kolokacija s ciljem njihova razgraničavanja od njima sličnih slobodnih (nefrazeoloških) sveza riječi s jedne i frazeoloških sveza s druge strane te pitanje određivanja njihovih konstitutivnih elemenata i strukture kao preduvjeta za promatranje kolokacija s primijenjenoga aspekta, posebice u leksikografske svrhe.

2.1.2.1. Kriteriji za razgraničavanje kolokacija od slobodnih sveza i frazema

Sveze riječi se prema značenju dijele na slobodne i frazeološke. Prema Palm (1997:1), frazeološke sveze čvrste su višerječne sveze nekoga jezika koje mogu preuzeti funkciju i značenje pojedinačnih riječi (leksema) te s obzirom na navedeno svojstvo doprinose obogaćivanju vokabulara²⁴. U frazeološkim svezama međutim dolazi do promjene ili gubitka značenja jedne ili pak svih sastavnica te slijedom navedenoga značenje cijele sveze ne proizlazi iz kombinacije značenja pojedinih njezinih sastavnica (Menac, 2007:9). Značenje slobodne sveze izvodi se iz zbroja značenja njezinih pojedinačnih sastavnica jer svaka od njih u svezi zadržava svoje značenje. Za razliku od frazeoloških sveza koje ne nastaju u

---

²⁴Palm (1997:1) kao ilustraciju među ostalim navodi *faule Ausreden* → *Ausflüchte* / *pusti (lažni) izgovori* → *izgovori, izlike, isprike*; *jemandes Tun und Treiben* → *jemandes Vorhaben* / *nečije cjelokupno djelovanje* → *namjera, nakana, plan*; *auf-/hochfahren wie von der Tarantel gestochen* → *aufschrecken* / *skočiti kao oparen, kao mahnit* (doslovno: kao da je nekoga ugrizla tarantula) → *trgnuti se, prenuti se, prestrašiti se* (Hansen-Kokoruš et al., 2005).

govornome procesu, već se rabe kao gotove konstrukcije koje su unaprijed zadane te govornik zapravo ne bira sastavnice, nego gotovu svezu, slobodne sveze riječi stvaraju se u govornome procesu i počivaju na govornikovome odabiru (Menac, 2007:9).²⁵ Sloboda kombiniranja elemenata u slobodnim svezama riječi ograničena je jedino morfosintaktičkim i sintagmatsko-semantičkim odnosima (Burger, 2002:394). Fleischer (1997:30) kao kriterije za razgraničavanje frazeoloških sveza od slobodnih sveza riječi navodi idiomatičnost, semaničko-sintaktičku stabilnost, leksikaliziranost i mogućnost reproduciranja, te navodi kako bi se usporedbom frazeoloških sveza (u koje ubraja kolokacije i sintagme s funkcionalnim glagolima²⁶) na razini dvaju ili više jezika mogle utvrditi sličnosti i razlike među jezicima, a rezultati bi takvih kontrastivnih istraživanja svoju praktičnu primjenu mogli naći u okviru nastave stranoga jezika, prevođenja i leksikografije (ibidem:25).

Za razliku od slobodnih sveza riječi koje karakterizira slobodno kombiniranje elemenata, kolokacije pokazuju određenu stabilnost, a poteškoće u njihovu razgraničavanju čini zajedničko svojstvo kompozicionalnosti, odnosno mogućnost da značenje kolokacijske sveze proizlazi iz zbroja značenja kolokacijskih sastavnica. Stojić (2012:54) kao ilustraciju navedene tvrdnje navodi primjer *ein Buch kaufen* (*kupiti knjigu*) kao primjer slobodne sveze i kolokaciju *Gänse schnattern* (*guske gaću*). Iako značenje sveze proizlazi iz značenja pojedinih njezinih sastavnica u drugome je primjeru upotrijebljen glagol *gakati* koji pokazuje ograničenu mogućnost kombiniranja s drugim riječima, odnosno ograničeni sintagmatski potencijal. Na temelju potonjega primjera moguće je zaključiti o određenoj stabilnosti kolokacijske sveze za razliku od slobodnih sveza riječi. Razgraničavanje kolokacija od slobodnih sveza riječi nije otežano ni u slučajevima kada se jedna sastavnica kolokacijske sveze koristi u prenesenome značenju, a ne u onome koje ima izvan kolokacije.

Osim stabilnosti, kolokaciju karakterizira i ustaljenost sveze, što znači da se ona ne mora stvarati u govornome procesu, već kao gotova konstrukcija govorniku stoji na raspolaganju. Mogućnost reprodukcije zajedničko je kolokacijama i frazeološkim svezama, no iako kolokacije posjeduju sva frazeološka svojstva, ona u kolokacijama nisu zastupljena u potpunosti kao što je to slučaj kod frazeoloških sveza, već postoje određena odstupanja. Svrstavanje kolokacija u skupinu frazeoloških sveza ograničava načelo idiomatičnosti i

---

²⁵Neke se sveze riječi mogu rabiti i kao slobodne i kao frazeološke npr. *oprati uši*. Navedena sveza riječi se kao slobodna sveza koristi u značenju 'dijelove glave očistiti pranjem', a kao frazeološka u značenju 'ukoriti'. Iz navedenoga primjera vidljivo je kako u slobodnoj svezi obje sastavnice zadržavaju svoje značenje, dok u frazeološkoj svezi dolazi do njihove desemantizacije te sveza dobiva novo značenje (Menac, 2007:10-11).

²⁶Kolokacije opisuje kao problematične strukture (ibidem:250) kojima je slično kao i sintagmama s funkcionalnim glagolima teško odrediti granice. Naime, za sintagme s funkcionalnim glagolima kaže kako su (poput kolokacija) „ein ähnlich schwieriges Übergangsfeld“ (ibidem:253).

čvrstoće, što su u pokušaju razgraničavanja kolokacija od sličnih višerječnih sveza²⁷ utvrdile Stojić i Košuta (2012:366). Idiomaticnost (*Idiomatizität*) i čvrstoća (*Festigkeit*) uz višečlanu strukturu (*Mehrgliedrigkeit*), leksikaliziranost (*Lexikalisierung*) i mogućnost reprodukcije (*Reproduzierbarkeit*) obilježja su čvrstih višerječnih sveza.

Idiomaticnost podrazumijeva da kombinacijom dvaju ili više leksema nastaje novo značenje koje nije rezultat zbroja značenja riječi koje čine svezu. Čvrstoća ili stabilnost sveze odnosi se na vrlo ograničenu mogućnost zamjene jednoga elementa u svezi nekim drugim elementom. Višečlana stuktura podrazumijeva kombinaciju od najmanje dvije riječi u svezi pri čemu je gornja granica broja riječi u svezi određena rečenicom, odnosno sintaktičkim kriterijima. Leksikaliziranost se odnosi na reprezentaciju neke višečlane sveze u rječniku kao takve, što znači da se ona ne proizvodi u govornome procesu, već se rabi kao gotova sveza i reproducira kao gotova leksička cjelina, čime se objašnjava mogućnost reproduciranja (Stojić i Košuta, 2012:360-361). Kod kolokacija je načelo idiomaticnosti različito zastupljeno. Burger (1998:38) primjerice vezano uz obilježje idiomaticnosti ističe kako kolokacije karakterizira slaba idiomaticnost ili pak odsutstvo idiomaticnosti kao što je to na primjer kolokacija *sich die Zähne putzen*. Hausmann (1993a:9) također navodi kako kolokacije zbog slabije idiomaticnosti odlikuje i ne tako čvrsta struktura kao što je to slučaj kod idioma.

Reder (2006b:161) primjerice s obzirom na načelo idiomaticnosti razlikuje dva tipa kolokacija – nemetaforičke kolokacije, odnosno kolokacije u doslovnom značenju (*nicht metaphorische Kollokationen*) i metaforičke kolokacije, kolokacije u prenesenom značenju (*metaphorische Kollokationen*). Metaforičke su kolokacije takve sveze riječi u kojima jedna od sastavnica (kolokator) ima preneseno značenje, koje se, kako ističe Reder (ibidem:160) često ne mora na jednak način realizirati u svim jezicima jer počiva na konvencijama. Upravo se u toj činjenici očituje idiosinkratičnost pojedinoga jezika koja najbolje dolazi do izražaja kontrastiranjem jezika. Uzimajući u obzir sličnosti i razlike kolokacija u odnosu na slobodne sveze i frazeološke sveze, Reder (ibidem) zaključuje kako kolokacije svoje mjesto nalaze između slobodnih sveza riječi i frazema pri čemu granice među navedenim svezama riječi nije moguće točno odrediti.

Kako bi se neka sveza odredila kao kolokacija potrebno ju je razgraničiti i od slobodnih sveza i od frazema. Za razgraničavanje kolokacija od frazema Holderbaum (2003:28) predstavlja pet kriterija, odnosno sintaktičkih transformacija koje se mogu provesti s kolokacijama, ali ne i s frazemima. To su komutacija, atribucija, diskontinuitet, permutacija

---

²⁷Pod pojmom višerječna sveza podrazumijeva se sveza od najmanje dviju riječi.

i morfološke promjene. Komutacija ili zamjena odnosi se na mogućnost zamjene jednoga elementa nekim drugim elementom u kolokaciji, npr. *ein Problem lösen / ein Rätsel lösen* (riješiti problem / riješiti križaljku), ali ne i u frazemu *Wenn die Katze aus dem Haus ist, tanzen die Mäuse.* / **Wenn der Hund aus dem Haus ist, tanzen die Mäuse.* (Kad mačke nema, miševi kolo vode / **Kad psa nema, miševi kolo vode*). Atribucija ili dodavanje leksema kao opis drugoga leksema npr. *ein großes Problem lösen* (riješiti veliki problem) također je moguća kod kolokacija, za razliku od frazema **Wenn die alte Katze aus dem Haus ist, tanzen die Mäuse.* (**Kad stare mačke nema, miševi kolo vode*). Diskontinuitet ili prekidanje odnosi se na proširivanje cijele sveze drugim leksemima. Ta je operacija također moguća kod kolokacija, dok ju kod frazema nije moguće realizirati npr. **Wenn die Katze aus dem Haus ist, wenn auch nur für kurze Zeit, tanzen die Mäuse.* (**Kad mačke nema, čak ni na kratko vrijeme, miševi kolo vode.*) odnosno *ein Problem spätestens bis morgen lösen* (problem najkasnije do sutra riješiti²⁸). Permutacija odnosno premještanje uključuje zamjenu mjesta sastavnica u svezi koja kod frazema nije prihvatljiva **Die Mäuse tanzen, wenn die Katze aus dem Haus ist.* / **Miševi kolo vode, kad mačke nema.,* dok je kod kolokacija moguća *Lösen wird er das Problem.* / *Riješit će on taj problem.* Pod morfološkim se promjenama podrazumijeva mijenjanje oblika koje je kod kolokacija dopušteno *riješiti probleme / Probleme lösen*, a kod frazeoloških sveza neprovedivo **Wenn die Katzen aus dem Haus sind, tanzen die Mäuse.* / **Kada mačaka nema, miševi kolo vode.*

U pokušaju razgraničavanja kolokacija od slobodnih sveza Caro Cedillo (2004:93-95) predlaže četiri kriterija: specifičnost izraženoga sadržaja (*Spezifität des ausgedrückten Sachverhaltes*), komutaciju (*Kommutierbarkeit*), semantičku ovisnost kolokatora (*semantische Abhängigkeit des Kollokators*) i prevođenje (*Überetzungseinheit*). Prvi se kriterij odnosi na činjenicu da se obje sastavnice kolokacijske sveze nalaze u specifičnu međuodnosu jer jedna u odnosu na drugu izražavaju specifičan sadržaj npr. *ein Buch aufschlagen* (otvoriti knjigu) u odnosu na svezu *ein Buch kaufen* (kupiti knjigu)²⁹. Ipak, napominje kako se primjenom samo ovoga kriterija ne može donijeti zaključak o idiosinkratičkome karakteru kolokacijske sveze, pa stoga uvodi i druge kriterije. Komutacija se odnosi na mogućnost zamjene jedne od sastavnica sveze njezinim sinonimom. S obzirom da kolokacije pokazuju određenu leksičku restrikciju uvjetovanu jezičnom normom,

²⁸Ovdje je riječ o doslovnome prijevodu s njemačkoga na hrvatski jezik kako bi se ilustrirala pojava diskontinuiteta.

²⁹Caro Cedillo (2004:93) navodi ovaj primjer pozivajući se na Hausmanna (1985:119) koji svezu *ein Buch kaufen* u odnosu na svezu *ein Buch aufschlagen* naziva banalnom (običnom) kombinacijom, dok potonju naziva kolokacijom.

komutacija je kod kolokacija, kako navodi Cedillo (ibidem:93-94), uglavnom neprovediva, iako ima kolokacija koje dozvoljavaju određeni stupanj komutacije, odnosno zamjenu s ograničenim brojem sinonima. Stojić (2012:55) također ističe kako određeni broj kolokacija dozvoljava supstituciju sinonimima ilustrirajući to na primjeru *skuhati jelo / zgotoviti jelo*, što znači da kriterij komutacije nije uvijek primjenjiv za razgraničavanje kolokacija od slobodnih sveza riječi.

Kriterij semantičke ovisnosti kolokatora podrazumijeva da kolokator ulaskom u kolokacijsku svezu poprima novo značenje, a kolokacija na taj način tvori konceptualnu jedinicu. Naime, posebnost se kolokacija očituje u tome što riječi u kolokacije ulaze sa svojim prototipnim značenjem koje se u kolokaciji specificira (Ivir, 1992-1993:186), tj. značenje je neke riječi podložno promjeni u različitim kolokacijama (Turk, 2010:537). To nadalje znači da je mogućnost zamjene sastavnica kolokacije općenito vrlo mala, a izbor leksema koji mogu stvoriti kolokacijsku svezu ograničen jer se zamjenom jednog od članova kolokacije generira novo značenje (Petrović, 2008:590).

Semantička ovisnost kolokatora može se najbolje utvrditi prevođenjem, što je ujedno i četvrti kriterij za razgraničavanje kolokacija od slobodnih sintagmi (Cedillo:94-95). S obzirom na to da se kolokacija prevodi kao jedna cjelina, a ne svaka sastavnica za sebe, Cedillo (ibidem) smatra da je prevođenje ključan kriterij za razgraničavanje kolokacija od slobodnih sveza te da se na temelju usporedbe dvaju ili više jezika može utvrditi da neka sveza ima idiosinkratički karakter, a time i status kolokacije.

Hausmann u svojem opisu kolokacija također posebnu pažnju pridaje idiosinkratičkom karakteru kolokacijske sveze koja je kao takva svojstvena nekome jeziku te se ne da automatizmom prenijeti u neki drugi jezik – „*Wir wollen nun solche der Sprache eigene und nicht automatisch in andere Sprachen übertragbare Wortkombinationen Kollokationen nennen [...]*“ (Hausmann, 1990:v).

Tumačenje da se prijevodom s jednoga jezika na drugi najbolje može utvrditi idiosinkratički karakter kolokacijske sveze razumljivo je i prihvatljivo. No ne bi li to značilo da određivanje statusa kolokacije na taj način eliminira sve one višerječne sveze koje se smatraju kolokacijama, a za koje postoje doslovni prijevodni ekvivalenti u drugim jezicima? Takve kolokacije, koje imaju podjednaku strukturu i jednako značenje u više jezika, Turk (2010:593) naziva čvrstim kolokacijama navodeći kako su nastale prevođenjem npr. hrv. *žute stranice*, njem. *gelbe Seiten*, eng. *yellow pages* i tal. *pagine gialle* te da imaju terminološku ulogu. Postoje i brojne druge višerječne sveze u njemačkome jeziku kojima je status kolokacija dodijeljen uvrštavanjem u kolokacijski rječnik, a za koje postoje doslovni

prijevodni ekvivalenti u hrvatskome jeziku. Kao ilustracija navedene tvrdnje navest će se nekoliko kolokacija iz *Kolokacijskoga rječnika njemačkoga jezika* (Quasthoff, 2011) npr. njem. *Antwort geben, Antwort bekommen, Geld verdienen, Geld haben, Leben leben, Sprache sprechen* – hrv. *dati odgovor, dobiti odgovor, zaraditi novac, živjeti život, govoriti jezik*. Letimičnim pregledom rječnika utvrđeni su još mnogi takvi primjeri.

Iz dosada rečenoga zapravo proizlazi kako je neku višerječnu svezu lakše odrediti kao kolokaciju u odnosu na frazeme nego na slobodne sveze riječi, posebice ako se kao temeljni kriterij za određivanje neke sveze kao kolokacije uzme prevođenje. Stojić (2012:55), referirajući se na Martina (1993:158), također navodi kako je kolokacije teže razgraničiti od slobodnih sveza riječi nego od idiomatskih izraza.

Osim idiosinkratičnosti kontrastiranjem se jezika najbolje mogu utvrditi i leksičke restrikcije, odnosno ograničenja vezna uz to koje riječi s kojim drugim riječima mogu tvoriti određenu svezu u nekome jeziku. Tako Hausmann (1990:v) na primjer ističe kako se idiosinkratički karakter kolokacijske sveze očituje u odabiru kolokatora jer se u različitim jezicima ista izvanjezična stvarnost leksikalizira na različit način te se mnoge kolokacije upravo zbog toga ne daju doslovno prevesti s jednoga jezika na drugi (Hausmann, 1989:6). Navedeno će se ilustrirati na jednome od najčešće citiranih primjera u literaturi hrv. *prati zube*, njem. *Zähne putzen*, eng. *to brush teeth*, tal. *lavarsi i denti / pulirsi i denti*. Na temelju se spomenutih primjera vidi kako se u različitim jezicima isto značenje izražava različitim kolokacijama, odnosno da imenica *zubi* kolocira s različitim glagolima hrv. *prati*, njem. *čistiti*, engl. *čerkati*, te tal. *prati / čistiti*.

S obzirom na to da se kolokacije odlikuju velikom semantičkom transparentnošću jer jedna sastavnica kolokacije (baza) zadržava svoje značenje koje ima i izvan kolokacijske sveze, često je kolokacije teško razlikovati od slobodnih sveza. Stoga je za razlikovanje kolokacija od slobodnih sveza ključna semantička funkcija sastavnice koja modificira značenje sveze (kolokatora) jer je upravo kolokator podložan promjenama značenja u različitim svezama. Semantičke restrikcije određuju koji će kolokator ući u svezu s kojom bazom, a od značenja kolokatora ovisi stupanj semantičke kohezije³⁰ među sastavnicama sveze. Što je značenje kolokatora uže, to je veći stupanj kohezije među sastavnicama, a što je značenje šire, to je i stupanj kohezije manji i kolokacija više nalikuje na slobodnu svezu. Veći stupanj semantičke kohezije podrazumijeva da je značenje kolokatora u kolokacijskoj svezi udaljenije od njegova osnovnog značenja (značenja koje ima izvan sveze). Iz navedenoga

---

³⁰Riječ kohezija rabi se ovdje u značenju povezanost.

proizlazi, kako zaključuju Stojić i Košuta (2012:371), da stupanj semantičke kohezije pomaže u određivanju neke sveze kao kolokacije jer što je veći stupanj semantičke kohezije među sastavnicama neke višerječne sveze, to se ona jasnije može odrediti kao kolokacija ili pak frazem, višerječna sveza koju karakterizira najveći stupanj semantičke kohezije. Kolokacije tako predstavljaju izrazito stupnjeviti fenomen leksika koji se s obzirom na stupanj semantičke kohezije njegovih sastavnica kreće između slobodnih višerječnih sveza na jednome kraju i frazema na drugome kraju kontinuuma (ibidem). Navedeno potvrđuje i Rederinu (2006b:161) tvrdnju kako je riječ o fenomenu čije granice nije moguće jasno odrediti.

Problematika jednoznačnoga definiranja kolokacija, odnosno nepostojanje općeprihvaćene definicije kolokacija naravno u mnogome otežava primijenjenolingvistička istraživanja kolokacija, kako u području leksikografije, tako i u području prevođenja i ovladavanja stranim jezikom (Stojić, 2012:94). Fluidnost granica i nemogućnost jasnoga određivanja kolokacija ne samo da otežava, već zapravo predstavlja ključni problem u promatranju kolokacija s primijenjenolingvističkoga aspekta. S ciljem jasnijega određenja kolokacijske sveze kao bitne pretpostavke za njezino izučavanje u primijenjene svrhe Hausmann i Benson izradili su tipologiju kolokacijskih sveza koje će se u nastavku prikazati.

2.1.2.2. Bensonovo i Hausmannovo tumačenje kolokacija

U nastavku će se dati pregled najrelevantnijih promišljanja o prirodi kolokacijske sveze u okviru frazeološkoga pristupa što su ih iznijela dvojica njegovih najznačajnijih predstavnika – Morton Benson i Franz Josef Hausmann, a koja su mnogim autorima poslužila kao polazište za promatranje kolokacija, između ostaloga i u glotodidaktičke svrhe (npr. Bahns, 1997; Reder, 2006a; Bergerová, 2012; Stojić i Barić, 2013; Hsueh, n.d.).

Benson (1985b:3-6) prema stupnju kohezije razlikuje četiri tipa višerječnih sveza (*lexical combinations*) – slobodne kombinacije (*free combinations*) čije sastavnice pokazuju najveću slobodu u kombiniranju s drugim leksičkim jedinicama, frazeme (*idioms*) kao relativno okamenjene strukture („*relatively frozen expressions*“) čije značenje ne proizlazi iz zbroya značenja pojedinačnih sastavnica, zatim kolokacije (*collocations*) koje smješta između slobodnih kombinacija i frazema i za čije značenje navodi kako ono proizlazi iz značenja pojedinačnih sastavnica te naposljetku složenice (*compounds*) tj. riječi čije se sastavnice ne mogu zamjenjivati drugima jer ih karakterizira vrlo zatvorena struktura. Benson o njima govori kao o potpuno okamenjenim izrazima („*completely frozen*“) te ističe kako je kod većine složenica riječ o kombinacijama pridjev + imenica te imenica + imenica.

Prema Bensonu (1985b:4) u jeziku su najbrojnije slobodne kombinacije, dok frazemi čine znatno manju skupinu višerječnih sveza. Za kolokacije navodi kako su česta pojava u jeziku (ibidem:5), a opisuje ih kao skupinu riječi koja se opetovano pojavljuje u jeziku te predlaže njihovu podjelu na *gramatičke* i *leksičke kolokacije*:

„By collocation we mean a group of words that occurs repeatedly, i. e. recurs, in a language. These "recurrent phrases" can be divided into *grammatical collocations* and *lexical collocations*.“ (Benson, 1985b:61)

Sastavnice leksičkih kolokacija nalaze se u ravnopravnome odnosu, tj. imaju jednak status (Benson, 1985a:62) za razliku od sastavnica gramatičkih kolokacija koje se nalaze u hijerarhijskome odnosu tj. sastoje se od dominantne riječi, na primjer imenice, pridjeva ili glagola najčešće u kombinaciji s prijedlogom (Benson, 1985a:61). Kao najbrojnije kombinacije leksičkih kolokacija Benson navodi kombinacije pridjev + imenica, imenica + glagol te glagol + imenica (ibidem:62). Između ostaloga ističe kako su kolokacije relativno čvrste sveze riječi kod kojih je mogućnost zamjene sastavnica, osim zamjene sa sinonimom, ograničena (1985b:5) te kako se one, s obzirom na to da je riječ o nepredvidljivim kombinacijama, razlikuju od jezika do jezika, što najviše do izražaja dolazi upravo kod prijevoda s materinskoga na strani jezik (ibidem:11).

Franz Joseph Hausmann (1984:398) po stupnju stabilnosti višerječnih sveza razlikuje vezane (*fixierte Wortverbindungen*) i nevezane sveze riječi (*nicht fixierte Wortverbindungen*). U vezane sveze riječi ubraja frazeme i složenice koje smatra jednim jezičnim znakom te ih naziva pseudokombinacijama (*Pseudokombinationen*), za razliku od nevezanih sveza riječi – kombinacija (*Kombinationen*) koje se sastoje od dva jezična znaka. Unutar skupine nevezanih sveza riječi, a s obzirom na slobodu kombiniranja sastavnica, Hausmann razlikuje tri tipa kombinacija. Prvi tip odnosi se na slobodne kombinacije ili sukreacije (*Ko-Kreationen*) čije se sastavnice kao semantički autonomni partneri neograničeno mogu kombinirati (ibidem:400). Mogućnost njihova kreativnog kombiniranja podliježe semantičkim i gramatičkim restrikcijama nekoga jezika (ibidem:398). U drugi tip nevezanih sveza riječi Hausmann (ibidem:400-403) ubraja kolokacije ili srodne kombinacije (*Kollokationen/affine Kombinationen*), pri čemu srodnost (*Affinität*) definira kao sklonost dviju riječi da se supojavljaju („*Neigung zweier Wörter, kombiniert aufzutreten*“). Mogućnost kombiniranja kolokacija odnosno srodnih kombinacija, kako nadalje navodi, ograničena je jer se, za razliku od slobodnih kombinacija, odvija prema diferenciranim semantičkim pravilima. Kreativno stvaranje novih kombinacija tako ustupa mjesto korištenju kombinacija riječi koje se

uobičajeno supojavljaju (1984:398). Treći tip nevezanih sveza riječi čine kontra-srodne³¹ kombinacije (*konter-affine Kombinationen*) ili kontrakreacije (*Konter-Kreationen*) koje se rijetko pojavljuju u jeziku, često su jedinstvene i odlika su književnoga stila. Kontrakreacije predstavljaju sveze riječi u kojima se jedna sastavnica s ograničenom mogućnošću kombiniranja povezuje s riječima s kojima se uobičajeno ne supojavljuje (ibidem:399).

S obzirom na uobičajenost nevezanih sveza riječi Hausmann (1984:399) kolokacije određuje kao kombinacije uočljive uobičajenosti, sukreacije kao kombinacije neuočljive uobičajenosti, a kontrakreacije kao kombinacije uočljive neubičajenosti:

„Unter dem Gesichtspunkt der Üblichkeit sind die Kollokationen Kombinationen von auffallender Üblichkeit, die Ko-Kreationen von unauffälliger Üblichkeit und die Konter-Kreationen solche von auffälliger Unüblichkeit.“

Hausmann kolokacije definira kao tipične, specifične i karakteristične binarne kombinacije riječi (Hausmann, 1985:118). Navodeći primjere poput *eingefleischter Junggeselle* (*okorjeli neženja*), *schütteres Haar* (*prorijeđena kosa*), *heikles Thema* (*šakaljiva tema*) zaključuje kako je riječ o polugotovim proizvodima nekoga jezika (*Halbfertigprodukte der Sprache*) jer se ne stvaraju u govornome procesu, već reproduciraju u gotovome obliku (Hausmann, 1993a:5).

Hausmann (ibidem: 118-119) kao dva osnovna problema u opisivanju kolokacija ističe njihovo jednoznačno određivanje te status njihovih sastavnica. S tim u vezi ključnim smatra određivanje kolokacije kao hijerarhijske strukture u kojoj jedna sastavnica ima ulogu osnove/baze (*Basis*), a druga kolokatora (*Kollokator*). Kao baza najčešće se pojavljuje imenica, uz glagole i pridjeve, koji se u ulozi baze pojavljuju samo uz priloge kao kolokatore. Bazu smatra semantički autonomnom sastavnicom sveze, a kolokator sastavnicom čiji odabir uvelike ovisi o bazi (Hausmann, 1984:401), pa produkcija³² teksta³³ tako kreće od osnove prema kolokatoru, (Hausmann, 1985:119).

S obzirom na hijerarhijski odnos sastavnica kolokacijske sveze te tumačenje kolokacije kao spoja baze i kolokatora Hausmann u svojem modelu opisa kolokacija navodi šest tipova kolokacija: glagol + imenica u funkciji objekta (baza); pridjev + imenica (baza);

---

³¹Potrebno je napomenuti da se kod navedenoga izraza radi o autorskome prijevodu na hrvatski jezik te da za navedeni termin ne postoji ustaljeni izraz u hrvatskome jeziku, dok izraze sukreacije (za *Kokreationen*), srodne kombinacije (za *affine Kombinationen*) te kontrakreacije (za *Konterkreationen*) navodi Stojić (2012:33).

³²Termini produkcija i proizvodnja u ovome se radu koriste kao sinonimi.

³³Razmatrajući pitanje uvrštavanja kolokacija u rječnike navodi kako se upis svakako treba vršiti pod bazom, ukoliko rječnik treba pomoći u proizvodnji teksta, dok se po pitanju primanja upis treba vršiti pod kolokatorom (Hausmann, 1985:121-122).

imenica u funkciji subjekta (baza) + glagol; imenica + imenica (baza); prilog + pridjev (baza) te prilog + glagol (baza) (Hausmann, 1990:vi-vii).

Kao najčešće strukture navodi kombinacije prvoga i drugoga tipa tj. glagol + imenica u funkciji objekta te pridjev + imenica. Brojnije su također i kombinacije imenica + imenica, dok su manje brojne kombinacije tipa imenica u funkciji subjekta + glagol (ibidem). Navedenu tipologiju Hausmann objašnjava na primjerima iz engleskoga jezika, no ona je, kako su utvrdili neki autori, primjenjiva na hrvatski jezik (Stojić i Murica, 2010:116) i njemački jezik (Stojić, 2012:66; Košuta, 2012:266).

Svoje određenje kolokacija Hausmann gradi preispitujući postavke britanskoga kontekstualizma – kolokacijski potencijal, odnosno opseg riječi (*collocational range*), kriterij frekventnosti u određivanju kolokacijske sveze, status kolokacijskih partnera, te kolokacijski raspon riječi (*collocational span*).

Kolokacijski potencijal riječi objašnjava na primjerima *prorijeđena kosa* (*schütteres Haar*) i *kratka kosa* (*kurzes Haar*) te ističe kako je kolokacijski potencijal riječi *prorijeđen* ograničen u odnosu na riječ *kratak* koja se može kombinirati s mnogim drugim riječima s obzirom na svoj širok kolokacijski potencijal (Hausmann, 1985:124), u čemu se zapravo očituje osnovna razlika između kolokacija i slobodnih kombinacija, no u okviru britanskoga kontekstualizma te dvije skupine višerječnih sveza nisu terminološki određene. S tim u vezi Hausmann (ibidem) preispituje kriterij frekventnosti u određivanju neke sveze kao kolokacije jer postoje mnoge kolokacije koje nisu frekventne te stoga ne bi svoje mjesto našle u kolokacijskome rječniku. Hausmann kritici podvrgava i nedosljednost u određivanju statusa kolokacijskih partnera, odnosno jasno razlikovanje baze kao hijerarhijski nadređenoga elementa i kolokatora kao njoj podređenoga elementa. Naposljetku preispituje stupanj sintagmatske blizine sastavnica kolokacije (*der Grad der syntagmatischer Nähe der beiden Kollokationspartnern*) tj. kolokacijski raspon kao kriterij za određivanje statusa kolokacije. Ilustrirajući svoja promišljanja primjerima navodi opreku *schütteres Haar*³⁴ kao primjer uskoga kolokacijskog raspona i *Das Haar ist nicht nur bei alten Menschen sondern auch bei relativ jungen Menschen bereits recht häufig schütter*.³⁵ kao primjer širokoga kolokacijskog raspona. Iz navedenoga proizlazi kako dakle sastavnice neke kolokacije u tekstu ne moraju nužno slijediti jedna za drugom, već mogu biti odvojene drugim sintaktičkim jedinicama.

---

³⁴Hrv. prorijeđena kosa (Hansen-Kokoruš et al., 2005)

³⁵Hrv. Kosa nije samo kod starih ljudi, već i kod relativno mladih ljudi prilično često prorijeđena. (Ovdje je riječ o doslovnome prijevodu radi oprimjerivanja širokoga kolokacijskog raspona.)

S obzirom na to da se kolokacije ponašaju u skladu s gramatičkim pravilima, dopuštaju neke transformacije kao što su nominalizacija³⁶ (*das Zähneputzen; das Putzen der Zähne*), supstitucija³⁷ (*er putzt seine Zähne* → *er putzt sie*), ekspanzija³⁸ (*er putzt jeden Zahn*) i pasivna konstrukcija³⁹ (*die Zähne sind geputzt*) (Caro Cedillo, 2004:93)⁴⁰, dok komutacija odnosno zamjena kolokatora njegovim sinonimom u većini slučajeva nije dopuštena jer se kolokator *putzen* u njemačkome jeziku npr. ne može zamijeniti drugim glagolima (kolokatorima) kao što su primjerice *waschen* (*prati*) ili *bürsten* (*četkati*). Takvo je leksičko ograničenje uvjetovano lingvističkom normom i ne da se objasniti ni morfološkim ni sintaktičkim pravilima (Friederich, 1994:107).

Iz gore navedenoga vidljivo je da su od Firthove definicije kolokacija, u smislu sveze riječi na sintagmatskoj razini čije značenje počiva na međusobnome odnosu konstitutivnih elemenata (Firth, 1957:196) predloženi brojni pokušaji definiranja (Konecny, 2010a:5) i različiti pristupi određivanju toga jezičnog fenomena, a sve to u nastojanju da se što preciznije opiše priroda kolokacija i razlozi za supojavljivanje dviju riječi u nekoj višerječnoj svezi.

Svi se pokušaji (jednoznačnoga) definiranja kolokacija mogu svesti na nekoliko definicija, kako navodi Blagus Bartolec (2014:69), prema kojima je kolokacijska sveza svaka sveza riječi, neovisno o broju sastavnica, najmanja jezična razina na kojoj se ostvaruje značenjski odnos među riječima, svaka višeleksička sveza, posebna leksička sveza riječi koja nije ni frazem, ni onim, ni naziv, ni slobodna leksička sveza te naposljetku vrsta frazema.

U prilog tome da se kolokacijama pristupa na različite načine govori i činjenica da se u literaturi pored naziva kolokacija mogu naći i brojni drugi nazivi, tako npr. u hrvatskome jeziku *hijerarhijski leksički skupovi* (Pritchard, 1995), *višečlane leksičke jedinice* (Pritchard, 1998), *leksička kombinacija* (Borić, 1998), *kolokacijski sklop* (Borić, 2000), *složeni leksički sklopovi*, (Borić, 2002), *kolokacijske strukture* (Petrović, 2008), *kolokacijske sveze* (Blagus Bartolec, 2008), *leksički isječci* (Miščin, 2009), dok Blagus Bartolec (2014:1) navodi i sljedeće sveze riječi, *višeleksičke jedinice*, *višeleksičke sveze*, *višerječne natuknice*, *višerječne*

³⁶Nominalizacija ili poimeničenje odnosi se na proces kojim se jedna vrsta riječi pretvara u imenicu npr. *tvoriti* → *tvorba* (Hrvatska enciklopedija).

³⁷Supstitucija se odnosi na zamjenu jednoga jezičnog elementa drugim (Hrvatska enciklopedija), odnosno u ovome slučaju zamjenu imenice (kao baze) osobnom zamjenicom.

³⁸Pod ekspanzijom se misli na sintagmatsko dodavanje elemenata postojećem iskazu (Simeon, 1969a:288).

³⁹Pasiv je glagolski oblik kojim se izražava trpno stanje, odnosno da se glagolska radnja vrši na subjektu (Simeon, 1969b:31).

⁴⁰Primjeri za transformacije kolokacija navedeni su prema Stojić (2012:55) te (Stojić i Košuta:368). Caro Cedillo (2004:93) kao primjer za transformacije kolokacija navodi kolokaciju *ein Testament errichten / napisati oporuku* i njene preoblike: *die Errichtung des Testaments* (nominalizacija), *er hat das Testament errichtet* = *er hat es errichtet* (supstitucija), *Er hat sein zweites Testament errichtet* (ekspanzija) i *das Testament wurde errichtet* (pasivna konstrukcija).

jedinice, višječlani nazivi, višerječne sveze, skupine riječi, skupovi riječi, sintagmemi, ističući kako su ti nazivi u literaturi prisutni od 90-ih godina 20. stoljeća „s namjerom da se opišu značenjski odnosi među riječima te načini povezivanja pojedinačnih riječi u veće cjeline“, te da je „njihova brojnost posljedica još uvijek nesustavnoga i nejasnoga određenja zajedničkoga, odnosno jedinstvenoga naziva za različite skupove riječi u hrvatskome jeziku“.

Budući da nema općeprihvaćene definicije, ni nadređenoga pojma za višerječne izraze, time se, kako navodi Lütge (2002:7), daju naznake o tome da se još uvijek radi o nedovoljno istraženom području i kompleksnome fenomenu, odnosno području leksika za istraživanje. Vezano uz različite izraze koji se mogu naći u literaturi za imenovanje pojma kolokacija, ističe kako je problem i u tome što se pod svim tim izrazima zapravo ne podrazumijeva isti sadržaj. Lütge (2002:78) stoga kao nadređeni pojam uvodi termin *sintagma* jer se zalaže za široko shvaćanje kolokacija. Njime obuhvaća složenice (*Komposita*), idiomatske i frazeološke izraze (*idiomatische und phraseologische Wendungen*), klišeizirane izraze (*Klischees*), kolokacije (*Kollokationen*), konstrukcije (*Konstruktionen*) i druge formulaične izraze (*formelhafte Ausdrücke*) kao i izraze koji su u literaturi na engleskome jeziku nazvani *chunks* i *lexikal items*.

Što se tiče jednoznačnoga određivanja kolokacija, Kotarra (2003:12) primjerice ističe kako trenutno još uvijek nije moguće jednoznačno i sveobuhvatno poimanje kolokacija kako bi se one efikasno i ciljano mogle koristiti. Svoj zaključak temelji na usporedbi statističkoga pristupa korpusne analize i Hausmannova frazeološkoga pristupa jer kako navodi, čestotnost je nedostatan kriterij za određivanje neke sveze kao kolokacije s obzirom na to da tom kriteriju podliježu i mnoge slobodne sveze riječi u smislu kako ih definira Hausmann, dok neke kolokacije iz istoga razloga mogu ostati nedetektirane.

Bahns (1996:2) s tim u vezi izražava sumnju u mogućnost pronalaženja jedne općeprihvaćene definicije kolokacija koja bi bila jednako upotrebljiva i prikladna za istraživanja u različitim područjima u kojima se koristi. Sumirajući dosad navedeno zaključuje se kako je za primijenjenolingvistička istraživanja u području ovladavanja stranim jezikom ključan kontrastivni pristup i određivanje divergentnih struktura između polaznoga i ciljnoga jezika uz apostrofiranje uloge materinskoga jezika, čije uključivanje u nastavu stranoga jezika može pomoći učenicima u otkrivanju nepodudarnosti među kolokacijama u polaznome i ciljnome jeziku, a time i stjecanju kolokacijske kompetencije (Košuta, 2012:274).

Na kraju treba konstatirati kako sva dosadašnja razmatranja i nastojanja različitih autora da daju svoj doprinos promatranju kolokacija, bez obzira na fokus istraživanja,

predstavljaju vrijedan doprinos i temelj za njihovo promatranje s aspekta ovladavanja stranim jezikom, odnosno glotodidaktičkoga aspekta.

2.2. Glotodidaktički aspekt

Zanimanje lingvista za istraživanje kolokacije kao složene leksičko-semantičke pojave poraslo je posljednjih desetljeća (Bahns, 1993a:32), dok je posljednjih nekoliko godina posebice primjetan interes za istraživanje kolokacija u području ovladavanja stranim jezikom (Stojić, 2012:94).

U okviru se glotodidaktičkoga promatranja kolokacija s jedne strane ističe prednost njihove uporabe u svakodnevnoj komunikaciji jer omogućuju sažeto i učinkovito izražavanje, iz čega se zaključuje da ih svakako treba integrirati u nastavu stranoga jezika te da u poučavanju vokabulara pažnju treba posvetiti složenim leksičkim jedinicama, a ne izoliranim riječima, kako je to bila praksa sve do 90-tih godina 20. stoljeća. S druge se strane o kolokacijama govori kao o problematičnim strukturama kojima učenik stranoga jezika treba ovladati. S tim u vezi promatra se ovladavanje kolokacijama na razini primanja, odnosno razumijevanja njihova značenja te na razini proizvodnje, odnosno korištenja kolokacija u iskazu na stranome jeziku. Na razini proizvodnje uočene su pogreške u korištenju kolokacija, čak i kod naprednih učenika stranoga jezika. No, osim pogrešaka u korištenju kolokacija, utvrđeno je kako ih neizvorni govornici rjeđe koriste za razliku od izvornih govornika nekoga jezika⁴¹.

U empirijskim se istraživanjima kolokacijske kompetencije kao uzrok pogrešaka navodi utjecaj materinskoga jezika, no na razini proizvodnje primjetan je i utjecaj stranoga jezika koji učenik uči. Budući da rezultati dosadašnjih istraživanja potkrepljuju tezu o utjecaju materinskoga jezika na razvoj kolokacijske kompetencije u stranome jeziku, u novijoj se literaturi ističe potreba provođenja kontrastivnih istraživanja na razini materinskoga kao polaznoga jezika i različitih ciljnih (stranih) jezika, kako bi se na temelju rezultata tih istraživanja u smislu utvrđivanja nekongruetnih struktura stvorilo polazište za izradu odgovarajućih vježbi za ovladavanje određenim stranim jezikom. Navedeno posebno ističu autori koji se zalažu za eksplicitno poučavanje kolokacija, u kojemu, prema mišljenju nekih autora, materinski jezik može odigrati važnu ulogu. Ovaj će se sažeti prikaz glotodidaktičkoga

---

⁴¹Hill (2000:53) navodi kako gotovo 70% svega što kažemo, čujemo, pročitatmo ili napišemo pripada nekoj vrsti čvršćih sveza (*fixed expression*).

aspekta proučavanju kolokacija opširnije prikazati u potpoglavljima koja slijede uz referiranje na relevantne izvore.

2.2.1. Kolokacijska kompetencija i leksički pristup učenju vokabulara

Brojni autori iznose argumente koji govore u prilog uključivanju kolokacija u nastavu stranoga jezika jer se njihovim korištenjem postiže ekonomična i učinkovita uporaba jezika nalik na onu izvornih govornika (npr. Hausmann, 1993a; Bahns, 1997; Borić, 2004; Valentić, 2005; Petrović, 2008; Handwerker, 2010; Konecny, 2010b; Reder 2006a, 2013). Hausmann (1989:9) ističe kako poznavanje kolokacija ulazi u elementarno poznavanje jezika jer se i najbanalnije svakodnevne radnje opisuju pomoću kolokacija (Hausmann, 2004:318).

Sagledavanje leksika kao većih smislenih cjelina, a ne inzistiranje na učenju pojedinačnih (izoliranih riječi) koje uz pomoć gramatike postaju nove konstrukcije, odlika je leksičkoga pristupa poučavanju vokabulara u stranome jeziku. To je posebice prepoznato početkom 90-ih godina 20. stoljeća u sklopu leksičkoga pristupa Michaela Lewisa koji je označio prekretnicu u poimanju važnosti vokabulara u nastavi stranoga jezika (Lütge, 2002:114). Leksički pristup Michaela Lewisa (1993:vi) u prvi plan nastave stranoga jezika stavlja leksik apostrofirajući njegovu ulogu, a posebice ulogu sintagmatskih jedinica jezika. Lewisov koncept temelji se na tumačenju da se leksik jednoga jezika ne sastoji samo od pojedinačnih riječi već i od velikoga broja višerječnih jedinica (sveza) koje su kao takve pohranjenje u mentalnome leksikonu⁴² (izvornih) govornika (Lewis, 1997:20-21). Komunikacijska kompetencija⁴³ učenika stranoga jezika tako uključuje poznavanje primjerenoga broja leksičkih fraza, a nastava stranoga jezika posebnu pažnju usmjerava na ovladavanje vokabularom stranoga jezika. To podrazumijeva osvještavanje određenih leksičkih fenomena kod učenika jer učenje izoliranih riječi smanjuje mogućnost njihova dugoročnog pamćenja te ujedno povećava mogućnost njihove pogrešne primjene u okviru leksičkih fraza (kolokacija) koje bi zapravo trebale činiti temelj u ovladavanju vokabularom stranoga jezika (Vukićević-Đorđević, 2008:27).

---

⁴² Pod pojmom *mentalni leksikon* („rječnik u našoj glavi“) podrazumijevaju se riječi pohranjene u našem pamćenju skupa s mnogobrojnim informacijama o njihovome značenju, mogućnostima njihova kombiniranja s drugim riječima, o sintaktičkim obrascima u koje se neka riječ može svrstati itd. Mentalni leksikon je sveobuhvatan i kompleksan, a njegov sadržaj nije ograničen (vidi Aitchison, 1997).

⁴³ Komunikacijska kompetencija prema ZEROJ-u uključuje jezičnu, sociolingvističku i pragmatičnu kompetenciju (ZEROJ, 2005:111). Jezična kompetencija uključuje leksičku, gramatičku, semantičku, fonološku, ortografsku i ortoepsku kompetenciju (ibidem:112).

Lewis (1997:58) ističe potrebu ovladavanja tim jezičnim jedinicama kako na receptivnoj tako i na produktivnoj razini s ciljem uspješnoga korištenja stranoga jezika. Budući da korištenje kolokacija doprinosi prirodosti jezičnoga izraza i tečnosti u komunikaciji, te da one čine sastavni dio tekstne produkcije na stranome jeziku (Kromann, 1989:265)⁴⁴, one time postaju važan čimbenik u usvajanju vokabulara stranoga jezika (Köster, 2001:889). Pritom, kako navodi Schmidt (2002:351-352), leksička kompetencija (*lexikalische Kompetenz*) učenika stranoga jezika obuhvaća ne samo oblik i značenje neke riječi, već i znanje o njezinoj primjerenoj uporabi u određenome situacijskom kontekstu te njezina selekcijska ograničenja, odnosno mogućnost kombiniranja s drugim riječima na sintagmatskoj razini. U obradu vokabulara u okviru nastave stranoga jezika tako osim ortoepske (pravilan izgovor glasova i naglasak), ortografske (pravilno pisanje), flektivne (fleksijska obilježja, oblici i glasovne promjene), sintaktičke (način na koji se riječ uključuje u rečenice), semantičke (značenje riječi) i pragmatičke (primjerena uporaba neke riječi u pojedinim situacijama i kontekstima), treba uključiti i kolokacijsku razinu, odnosno znanje o tome kako se određena riječ kombinira s drugim riječima (Udier, 2009:77) jer samo poznavanje određene leksičke jedinice na svim razinama podrazumijeva njezinu uspješnu jezičnu uporabu (ibidem:91).

Upravo ovladavanje kolokacijama čini temelj leksičkoga pristupa, usmjerenoga na osposobljavanje učenika stranoga jezika za razumijevanje i proizvodnju kolokacija kao cjelina, a ne kao zbroja leksema (Bergovec, 2007:53). S obzirom na navedeno kolokacijska se kompetencija može shvatiti kao dio leksičke kompetencije koju ZEROJ (2005:113) definira kao poznavanje i sposobnost korištenja vokabulara nekoga jezika. Leksička kompetencija uključuje leksičke i gramatičke elemente, a kolokacijske sveze se kao „*ustaljene kolokacije, koje se sastoje od riječi što se redovito koriste zajedno, npr. održati govor, prekinuti šutnju*“ (ibidem: 114) ubrajaju u leksičke elemente.

2.2.2. Kolokacijska kompetencija i učenik stranoga jezika

Osim važnosti poznavanja kolokacija u stranome jeziku, u literaturi se ističe kako one, s obzirom na svoje specifičnosti, predstavljaju problem u ovladavanju stranim jezikom te su

---

⁴⁴Kromann (1989:265) navodi kako kolokacije igraju važnu ulogu u pisanju tj. slobodnoj produkciji teksta na stranome jeziku.

stoga i čest uzrok pogrešaka⁴⁵. To se u prvome redu odnosi na njihov idiosinkratički karakter (Konecny, 2010b:1217), i činjenicu da je riječ o zadanim kombinacijama (Hausmann, 1984:400), što znači da kolokacije izvornim govornicima nekoga jezika neće predstavljati problem jer kao govornici materinskoga jezika posjeduju intuitivno znanje o prihvatljivim kombinacijama (Borić, 2004:65), dok ih neizvorni govornici tek moraju naučiti. Hausmann (1993a:5) ističe kako u jeziku prevladava idiomatsko načelo (*idiom principle*), odnosno da se ljudski govor većim dijelom temelji na ponavljanju zadanih kombinacija riječi, a manje na kreiranju, odnosno stvaranju novih kombinacija. Učenici stranoga jezika griješe u korištenju zadanih kombinacija riječi u ciljnome jeziku jer tendiraju prenošenju struktura iz materinskoga u strani jezik:

„Der Fremdsprachler neigt dazu, die Formulierungen⁴⁶ seiner Sprache strukturgleich in der Fremdsprache zu wiederholen, mit dem Ergebnis, daß, wenn schon nicht alles, so doch das meiste falsch formuliert ist. Die Fremdsprache formuliert überwiegend anders.“ (Hausmann, 1993a:7)

Kao nadređeni pojam za sve idiomatske jedinice u jeziku, u koje ubraja i kolokacije, Hausmann predlaže pojam formulacija (*Formulierung*) te nadalje navodi kako jezik nije bogatstvo riječi već bogatstvo formulacija, koje nadilaze razinu jedne riječi, a koje izvorni govornik spontano doziva iz pamćenja. Učenik stranoga jezika sklon je pak tome da formulacije iz svoga materinskog jezika doslovno prenosi u strani i stoga većinom griješi jer, kao što je to Hausmann naglašavao u drugim svojim radovima (Hausmann, 1984:400, 1989:9, 1990:v), strani jezik uglavnom na drugačiji način oblikuje značenje. To se značenje manifestira na razini formulacija koje u svakome jeziku predstavljaju uzus (*die Sprache als Norm*), a uzus je ono što učenik stranoga jezika treba naučiti (Hausmann, 1993a:8). Navedeno će najbolje ilustrirati izvadak iz Hausmannovoga rada na temu *Was sind eigentlich Kollokationen? / Što su zapravo kolokacije?*:

„Kennen Sie eigentlich Momo? Momo lernt Deutsch als Fremdsprache. Er kann schon alle Sprachen der Erde, nur Deutsch lernt er gerade. Heute morgen ist er aufgestanden und hat sein Bett *gebaut*. Nein, nicht gebaut, gebaut ist militärisch, er hat sein Bett *gemacht*. Dann hat er sich die Zähne *gewaschen*. Nein, nicht gewaschen, gewaschen ist Französisch (se laver les dents), er hat

⁴⁵ Hill (2000:49) primjerice navodi sljedeće: „Even if the word 'collocation' is new to students and to some teachers, the problem of collocational errors is as old as language learning itself.“ / Iako je pojam kolokacija možda nov učenicima i nekim nastavnicima, pogreške u korištenju kolokacija stare su koliko i sama nastava (stranih) jezika. (Prevela N.K.)

⁴⁶ Navedenim izrazom obuhvaćene su i kolokacije i idiomi, no kolokacije smatra blažim oblicima idiomatičnosti za razliku od idioma koje karakterizira veća idiomatičnost (ibidem:9).

sich die Zähne *geputzt*. Dann hat er eine Dusche gemacht. Nein, nicht gemacht, machen ist Italienisch (fare la doccia). Er ist unter die Dusche *gegangen* oder hat geduscht. Kann man sagen: er hat eine Dusche *genommen*? Momo wird sich erkundigen. Dann muss er für das Frühstück den Tisch *legen*. Nein, nicht legen, legen ist Englisch (to lay the table). Er muss den Tisch *decken*. Und nach dem Frühstück muss er den Tisch *freimachen*. Nein, nicht freimachen, das ist Englisch (to clear the table), er wird den Tisch *abräumen*. Und so geht das endlos weiter. [...]“ (Hausmann, 2004:309).

Citat koji najbolje ilustrira kolokacijsku problematiku s aspekta učenika stranoga jezika, ali i idiosinkratički karakter kolokacijskih sveza u nekome jeziku u prijevodu bi mogao glasiti otprilike ovako:

„Poznajte li ustvari Momu? Momo uči njemački kao strani jezik. Već zna sve jezike, samo njemački još uči. Jutros je ustao i *složio* krevet. Ne, ne složio. Složio zvuči vojnički. *Napravio* je krevet. Onda je *isprao*⁴⁷ zube. Ne, ne isprao. Isprati je francuski (se laver les dents), on je *oprao* zube. Onda je napravio tuširanje. Ne, nije napravio. Napraviti je talijanski (fare la doccia). *Otišao* je pod tuš ili se tuširao. Može li se reći: *uzeo* je tuš? Momo će se raspitati. Onda mora za doručak *poleći* stol. Ne, ne poleći, poleći je engleski (to lay the table). Mora *postaviti* stol. A nakon doručka mora *osloboditi* stol. Ne, ne osloboditi, to je engleski (to clear the table). On će *pospremiti* stol. I tako to ide u beskonačnost. [...]“⁴⁸

Nadalje, kao posebna karakteristika kolokacija u području ovladavanja stranim jezikom većinom se ističe da one na razini primanja ne predstavljaju problem jer ih učenici zbog relativno transparentnoga značenja u pravilu razumiju, dok se u usmenoj ili pisanoj proizvodnji (Hausmann, 1990:v; Borić, 1998:75) na stranome jeziku uočavaju pogreške u korištenju sastavnica kolokacije kada se želi izraziti određeno značenje. Naime, stupanj produktivnosti, semantička transparentnost i zamjenjivost elemenata kolokacije najveći su upravo kod onih kombinacija koje su u većini slučajeva istovjetne ili pak vrlo slične u oba jezika (Vukićević-Đorđević, 2008:28), što olakšava njihovo razumijevanje, odnosno ovladavanje njima na razini primanja. Međutim, kako se navedene karakteristike kolokacija smanjuju, smanjuje se i sloboda kombiniranja njihovih elemenata, što na razini proizvodnje

⁴⁷U ovome je slučaju bilo teško naći prijevodni ekvivalent koji bi ilustrirao pogrešku u odabiru kolokatora na njemačkome jeziku jer se i u hrvatskome i u francuskome jeziku kao kolokator koristi glagol *prati* (njem. *waschen*), dok prijevodni ekvivalent za njemački glagol *putzen* na hrvatskome jeziku glasi *čistiti*.

⁴⁸(Prevela N.K.)

na stranome jeziku dovodi do problema u kolokacijskome slaganju. Učenje stranoga jezika tako dobiva novu dimenziju jer se ono pomiče s razine riječi i slobodnoga kombiniranja elemenata na razinu zadanih višerječnih kombinacija, kao što su npr. kolokacije.

Ovladavanje kolokacijama omogućuje da se u receptivnim jezičnim vještinama (slušanju i čitanju) razumijevanje postiže prepoznavanjem kombinacija riječi, što od pasivnijega oblika učenja vodi aktivnoj uporabi kolokacija u produktivnim jezičnim vještinama (govoru i pisanju) i pomaku u jezičnoj kompetenciji (ibidem:31). Korištenje kolokacija u pismenome i usmenome izražavanju na stranome jeziku zasigurno određuje kvalitetu jezičnoga izričaja (Stojić i Barić, 2013:100).

Veliki broj autora ističe kako su pogreške u kombiniranju sastavnica kolokacije na razini proizvodnje primjetne čak i na naprednim stupnjevima ovladavanja stranim jezikom (npr. Bahns i Sibilis, 1992:159; Bahns i Eldaw, 1993:108; Borić: 2004:65; Reder: 2006b:157; Šnjarić, 2009:227). Do pogrešaka u prvome redu dolazi zato što učenici nisu svjesni činjenice da je riječ o zadanim kombinacijama koje se u različitim jezicima mogu izražavati na različit način pa sastavnice kolokacije pokušavaju kombinirati prema semantičkim ili gramatičkim načelima ili ih pak rjeđe koriste, što ih razlikuje od izvornih govornika (Stojić i Barić, 2013:83).

Hausmann (1984:400) naglašava kako će se svaki kreativan pokušaj kombiniranja riječi, ukoliko se radi o kolokacijama, izjaloviti. Stoga kolokacijama u nastavi stranoga jezika treba posvetiti posebnu pažnju za razliku od slobodnih sveza riječi koje učenici mogu proizvesti sa znanjem pojedinačnih riječi (Hausmann, 1984:400). Iako se usporedbom dvaju jezika daju utvrditi istovjetne strukture, Hausmann (1993b:476) naglašava kako je broj divergentnih struktura ipak znatno veći⁴⁹. S obzirom na to da se učenik stranoga jezika ne može osloniti na poznate strukture u materinskome jeziku (Šnjarić, 2009:281; Reder, 2011a:136), on kolokaciju mora usvojiti kao gotovu svezu, za razliku od izvornih govornika nekoga jezika koji ih spontano dozivaju iz mentalnoga leksikona (Hausmann, 1993a:6).

Slijedom navedenoga kolokacijska se kompetencija može definirati kao sposobnost uočavanja, razumijevanja i korištenja kolokacija (Reder, 2011b:63):

---

⁴⁹U svome članku pod naslovom *Ist der deutsche Wortschatz lernbar? Oder: Wortschatz ist Chaos* izražava sumnju u ovladavanje vokabularom stranoga jezika, no kao pomoć u njegovu učenju ističe ulogu rječnika: „*Die Wörterbücher sind des Wortschatzlerners einzige Rettung...*“. Međutim, iako je leksikografski pristup važan za glotodidaktički aspekt promatranja kolokacija, on s obzirom na kompleksnost tematike izlazi iz okvira ovoga rada te se uloga se rječnika u ovladavanju kolokacijama u ovome radu neće tematizirati. Spomenutom su se tematikom primjerice bavili Benson (1985a), Schneider (1993), Bahns (1993c, 1996), Steyer (2008), Möhring (2011), Reder (2011c), Hausmann (1985) i dr., a od domaće literature treba istaknuti radove Pritcharda (1998) i Turk (2010).

„Was verstehen wir unter *Kollokationskompetenz*? Sie ist, die Fähigkeit des Lernalers, Kollokationen als feste, aber nicht idiomatische Einheiten in Texten zu erkennen, zu verstehen und in Äußerungen zu gebrauchen.“ (Reder, 2011b:63).

Kolokacijska se kompetencija, kako navodi Petrović (2007:31), „očituje u stvaranju interpretiranju, prihvatanju i odbacivanju kombinacija riječi“ koje se supojavljaju na sintagmatskoj razini. Kolokacijski kompetentan govornik stranoga jezika kompetentniji je od onoga s bogatim znanjem pojedinačnih riječi (ibidem:33), a da bi učenici stranoga jezika ovladali kolokacijskom kompetencijom trebali bi ovladati kolokacijama (*povezanim leksičkim cjelinama*), što osim značenja pojedinačnih riječi⁵⁰ uključuje i njihov kolokacijski raspon te razumijevanje značenja koje proizlazi iz kolokacijskih odnosa (ibidem:31).

Bahns (1997:188) navodi kako se te višerječne sveze riječi u tradicionalnoj nastavi stranoga jezika zanemaruju iako u tečnome izražavanju na stranome jeziku igraju značajnu ulogu. S tim u vezi ističe kako u okviru poučavanja kolokacijskoga aspekta vokabulara koji u nastavi stranoga jezika treba zauzeti važno mjesto posebnu pažnju treba posvetiti strukturama koje nisu kongruentne u polaznome i ciljnome jeziku (Bahns, 1993b:59). Da bi se odredilo koja je kolokacija problematična u jezičnoj produkciji učenika stranoga jezika, potrebno je donositi zaključke na temelju kontrastivnih istraživanja, odnosno usporedbe materinskoga i ciljnoga jezika (Bahns, 1993b:61; Valentić, 2002:550; Bergerová, 2012:70). Primjenom kontrastivnoga pristupa treba odrediti je li kod određene kolokacije riječ o kongruentnoj ili nekongruentnoj strukturi na razini usporedbe materinskoga i ciljnoga jezika. Ukoliko je riječ o nekongruentnim strukturama odnosno o stanovitim odstupanjima (bilo na formalnoj, bilo na sadržajnoj razini), znači da je na razini tih dvaju jezika riječ o različitim vrstama ekvivalencije, što se onda pokazuje problematičnim u jezičnoj produkciji neizvornih govornika:

„Besonders geeignet für das Bewußtmachen des Kollokationsphänomens sind naturgemäß solche Beispiele, an denen gezeigt werden kann, daß die Kollokationspartner eines Wortes in der L1 und der L2 unterschiedlich sein können [...]. Daß insbesondere hier Fehlergefahren lauern und auch tatsächlich Fehler gemacht werden, ist [...] deutlich geworden.“ (Bahns, 1997:192)

Navedeno se posebice ističe u germanističkoj lingvistici u okviru koje se kolokacijska teorija britanskoga kontekstualizma recipirala i modificirala s glotodidaktičkoga aspekta stavljajući u

---

⁵⁰ „Für den Fremdsprachler sind die Wörter eine nötige Vorstufe zu den Formulierungen.“ (Hausmann, 1993a:17).

središte zanimanja kontrastiranje jezika s ciljem utvrđivanja jezičnih neregularnosti između materinskoga i ciljnoga jezika s tezom kako upravo takve kolokacije predstavljaju problem u ovladavanju stranim jezikom (Lehr, 1993:3).

Bahns (1997:106-109) se primjerice zalaže za kontrastivni pristup u istraživanju kolokacija koji bi mogao rezultirati izborom kolokacija koje treba poučavati u okviru nastave stranoga jezika jer kako navodi – kod istih kolokacija u različitim jezicima postoji djelomična podudarnost koja za razliku od potpune podudarnosti može dovesti do interferencija s materinskim jezikom i poteškoća u ovladavanju stranim jezikom. Stoga je potrebno utvrditi slučajeve djelomične podudarnosti i ciljano ih uvježbavati u nastavi stranoga jezika na temelju materijala koji će uključivati problematične kolokacije u odnosu na materinski jezik ispitanika (Bahns, 1993b:62)⁵¹. Pritom su kolokacije poput *ruže cvjetaju (die Rosen blühen)*, *pas laje (der Hund bellt)* i sl., kako navodi Kromann (1989:27), redundantne kako u pasivnome⁵² tako i u aktivnome vokabularu jer se njihove sastavnice kombiniraju prema istim semantičkim pravilima u različitim jezicima, te ih u nastavi stranoga jezika ne treba posebno tematizirati.

2.2.3. Kontrastivni pristup u poučavanju kolokacija

U novije se vrijeme sve više ističe potreba provođenja kontrastivnih istraživanja kolokacija kao podloga za znanstveno proučavanje i razvijanje kolokacijske kompetencije učenika stranoga jezika (npr. Bahns, 1993a, 1997; Valentić, 2002; Bergerová, 2012). Važnost kontrastivnoga pristupa kolokacijskoj problematici s aspekta učenika stranoga jezika ogleda se u činjenici kako je u dosadašnjim istraživanjima koja su se bavila stjecanjem kolokacijske kompetencije u stranome jeziku utvrđeno da su pogreške u kolokacijskome slaganju najčešće posljedica jezičnoga transfera iz materinskoga jezika (npr. Bahns, 1997; Reder, 2006a, 2006b, 2008, 2013; Manfraß, 2011; Nesselhauf, 2003; Gulešić-Machata i Machata, 2007; Fan, 2009; Pavičić Takač i Miščin, 2013), te da se pogreške u korištenju kolokacija javljaju i na naprednim stupnjevima učenja stranoga jezika (Bahns i Sibilis, 1992; Nesselhauf, 2003;

---

⁵¹Bahns (1993b:62) svoja promišljanja vezuje uz engleski kao strani jezik: „What ELF teachers need for an effective training of collocational competence in their classes (as long as these are homogenous with regard to the L1) are workbooks presenting a selection of collocations geared to the specific difficulties of learners with a particular L1 background“.

⁵² Pasivno se znanje vokabulara naziva još i receptivnim / prijamnim, a odnosi se na njegovo razumijevanje iz konteksta te se povezuje sa slušanjem i čitanjem na stranome jeziku, dok se aktivni vokabular još naziva proizvodnim / produktivnim, a povezuje se s govorenjem ili pisanjem, odnosno aktivnom uporabom stranoga jezika (Udier, 2009:84-85).

Borić, 2004; Reder, 2006a, 2013). Razlog tome nemogućnost je proizvoljnoga kombiniranja sastavnica kolokacije u nekome jeziku jer je riječ o zadanim kombinacijama o kojima izvorni govornici pojedinoga jezika posjeduju intuitivno znanje, a učenik stranoga jezika njima tek treba ovladati. Takve su sveze riječi u međujezičnoj usporedbi arbitrarne i predstavljaju posebnost nekoga jezika. Primjenom kontrastivnoga pristupa trebaju se stoga utvrditi nekongruentne strukture, odnosno one strukture u materinskome jeziku za koje u stranome jeziku ne postoji direktan prijevodni ekvivalent.

Što se tiče kontrastiranja kolokacija njemačkoga jezika s kolokacijama u drugim jezicima, za sada su autorici poznata opsežnija istraživanja kolokacija u njemačkome kao stranome jeziku u odnosu na mađarski (Reder, npr. 2002, 2006a, 2006b, 2011a, 2011b, 2013), poljski (Gładysz, 2003), talijanski (Konecny, 2010a, 2010b; Will, 2005), španjolski (Irsula Peña, 1994) i portugalski jezik (Pöll, 1996), dok je još uvijek nedovoljno istražena kolokacijska problematika između njemačkoga kao ciljnoga i hrvatskoga kao materinskoga jezika, kako u teorijskome, tako i u primijenjenome smislu. Međutim, na razini kontrastiranja hrvatskoga kao polaznoga i njemačkoga kao ciljnoga jezika potrebno je istaknuti istraživanje koje su provele Stojić i Štiglić (2011). Ono nije rađeno s glotodidaktičkoga aspekta, već je prilog proučavanju kolokacija na kontrastivnoj razini jer donosi prijedlog modela za kontrastiranje kolokacija.

S obzirom na problem prijevodne ekvivalencije i odstupanja koja se mogu pokazati u usporedbi kolokacija dvaju jezika, razlikuje se nekoliko vrsta podudarnosti⁵³ između kolokacija polaznoga i ciljnoga jezika: potpuna, djelomična, zamjenska ili nulta podudarnost (Stojić i Murica, 2010:121; Stojić i Štiglić, 2011:268-269). Značenje sastavnica kolokacija može biti jednako u oba jezika, no ono unutar i izvan kolokacije može biti različito. Stoga postoje kolokacije jednakoga značenja u oba jezika, međutim postoji mogućnost da su neke sastavnice kontrastivni korespondenti u oba jezika samo na razini kolokacije, ali ne i izvan sveze. Kolokacije polaznoga i ciljnoga jezika potpunu podudarnost pokazuju kada među njima nema semantičke ni kombinatorne razlike (Stojić i Murica, 2010:121) npr. *Geld verdienen* = *zaraditi/zarađivati novac* te *eine Antwort geben* = *dati odgovor*.⁵⁴ Potpuna podudarnost očituje se na sadržajnome i formalnome planu, što znači da su obje sastavnice kolokacije podudarne prema vrsti riječi, ali i značenju koje izražavaju, pri čemu su kolokatori i izvan kolokacije istovrijedni prijevodni ekvivalenti (Stojić i Štiglić, 2011:268).

---

⁵³U ovome se radu pojmovi podudarnost i ekvivalencija rabe kao sinonimi.

⁵⁴Navedeni primjeri kao ilustracija različite vrste podudarnosti su autorski, osim onih za koje se navodi relevantna literatura.

Kada jedna sastavnica kolokacije nije podudarna u kontrastiranim jezicima, riječ je o djelomičnoj podudarnosti koja se prvenstveno očituje na razini kolokatora (ibidem) primjerice *Sport machen = baviti se sportom* te *einen Beruf ausüben = biti po zanimanju*, što znači da kolokatori izvan kolokacije nisu sadržajni prijevodni ekvivalenti. Stojić i Štiglić (2011:268) to ilustriraju na primjeru *prati zube* njem. *Zähne putzen*, dok bi doslovni prijevod navedene kolokacije glasio **Zähne waschen*.

Nulta podudarnost ukazuje na to kako nijedna sastavnica kolokacije nije podudarna i zapravo je rijetka u području kolokacija (ibidem:269) npr. *jdm. eine Liebe erweisen – nekome učiniti uslugu* ili je riječ o tome da u jednome jeziku postoji kolokacija npr. *in Wut geraten – razbjesnjeti se, pobjesnjeti* te *Angst bekommen – uplašiti se (prestrašiti se)*, a u drugome se to značenje izražava drugim jezičnim sredstvima (Stojić i Murica, 2010:121) – pojedinačnim leksemom *Aufnahmen machen = snimati*, složenicom *Nadelstich = ubod iglom* ili opisom *zadužena kuća = ein mit Schulden belastetes Haus (kuća koja je opterećena dugovima)*. Takvu vrstu ekvivalencije Stojić i Štiglić (2011:269) nazivaju zamjenskom odnosno leksičkom podudarnošću (*Ersatzäquivalenz/lexikalische Äquivalenz*). Autorice također navode (ibidem:263) kako kolokacije pokazuju visok stupanj idiosinkratičnosti koja se prvenstveno očituje na razini usporedbe među jezicima.

Prethodno spomenuta kontrastivna istraživanja njemačkoga kao stranoga jezika u odnosu na različite materinske jezike karakterizira u prvome redu pokušaj jednoznačnoga određivanja kolokacija i njihova razgraničavanja u odnosu na slobodne kombinacije i frazeme te s tim u vezi iznalaženje jedne općeprihvaćene definicije kolokacija. Ona, izuzev istraživanja koja je provela Reder za mađarski i Gładysz za poljski, nisu primarno usmjerena na problematiku ovladavanja kolokacijama u stranome jeziku, iako se dotiču te tematike.

Konecny (2010a:628) primjerice zaključuje kako su poželjna daljnja kontrastivna istraživanja kolokacija u različitim jezicima na temelju kojih bi se mogli izvesti relevantni zaključci za nastavu pojedinih stranih jezika. Pöll (1996:36), koji kolokacijskoj problematici pristupa s leksikološkoga aspekta, tematizira uvrštavanje kolokacija u kolokacijski rječnik također ističući aspekt ovladavanja stranim jezikom s obzirom na to da je jedan takav rječnik primarno namijenjen neizvornim govornicima. Irsula Peña (1994: 141) tematizirajući kolokacije u nastavi stranoga jezika navodi kako su tekstovi koji se koriste u nastavi stranoga jezika u toj mjeri prilagođeni da ne odražavaju prirodnu jezičnu uporabu, što posredno utječe na ovladavanje kolokacijama u stranome jeziku. Will (2005:564) se također dotiče pitanja kolokacija u nastavi stranih jezika te navodi kako Bensonova i Hausmannova promišljanja o kolokacijskoj problematici imaju središnju ulogu u poučavanju kolokacija u okviru nastave

stranih jezika, dok posebice Hausmann svojom tipologijom kolokacijskih sveza stvara podlogu za sustavno učenje kolokacija. Također naglašava kako su kontrastivna promišljanja od izuzetne važnosti za ovladavanje stranim jezikom u skladu s pretpostavkom da se kontrastiranje jezika povoljno odražava na njegovo učenje (ibidem:52).

Gładysz (2003) cijelo jedno poglavlje posvećuje praktičnoj primjeni kontrastivnih analiza kolokacija s naglaskom na nastavu stranoga jezika (ibidem:153-166) zalažući se za eksplicitno poučavanje kolokacija na svim stupnjevima učenja. No vezano uz kontrastivna empirijska istraživanja kolokacija u okviru njemačkoga kao stranoga jezika svakako valja spomenuti istraživanja koja je provela Reder (2008, 2011b, 2013) na izvornim govornicima mađarskoga jezika, učenicima završnih razreda gimnazije i studentima germanistike⁵⁵. Na temelju svojih kontrastivnih zapažanja Reder je izvela različite tipove pogrešaka u kolokacijskome slaganju koji će se u nastavku prikazati s obzirom na to da se na njima temelji analiza u empirijskome dijelu ovoga rada.

2.2.4. Tipologija pogrešaka u kolokacijskome slaganju

Na razini primanja Reder je utvrdila je kako ispitanici ne prepoznaju kolokacije u tekstu, već tekst čitaju usmjereni na pojedinačne riječi, što otežava razumijevanje i interpretiranje kolokacije kao cjeline, dok je na razini proizvodnje utvrdila velik broj pogrešaka pod utjecajem interferencije iz materinskoga jezika i to ne samo kod početnika, već i kod naprednih učenika njemačkoga jezika. Reder (2006a:124) u vezi s potonjim naglašava kako se razlike između njemačkoga i mađarskoga jezika odnose prvenstveno na napredni vokabular (*Aufbauwortschatz*) u kojemu je utvrđen veći broj divergentnih struktura.

Manfraß (2011:123) pogreške u korištenju kolokacija na naprednim stupnjevima učenja stranoga jezika objašnjava time da se vokabular na početnim stupnjevima učenja sastoji od mnogih semantički nespecifičnih riječi koje se mogu kombinirati s mnogobrojnim drugim riječima, što smanjuje mogućnost pogreške. Manfraß (ibidem) na temelju svoga iskustva iz prakse navodi primjere interferencije uzrokovane materinskim jezikom na razini grčkoga kao polaznoga i njemačkoga kao ciljnoga jezika **eine Familie machen*⁵⁶ (umjesto

---

⁵⁵U istraživanju provedenom 2005. i 2006. u kojemu su sudjelovali studenti 3. i 4. godine studija njemačkoga jezika i književnosti nastavničkoga smjera, koji njemački jezik uče kao strani ili se njime služe kao jezikom manjine, zadatak je studenata bio izrada dvojezičnoga glosara razrednoga govora kako bi se ispitalo koje kolokacije u razrednome govoru studenti smatraju relevantnima. Reder (2008:166) je utvrdila kako su studenti osim kolokacija u svoje glosare uvrstili i slobodne sveze riječi te monolekseme. Ono što Reder (2008:168) ističe kao zanimljivo s kontrastivnoga aspekta jest da su studenti u svoje glosare uvrstili pretežito glagole koji se u polaznome i ciljnome jeziku razlikuju s obzirom na svojstvo valentnosti (npr. *übersetzen aus+ Dativ, in + Akkusativ*).

⁵⁶machen = izraditi, proizvesti, napraviti itd. (Hansen-Kokoruš et al., 2005).

eine Familie gründen / osnovati obitelj), **im großen*⁵⁷ *Alter* (umjesto *im hohen*⁵⁸ *Alter* / u dubokoj starosti).

Reder (2006a:136-141) takve pogreške naziva negativnim transferom iz materinskoga jezika (interlingvalni prijenos) te razlikuje supstituciju, prijenos značenja i doslovan prijevod. Supstitucija se odnosi na upotrebljavanje riječi iz materinskoga jezika u kolokacijskim svezama na stranome jeziku bez njihova prevođenja. Prijenos značenja podrazumijeva odabir pogrešne riječi kao sastavnice kolokacijske sveze kada se npr. značenje jedne riječi u materinskome jeziku izražava dvama leksemima u ciljnome jeziku npr. *paziti na liniju* – **auf die Figur aufpassen* umjesto *auf die Figur achten*. Doslovan prijevod podrazumijeva prijenos kolokatora, odnosno njegov doslovan prijevod s materinskoga jezika na ciljni npr. *prati zube* – **Zähne waschen* umjesto *Zähne putzen*.

Reder (2013)⁵⁹ također navodi kako je udio pogrešaka uzrokovanih interferencijom iz materinskoga jezika značajan čak i na B2 razini poznavanja jezika, posebice ako ispitivani jezici pokazuju razlike ispod razine riječi, npr. u prefigiranju glagola, što dovodi do ovakvih rješenja **eine Frage aufstellen*⁶⁰ umjesto *eine Frage stellen* (*postaviti pitanje*), **einen Text auflesen*⁶¹ umjesto *einen Text lesen* (*naglas pročitati tekst*). Reder (ibidem) naglašava kako se rezultati njezinih empirijskih istraživanja poklapaju s iskustvima nastavnika iz prakse. Međutim, ukoliko se kolokator koristi u prenesenome značenju, dolazi do interferencije s ciljnim jezikom jer ispitanici pokušavaju naći rješenje u ciljnome jeziku⁶².

Taj tip pogrešaka Reder (2006a:141-144) naziva negativnim transferom iz stranoga (ciljnoga) jezika (intralingvalni prijenos) te razlikuje pojednostavljenje, analognu tvorbu i parafraziranje. Pojednostavljenje je modificiranje kolokacijske sveze uz uključivanje učestalijih glagola u svezu kao što su *machen, haben, geben, nehmen* itd. npr. *zabiti gol* – **ein Tor machen* umjesto *ein Tor schießen*. Analogna tvorba (generalizacija) podrazumijeva pridruživanje bazi riječi iz značenjskoga ili tematskoga polja kolokatora npr. *sklopiti brak* – **Ehe heiraten/ verheiraten* umjesto *Ehe schließen*.⁶³ Kod parafraziranja je riječ o opisivanju

⁵⁷ groß = velik, golem, prostran itd. (Hansen-Kokoruš et al., 2005).

⁵⁸ hoch = visok (Hansen-Kokoruš et al., 2005).

⁵⁹ S obzirom na to da autorica ovoga rada nije u posjedu tiskane verzije teksta na koji se referira, već verzije koju je dobila putem privatne korespondencije s Annom Reder, nije u mogućnosti navesti broj stranica.

⁶⁰ aufstellen = postaviti, rasporediti npr. stolove (Hansen-Kokoruš et al., 2005)

⁶¹ auflesen = pokupiti, pobrati, prikupiti (Hansen-Kokoruš et al., 2005)

⁶² Reder (2006a:118) navodi kako je u svojoj nastavnoj praksi uz pogreške pod utjecajem transfera iz materinskoga jezika imala prilike uočiti i pogreške uzrokovane transferom iz stranoga jezika.

⁶³ Reder (2006a:143) u navedenu skupinu intralingvalnoga prijenosa ubraja i pridruživanje bazi drugih mogućih kolokatora koji s tom bazom mogu tvoriti kolokacijsku svezu npr. *vladati jezikom* – *eine Sprache sprechen* umjesto *eine Sprache beherrschen*. Iako je kod primjera *eine Sprache sprechen* zapravo riječ o prihvatljivoj kolokaciji, radi se o određenoj vrsti uopćavanja bez uključivanja finijih nijansi u izražavanju značenja. No, s

sadržaja kolokacije odnosno parafraziranju kolokatora uz pomoć već usvojenih riječi u ciljnome jeziku npr. *gutati knjige – Bücher schnell lesen* umjesto *Bücher verschlingen*).

Spomenuta klasifikacija interlingvalnih i intralingvalnih pogrešaka proizašla je iz opsežnoga istraživanja koje je Reder (2006a) provela tijekom šk. i ak. god. 2001./2002. na uzorku od 600 učenika njemačkoga jezika, izvornih govornika mađarskoga jezika s ciljem utvrđivanja i opimjerivanja tipičnih pogrešaka u korištenju kolokacija. Uzorak je sačinjavalo 200 maturanata koji su njemački jezik učili kao strani, 200 maturanata koji su se njemačkim jezikom služili kao jezikom manjine te 200 studenata na višim godinama studija njemačkoga jezika i književnosti. Razina poznavanja njemačkoga jezika za navedene ispitanike kretala se između A2 i C2 razine prema ZEROJ-u. Maturanti koji su njemački jezik učili kao strani ujedno su ga izabrali kao strani jezik koji će polagati na maturi. Procjenjuje se da pristupnici gimnazijskih usmjerenja njemačkim jezikom vladaju na B2 razini (Reder, 2006a:124), što je usporedivo s hrvatskim kontekstom⁶⁴.

S obzirom na ispitanike različitih karakteristika Reder je u istraživanju koristila dva različita testa u kojima je ciljano ispitala poznavanje određenih kolokacija. U testu za maturante koji su njemački učili kao strani jezik tražilo se 45 kolokacija za koje su u većini slučajeva bili ponuđeni ekvivalenti na mađarskome jeziku te prijevodni ekvivalenti na njemačkome jeziku u kojima je nedostajao kolokator (npr. *auf die Figur* ..... ≈ *vigyáz a vonalaira*⁶⁵ / paziti na liniju; *sich die Zähne* ..... ≈ *fogat mos* / prati zube). Izuzetak su bili zadaci u kojima se tražilo poznavanje kolokatora ispod razine riječi te je trebalo upisati prefiks za traženi glagol (npr. *den Text* ..... *lesen* ≈ *szöveget felolvas* / (pro)čitati tekst naglas; *Interesse* ..... *wecken* ≈ *felkelti az érdeklődést* / probuditi zanimanje, zainteresirati koga), kao i zadaci u kojima se tražena kolokacija na njemačkome jeziku u mađarskome jeziku izražava drugim jezičnim sredstvima (npr. *sportol* ≈ ..... / baviti se sportom; *diétázik* ≈ ..... / držati dijetu). U test su bile uključene kolokacije različite podudarnosti, a sadržajno su pokrivale svakodnevne teme koje su propisane kao obavezni sadržaji na maturi primjerice *Osobni život*, *Škola*, *Zaštita okoliša* i druge. Test za druge dvije grupe ispitanika bio je nešto složeniji, no oba su testa sadržavala 30 istih kolokacija kako bi rezultati bili usporedivi.

---

obzirom na to da je Reder u svome istraživanju kao instrument koristila test u kojemu su sve kolokacije bile zadane te su se analizom učeničkih ostvaraja mogle utvrditi određene divergencije, u ovome istraživanju to nije moguće procijeniti jer se kao instrument koristi sastavak. Stoga je ova mogućnost u okviru analogne tvorbe isključena iz ovoga istraživanja.

⁶⁴Vidi npr. Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2009./2010.: Njemački jezik (2009/2010:5) te Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2010./2011.: Njemački jezik (2010/2011:5).

⁶⁵S mađarskoga prevela Nina Spicijarić Paškvan.

Reder (2006a:146) je utvrdila kako u rezultatima skupine maturanata koji su njemački jezik učili kao strani ima 59% neprihvatljivih rješenja te da se najveći broj pogrešaka može dovesti u vezu s prijenosom iz materinskoga jezika (38%), dok broj pogrešaka pod utjecajem stranoga jezika iznosi 11%. Na ostale pogreške i rješenja koja su izostala odnosi se preostalih 10%. Uspoređujući sve tri skupine ispitanika utvrdila je kako maturanti koji njemački jezik uče kao strani najviše griješe pod utjecajem materinskoga jezika, dok studenti germanistike najviše griješe pod utjecajem ciljnoga jezika, što je u skladu s pretpostavkom kako se broj pogrešaka iz materinskoga jezika smanjuje sa stupnjem poznavanja i dužinom učenja stranoga jezika (Reder, 2006a:147).

Kao jedan od glavnih razloga za prijenos iz materinskoga jezika Reder (2013) navodi nepodudarnost kolokacija na razini polaznoga i ciljnoga jezika, ali i nedovoljnu ovladanost kolokacijama u stranome jeziku, odnosno njihovu nedovoljnu automatiziranost, za razliku od kolokacija iz materinskoga jezika koje su pohranjene u mentalnom leksikonu izvornoga govornika i koje on po potrebi može automatski dozvati. Tome se cilju teži i u okviru ovladavanja stranim jezikom te se Reder (ibidem) s tim u vezi zalaže za eksplicitno poučavanje kolokacija kako bi se određene strukture automatizirale o čemu će više biti riječi u potpoglavlju 2.2.6. u okviru kolokacijskoga učenja.

U zaključnim promišljanjima Reder (2006a:227) ističe mogućnost provedbe istraživanja kolokacija na govornicima drugih materinskih jezika koji uče njemački kao strani kako bi se potvrdili ili eventualno opovrgli nalazi njezina istraživanja ili pak mogućnost njihove provjere uključivanjem drugoga instrumenta kao što je sastavak. Međutim, govoreći o sastavku kao instrumentu navodi njegova eventualna ograničenja. Naime, za razliku od testa koji pruža mogućnost ciljanoga ispitivanja određenih kolokacija, sa sastavkom to nije slučaj. Poznata je činjenica da učenici u slobodnoj produkciji teksta na stranome jeziku pribjegavaju korištenju poznatih i uvježbanih struktura i izbjegavaju kompleksne jezične fenomene (Bausch, 1995:13⁶⁶; Reder, 2006a:126) te se na temelju toga može pretpostaviti da će koristiti manji broj neprihvatljivih kolokacija. Još jedno ograničenje s obzirom na specifičnost instrumenta kao što je sastavak Reder (ibidem) vidi u nemogućnosti zaključivanja o stvarnoj

---

⁶⁶Pisanje na stranome jeziku u mnogome se razlikuje od pisanja na materinskome jeziku. Osim općenitih problema koji se tiču strukture i sadržaja, učenik stranoga jezika je prilikom izražavanja na stranome jeziku suočen s problemima na ortografskoj, gramatičkoj, leksičkoj, tekstnoj i pragmatičkoj razini (Blažević, 2007:148). Bausch (1995:13) primjerice navodi kako učenik stranoga jezika pri jezičnoj proizvodnji pribjegava čitavome nizu strategija izbjegavanja (*Ausweichstrategien*) kako bi spriječio odstupanja od norme. To se prvenstveno događa u slučajevima u kojima je kriterij jezične točnosti od osobite važnosti. Učenik, dakle, da bi izbjegao pogreške u realizaciji konkretnoga cilja u jezičnoj produkciji, pribjegava korištenju alternativnih i provjerenih konstrukcija. Spomenuto se ponašanje učenika odnosi na strategijsku kompetenciju (strategije rješavanja problema) kao komponentu komunikacijske kompetencije (vidi Bagarić Medve, 2012).

namjeri izražavanja određenoga značenja, što bi moglo otežati utvrđivanje tipa pogreške kod neprihvatljivih kolokacija. No, imajući u vidu spomenuta ograničenja, kao i utrošak vremena koje zahtijeva jedno takvo istraživanje, Reder (2006a:127) u načelu vidi mogućnost empirijskoga istraživanja kolokacija i provjere dobivenih rezultata u slobodnoj produkciji teksta na stranome jeziku u okviru budućih istraživanja.

S obzirom na to da prema saznanjima autorice još uvijek nema istraživanja kolokacija u okviru njemačkoga kao stranoga jezika u slobodnoj produkciji, u nastavku će se spomenuti rezultati istraživanja provedenih s ciljem ispitivanja kolokacija u pisanoj proizvodnji učenika engleskoga kao stranoga jezika (Granger, 1998; Howarth, 1998; Näf i Pfander, 2001; Nesselhauf, 2003; Fan, 2009).

2.2.5. Kolokacije u proizvodnji na stranome jeziku

Nesselhauf (2003:224) naglašava kako su istraživanja proizvodne kolokacijske kompetencije neizvornih govornika ne samo rijetka već i nezadovoljavajuća jer se uglavnom oslanjaju na ispitivanje kolokacija prevođenjem, te se postavlja pitanje u kojoj se mjeri ti rezultati mogu generalizirati u smislu da odražavaju prave probleme u proizvodnji. Nesselhauf (2003:224) je analizirala 32 eseja s ciljem ekstrahiranja kolokacija koje odgovaraju Hausmannovu tipu glagol + imenica u funkciji objekta (verb-object-noun collocations). Eseje, koji su u prosjeku sadržavali oko 500 riječi, napisali su studenti 3. i 4. godine, napredni učenici engleskoga, a izvorni govornici njemačkoga jezika. Ekstrahirane je kolokacije u drugome koraku klasificirala prema stupnju semantičke restrikcije koji je odredila uz pomoć rječnika. Kod neprihvatljivih je kolokacijskih sveza utvrdila kako je najveći broj pogrešaka uzrokovan odabirom pogrešnoga glagola (ibidem:232) npr. engl. **make one's homework*; njem. *Hausaufgaben machen*. Navedeni primjer pretpostavlja utjecaj materinskoga (njemačkoga) jezika na ovladavanje engleskim, što je također ispitano i utvrđen je značajan utjecaj transfera iz materinskoga jezika na pogreške u korištenju kolokacija. S obzirom na činjenicu da su kod naprednih učenika utvrđene poteškoće u korištenju kolokacija na razini pisane proizvodnje, Nesselhauf (2003:238) ističe potrebu poučavanja kolokacija koje se prvenstveno treba temeljiti na nekongruentnim strukturama između polaznoga i ciljnoga jezika, pri čemu kod tipa kolokacije glagol + imenica u funkciji objekta naglasak treba staviti na glagol. Pritom je poučavanje kolokacija poželjno temeljiti na pristupu koji uključuje materinski jezik učenika. Međutim, iz nastave ne treba posve isključiti ni kongruentne strukture (kako to primjerice predlaže Bahns, 1993:61) jer je istraživanjem

utvrđen i određen broj pogrešaka kod kongruentnih struktura u čemu Nesselhauf vidi mogućnost za daljnja istraživanja (ibidem:236).

U istraživanju koje je za cilj imalo utvrditi postoji li razlika u korištenju kolokacija između izvornih i neizvornih govornika engleskoga jezika (Fan, 2009), analizirano je 120 pisanih uradaka od otprilike 300 riječi, po 60 u svakoj skupini i ustanovljene su razlike u korištenju kolokacija. Neizvorni govornici engleskoga jezika, a izvorni govornici kineskoga koristili su manji broj kolokacija, ali i manje različitih kolokacija (ibidem:115) te je u njihovoj produkciji također utvrđen utjecaj materinskoga jezika, ali i pogreške u korištenju kolokacija za koje se navodi kako su nastale pod utjecajem ciljnoga jezika (ibidem:118). Pedagoške implikacije provedenoga istraživanja očituju se u potrebi uključivanja kolokacija u nastavu stranoga jezika kao kompetencijskoga dijela vokabulara te osvještavanja učenika za taj „problematični aspekt jezika“ (Fan, 2009:120). Fan (ibidem:121) smatra kako se nastavnici stranih jezika ne bi trebali ograničavati tumačenjima kolokacija koje predlažu različiti lingvisti, već poučavanje temeljiti na kolokacijama koje se često koriste, kao i na onima koje pokazuju veći stupanj restrikcije u kombiniranju elemenata, imajući prije svega u vidu potrebe svojih učenika.

Granger (1998) je također pristupila istraživanju kolokacija pod pretpostavkom da će se pisana produkcija izvornih i neizvornih govornika razlikovati, odnosno da će izvorni govornici svoja razmišljanja formulirati na temelju idiomatskoga načela (*idiom principle*), a neizvorni govornici na temelju otvorenoga načela (*open-choice principle*). Rezultati istraživanja potvrdili su polazišnu hipotezu da će neizvorni govornici koristiti manje kolokacija od izvornih govornika. Granger (1998:151) nadalje navodi, kako neizvorni govornici upotrebljavaju uglavnom kongruentne strukture te spomenuto objašnjava utjecajem materinskoga jezika, za koji zaključuje kako igra važnu ulogu u ovladavanju kolokacijama u stranome jeziku te njihovome korištenju (ibidem:159).

Howarth (1998) se u svome istraživanju pisane produkcije na akademskoj razini usmjerio na utvrđivanje kolokacija tipa glagol + imenica u tekstovima ispitanika neizvornih govornika, nastavnika engleskoga jezika. Dobivene je rezultate usporedio s rezultatima analize pisane produkcije izvornih govornika te utvrdio kako izvorni govornici u svojim sastavcima upotrebljavaju čak 50% više kolokacija nego neizvorni govornici (Howarth, 1998:177) koje, kako zaključuje, treba osvijestiti o postojanju kolokacija i korištenju kolokacija koje čine sastavni dio tipične autentične produkcije, kako u pismu, tako i u govoru (ibidem:186).

Näf i Pfander (2001) istraživali su utjecaj njemačkoga kao prvoga stranoga jezika na engleski kao drugi strani jezik u pisanoj produkciji izvornih govornika francuskoga jezika na korpusu od 300 učeničkih tekstova – prijevoda i sastavaka. Pritom su istaknuli razliku između prijevoda, koji na određeni način potiče transfer iz materinskoga jezika, i slobodne produkcije teksta u obliku sastavka koja učeniku omogućava da svoja razmišljanja izrazi koristeći se strukturama koje mu stoje na raspolaganju (Näf i Pfander, 2001:13). Istraživanjem je utvrđena dominancija transfera iz materinskoga jezika te ne tako znatan utjecaj drugoga stranoga jezika na prvi strani jezik. U sklopu razlika na gramatičkoj razini utvrđene su pogreške u korištenju pridjeva u funkciji priloga na razini njemačkoga s jedne strane te engleskoga i francuskoga jezika s druge strane. Autori navedeno objašnjavaju razlikama u tvorbi priloga u navedenim jezicima. Naime, u njemačkome ne dolazi do modifikacije, za razliku od francuskoga u kojemu pridjev dobiva nastavak *-ment* i engleskoga koji prilog od pridjeva tvori pomoću nastavka *-ly*. U zaključnim promišljanjima autori (Näf i Pfander, 2001:35) ističu kako bi daljnja istraživanja s ciljem utvrđivanja tipičnih pogrešaka uzrokovanih interferencijom s materinskim ili pak stranim jezikom pomogla unaprijediti proces ovladavanja stranim jezikom.

Za razliku od europskoga konteksta i šire, u Hrvatskoj su istraživanja kolokacijske kompetencije učenika stranoga jezika, posebice empirijska, još uvijek nedostatna i sporadična. Osim tematiziranja kolokacijske kompetencije u okviru hrvatskoga kao stranoga jezika (Bergovec, 2007; Gulešić-Machata i Machata, 2007; Petrović, 2007) ističu se kontrastivna istraživanja kolokacijske kompetencije u okviru engleskoga kao stranoga jezika (Borić, 2004; Valentić, 2002, 2005; Špiranec, 2005⁶⁷; Carević, 2010; Miščin, 2009⁶⁸, 2012; Pavičić Takač i Miščin, 2013⁶⁹), dok su promišljanja o kolokacijskoj kompetenciji na razini hrvatskoga kao materinskoga i njemačkoga kao ciljnoga jezika još uvijek malobrojna (Šnjarić, 2008, 2009; Stojić i Murica, 2010; Košuta, 2012; Stojić i Barić, 2013). U tom će se se smislu i ovo istraživanje pisane proizvodne kolokacijske kompetencije učenika njemačkoga jezika čiji je materinski jezik hrvatski nastaviti na prethodna istraživanja.

U domaćoj literaturi nažalost nedostaje sustavni prikaz kolokacijskih struktura koje su moguće u hrvatskome jeziku, a koje bi uvelike doprinijele kontrastivnome istraživanju kolokacija, kako navode Stojić i Murica (2010:116). Ipak su kontrastivna istraživanja

---

⁶⁷Špiranec (2005) kolokacijsku kompetenciju sagledava s aspekta tehničkoga engleskog.

⁶⁸Miščin (2009) razmatra ulogu kolokacija u području poslovnoga engleskog jezika i engleskoga jezika medicinske struke.

⁶⁹Miščin (2012) te Pavičić Takač i Miščin (2013) kolokacijsku kompetenciju istražuju u okviru engleskoga jezika medicinske struke.

domaćih autora uvelike doprinijela istraživanju kolokacijske problematike u hrvatskome kontekstu u području prevođenja (Pritchard, 1995; Karačić, 2003; Stojić, 2014), leksikografije (Pritchard, 1998; Borić, 2002; Turk, 2010) te u području ovladavanja stranim jezikom – prvenstveno engleskim (Borić, 2004; Valentić, 2002 i 2005), no nedostaje sustavni prikaz kolokacija na razini njemačkoga i hrvatskoga jezika, što upućuje na potrebu provođenja daljnjih istraživanja. S tim u vezi promatranju kolokacija s kontrastivnoga aspekta može doprinijeti *Kolokacijska baza hrvatskoga jezika* na čijem se projektu u novije vrijeme radi, a čiji je cilj izraditi iscrpan popis sveza riječi hrvatskoga jezika koji bi osim opisa njihovih glavnih gramatičkih i značenjskih obilježja pokazao i mogućnosti njihove uporabe.⁷⁰ Navedeno samo govori u prilog važnoj ulozi koju kolokacije imaju u nekome jeziku.

2.2.6. Hausmannova tipologija kolokacijskih sveza i kolokacijsko učenje

S obzirom na to da Hausmannovu tipologiju kolokacijskih sveza i njegovo shvaćanje kolokacija te njihovu strukturnu raščlambu prihvaćaju mnogi stručnjaci (Siepmann, 2004:109⁷¹; Petrović, 2007:32), ona čini okosnicu ovoga istraživanja. Hausmann (1984:401) kolokaciju tumači kao spoj baze i kolokatora, odnosno binarnu strukturu koju obilježava hijerarhijski odnos njezinih sastavnica (kolokacijskih partnera) te razlikuje bazu koja je autonomna i nosi temeljno značenje te kolokator koji determinira njezino značenje i na taj način zapravo oblikuje značenje cjelokupne sveze. Hausmann u svojoj tipologiji razlikuje šest struktura koje načelno smatra binarnim dvočlanim kombinacijama (vidi dio 2.1.2.2.), no navodi i mogućnost proširenja svoje tipologije kolokacijskih sveza jednom složenijom, trostrukom strukturom (*Trippelkollokationen*) (Hausmann, 2004:316). Takve višeečlane kolokacijske strukture nastaju spajanjem dviju binarnih struktura u jednu složeniju strukturu. Navedeno Hausmann (ibidem) ilustrira na primjerima kolokacije *Kritik üben* (*kritizirati što*) koja se može proširiti dvočlanom strukturom *massive Kritik* (*žestoka kritika*) ili pak *scharfe Kritik* (*oštra kritika*) te njihovim spajanjem nastane nova trostruka struktura *massive/scharfe Kritik* (*an etwas/jdm.) üben* (*žestoko/oštro kritizirati koga*).

Kao najčešće zastupljene sveze Hausmann (1990:vi) navodi tip glagol + imenica u funkciji objekta te pridjev + imenica, dok su u hrvatskome jeziku primjerice najčešće

⁷⁰Izvor: <http://ihjj.hr/projekt/kolokacijska-baza-hrvatskoga-jezika/24/>

⁷¹Siepmann (2004:109) međutim navodi kako se pri analizi veće količine jezičnoga materijala, Hausmannova tipologija pokazuje nedostatnom. Svoja razmatranja ilustrira primjerima iz francuskoga i engleskoga jezika te predlaže proširenje Hausmanove tipologije drugim u analiziranim tekstovima utvrđenim tipovima sveza kao što su npr. prilog + prilog, glagol + infinitiv, pridjev + prijedlog + imenica itd. (ibidem:110).

kombinacije pridjev + imenica, glagol + imenica te prilog + glagol (Petrović, 2007:32-33). Razlike među jezicima obično su vidljive na razini kolokatora, a ne na razini baze (Hausmann, 1984:405) kao npr. u kolokaciji njem. *Zähne putzen* (čistiti); engl. *to brush teeth* (četkati); hrv. *prati zube*, što se ne može objasniti ni morfološkim, ni sintaktičkim pravilima (Friederich, 1994:107). Kolokator se također, kako navodi Reder (2006b:161) može koristiti u prenesenome značenju (metaforičke kolokacije) npr. njem. *Ehe schließen* (zatvoriti, zatvarati); hrv. *sklopiti brak*, a njihova se realizacija također može razlikovati od jezika do jezika.

Drugi, isto tako važan razlog za odabir Hausmannove tipologije kolokacijskih sveza jest primjenjivost njegove tipologije u učenju i poučavanju kolokacija u okviru nastave stranoga jezika, a time i njezin eventualni utjecaj na stjecanje i razvijanje kolokacijske kompetencije u jeziku cilju (Konecny, 2010b:1208; Stojić i Murica, 2010:118; Stojić, 2012:35). Njegovo shvaćanje kolokacijske sveze kao hijerarhijske strukture, omogućuje, kako navodi i sam Hausmann (1984:401), sustavno učenje kolokacija koje je moguće realizirati razlikovanjem baze i kolokatora na nekoliko načina – kao semaziološko učenje, onomaziološko učenje te dvojezično odnosno kontrastivno učenje kolokacija (Hausmann, 1984:403-405).

Semaziološko učenje polazi od kolokatora i njegovih kombinacijskih mogućnosti, dok kod onomaziološkoga učenja učenik uz bazu uči i kolokatore koji s tom bazom mogu tvoriti kolokacijsku svezu. Kontrastivno učenje kolokacija temelji se na usporedbi ekvivalentnih kolokacijskih sveza u materinskome i ciljnome jeziku, pri čemu učenici trebaju shvatiti kako je ekvivalencija moguća na razini kolokacije, ali ne i na razini kolokatora jer kolokator izvan kolokacije može imati različito značenje.⁷²

Polazeći od Hausmannnove tipologije kolokacijskih sveza stručnjaci se većinom zalažu za eksplicitno poučavanje kolokacija u okviru nastave stranoga jezika te predlažu različite vježbe za razvijanje kolokacijske kompetencije. Petrović (2007:35-36) primjerice za hrvatski kao strani jezik za poučavanje kolokacija na početnim stupnjevima predlaže vježbe u kojima se kolokatorima treba pridružiti odgovarajuća osnova (po uzoru na Hausmannovo semaziološko učenje) i vježbe u okviru kojih se osnovi treba pridružiti odgovarajući kolokator (onomaziološko učenje). Kao korisne tipove zadataka ističe i one u kojima se uz navedene

---

⁷²Kao nadopunu navedenim načinima učenja kolokacija Hausmann predlaže i kolokacijsko učenje uz pomoć teksta na stranome jeziku te kolokacijsko učenje uz pomoć dvojezičnoga rječnika (Hausmann, 1984:406). Budući da se oba spomenuta načina učenja temelje na kontrastivnome pristupu, tj. traženju ekvivalentnih struktura na razini materinskoga i stranoga jezika, smatra se da time ulaze u gore predloženi (treći) način odnosno dvojezično učenje kolokacija. Razlikovanje osnove i kolokatora iznimno je značajno za leksikografsku obradu kolokacija kao i za njihovo ovladavanje u okviru stranoga jezika, kako navodi Stojić (2012:35).

baze navodi i niz koloktora iz kojega treba izdvojiti one koji s navedenom osnovom ne mogu tvoriti kolokaciju, kao i tekst s prazninama za nadopunjavanje zasićen kolokacijama tipa pridjev + imenica i glagol + imenica.

Za njemački kao strani jezik razrađena se tipologija vježbi za razvijanje kolokacijske kompetencije može naći kod Reder (2006a:199-219). Reder (ibidem) razlikuje tri koraka u razvijanju kolokacijske kompetencije. Prvi se korak odnosi na prepoznavanje (otkrivanje) kolokacije kao cjeline (*Entdecken der Kollokationen als Einheiten*), drugi uključuje uvježbavanje kolokacije kao cjeline (*Einüben der Kollokationen als Einheiten*), a treći primjenu kolokacije kao cjeline (*Anwenden der Kollokationen als Einheiten*). Vježbe prepoznavanja kolokacija provodile bi se u sklopu rada na tekstu. Reder (2006a:205) to naziva čitanjem s ciljem otkrivanja kolokacija (*kollokationsentdeckendes Lesen*). Naime, učenike treba poučiti kako da u tekstu prepoznaju kolokacije (kao cjeline) kako bi ih kasnije mogli memorirati i reproducirati (Gevkalyk, 2009:66) što Bahns (1993a:33)⁷³ naziva osvještavanjem učenika za kolokacijski fenomen. Vježbe prve faze uključivale bi tako označavanje kolokacija u tekstu (2006a:205), primjerice podcrtavanje, njihovo isticanje drugom bojom i druge oblike vizualizacije, kako navodi Siepmann (2007:71).

U drugome koraku Reder (ibidem:208-216) navodi niz vježbi kao npr. vježbe traženja kolokatora i/ili baze, sinonima i/ili antonima (*Suchübungen*), vježbe pridruživanja kolokatora bazi i obrnuto (*Zuordnungsübungen*), vježbe u kojima treba uočiti i ispraviti pogreške u kolokacijskome slaganju (*Korrekturübungen*), vježbe transformacije (*Transformationsübungen*) u kojima se određeno značenje izraženo slobodnom svezom treba izraziti kolokacijom ili pak vježbe tvorbe riječi (nominalizacija) u kojima od kolokacije treba napraviti složenicu, zatim vježbe prevođenja (*Übersetzungsübungen*) i druge.⁷⁴

Treća bi faza uključivala primjenu kolokacija u okviru vježbi s tekstovima za nadopunjavanje, gdje bi trebalo upisati cijelu kolokaciju ili jednu njezinu sastavnicu te različite vježbe proizvodnje na stranome jeziku kao npr. sastavak na određenu temu ili opis neke situacije (ibidem:218)⁷⁵.

Reder (ibidem) također ističe kako učenik na temelju svoga receptivnoga znanja može prepoznati i razumjeti kolokaciju, no neće ju moći upotrijebiti u pismenoj ili usmenoj

---

⁷³Bahns (1993a:33-36) na primjeru engleskoga kao stranoga jezika također navodi tri koraka u poučavanju kolokacija: otkrivanje kolokacija (*Kollokationen entdecken*), uvježbavanje kolokacija (*Kollokationen üben*) te provjeravanje kolokacijskoga znanja (*Kollokationskenntnisse testen*), što u osnovi odgovara koracima koje predlaže Reder (2006a:199-219).

⁷⁴Vježbe sličnoga tipa predlaže i López Barrios (1997:142-145).

⁷⁵Različite tipove vježbi za razvijanje kolokacijske kompetencije u engleskome kao stranome jeziku primjerice navodi Bahns (1993a:33-36, 1993d:9-11, 1997:145-165) te Lewis (1997:86-142).

komunikaciji ukoliko njome nije u dovoljnoj mjeri ovladao. Lütge (2002:50) navodi kako se radi o tome da se potrebna izražajna sredstva u stranome jeziku nisu automatizirala, već se zapravo automatizmom aktiviraju odgovarajuća izražajna sredstva iz materinskoga jezika. Pritom poseban problem predstavljaju divergentne kolokacije na razini polaznoga i ciljnoga jezika (Reder, 2006a:204) koje se problematičnima pokazuju prije svega prilikom proizvodnje teksta na stranome jeziku te zaključuje kako eksplicitno poučavanje kolokacija može pridonijeti stjecanju kolokacijske kompetencije (ibidem:219). Hausmannova tipologija svojom binarnom strukturom i hijerarhijskim odnosom sastavnica pojedinih tipova kolokacijskih sveza pruža dobru podlogu za izradu različitih vježbi s ciljem razvijanja i stjecanja kolokacijske kompetencije, što je u svojim radovima posebno isticala Reder (npr. 2006a, 2011a, 2011b, 2011c, 2013). Manfraß (2011:124) primjerice naglašava kako bi ključnu ulogu u kolokacijskome učenju trebao odigrati nastavnik te s tim u vezi predlaže izradu popisa kolokacija prema temama koje se obrađuju u nastavi. Pritom bi posebnu pažnju trebalo pridati autentičnim tekstovima koji, za razliku od pojednostavljenih udžbeničkih tekstova, sadrže više kolokacija i odraz su autentičnoga jezika (Reder, 2013). No preduvjet za poučavanje kolokacija u okviru nastave stranoga jezika predstavlja utvrđivanje nekongruentnih kolokacija između materinskoga jezika i stranoga jezika koji učenik uči, a s tim u vezi i mogućih (tipičnih) pogrešaka u korištenju kolokacija.

Na temelju navedenoga te na tragu ideje kako se usporedbom polaznoga i ciljnoga jezika najbolje mogu utvrditi potencijalne problematične strukture kao moguća podloga za izradu vježbi u okviru kolokacijskoga učenja vokabulara, što ističe i Reder (2011a:136): „*Übungen, in denen unter kontrastivem Aspekt ausgesuchte Kollokationen geschult werden, sind erforderlich, ...*“, pristupilo se istraživanju kolokacijske kompetencije kao važnoga aspekta poznavanja stranoga jezika za izvorne govornike hrvatskoga jezika na kraju srednjoškolskoga obrazovanja koji njemački jezik uče kao strani. Upravo u tome, a u skladu s gore navedenim teorijskim razmatranjima i rezultatima dosadašnjih istraživanja, ovo istraživanje proizvodne kolokacijske kompetencije hrvatskih učenika njemačkoga jezika nalazi svoju opravdanost.

Pritom će se u ovome radu, na temelju svega do sada iznesenoga, kao kolokacija odnosno kolokacijska sveza odrediti one sveze dviju ili više riječi na sintagmatskoj razini čije značenje proizlazi iz odnosa njihovih konstitutivnih elemenata (u smislu Firthove definicije kolokacija). Također se smatra da je riječ o kombinacijama riječi koje se učestalo supojavljaju upravo stoga jer su zadane u nekome jeziku, te se ne tvore u govoru, već reproduciraju u gotovu obliku. Ipak, s obzirom na nepostojanje jednoznačne definicije kolokacija, njihov će

se status za potrebe ovoga istraživanja dodatno odrediti uz pomoć relevantnih izvora, što će se podrobnije opisati u dijelu koji se tiče provedbe postupka istraživanja (potpoglavlje 3.3.).

3. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE – METODOLOGIJA POSTUPKA

3.1. Ciljevi i hipoteze istraživanja

Osnovni je cilj ovoga istraživanja ispitati kolokacijsku kompetenciju hrvatskih učenika njemačkoga jezika u pisanoj proizvodnji po završetku srednjoškolskoga obrazovanja, prema sljedećim podciljevima:

1. Utvrditi zastupljenost pojedinih tipova kolokacijskih sveza
2. Utvrditi zastupljenost prihvatljivih i neprihvatljivih kolokacija
3. Utvrditi tipične pogreške u kolokacijskome slaganju

Tipovi kolokacijskih sveza odredit će se prema Hausmanovoj tipologiji kolokacijskih sveza (Hausmann, 1990:vi-vii) koja se temelji na različitome statusu sastavnica kolokacije, tj. njihovome hijerarhijskom odnosu (Hausmann, 1984:401). Način na koji su kolokacije ekstrahirane iz tekstova ispitanika detaljnije će se objasniti u dijelu koji se tiče postupka provođenja istraživanja (potpoglavlje 3.3.).

Prihvatljivim kolokacijama smatrat će se kolokacije koje su uvriježene u jezičnoj uporabi i koje ispitanici kao takve rabe u pisanoj proizvodnji, dok će se kolokacije koje nisu uvriježene u jezičnoj uporabi odnosno one koje ispitanici rabe ili tvore na pogrešan način smatrati neprihvatljivim kolokacijama.

Tipičnim pogreškama u kolokacijskome slaganju smatrat će se prema Reder (2006a:139-144) pogreške nastale interlingvalnim prijenosom (prijenos iz materinskoga jezika) ili intralingvalnim prijenosom (prijenos iz stranoga, ciljnoga jezika) koje u analiziranome korpusu budu zastupljene s većim brojem primjera. Tipovi pogrešaka u kolokacijskome slaganju i vrste transfera promatrat će se na način opisan u teorijskim razmatranjima u okviru glotodidaktičkoga pristupa istraživanju kolokacija.

Vezano uz postavljene ciljeve pretpostavlja se potvrda sljedećih hipoteza:

1. Učenici će upotrebljavati veći broj kolokacija tipa imenica + glagol (u funkciji objekta) te pridjev + imenica.
2. Učenici će upotrebljavati veći broj prihvatljivih nego neprihvatljivih kolokacija.
3. Najveći broj pogrešaka u kolokacijskome slaganju moći će se dovesti u vezu s prijenosom iz materinskoga jezika.

Pretpostavka da će učenici u svojim sastavcima upotrebljavati veći broj kolokacija tipa imenica + glagol (u funkciji objekta) te pridjev + imenica temelji se na navodima u literaturi koji se odnose na zastupljenost pojedinoga tipa kolokacijske sveze u nekome jeziku

(Hausmann, 1990:vi-vii; Benson 1985a:62; Petrović, 2007:32). Petrović (ibidem) navodi kako su u hrvatskome jeziku najčešće dvočlane kolokacijske sveze sastavljene od imenica, glagola, pridjeva i priloga te razlikuje sljedeće kolokacijske strukture: pridjev + imenica (npr. *naporan dan, samohrana majka...*), glagol + imenica (*obaviti pregled, uzdržavati obitelj...*) i prilog + glagol (npr. *naporno raditi, pravedno postupiti...*). No, s obzirom na to da se struktura prilog + glagol ne spominje kao česta u ostalim navedenim izvorima, u ovome je istraživanju naglasak stavljen na kolokacijske strukture imenica + glagol (u funkciji objekta) i pridjev + imenica za koje se pretpostavlja da će biti najbrojnije u analiziranome korpusu.

Budući da ispitanici imaju određenu slobodu u proizvodnji pisanoga teksta, pretpostavlja se da će u svojim sastavcima upotrebljavati veći broj prihvatljivih nego neprihvatljivih kolokacija jer će se osloniti na poznate i uvježbane strukture kako bi izbjegli pogreške (Bausch, 1995:13).

Što se tiče pogrešaka u kolokacijskome slaganju, pretpostavlja se da će se najveći broj njih moći dovesti u vezu s prijenosom iz materinskoga jezika s obzirom na činjenicu da se učenici prilikom proizvodnje kolokacija oslanjaju na materinski jezik te na strani jezik doslovno prevode kolokacijske strukture iz materinskoga jezika (Hausmann, 1993a:7; Pavičić Takač i Miščin, 2013:247). Razlog je tome nedovoljna ovladanost kolokacijama pa ih stoga ne mogu reproducirati u gotovome obliku ili pak to što ih uopće ne percipiraju kao zadanu svezu, već kao pojedinačne lekseme koje pokušavaju kombinirati prema semantičkim ili gramatičkim načelima (Petrović, 2007:33; Stojić i Barić, 2013:83), što u slučaju neekvivalentnih kolokacija dovodi do pogrešaka (Reder, 2006a:118). Ekvivalencija se na razini kolokacija promatra sa sadržajnoga i formalnog aspekta te se razlikuju tri vrste podudarnosti – potpuna, djelomična, zamjenska ili nulta na način kako je to opisano u teorijskome dijelu.

3.2. Uzorak i korpus

Uzorak obuhvaća 300 ispitanika, učenika završnih (četvrtih) razreda gimnazijskih programa (jezičnoga, klasičnoga, općega i prirodoslovno-matematičkoga) iz jedanaest županija Republike Hrvatske – Bjelovarsko-bilogorske, Brodsko-posavske, Karlovačke, Krapinsko-zagorske, Međimurske, Osječko-baranjske, Požeško-slavonske, Sisačko-moslavačke, Varaždinske, Virovitičko-podravске i Vukovarsko-srijemske koji su u

redovitome ljetnom roku pristupili ispitu iz njemačkoga jezika na višoj (A) razini⁷⁶ u okviru ispita državne mature. Polovica je ispitanika, njih 150, ispitu pristupila u školskoj godini 2009./2010., a druga polovica u školskoj godini 2010./2011. Broj ispitanika u šk. god. 2009./2010. iznosi 23,3 % od ukupnoga broja pristupnika ispitu A-razine iz njemačkoga jezika, dok taj postotak za šk. god. 2010./2011. iznosi 24,2 %. Navedeni postotak izračunat je s obzirom na podatke Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (u daljnjem tekstu NCVVO) prema kojima je ispitu više razine državne mature za njemački jezik u ljetnome roku šk. god. 2009./2010. pristupilo 645 hrvatskih gimnazijalaca (NCVVO, 2010:12), a šk. god. 2010./2011. njih 620 (NCVVO, 2011:71).

Viša je razina ispita iz njemačkoga jezika na državnoj maturi usklađena s nastavnim planom i programom za gimnazije čijom je provedbom, prema iskustvu i procjeni autora Ispitnoga kataloga za državnu maturu za predmet Njemački jezik, moguće steći razinu B2 prema ZEROJ-u (Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2009./2010.: Njemački jezik, 2009/2010:5 i Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2010./2011.: Njemački jezik, 2010/2011:5)⁷⁷.

Prema ZEROJ-u se od samostalnoga korisnika na razini B2 očekuje da dovoljno širokim rasponom jezičnoga znanja može proizvesti jasan, detaljan i argumentiran tekst o različitim temama iz područja vlastitoga interesa kao i većini općih tema (ZEROJ, 2005:24, 27, 28, 62, 113). Svoje misli može oblikovati dovoljno bogatim vokabularom te mijenjati formulaciju kako bi izbjegao česta ponavljanja, dok nedostaci u poznavanju vokabulara mogu dovesti do parafraziranja. Ispravnost izbora vokabulara većinom odražava visoku razinu njegova poznavanja, iako ponekad dolazi do zamjene ili pogrešnoga izbora riječi, koji međutim ne uzrokuju zastoj u prenošenju poruke (ibidem:115). Drugi podaci o ispitanicima, osim očekivanoga stupnja poznavanja jezika, nisu dostupni zbog čuvanja tajnosti podataka te očuvanja anonimnosti sudionika državne mature.

Korpus sačinjava 300 učeničkih sastavaka⁷⁸ s više razine državne mature za Njemački jezik za školsku godinu 2009./2010. te 2010./2011. koje je NCVVO stavio na raspolaganje u

---

⁷⁶Njemački je jezik jedan od obaveznih predmeta na državnoj maturi. Može se polagati na osnovnoj ili višoj razini, o čemu odlučuju pristupnici. Ispit na osnovnoj razini usmjeren je na ispitivanje temeljnih jezičnih znanja i sposobnosti (A2 razina prema ZEROJ-u), dok se ispitom na višoj razini ispituju jezična znanja i sposobnosti karakteristična za višu razinu komunikacijske kompetencije (B2 razina prema ZEROJ-u) (IK, 2009/2010:5; IK 2010/2011:5). Prema navodima Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja ispitu iz njemačkoga jezika na višoj razini pristupaju uglavnom učenici kojima je to prvi strani jezik (NCVVO, 2011:72).

⁷⁷U tekstu će se nadalje Ispitni katalog za državnu maturu za predmet Njemački jezik navoditi ovako: IK-njem, 2009/2010 i IK-njem, 2010/2011.

⁷⁸ U ovome se radu termini sastavak i esej rabe kao sinonimi po uzoru na IK-njem 2009/2010 i IK-njem 2010/2011.

istraživačke svrhe. Omogućen je uvid u skenirane pisane radove učenika te u postignuti broj bodova u okviru ispitne cjeline *Pisanje*. Riječ je o 150 sastavaka iz šk. god. 2009./2010. na temu *Medien* te 150 sastavaka iz 2010./2011. na temu *Single- oder Familienleben* (vidi Tablicu 1). Pisani radovi izdvojeni su slučajnim odabirom tako da su njima obuhvaćeni sastavci ocijenjeni različitim brojem bodova.

Tablica 1. Prikaz broja sastavaka po županijama, školskoj godini i temi

Županija	<i>Medien</i> šk. god. 2009./2010.	<i>Single- oder Familienleben</i> šk. god. 2010./2011.
Bjelovarsko-bilogorska	15	13
Brodsko-posavska	15	15
Karlovačka	7	12
Krapinsko-zagorska	15	15
Međimurska	16	12
Osječko-baranjska	15	15
Požeško-slavonska	8	10
Sisačko-moslavačka	15	14
Varaždinska	15	14
Virovitičko-podravska	14	15
Vukovarsko-srijemska	15	15
Ukupno	150	150

Dobiveni podaci rabe se isključivo u istraživačke svrhe te se s njima odgovorno postupaju uz uvažavanje odredbi Etičkoga kodeksa odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju, poglavito onih koje se tiču odgovorne provedbe znanstvenoga rada i znanstvene čestitosti (MZOŠ, 2006).

3.3. Instrument i postupak

Vještina pisanja, odnosno pisana produkcija, na državnoj se maturi⁷⁹ u okviru ispitne cjeline *Pisanje* provjerava zadatkom esejskoga tipa s ciljem ispitivanja sposobnosti „prikladnoga i tečnoga izražavanja u pisanim oblicima jezičnih aktivnosti“ (IK-njem,

⁷⁹Ispit iz njemačkoga jezika na višoj razini uključuje provjeravanje komunikacijske jezične kompetencije u čitanju, pisanju i slušanju prema nastavnome planu i programu za gimnazije, a u okviru ispitnih cjelina *Čitanje*, *Pisanje* i *Slušanje* (IK-njem, 2009/2010:6; IK-njem, 2010/2011:6).

2009/2010:7 i IK-njem, 2010/2011:7) usmjerenih na postizanje komunikacijskoga cilja zadanoga u obliku natuknica ili pitanja kao sadržajnih odrednica za pisanje (ibidem:10). Ispituje se uporaba prikladnih jezičnih izričaja uključujući formalni i neformalni registar te sposobnost pristupnika da u skladu s komunikacijskim ciljem i tekstnom vrstom oblikuje jezično točan i razumljiv tekst (ibidem:7). Zadatak se temelji na poznatim tematskim područjima npr. *Obitelj i dom, okruženje, odnosi u obitelji; Hrana i piće; Svakodnevni život i običaji: kupovanje, usluge; Škola i učenje; Slobodno vrijeme: načini provođenja slobodnoga vremena – film, kazalište, TV, lektira, pop glazba, računalo; Odnosi s drugim ljudima: prijateljstvo; Sport, zabava, razonoda; Mediji (zabavni, korisni)* itd. (ibidem:48-49) i jezičnim funkcijama npr. *Uspostavljanje komunikacije*⁸⁰, *Izražavanje stavova*⁸¹, *Pitanja i izražavanje o osjećajima, mišljenjima i sl.*⁸², *Davanje ili traženje obavijesti*⁸³ itd. (ibidem:52).

Pristupnici slijedeći priloženu uputu trebaju napisati sastavak od 200 do 250 riječi⁸⁴, koji se sastoji od uvodnoga dijela (*Einleitung*), glavnoga dijela (*Hauptteil*) i zaključka (*Schluss*) za što na raspolaganju imaju 75 minuta. Pristupnici mogu napisati i više od 250 riječi, dok se tekstovima nedovoljne duljine oduzimaju bodovi, pri čemu donja granica iznosi 70 riječi (ibidem:13). U šk. god. 2009./2010. tema sastavka bila je *Mediji (Medien)*, a u glavnome su dijelu pristupnici trebali odgovoriti na sljedeća pitanja: *Wie beeinflussen Medien das Leben von Jugendlichen?*, *Welche Vorteile und welche Nachteile haben Mobiltelefone als Kommunikationsmittel in der heutigen Welt?* i *Welche Medien bevorzugen Sie und warum?* (Ispitna knjižica NJEM A IK-2 D-S001). Tema u šk. god. 2010./2011. bila je *Samački ili obiteljski život (Single- oder Familienleben)*. U glavnome su dijelu pristupnici trebali dati odgovore na ova pitanja: *Welche Rolle spielt die Familie heute?*, *Welche Vorteile und welche Nachteile hat das Singleleben?* i *Warum fällt den Jugendlichen die Entscheidung schwer, eine Familie zu gründen?* (Ispitna knjižica NJEM A IK-2 D-S006). Pristupnicima koji ispit iz njemačkoga jezika polažu na višoj razni nije ni u jednome dijelu ispita dopušteno koristiti se rječnikom (IK-njem, 2009/2010:12 i IK-njem, 2010/2011:12). U izvršenju zadatka u ispitnoj

---

⁸⁰*Uspostavljanje komunikacije* odnosi se primjerice na postavljanje izravnih pitanja, izražavanje nerazumijevanja ili nepoznavanja nečega (ibidem).

⁸¹*Izražavanje stavova* podrazumijeva npr. izražavanje suglasnosti, nakane, sumnje ili pretpostavki (ibidem).

⁸²*Pitanja i izražavanje o osjećajima, mišljenjima i sl.* uključuje između ostaloga izražavanje slaganja, negodovanja, sklonosti, straha, radosti, nesigurnosti, ravnodušnosti, zadovoljstva ili nezadovoljstva, ljutnje itd. (ibidem).

⁸³*Davanje ili traženje obavijesti* obuhvaća npr. izvještavanje, prepričavanje, objašnjavanje, imenovanje, opisivanje izgleda ili stanja, iznošenje vlastitoga i tuđega mišljenja (ibidem).

⁸⁴Za pisanje sastavka pristupnici se smiju se koristiti listovima za koncept, no na kraju svoj esej moraju čitljivo prepisati na list za čistopis (Ispitna knjižica NJEM A IK-2 D-S001:3; Ispitna knjižica NJEM A IK-2 D-S006:3).

cjelini *Pisanje* vrednuju se sljedeći kriteriji: *Izvršenje zadatka*⁸⁵, *Koherencija i kohezija*⁸⁶, *Vokabular*⁸⁷ i *Gramatika*⁸⁸. Svaki se kriterij vrednuje s 5 bodova, dok udio ispitne cjeline *Pisanje* u cijelome ispitu iznosi 20 bodova, odnosno jednu trećinu od ukupnoga broja bodova na ispitu iz državne mature. Zadatak vrednuju stručno osposobljeni ocjenjivači prema analitičkoj ljestvici za ocjenjivanje (ibidem:14-15)⁸⁹.

Postupak provođenja istraživanja uključuje analizu sastavaka s ciljem ekstrahiranja kolokacija te potom analizu ekstrahiranih kolokacija. Kolokacije su iz tekstova ispitanika ekstrahirane primjenom Hausmannove tipologije kolokacijskih sveza iz već spomenutih razloga koji se tiču njezine prihvaćenosti i opravdanosti. Ekstrahirane su sveze zatim podvrgnute daljnjoj analizi u tri koraka. Prvi je korak utvrđivanje statusa kolokacije za ekstrahirane sveze s obzirom na relevantne izvore (rječnici kolokacija Quasthoff, 2011 i Häcki Buhofer et al. 2014⁹⁰ te CCDB-baza podataka⁹¹ pri *Institutu za njemački jezik*⁹²).

S obzirom na to da ne postoji općeprihvaćena definicija kolokacija, navedeni su se izvori dodatno konzultirali kako bi se za ekstrahirane dvočlane sveze prema gore navedenom kriteriju utvrdio status kolokacije, a time i njihovo korištenje u suvremenoj jezičnoj uporabi, odnosno njihova prihvatljivost. Drugi korak odnosi se na analizu preostalih ekstrahiranih sveza na temelju kontrastiranja materinskoga (hrvatskoga) i stranoga (njemačkoga) jezika. Primjenom kontrastivnoga pristupa, odnosno prijevodom sa stranoga na materinski jezik i obrnuto, utvrđene su neprihvatljive kolokacije, dok su iz daljnje analize isključene sve ostale višerječne sveze za koje se utvrdilo da ne pokazuju odstupanja u odnosu na materinski jezik ispitanika te se s obzirom na navedeno, kao i na činjenicu da nisu zabilježene u spomenutim izvorima, pretpostavlja da je riječ o slobodnim svezama riječi. Za sve kolokacije koje su

⁸⁵U okviru kriterija *Izvršenje zadatka* vrednuje se opsežnost teme, relevantnost i argumentacija glavnih misli te prisutnost obilježja zadane tekstne vrste (ibidem:13).

⁸⁶Kod kriterija *Koherencija i kohezija* vrednuje se lakoća kojom ocjenjivač može pratiti tijekom pristupnikovih misli, logička povezanost misli te njihovo povezivanje uporabom odgovarajućih kohezivnih sredstava (ibidem:13).

⁸⁷Prilikom vrednovanja kriterija *Vokabular* pažnja se posvećuje njegovu rasponu, raznolikosti riječi i izraza koje pristupnik koristi te utjecajem pogrešaka (morfoloških i pravopisnih) na razumijevanje teksta (ibidem:13).

⁸⁸Kriterij *Gramatika* odnosi se na vrednovanje uporabe raznovrsnih gramatičkih struktura te ispitivanje utjecaja pogrešaka u uporabi na razumijevanje teksta (ibidem:13).

⁸⁹Tablica 5. Ljestvica za ocjenjivanje sastavaka.

⁹⁰Riječ je o recentnome kolokacijskome rječniku njemačkoga jezika pod nazivom *Feste Wortverbindungen des Deutschen. Kollokationenwörterbuch für den Alltag*. Iako u samoj prezentaciji ideje istraživanja u okviru sinopsisa teme ovoga doktorskog rada nije bila predviđena njegova uporaba jer u tome trenutku nije bio dostupan autorici, naknadno je uvršten u istraživanje iz dvaju razloga. Jedan je njegova recentnost, a drugi svojevrsna dopuna već postojećem Quasthoffovu rječniku kolokacija (Quasthoff, 2011) s obzirom na to da obradi kolokacija pristupa prvenstveno s aspekta korektne i uobičajene jezične uporabe (Häcki Buhofer et al. 2014:ix) te zato što obiluje mnoštvom primjera korištenja kolokacija smještajući ih u (minimalni) kontekst, što je od izuzetne važnosti za učenike njemačkoga jezika.

⁹¹CCDB je kratica za Kookkurrenzdatenbank (<http://corpora.ids-mannheim.de/ccdb/>).

⁹²Njem. *Institut für deutsche Sprache* (kratica IDS).

ispitanici rabili ili tvorili na pogrešan način pretpostavlja se da je riječ o potencijalnim problematičnim višerječnim strukturama u usvajanju njemačkoga jezika za učenike čiji je materinski jezik hrvatski te su u trećem koraku podvrgnute daljnoj analizi, kako bi se ta pretpostavka potvrdila ili opovrgnula.

3.3.1. Ekstrahiranje kolokacija

Analiza sastavaka provedena je ručnim ekstrahiranjem kolokacija iz pisanih radova ispitanika pri čemu se gramatičke⁹³ i pravopisne pogreške nisu uzimale u obzir jer nisu predmetom interesa ovoga istraživanja te su ekstrahirane kolokacije zabilježene u gramatički i pravopisno ispravnome obliku.

U prvom su koraku dakle iz radova ispitanika ekstrahirane sve sveze riječi koje odgovaraju tipovima kolokacijskih sveza navedenima prema Hausmanovoj tipologiji kolokacijskih sveza, koja, kao što je već spomenuto, uključuje šest tipova binarnih struktura: glagol + imenica u funkciji objekta (baza), pridjev + imenica (baza), imenica u funkciji subjekta (baza) + glagol, imenica + imenica (baza), prilog + pridjev (baza) te glagol (baza) + prilog (Hausmann, 1990:vi-vii).

Iako se navedena tipologija kolokacijskih struktura temelji na dvočlanim strukturama, ekstrahiranju kolokacija iz teksta pristupilo se imajući u vidu mogućnost spajanja dviju ili više binarnih struktura u jednu višečlanu kolokacijsku strukturu na način kako to opisuje Hausmann (2004:316) te su iz tekstova ispitanika ekstrahirane i sve višečlane kombinacije koje u osnovi predstavljaju spoj dviju ili više binarnih kolokacija spojenih u jednu širu strukturu. Te su se strukture svodile na dvočlane strukture koje odgovaraju jednome od tipova već opisane tipologije kolokacijskih sveza i na taj su način zabilježene kako bi mogle biti uključene u statističku obradu rezultata, dok je popis višečlanih kolokacijskih struktura uvršten kao prilog ovome radu (vidi Prilog 1).

Osim spomenutoga, u obzir su uzete i transformacije kolokacija (nominalizacija, supstitucija, ekspanzija i pasivna konstrukcija) tematizirane u teorijskome dijelu rada (Caro Cedillo, 2004:93) te su se iz tekstova ispitanika ekstrahirale i sve uočene transformacije kolokacija izuzev ekspanzije. Kod nominalizacije je tako moguća dvojaka realizacija – realizacija u obliku složenice te u obliku poimeničenoga glagola u kombinaciji s imenicom (*das Zähneputzen, das Putzen der Zähne, das Putzen von Zähnen / pranje zubiju*). Kod

---

⁹³U ovome se radu gramatičke i morfološke pogreške smatraju sinonimima.

supstitucije je moguća zamjena imenice (baze) osobnom ili relativnom zamjenicom, dok je kod pasivnih konstrukcija moguća realizacija u obliku pasiva koji se tvori s glagolom *werden* (*postati*) u kojem je naglasak na vršenju radnje (*Das Haus wird gebaut.* / *Kuća se gradi.*) i pasiva koji se tvori s glagolom *sein* (*biti*) u kojem je naglasak na posljedici neke radnje (*Das Haus ist gebaut.* / *Kuća je sagrađena.*), što je uzeto u obzir u ovome radu. Ekspanzija, odnosno proširenje dvočlane kolokacijske sveze drugim elementima zapravo se uklapa u opće obilježje kolokacija koje se odnosi na činjenicu da njene sastavnice ne moraju nužno slijediti jedna za drugom u nekome tekstu (npr. *Zähne putzen* / *prati zube* → *Er putzt sich schon seit einiger Zeit die Zähne nicht mehr.* / *On zube već neko vrijeme više ne pere*). Stoga je ekspanzija transformacija koja se načinom svoje realizacije u tekstu najviše uklapa u Hausmanovu tipologiju kolokacijskih sveza prema kojoj su se one ekstrahirale iz učeničkih tekstova jer u osnovi predstavlja binarnu strukturu. Ekspanzija zbog toga nije posebno uzeta u obzir za razliku od ostalih transformacija (nominalizacije, supstitucije i pasivne konstrukcije) koje se sve mogu svesti na jednu od osnovnih binarnih struktura i iz toga su razloga ekstrahirane iz tekstova ispitanika. Kao i višečlane kolokacijske sveze, navedene su se transformacije kolokacija svodile na osnovne binarne strukture, a njihove su realizacije u korpusu prikazane posebno u okviru priloga ovome radu (vidi Prilog 2)⁹⁴.

Također valja istaknuti kako se prilikom ekstrahiranja kolokacija vodilo računa o tome da se kolokacije ponašaju u skladu s gramatičkim pravilima. Spomenuto znači da se sastavnice kolokacijske sveze osim u svome osnovnome obliku (imenice u nominativu jednine, a glagoli u infinitivu) mogu pojaviti u množini (imenice), kao negirani oblici (imenice i glagoli), u određenome licu ili vremenu (glagoli) te kao stupnjevani oblici riječi (pridjevi i prilozi).

S obzirom da navedene karakteristike kolokacija nisu presudne za određivanje njihovih sastavnica i prihvatljivosti, kolokacije koje su se u tekstovima pojavljivale u gore navedenim oblicima, svedene su u pravilu na osnovni oblik uz nekoliko izuzetaka. Jedan od izuzetaka je kolokacija 3. tipa (imenica u funkciji subjekta kao baza + glagol), gdje je oblik glagola naravno slijedio imenicu, a drugi izuzetak je zadržavanje nekih imenica u množini, kao što su npr. imenice *Eltern* (roditelji) i *Leute* (ljudi) koje su po svojoj prirodi *Pluraletantum*, odnosno imenice koje se pojavljuju samo u množinskome obliku, zatim imenica *Medien* (mediji) ili *Sorgen* (brige), koje se i inače uobičajeno koriste u množini ili su

---

⁹⁴Realizacije višečlanih kolokacijskih struktura i transformacija u tekstovima ispitanika prikazane su u tablicama koje sadrže popis svih uočenih struktura i broj njihova pojavljivanja u korpusu (vidi Tablicu 15 i Tablicu 16). Što se tiče transformacija (Tablica 16), vidljivo je kako je u nekim primjerima riječ o kombinaciji transformacija npr. *die (Kindheitsträume) werden erfüllt* (kombinacija supstitucije i pasivne konstrukcije).

kao takve zabilježene u rječnicima kolokacija. U ove izuzetke ubrajaju se i imenice kao što su *Freunde* (prijatelji), *Jugendliche* (mladi) i neke druge koje se u korpusu pretežito pojavljuju u množini.

Svrha svođenja ekstrahiranih kolokacija na osnovni oblik jest ekonomičnost⁹⁵ koja između ostaloga omogućava lakše snalaženje u rječniku odnosno brže detektiranje kolokatora za traženu bazu jer su kolokacije u rječniku na taj način i zabilježene.

Prilikom ekstrahiranja kolokacija uočeni su i primjeri u kojima se npr. u slučaju nabiranja i spajanja riječi ili dijelova rečenica sastavnim veznicima (prvenstveno s *und*) u prvome dijelu navode oba elementa kolokacijske sveze, dok se u drugome dijelu (nakon veznika) uvodi jedan novi element, a implicira jedan od već upotrijebljenih elemenata u prvome dijelu (npr. *Mobiltelefone haben ihre Vorteile und Nachteile*) ili je pak situacija obrnuta (*eine bedeutende und große Rolle spielen*). Osim ovoga primjera pojavlju se i slučajevi u kojima se uz jednu imenicu kao bazu navodi više pridjeva u funkciji kolokatora (npr. *junge glückliche Menschen*). Budući da je riječ o stilskim razlozima u proizvodnji teksta, odnosno o izbjegavanju suvišnih ponavljanja riječi koje gramatika omogućuje, u tim su se slučajevima ekstrahirale sve implicirane sveze riječi.

Potrebno je napomenuti da se u tekstovima ispitanika pojavljuju i sveze u kojima glagol ostvaruje dva tipa kolokacija primjerice u rečenici *Medien beeinflussen das Leben von Jugendlichen*. Naime, u navedenome primjeru glagol *beeinflussen* može ostvariti dva tipa kolokacijske sveze *Medien beeinflussen* (imenica u funkciji subjekta kao baza + glagol kao kolokator) te *Leben beeinflussen* (imenica u funkciji objekta kao baza + glagol kao kolokator). U *Kolokacijski rječnik njemačkoga jezika* (Quasthoff, 2011:xi) u sličnim je slučajevima na primjer uključena samo prva od dviju mogućih struktura. Odabir samo jedne strukture opravdava se ograničenim opsegom rječnika te se ne navode drugi kriteriji. U ovome istraživanju nije preuzet navedeni model jer ide u prilog samo jednoj strukturi kolokacijske sveze (imenica u funkciji subjekta kao baza + glagol kao kolokator), dok drugu zapostavlja. Stoga su navedene obje mogućnosti i podvrgnute daljnjoj analizi.

Gramatičke kolokacije u ovome istraživanju nisu uzete u obzir. Fokus je stavljen na leksičke kolokacije, što zapravo samo po sebi i proizlazi iz Hausmanove tipologije kolokacijskih sveza koja se temelji na binarnim kombinacijama punoznačnih riječi.

---

⁹⁵Svođenje kolokacija na osnovni oblik uvelike olakšava uočavanje istih kolokacija, a time i njihovu analizu, odnosno kategorizaciju koja je uslijedila u drugome koraku.

3.3.2. Analiza kolokacija

Budući da ne postoji općeprihvaćena definicija kolokacija, odnosno da spomenutu jezičnu pojavu nije moguće jednoznačno odrediti, status se kolokacije odredio s obzirom na zastupljenost pojedine ekstrahirane jezične sveze u rječnicima kolokacija njemačkoga jezika (Quasthoff, 2011 i Häcki Buhofer et al., 2014) te u korpusu Instituta za njemački jezik u Mannheimu (<http://corpora.ids-mannheim.de/ccdb/>). Sve ekstrahirane jezične sveze zabilježene u trima spomenutim izvorima smatraju se prihvatljivim kolokacijama, dok se preostale ekstrahirane višerječne sveze koje odgovaraju Hausmannovoj tipologiji u drugome koraku podvrgavaju daljnjim postupcima analize kako bi se uz pomoć kontrastivnoga pristupa, odnosno usporedbe materinskoga i ciljnoga jezika detektirale neprihvatljive kolokacije, tj. one koje učenici njemačkoga jezika rabe ili tvore na pogrešan način, a slobodne sveze isključile.

Vezano uz određivanje prihvatljivih kolokacija u tekstovima ispitanika, potrebno je napomenuti kako je u prijavi teme doktorskoga rada uz korpus Instituta za njemački jezik bilo predviđeno i korištenje internetskoga pretraživača *Google*. Prihvatljivost neke kolokacijske sveze provjerila bi se tako da se ona u tražilicu upiše u navodnicima, kako to opisuje Reder (2011a:135). Naime, uz pomoć se navedenoga internetskog pretraživača može provjeriti učestalost korištenja neke višerječne sveze.⁹⁶ No od prvotne se ideje odustalo zbog toga što je pretraživanje digitalnoga korpusa uz pomoć nekoga internetskog pretraživača povezano s određenim ograničenjima. Dobiveni se rezultati naime ne mogu smatrati apsolutnim vrijednostima (Konecny, 2010c:84, navedeno prema Reder, 2011a:135) s obzirom na to da digitalni korpus te vrste nije namijenjen istraživanjima u području lingvistike, za razliku od korpusa Instituta za njemački jezik, te da se podaci koji ulaze u korpuse internetskih pretraživača teško mogu kontrolirati. Navedeno otežava i činjenica da se vlasnici internetskih pretraživača ne izjašnjavaju o opsegu korpusa te se frekvencija pojedinoga izraza ne može dovesti u vezu s veličinom korpusa, a sama je struktura korpusa podložna stalnoj promjeni (Bubenhof i Ptashnyk, 2010:16). Iz spomenutoga zapravo proizlazi kako se uz pomoć internetskih pretraživača može provjeriti uporaba određene višerječne sveze. Međutim, na temelju se dobivenih rezultata ne može sa sigurnošću zaključiti o čestotnosti te višerječne sveze jer se na internetu jedan te isti tekst može pojaviti u različitim tipovima dokumenata (Konecny, 2010c:83 navedeno prema Reder, 2011a:136). Iz navedenoga proizlazi da se

---

⁹⁶Tako se primjerice upisivanjem višerječne sveze „*Familie gründen*“ u Google-tražilicu dobiva podatak o tome u koliko se tekstova dostupnih preko spomenutoga internetskog pretraživača ona može pronaći (oko 245,000 rezultata) te u kojem se vremenu do toga podatka došlo (u 0,84 sek.)

primjenom navedenoga postupka ne mogu dobiti pouzdani podaci o uvriježenosti uporabe neke višerječne sveze, a time ni o njezinome kolokacijskom statusu, te je isti isključen iz analize⁹⁷.

U nastavku će se dati kratki opis izvora za određivanje statusa kolokacija.

3.3.2.1. Wörterbuch der Kollokationen im Deutschen

Rječnik kolokacija njemačkoga jezika (Quasthoff, 2011) temelji se na shvaćanju kolokacija kao tipičnih sveza dviju riječi koje se učestalo supojavljaju, a svrha je rječnika, kako se navodi u *Predgovoru*, pomoć u optimalnome kombiniranju već poznatih riječi prilikom oblikovanja teksta na njemačkome jeziku, prijevoda na njemački jezik te poticanju izražavanja u duhu njemačkoga jezika⁹⁸. Na samome se početku uz *Predgovor* (*Vorwort*) i *Zahvalu* (*Danksagung*) navode metodološke napomene o strukturi i načinu uvrštavanja kolokacija u rječnik, objašnjavaju se natuknice i njihova struktura te se ukratko opisuje nastanak rječnika. Imajući u vidu potrebe ovoga rada, izdvojit će se najrelevantnije metodološke napomene.

Opis kolokacija u navedenome rječniku proizlazi iz shvaćanja kolokacijske sveze kao asimetrične strukture u kojoj baza predstavlja dominantan dio, stoga je ona odabrana za rječničku natuknicu, dok se mogući kolokatori navode u natukničkome članku. Baza kolokacije zapravo je dio kolokacije koji omogućava doslovan prijevod na neki drugi jezik, dok s kolokatorom, koji ju pobliže određuje, to nije slučaj. Snalaženje u rječniku olakšano je spomenutom činjenicom jer, kako se nadalje navodi, potraga za odgovarajućim izrazom uvijek kreće od baze. Tipologija kolokacijskih struktura uvelike se poklapa s već opisanom Hausmannovom, koji je i sam, kako je spomenuto u *Zahvali* imao značajnu ulogu u nastanku ovoga rječnika i to ponajprije savjetodavnu. Od šest prikazanih kolokacijskih struktura prema Hausmannovoj tipologiji nedostaje jedino kolokacijska struktura imenica + imenica (baza), umjesto koje je navedena struktura imenica (u prijedložno-padežnome izrazu) + glagol (npr. *mit Sorge* + *erfüllen*). Kolokacijska se struktura imenica + imenica (baza) stoga neće moći

---

⁹⁷ Međutim, korištenje internetskoga pretraživača sagledano s aspekta učenika stranoga jezika ima stanovite prednosti jer on uz pomoć internetskoga pretraživača primjerice može na jednostavan i brz način provjeriti prihvatljivost neke višerječne sveze koju namjerava uporiječiti, a nije siguran je li ona u ciljnome jeziku moguća. Učeniku je jedan takav moderan medij, kojim se on znalački i rado služi, u mnogome privlačniji od tiskanoga medija, što svakako može pomoći u optimizaciji procesa učenja stranoga jezika općenito, pa tako i u usvajanju višerječnih sveza. Navedena razmišljanja svoja polazišta nalaze u literaturi (Reder, 2011a), no rezultat su i autoričina iskustva iz prakse prvenstveno u okviru nastave njemačkoga kao stranoga jezika u srednjoj školi.

⁹⁸ Citat u originalu glasi: „... und fördert das Schreiben in natürlichem Deutsch.“

provjeriti u spomenutom rječniku kolokacija, ali će se zato tražiti u dvama preostalim izvorima.

Rječnik obuhvaća najvažnije kolokacije za 3253 najčešćih imenica, glagola i pridjeva i to za 2346 imenica, 617 glagola te 290 pridjeva utvrđenih u korpusu sastavljenome od autentičnih tekstova na njemačkome jeziku koji su uključivali više od 50 milijuna rečenica, a u okviru projekta *Njemačko jezično blago (Deutscher Wortschatz)*.

Spomenute vrste riječi zapravo su rječničke natuknice, navedene u svome osnovnom obliku⁹⁹ i abecednim redom te otisnute masnim tiskom, a predstavljaju baze kolokacijskih struktura za koje se u rječniku navodi 192 000 kolokatora unutar 54 000 kolokacijskih grupa. Kolokacijske grupe, međusobno odijeljene masnim tiskom, obuhvaćaju kolokatore za pojedine baze grupirane prema sintaktičkoj i semantičkoj sličnosti, te su također u većini slučajeva poredane abecednim redom.¹⁰⁰

Redoslijed unutar kolokacijskih grupa slijedi sintaktički kriterij, što znači da se primjerice za određene imenice najprije navode glagoli kao kolokatori uz imenicu u funkciji subjekta (oznaka NOM.), zatim glagoli uz imenicu u funkciji objekta u dativu te potom u akuzativu (oznaka DAT. odnosno AKK.), a nakon toga se navode fraze s prijedložnim izrazima koje slijede prije spomenuti poredak padeža. Za natuknicu u rječniku navodi se jedno ili više značenja, a kolokatori se unutar jednoga značenja navode ovim slijedom: glagoli (oznaka V), a zatim pridjevi odnosno prilozi (oznaka A). Kao ilustracija navest će se jedna rječnička natuknica (Quasthoff, 2011:236):

Jugend   die

Jugendliche

V: NOM. *sich* entwickeln ▪ *etwas* repräsentieren ▪ verköperen ▪ rebellieren ▪ DAT. *etwas* beibringen ▪ vorleben ▪ AKK. ausbilden ▪ erziehen ▪ fördern ▪ prägen ▪ betreuen ▪ schützen ▪ überzeugen ▪ vernachlässigen ▪ AKK. *sich für die J.* engagieren ▪ interessieren ▪ *sich um die J.* kümmern ▪ *in die J.* investieren

A: blühend ▪ sorglos ▪ vergnügungssüchtig ▪ aufmüpfig ▪ rebellisch ▪ gewaltbereit ▪ gewalttätig ▪ radikal ▪ wild ▪ desorientiert ▪ orientierungslos ▪ verwöhnt ▪ desillusioniert ▪ verdorben ▪ unglücklich ▪ dörflich ▪ städtisch ▪ urban ▪ einheimisch ▪ europäisch

---

⁹⁹Imenice su navedene u nominativu jednine, glagoli u infinitivu, a pridjevi u pozitivu. Uz imenice se navodi i oznaka roda.

¹⁰⁰Abecedni redoslijed primjenjuje se ukoliko za neki drugi poredak ne postoje valjani razlozi poput redoslijeda riječi koji je prirodniji i uvriježen u jezičnoj uporabi. Autor kao ilustraciju potonjega navodi riječ *Preis* (cijena) i njezine kolokatore *erster, zweiter, dritter* (prva, druga, treća) (Quasthoff, 2011:x).

Jugendzeit

V: AKK. genießen · verbringen · erleben ▪ erleben ▪ rauben · verderben · verlieren ▪ nachholen ▪
DAT. aus der J. erzählen

A: schön · unbeschwert ▪ verklärt

3.3.2.2. Feste Wortverbindungen des Deutschen

Rječnik stabilnih leksičkih sveza u njemačkome jeziku (Häcki Buhofer et al., 2014) nosi podnaslov *Kolokacijski rječnik za svakodnevnu uporabu (Kollokationswörterbuch für den Alltag)* apostrofirajući tako važnost točne, uvriježene i učinkovite uporabe jezika općenito.

Rječnik je nastao kao rezultat velikoga istraživačkog projekta na temelju kojega su za potrebe rječnika iz velikoga korpusa pisanih tekstova izlučene sveze riječi uvriježene u svakodnevnoj uporabi. Korpus je sadržavao uporabne tekstove, stručne tekstove, novinske i književne tekstove na njemačkome jeziku, a uključivao je *Švicarski korpus (Schweizer Textkorpus)* od 20 milijuna pojava, 100 milijuna pojava iz digitalnoga *Rječnika njemačkoga jezika (Wörterbuch der deutschen Sprache)* i korpus sastavljen od internetskih tekstova iz Austrije, Njemačke i Švicarske sa 775 milijuna pojava.

Korpus je analiziran postupkom kookurencijske analize (*Kookurenzanalyse*) uz pomoć koje su na temelju čestoga supojavljivanja identificirani parovi riječi. Iz tih su parova riječi na temelju dokaza o stvarnoj jezičnoj uporabi izdvojene relevantne višerječne sveze koje su ušle u rječnik. Na temelju je statističke (kvantitativne) i kvalitativne analize korpusa tako nastao rječnik koji je obuhvatio tipične i uobičajene sveze njemačkoga jezika uključujući i nacionalne jezične varijetete koji su u rječniku istaknuti oznakama „A“ (za Austriju), „CH“ (za Švicarsku) i „D“ (za Njemačku). Rječnik sadrži 2000 najčestotnijih riječi temeljnoga leksika njemačkoga jezika i njihove kolokacijske (supojavničke) profile, tj. 95000 kolokacija, uključujući i složenice za 1165 imenica, 495 glagola i 326 pridjeva. Oko 30000 rečenica, koje služe kao primjeri, ilustrira ispravnu jezičnu uporabu u aktualnim jezičnim situacijama te pokazuje moguća ograničenja kolokacija. S 2000 najčestotnijih riječi temeljnoga leksika njemačkoga jezika, kako navode autori (Häcki Buhofer et al., 2014:xix), obuhvaćena su sva važna područja (sve relevantne teme) za učenike njemačkoga jezika kojima je ovaj rječnik u prvome redu i namijenjen. Učenicima njemačkoga jezika prilikom produkcije teksta na stranome jeziku može pomoći ostvariti tečnu i primjerenu komunikaciju koja nije moguća bez poznavanja čvrstih leksičkih sklopova. Kao potencijalne korisnike rječnika autori navode i izvorne govornike njemačkoga jezika kojima u slučaju dvojbi oko izbora odgovarajućega

izraza kolokacijski rječnik može pomoći u izražavanju primjerenim jezičnim stilom. Kako se nadalje navodi, nastavnici jezika ovim se rječnikom mogu poslužiti u pripremi nastave i ispravljaju učenika tekstova, dok će prevoditeljima u sprečavanju pogrešaka uvjetovanih transferom iz polaznoga u ciljni jezik svakako biti od koristi primjeri korektne uporabe kolokacija. Kolokacijski rječnik može u provjeri uporabne vrijednosti i prihvatljivosti neke višerječne sveze poslužiti i lektorima, te u konačnici svima onima koji na njemačkome jeziku proizvode neki tekst može pomoći kao savjetnik na kojega se mogu osloniti u potrazi za uvriježenom formulacijom (ibidem: x).

Pod pojmom kolokacija u navedenome se rječniku podrazumijeva višerječna sveza od minimalno dviju riječi čije su sastavnice čvrsto međusobno povezane, čvršće nego što je to slučaj s riječima u rečenici. To su neidiomatski izrazi čije značenje proizlazi iz značenja njegovih pojedinih sastavnica. U rječniku se stoga na idiomatske izraze ukazuje samo onda ako se taj isti izraz upotrebljava u nemetaforičkome značenju kao kolokacija. Kao ilustracija potonjega navodi se izraz *kalter Kaffee* koji se može rabiti u prenesenome „stara vijest“ i u doslovnome značenju „ohlađena kava“. Također se kao obilježje kolokacija navodi kako se one ne stvaraju u govornome procesu, već koriste kao više ili manje čvrste jedinice jezika, što ih smješta između slobodnih sveza riječi s jedne i frazema s druge strane pri čemu granice između pojedinih sveza nije moguće jasno odrediti (ibidem:xii). S obzirom na stupanj čvrstoće, razlikuju se kolokacijske sveze s visokim stupnjem čvrstoće (npr. *Amok laufen, den Zug verpassen, eine Entscheidung fällen*¹⁰¹ itd.) odnosno tipične kolokacije koje su u rječniku posebno obilježene i uz koje se pojavljuje ovaj znak ◇. Kolokacije s niskim stupnjem čvrstoće, koje su isto tako uvriježene, za razliku od tipičnih kolokacija dozvoljavaju alternativne kombinacije, odnosno supstituciju sinonimima (npr. *ein Erlebnis schildern* ili *ein Erlebnis beschreiben*¹⁰²).

Natuknice su u rječniku poredane abecednim redom i svrstane prema tematskim blokovima, a uz svaku natuknicu navode se relevantne kolokacije u kojima se ona pojavljuje. Svaki tematski blok započinje ovakvom plavom tipografskom oznakom ■, što rječnik čini vrlo preglednim te olakšava snalaženje. U nastavku će se kao ilustracija navesti jedan rječnički članak (Häcki Buhofer et al., 2014:414):

Jugend f Lebensabschnitt

¹⁰¹Hrv. *divljački juriti u ubilačkom nagonu (Amok laufen), zakasniti na vlak (den Zug verpassen)* (Hansen-Kokoruš et al., 2005) te *donijeti odluku (eine Entscheidung fällen)* (Prevela N.K.)

¹⁰²Hrv. opisati doživljaj (*ein Erlebnis beschreiben*) (Hansen-Kokoruš et al., 2005); *schildern* = opisati (ibidem).

ADJEKTIVE/ADVERBIEN

- **unbeschwerte** | **glückliche** | **schwere J.** *Die Menschen in diesem Heim hatten allesamt eine schwere Jugend.*
- **ewige J.** [◇] *Der Traum von der ewigen Jugend ist fast so alt wie die Menschheit an sich.*

VERBEN

- **haben** eine schwere/behütete/... J. **haben** [◇] | eine sorgenlose/unglückliche/... J. **verleben** [◇] | ihre/seine J. irgendwo **verbringen** [◇] *Der Skiweltmeister stammt zwar aus Dänemark, verbrachte seine Jugend aber in den Alpen.* | ihre/seine J. **genießen** ■ **erinnern** jmd./etw. **erinnert** jmdn. an ihre/seine J. [◇] *Das bunte Brausepulver der Kinder erinnerte deren Vater an seine eigene Jugend.* | an ihre/seine J. **denken** ■ jmdn. seit ihrer/seiner J. **kennen** | jmd./etw. **prägt** jmds. J. *Die nächtlichen Bombardements des Krieges haben seine Jugend entscheidend geprägt.*

NOMEN

- **Kindheit** und J. *Kindheit und Jugend verbrachte die spätere Nobelpreisträgerin auf dem Landsitz ihrer Großeltern.*

ZUSAMMENSETZUNGEN

- **Jugendalter** | **Jugendzeit** | **Jugendsünde** *Diese Nacktaufnahmen betrachtet er heute als eine alte Jugendsünde.* ■ **Jugendfreund_in** *Im letzten Urlaub auf Korsika habe ich zufällig eine alte Jugendfreundin aus Schulzeiten getroffen.*

Gesellschaftsgruppe

ADJEKTIVE/ADVERBIEN

- **heutige J.** [◇] *Der Fahrgast wettet gegen die Unfreundlichkeit der heutigen Jugend.* | **heranwachsende** [◇] | **frühe J.** [◇] *Schon in frühester Jugend musste sich das Mädchen um ihre jüngeren Geschwister kümmern.*
- **männliche** | **weibliche** | **studentische J.** ■ **rebellierende** | **reifere J.** [◇] >junge Erwachsene<

VERBEN

- die J. zu etw. **erziehen** *Die Jugend von heute müsse zu einem verantwortungsvollen Umgang mit der Natur erzogen werden.* | die J. **fördern** | **verderben** *Die Konsumwut der heutigen Gesellschaft verderbe die Jugend.*

NOMEN

- ein **Vorbild** für die J.

■ **Dorfjugend** ■ **Jugendorganisation** | **Jugendzentrum** | **Jugendgruppe** *Die Jugendgruppe der Partei verzeichnet weiter steigende Mitgliederzahlen.* | **Jugendkultur** | **Jugendherberge** *Um Geld zu sparen, übernachten die Reisenden in der Jugendherberge.* ■ **Jugendliteratur** | **Jugendbuch** | **Jugendroman** ■ **Jugendkriminalität** | **Jugendgewalt** | **Jugendstrafe** *Gegen die sechzehnjährige Angeklagte wurde eine Jugendstrafe verhängt.* | **Jugendheim** ■ **Jugendamt** A D | **Jugendschutz** ■ **Jugendarbeit** *Die Schülerin engagiert sich schon lange in der kirchlichen Jugendarbeit.* | **Jugendarbeitslosigkeit**

→ weitere Artikel mit Jugend:

■ gewöhnen

3.3.2.3. CCDB-baza podataka (Kookurenzdatenbank)

CCDB-baza podataka izrađena je pri *Institutu za njemački jezik*¹⁰³ u okviru područja korpusne lingvistike koje je usmjereno na istraživanje suvremenoga standardnoga njemačkog jezika¹⁰⁴ s ciljem otkrivanja i stjecanja novih spoznaja o njegovoj prirodi, svojstvima i zakonitostima. U središtu su interesa sve dimenzije jezika pa tako i proučavanje sintagmatskih odnosa.¹⁰⁵

Spomenuta baza podataka uključuje otprilike 220000 natuknica odnosno opsežnih kookurencijskih profila (riječi i njihovih statistički značajnih partnera). Kookurencijski profil neke riječi tj. natuknice sadrži njene sintagmatske obrasce, a uz svaku se natuknicu navodi čak do 100000 primjera njene uporabe.¹⁰⁶ Sve su natuknice izdvojene na temelju 2,2 milijarde riječi iz njemačkoga referentnog korpusa (*Das deutsche Referenzkorpus*; kratica DEREKO). DEREKO je u svjetskim razmjerima najveća zbirka elektroničkih korpusa pisanih suvremenih tekstova na njemačkome jeziku. Zbirka uključuje 28 milijardi riječi, redovito se aktualizira, a sadrži beletrističke, znanstvene i znanstvenopopularne tekstove, velik broj novinskih članaka i široku paletu drugih tekstnih vrsta.¹⁰⁷

Aktualna verzija CCDB-baze podataka dostupna je široj javnosti, no nije namijenjena u komercijalne svrhe, već je stavljena na raspolaganje znanstvenicima koji se bave istraživanjem njemačkoga jezika s ciljem poticanja razmjene iskustava i znanstvenih rasprava

¹⁰³ Institut za njemački jezik svoje sjedište ima u Mannheimu u njemačkoj saveznoj pokrajini Baden-Württemberg, a postoji od 1964. godine. Bavi se istraživanjem i dokumentacijom novije povijesti njemačkoga jezika i njegove suvremene uporabe (<http://www1.ids-mannheim.de/>).

¹⁰⁴ Izvor: <http://www1.ids-mannheim.de/kl/>

¹⁰⁵ Izvor: <http://www1.ids-mannheim.de/fileadmin/kl/dokumente/flyer-forschungsprogramm.pdf>

¹⁰⁶ Izvor: <http://corpora.ids-mannheim.de/ccdb/>

¹⁰⁷ Izvor: <http://www1.ids-mannheim.de/kl/projekte/korpora/>

na navedenu temu.¹⁰⁸ Spomenuta baza podataka nije garancija za to da će se uz određenu bazu ponuditi svi mogući kolokatori jer to uvelike ovisi o tekstovima koji su ušli u korpus, kako navodi Reder (2011a:3), no, ona je uzeta u obzir bez obzira na svoja ograničenja kao nadopuna rječnicima kolokacija njemačkoga jezika jer se ne može očekivati da jedan rječnik u potpunosti može opisati rječničko blago nekoga jezika, a time ni ponuditi rješenje za sve kolokacije.¹⁰⁹

Na temelju opisa izvora za određivanje statusa kolokacija može se zaključiti kako spomenuti izvori ne samo da daju podatke o čestotnosti supojavljivanja određenih kombinacija riječi, već i o uporabi odnosno uvriježenosti tih kombinacija, što može ukazivati na određenu čvrstoću neke sveze, pa se takve detektirane sveze riječi mogu smatrati prihvatljivim kolokacijama. Kao potvrda navedenoj tvrdnji može se navesti Burgerovo (Burger, 2003:16) shvaćanje obilježja čvrstoće neke višerječne sveze pod kojim on podrazumijeva uobičajenu, uvriježenu¹¹⁰ uporabu iste.

Kolokacije zabilježene u opisanim izvorima smatrat će se prihvatljivim kolokacijama, dok će se sve ostale kombinacije analizirati stavljanjem u suodnos ciljnoga i materinskoga jezika radi utvrđivanja prijenosa iz materinskoga jezika (interlingvalnoga) odnosno prijenosa iz stranoga jezika (intralingvalnoga) te vrste podudarnosti – potpune, djelomične ili nulte na način kako je to opisano u teorijskome dijelu.

Svi primjeri pogrešnoga kolokacijskoga slaganja koji se ne budu mogli dovesti u vezu s prijenosom iz materinskoga ili ciljnoga jezika svrstat će se u posebnu skupinu.

Rezultati analize korpusa obradit će se u SPSS¹¹¹ 17.0 programu za statistiku.

---

¹⁰⁸Izvor: <http://corpora.ids-mannheim.de/ccdb/>

¹⁰⁹ Ova se tvrdnja temelji na činjenici da se jezik neprestano mijenja u skladu s komunikacijskim potrebama i potrebama suvremenoga društva koje jedan rječnik ne može u potpunosti obuhvatiti.

¹¹⁰Burger (ibidem) navodi naziv *Gebräuchlichkeit*.

¹¹¹Statistical Package for Social Sciences (SPSS) danas je jedan od najčešće korištenih programa za obradu podataka. Primarno je bio namijenjen istraživanjima u području društvenih znanosti, no danas se sve više koristi u drugim područjima istraživanja (Živković, 2015:11) kao što su primjerice humanističke znanosti, odnosno istraživanja jezika.

4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE – PRIKAZ I INTERPRETACIJA REZULTATA

4.1. Prikaz rezultata deskriptivne statistike

4.1.1. Uzorak

Iz ukupno 300 tekstova i to 150 tekstova na temu *Medien* i 150 tekstova na temu *Single- oder Familien leben* ekstrahirano je ukupno 5373 kolokacija. Popis svih utvrđenih kolokacija razvrstanih prema tipovima kolokacija naveden je u Prilogu 3¹¹². Tekstovi su u prosjeku sadržavali 17,91 kolokaciju (standardna devijacija = 5,15), dok raspon između teksta s najmanjim brojem kolokacija (3 kolokacije) i teksta s najvećim brojem kolokacija (33 kolokacije) iznosi 30.

4.1.2. Zastupljenost pojedinih tipova kolokacijskih sveza

Prema Hausmannovoj tipologiji koja razlikuje šest tipova kolokacijskih sveza, kolokacije su s obzirom na tip svrstane u šest skupina. Zastupljenost pojedinih tipova kolokacijskih sveza utvrđena je metodama deskriptivne statistike. U Tablici 2 prikazane su frekvencije kolokacija prema navedenim tipovima.

Tablica 2. Deskriptivni pokazatelji prema tipu kolokacije

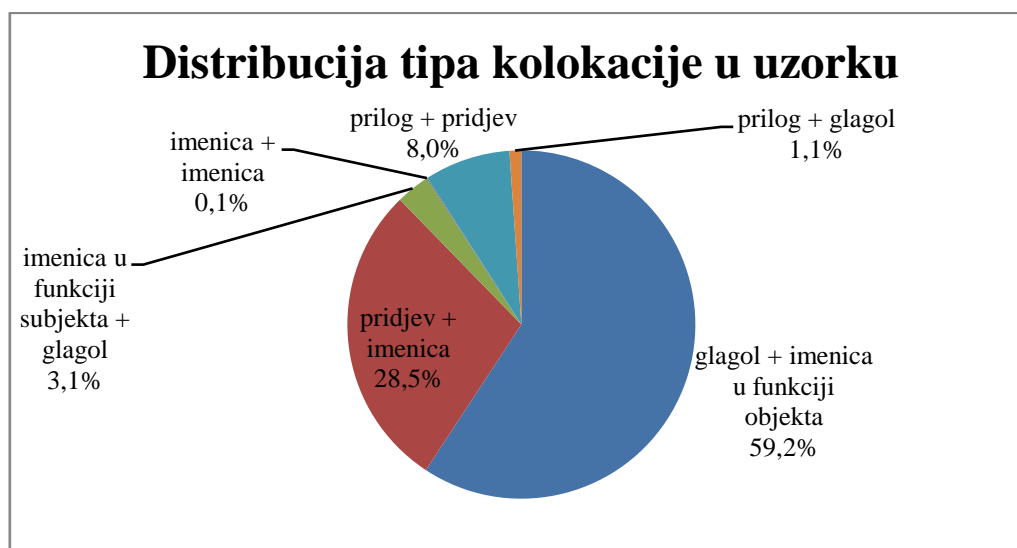
Tip kolokacije	Frekvencija	Postotak
glagol + imenica u funkciji objekta	3183	59,2
pridjev + imenica	1530	28,5
imenica u funkciji subjekta + glagol	169	3,1
imenica + imenica	4	0,1
prilog + pridjev	428	8,0
prilog + glagol	59	1,1
UKUPNO	5373	100,0

Kao što se može vidjeti iz Tablice 2, najzastupljeniji tip kolokacijskih sveza u analiziranome korpusu je tip glagol + imenica u funkciji objekta. Drugi po zastupljenosti je tip pridjev + imenica, dok je tip imenica + imenica najmanje zastupljen u tekstovima ispitanika.

---

¹¹²Abecedni popis kolokacija s obzirom na tip kolokacijske sveze prema Hausmannovoj tipologiji koja predstavlja okosnicu ovoga istraživanja naveden je kao prilog ovome radu jer je riječ o prilično dugačkome popisu koji bi znatno opteretio sam tekst rada. Svaki pojedini tip kolokacijske sveze prikazan je u posebnoj tablici, a neprihvatljive su kolokacije označene zvjezdicom.

Kako bi se zornije prikazala zastupljenost pojedinoga tipa kolokacijske sveze u uzorku (postotak), podaci će se osim u tablici prikazati i u obliku grafičkoga prikaza (Slika 1).¹¹³

Slika 1. Distribucija kolokacija prema tipu kolokacije

4.1.3. Zastupljenost prihvatljivih i neprihvatljivih kolokacija

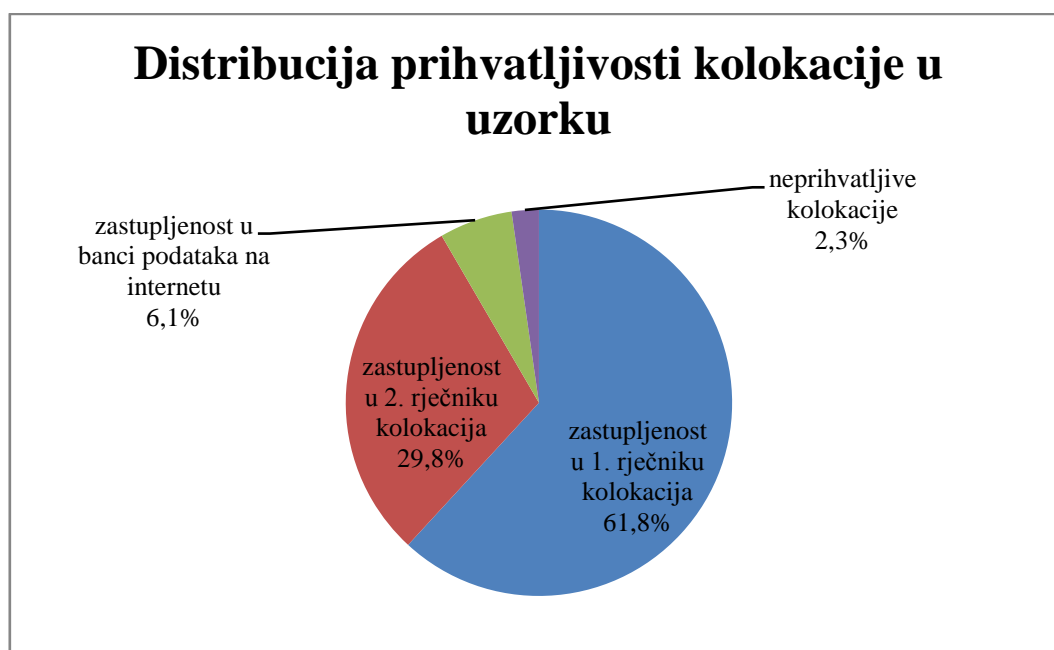
Prema prihvatljivosti odnosno neprihvatljivosti kolokacije su podijeljene u četiri skupine. Prvu skupinu čine kolokacije utvrđene u Quasthoffovu *Rječniku kolokacija njemačkoga jezika* (2011), drugu skupinu kolokacije utvrđene u *Kolokacijskom rječniku za svakodnevnu uporabu* grupe autora (Häcki Buhofer et al., 2014), dok su u treću skupinu svrstane kolokacije utvrđene u CCDB-banci podataka na internetu. Prve tri skupine sadrže prihvatljive kolokacije, za razliku od četvrte koja sadrži neprihvatljive kolokacije. Tablica 3 donosi prikaz frekvencije kolokacija prema prihvatljivosti.

Tablica 3. Deskriptivni pokazatelji prema prihvatljivosti kolokacije

Prihvatljivost kolokacije	Frekvencija	Postotak
Zastupljenost u 1. rječniku kolokacija	3323	61,8
Zastupljenost u 2. rječniku kolokacija	1599	29,8
Zastupljenost u banci podataka na internetu	329	6,1
Neprihvatljive kolokacije	122	2,3
UKUPNO	5373	100,0

¹¹³Iako je uobičajeno rezultate prikazivati samo na jedan način (tablično ili grafički), ovdje je svjesno učinjena iznimka. Naime, dok grafički prikaz zorno prikazuje postotke zastupljenosti pojedinih kolokacijskih sveza, tablični prikaz osim postotaka sadrži i brojem izraženu zastupljenost kolokacija u uzorku. U sličnim će se slučajevima također postupati po ovome modelu.

Kao što pokazuje Tablica 3 u korpusu je utvrđen veći broj prihvatljivih nego neprihvatljivih kolokacija. Najviše je prihvatljivih kolokacija utvrđeno u Quasthoffovu rječniku (njih 3323), nešto je manji broj prihvatljivih kolokacija utvrđen u rječniku grupe autora (njih 1599), dok je najmanji broj prihvatljivih kolokacija utvrđen u banci podataka na internetu (njih 329). Od ukupnoga broja ekstrahiranih kolokacija, 5251 kolokacija je prihvatljiva, dok su njih 122 neprihvatljive. Zastupljenost kolokacija u pojedinome izvoru prikazana je na Slici 2.

Slika 2. Distribucija kolokacija prema prihvatljivosti kolokacije

4.1.4. Tipične pogreške u kolokacijskome slaganju

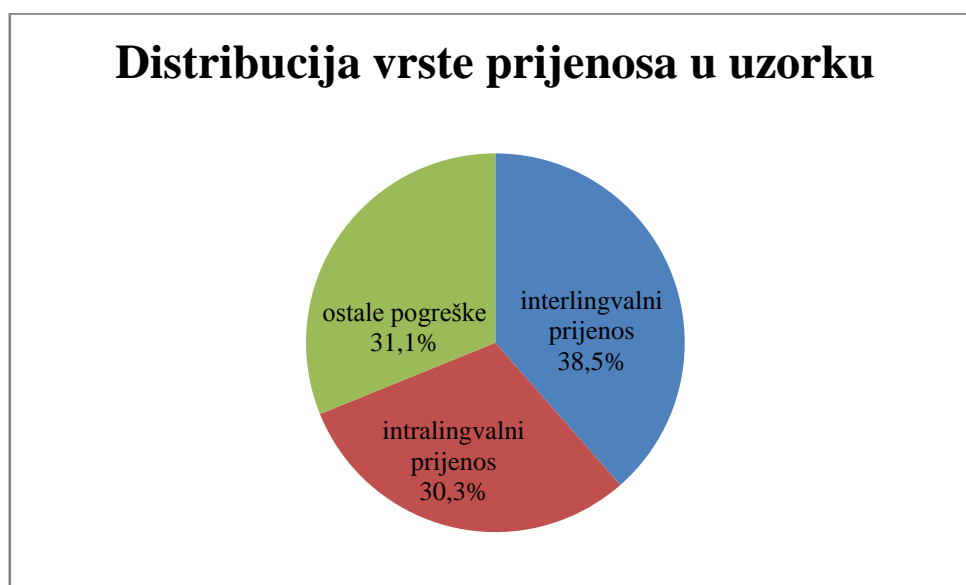
Kako bi se utvrdile tipične pogreške u kolokacijskome slaganju, 122 kolokacije klasificirane kao neprihvatljive svrstane su u dvije veće skupine koje obuhvaćaju po tri tipa pogrešaka i jednu dodatnu skupinu. Prvu skupinu čine tri tipa interlingvalnih pogrešaka određenih kao prijenos iz materinskoga jezika: supstitucija, prijenos značenja i doslovan prijevod. Drugu skupinu čine tri tipa intralingvalnih pogrešaka određenih kao prijenos iz ciljnoga jezika: pojednostavljenje, analogna tvorba i parafraziranje.

Dodatna skupina predstavlja sve ostale pogreške koje se nisu mogle kategorizirati kao jedna od šest navedenih. Tablica 4 prikazuje frekvencije neprihvatljivih kolokacija prema vrsti prijenosa i tipu pogreške. Prilog 5 sadrži abecedni popis neprihvatljivih kolokacija prema tipu pogreške.

Tablica 4. Deskriptivni pokazatelji prema prijenosu i vrsti pogreške

Vrsta prijenosa	Frekvencija	Postotak	Tip pogreške	Frekvencija	Postotak
Interlingvalne pogreške	47	38,5	Supstitucija	0	0
			Prijenos značenja	18	14,8
			Doslovan prijevod	29	23,8
Intralingvalne pogreške	37	30,3	Pojednostavljenje	26	21,3
			Analogna tvorba	2	1,6
			Parafraziranje	9	7,4
Ostale pogreške	38	31,1	Ostale pogreške	38	31,1
UKUPNO	122	100,0	UKUPNO	122	100,0

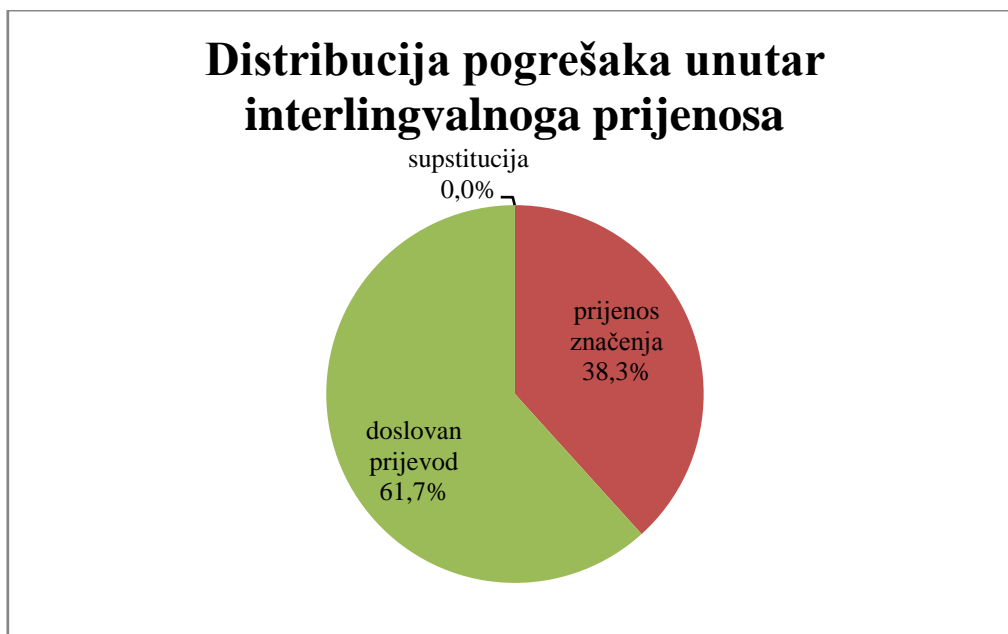
Iz Tablice 4 vidljivo je kako je u pisanim radovima ispitanika utvrđen najveći broj interlingvalnih pogrešaka (47), dok je broj intralingvalnih pogrešaka i ostalih pogrešaka (svrstanih u dodatnu skupinu) podjednak. No, razlike su među skupinama relativno male, što se vidi iz Slike 3.

Slika 3. Distribucija neprihvatljivih kolokacija prema vrsti prijenosa

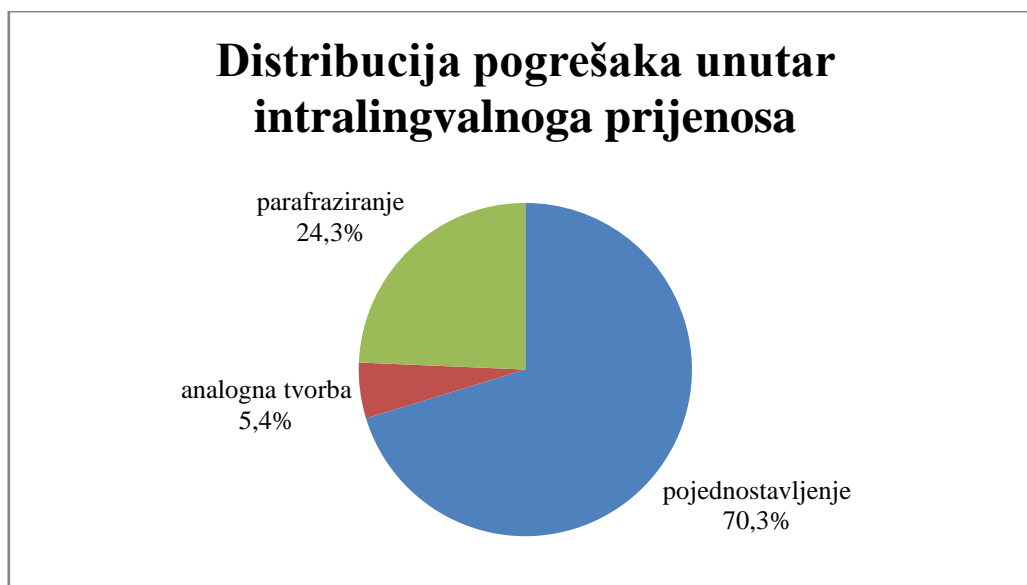
Tablica 4 također pokazuje kako u skupini interlingvalnih pogrešaka koje su uvjetovane prijenosom iz materinskoga jezika najbrojniji tip pogrešaka čini doslovan prijevod, a nakon njega prijenos značenja, dok u cjelokupnome korpusu nije utvrđen niti jedan slučaj supstitucije (vidi Sliku 4)

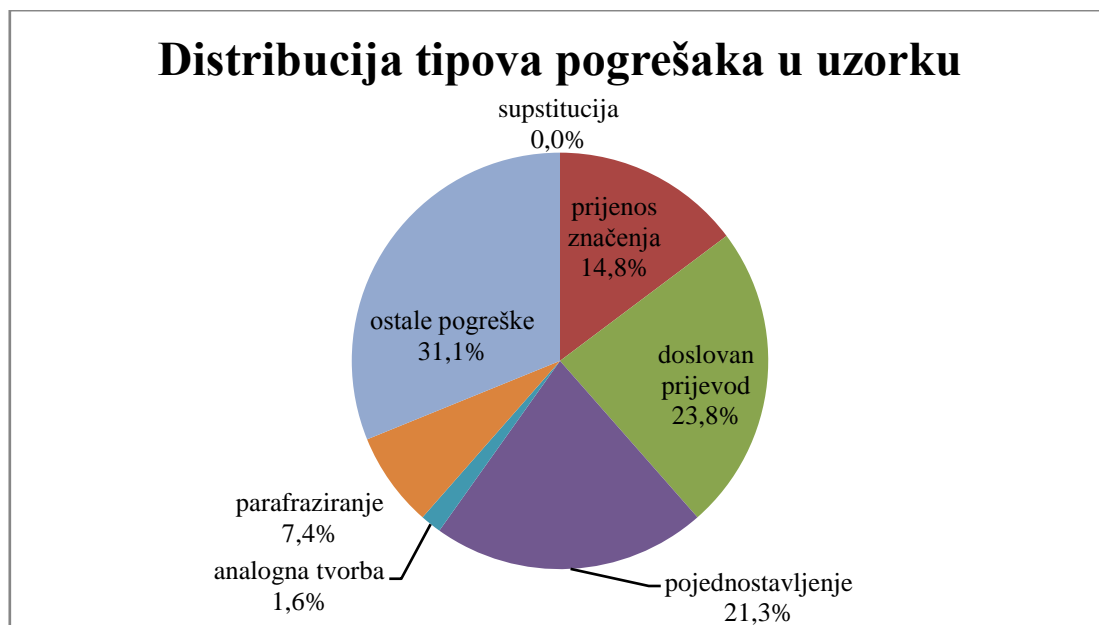
Slika 4. Distribucija tipova pogrešaka unutar interlingvalnoga prijenosa

Što se tiče intralingvalnih pogrešaka, koje su uvjetovane prijenosom iz ciljnoga jezika, najbrojniji tip pogreške čini pojednostavljenje, dok je analogna tvorba najmanje zastupljen tip pogreške u skupini intralingvalnih pogrešaka (vidi Sliku 5).

Slika 5. Distribucija tipova pogrešaka unutar intralingvalnoga prijenosa

Distribuciju pogrešaka u cjelokupnome uzorku neprihvatljivijih kolokacija prikazuje Slika 6.

Slika 6. Distribucija neprihvatljivih kolokacija prema tipu pogreške u cijelom uzorku

4.2. Prikaz statistički značajnih razlika

4.2.1. Značajnost razlika prema temi sastavaka

Kako bi se utvrdilo razlikuju li se statistički značajno pisani radovi ispitanika napisani na različitu temu prema broju kolokacija koje sadrže, pristupljeno je izračunu t-testa za nezavisne skupine. Pritom je Levenovim testom provjerena homogenost varijance¹¹⁴ i nije utvrđena statistički značajna razlika u broju kolokacija po tekstu s obzirom na temu teksta. Rezultati testiranja prikazani su u Tablici 5.

Tablica 5. Test značajnosti razlika u broju kolokacija po tekstu s obzirom na temu sastavka

Levenov test	p (Levenov test)	t-test	p (t-test)
1,866	0,173	0,593	0,554

Kako bi se utvrdilo razlikuje li se statistički značajno broj različitih tipova kolokacijskih sveza, prihvatljivost kolokacija s obzirom na zastupljenost kolokacija u pojedinim izvorima te vrsta prijenosa i tip pogreške u odnosu na temu teksta (sastavka), pristupljeno je izračunu hi-kvadrat testa.

¹¹⁴Homogenost varijance zapravo je preduvjet za provedbu t-testa. Naime, ukoliko se dvije skupine izdvajaju iz iste populacije (što je pretpostavka t-testa), njihova varijanca mora biti homogena (ravnomjerna, usporediva, slična). To se provjerava Levenovim testom. U ovome slučaju Levenov test pokazuje kako su varijance homogene i pristupa se izračunu t-testa za nezavisne skupine.

Iz analize su s obzirom na tip kolokacije izostavljeni slučajevi kolokacijske sveze tipa imenica + imenica zbog vrlo male frekvencije (svega četiri ekstrahirana slučaja). U analizu prema vrsti prijenosa i tipu pogreške uvrštene su samo kolokacije identificirane kao neprihvatljive, dok je iz analize prema tipu pogreške izostavljena analogna tvorba zbog vrlo male frekvencije (svega dva ekstrahirana slučaja). Rezultati su navedeni u Tablici 6.

Tablica 6. Rezultati hi-kvadrat testova prema temi sastavka¹¹⁵

Usporedba	hi-kvadrat	p
Tip kolokacije x tema	130,800	< 0,001
Prihvatljivost x tema	88,248	< 0,001
Vrsta prijenosa x tema	7,946	0,018
Tip pogreške x tema	9,847	0,041*

*Fisher test

Tablica 6 pokazuje kako su utvrđene statistički značajne razlike u broju različitih tipova kolokacijskih sveza, prihvatljivosti kolokacija s obzirom na zastupljenost kolokacija u pojedinim izvorima te vrsti prijenosa i tipu pogreške u odnosu na temu teksta.

Deskriptivni pokazatelji za utvrđene razlike prikazani su u Tablicama 7-10.

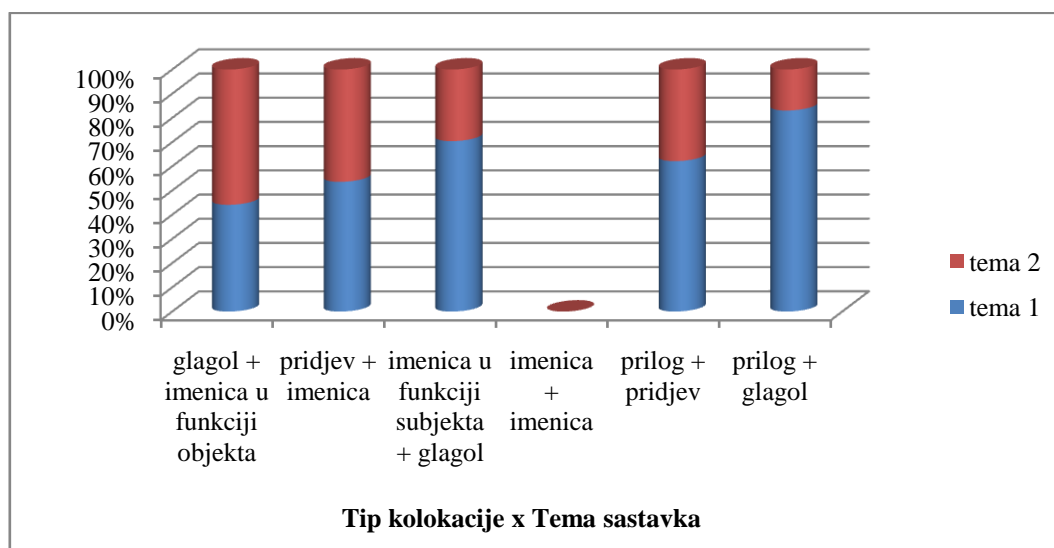
Tablica 7. Tablica frekvencija Tip kolokacije x Tema sastavka

Tema sastavka	Tema 1 (<i>Medien</i>)		Tema 2 (<i>Single- oder Familienleben</i>)		Ukupno	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
glagol + imenica u funkciji objekta	1404	26,2	1779	33,1	3183	59,3
pridjev + imenica	820	15,3	710	13,2	1530	28,5
imenica u funkciji subjekta + glagol	119	2,2	50	0,9	169	3,1
imenica + imenica	<i>Slučajevi isključeni iz analize zbog malog broja slučajeva.</i>					
prilog + pridjev	266	5,0	162	3,0	428	8,0
prilog + glagol	49	0,9	10	0,2	59	1,1
Ukupno	2658	49,5	2711	50,5	5369	100,0

Tablica 7 pokazuje kako su u tekstovima na temu *Medien* (tema 1) prisutnije kolokacije tipa pridjev + imenica, imenica u funkciji subjekta + glagol, prilog + pridjev te

¹¹⁵Tablica 6 prikazuje statistički značajne razlike (p) ispitivanih kategorija u odnosu na temu teksta, dok podaci deskriptivne statistike pokazuju frekvenciju ispitivanih kategorija u odnosu na temu sastavka tj. temu 1 i temu 2. Tablice 7-10 koje sadrže deskriptivne pokazatelje zapravo objašnjavaju Tablicu 6 koja prikazuje statističku značajnost.

prilog + glagol u odnosu na tekstove na temu *Single- oder Familienleben* (tema 2) u kojima su prisutnije kolokacije tipa glagol + imenica u funkciji objekta, što zorno prikazuje Slika 7.

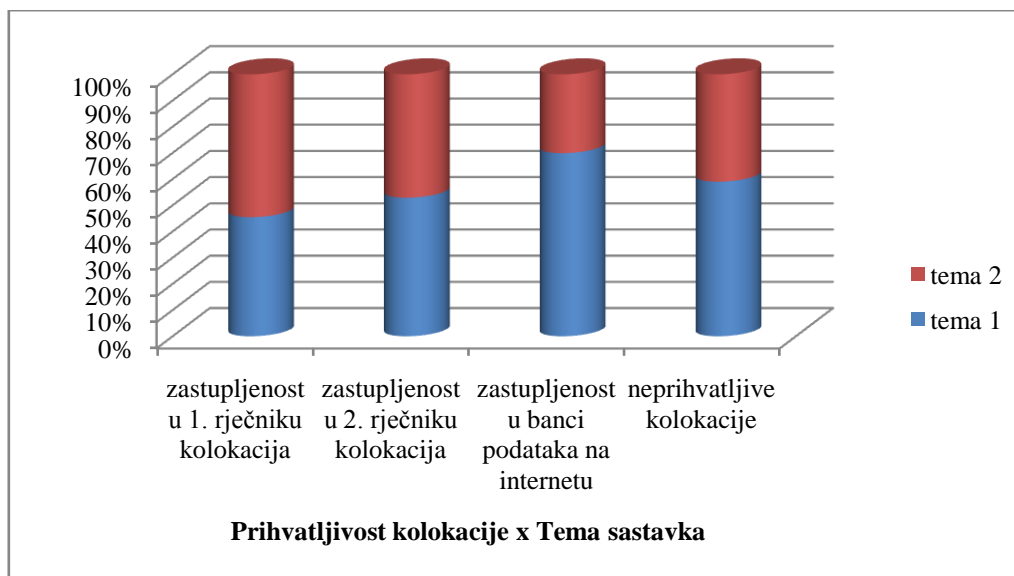

Slika 7. Prikaz frekvencija Tip kolokacije x Tema sastavka ($hi^2 = 130,800$, $p < 0,001$)

Tablica 8. Tablica frekvencija Prihvatljivost x Tema sastavka

Tema sastavka	Tema 1 (<i>Medien</i>)		Tema 2 (<i>Single- oder Familienleben</i>)		Ukupno	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
Zastupljenost u 1. rječniku kolokacija	1511	28,1	1812	33,7	3323	61,8
Zastupljenost u 2. rječniku kolokacija	846	15,7	753	14,0	1599	29,8
Zastupljenost u banci podataka na internetu	230	4,3	99	1,8	329	6,1
Neprihvatljive kolokacije	72	1,3	50	0,9	122	2,3
Ukupno	2659	49,5	2714	50,5	5373	100,0

Kako pokazuje Tablica 8 u tekstovima na temu *Medien* prisutnije su kolokacije zastupljene u Rječniku kolokacija za svakodnevnu uporabu te CCDB-banci podataka na internetu kao i neprihvatljive kolokacije za razliku od sastavaka na temu *Single- oder Familienleben* u kojima su prisutnije kolokacije zastupljene u Quasthoffovu rječniku kolokacija (vidi Sliku 8).

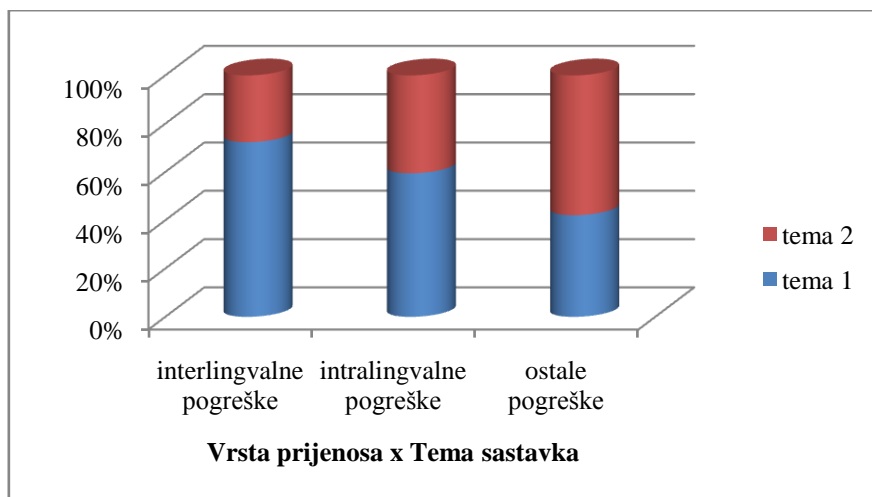

Slika 8. Prikaz frekvencija Prijvatljivost x Tema sastavka ($hi^2 = 88,248$, $p < 0,001$)

Tablica 9. Tablica frekvencija Vrsta prijenosa x Tema sastavka

Tema sastavka	Tema 1 (<i>Medien</i>)		Tema 2 (<i>Single- oder Familienleben</i>)		Ukupno	
	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
Interlingvalne pogreške	34	27,9	13	10,7	47	38,5
Intralingvalne pogreške	22	18,0	15	12,3	37	30,3
Ostale pogreške	16	13,1	22	18,0	38	31,1
Ukupno	72	59,0	50	41,0	122	100,0

Iz Tablice 9 vidljivo je kako su u sastavcima na temu *Medien* prisutnije interlingvalne i intralingvalne pogreške za razliku od sastavaka na temu *Single- oder Familienleben* u kojima su zastupljenije ostale pogreške. U sastavcima na prvu temu zabilježeno je nešto više neprijvatljivih kolokacija (72), za razliku od sastavaka na drugu temu (50). Frekvencije vrste prijenosa s obzirom na temu teksta prikazane su i grafički (Slika 9).

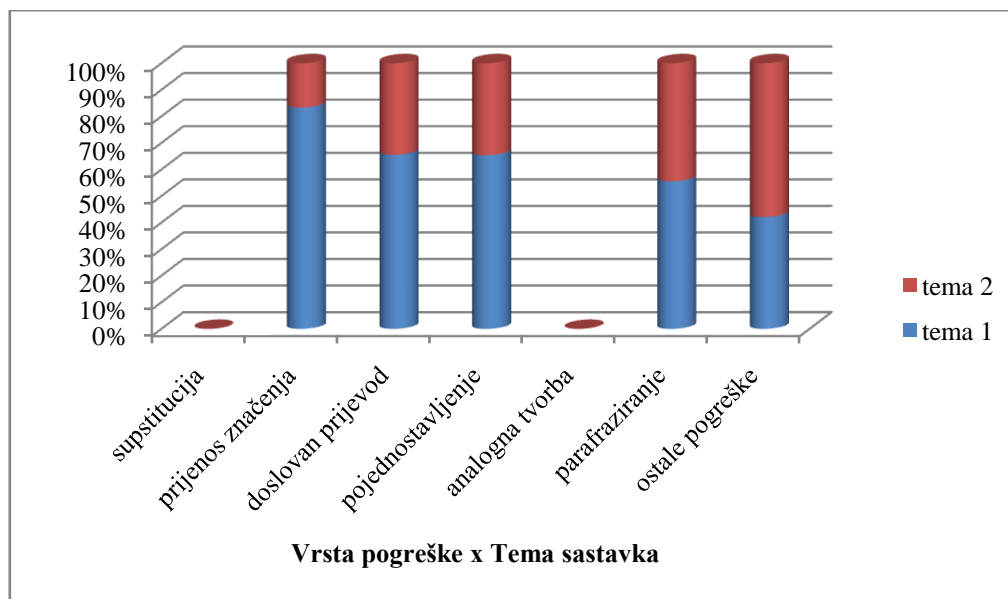
Slika 9. Prikaz frekvencija Vrsta prijenosa x Tema sastavka ($h_i^2 = 7,946$, $p < 0,05$)

Tablica 10 također pokazuje veću zastupljenost ostalih pogrešaka u tekstovima na temu *Single-oder Familienleben* (tema 2), dok su svi ostali analizirani tipovi pogrešaka prisutniji u tekstovima na temu *Medien* (tema 1).

Tablica 10. Tablica frekvencija Vrsta pogreške x Tema sastavka

Tema sastavka	Tema 1 (<i>Medien</i>)		Tema 2 (<i>Single- oder Familienleben</i>)		Ukupno	
Tip pogreške	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak	Frekvencija	Postotak
Supstitucija	<i>Pogreška nije prisutna u uzorku.</i>					
Prijenos značenja	15	12,5	3	2,5	18	15,0
Doslovan prijevod	19	15,8	10	8,3	29	24,2
Pojednostavljenje	17	14,2	9	7,5	26	21,7
Analogna tvorba	<i>Slučajevi isključeni iz analize zbog maloga broja slučajeva.</i>					
Parafraziranje	5	4,2	4	3,3	9	7,5
Ostale pogreške	16	13,3	22	18,3	38	31,7
Ukupno	72	60,0	48	40,0	120	100,0

Slika 10 zorno prikazuje zastupljenost pojedinih tipova pogrešaka u okviru određene teme.

Slika 10. Prikaz frekvencija Vrsta pogreške x Tema sastavka ($hi^2 = 9,847$, $p < 0,05$)

U nastavku će se prikazati rezultati ispitivanja statistički značajnih razlika u kategoriji prihvatljivosti, vrste prijenosa i tipa pogreške u odnosu na tip kolokacijske sveze.

4.2.2. Značajnost razlika prema tipu kolokacijske sveze

Kako bi se utvrdilo razlikuje li se statistički značajno broj kolokacija različite prihvatljivosti, vrste prijenosa i vrste pogreške prema tipu kolokacijske sveze, pristupljeno je izračunu hi-kvadrat testova. Iz analize su također izostavljeni slučajevi tipa imenica + imenica zbog male frekvencije slučaja (svega četiri zabilježena slučaja) te slučajevi koji se odnose na analognu tvorbu zbog male frekvencije (svega dva zabilježena slučaja). Rezultati su prikazani u Tablici 11.

Tablica 11. Rezultati hi-kvadrat testova prema tipu kolokacije¹¹⁶

Usporedba	hi-kvadrat	p
Prihvatljivost x tip kolokacije	716,300	< 0,001*
Vrsta prijenosa x tip kolokacije	14,764	0,001*
Tip pogreške x tip kolokacije	23,171	< 0,001*

*Fisher test

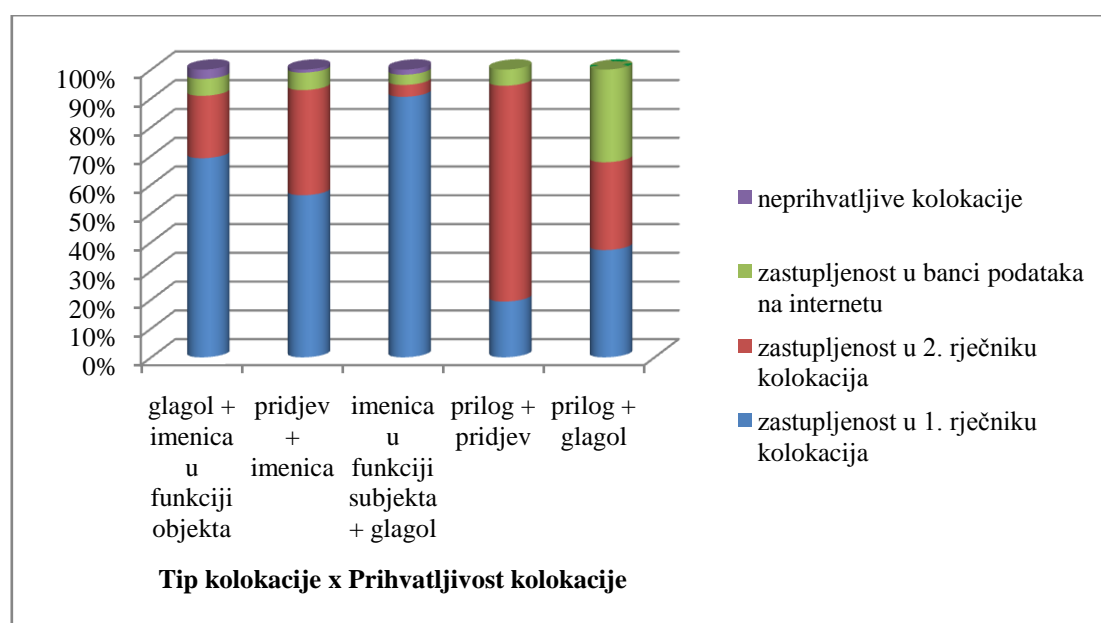
Deskriptivni pokazatelji za utvrđene razlike prikazani su u Tablicama 12-14.

¹¹⁶Statistički značajne razlike prikazane u Tablici 11 pobliže objašnjavaju deskriptivni pokazatelji prikazani u Tablicama 12-14 u kojima je vidljiva zastupljenost pojedinoga tipa kolokacijske sveze u ispitivanim kategorijama.

Tablica 12. Tablica frekvencija Prihvatljivost x Tip kolokacije

Tip kolokacije	glagol + imenica u f-ji objekta		pridjev + imenica		imenica u f-ji subjekta + glagol		prilog + pridjev		prilog + glagol		Ukupno	
	Frek.	%	Frek.	%	Frek.	%	Frek.	%	Frek.	%	Frek.	%
Prihvatljivost												
Zastupljenost u 1. rječniku kol.	2203	41,0	862	16,1	153	2,8	83	1,5	22	0,4	3323	61,9
Zastupljenost u 2. rječniku kol.	690	12,9	559	10,4	7	0,1	321	6,0	18	0,3	1595	29,7
Zastupljenost u CCDB-banci podataka	187	3,5	93	1,7	6	0,1	24	0,4	19	0,4	329	6,1
Neprihvatljive kolokacije	103	1,9	16	0,3	3	0,1	0	0,0	0	0,0	122	2,3
Ukupno	3183	59,3	1530	28,5	169	3,1	428	8,0	59	1,1	5369	100,0

Tablica 12 pokazuje kako varijablom *Prihvatljivost* dominira zastupljenost u Quasthoffovu rječniku kolokacija (61,9%), a varijablom *Tip kolokacije* kolokacijska sveza glagol + imenica u funkciji objekta (59,3%). Među kolokacijama tipa imenica u funkciji subjekta + glagol izrazito dominira zastupljenost u Quasthoffovu rječniku kolokacija, kod kolokacija tipa prilog + pridjev dominira zastupljenost u Rječniku kolokacija za svakodnevnu uporabu, a kod kolokacija tipa prilog + glagol otprilike je podjednako prisutna zastupljenost u prvome i drugome rječniku kolokacija te CCDB-banci podataka na internetu. Spomenuti su rezultati grafički prikazani Slikom 11.

Slika 11. Prikaz frekvencija Prihvatljivost x Tip kolokacije ($hi^2 = 716,300$, $p < 0,001$)

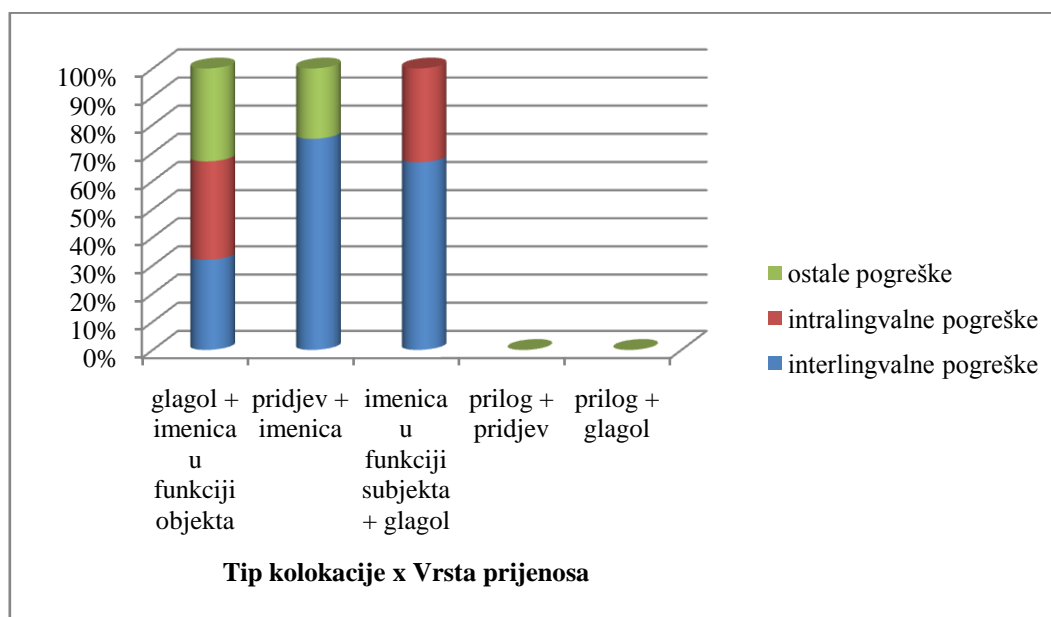

U Tablici 13 može se vidjeti kako je tip kolokacije glagol + imenica u funkciji objekta podjednako prisutan u obje kategorije prijenosa, dok su tipovi pridjev + imenica i imenica u funkciji subjekta + glagol prisutniji kod interlingvalnih pogrešaka, odnosno prijenosa iz materinskoga u strani jezik.

Tablica 13. Tablica frekvencija Vrsta prijenosa x Tip kolokacije

Tip kolokacije	glagol + imenica u f-ji objekta		pridjev + imenica		imenica u f- ji subjekta + glagol		prilog + pridjev		prilog + glagol		Ukupno	
Prijenos	Frek.	%	Frek.	%	Frek.	%	Frek.	%	Frek.	%	Frek.	%
Interlingvalne pogreške	33	27,0	12	9,8	2	1,6	<i>Tip kolokacije nije prisutan u uzorku.</i>				47	38,5
Intralingvalne pogreške	36	29,5	0	0,0	1	0,8					37	30,3
Ostale pogreške	34	27,9	4	3,3	0	0,0					38	31,1
Ukupno	103	84,4	16	13,1	3	2,5					122	100,0

Grafički prikaz rezultata iz Tablice 13 donosi Slika 12.

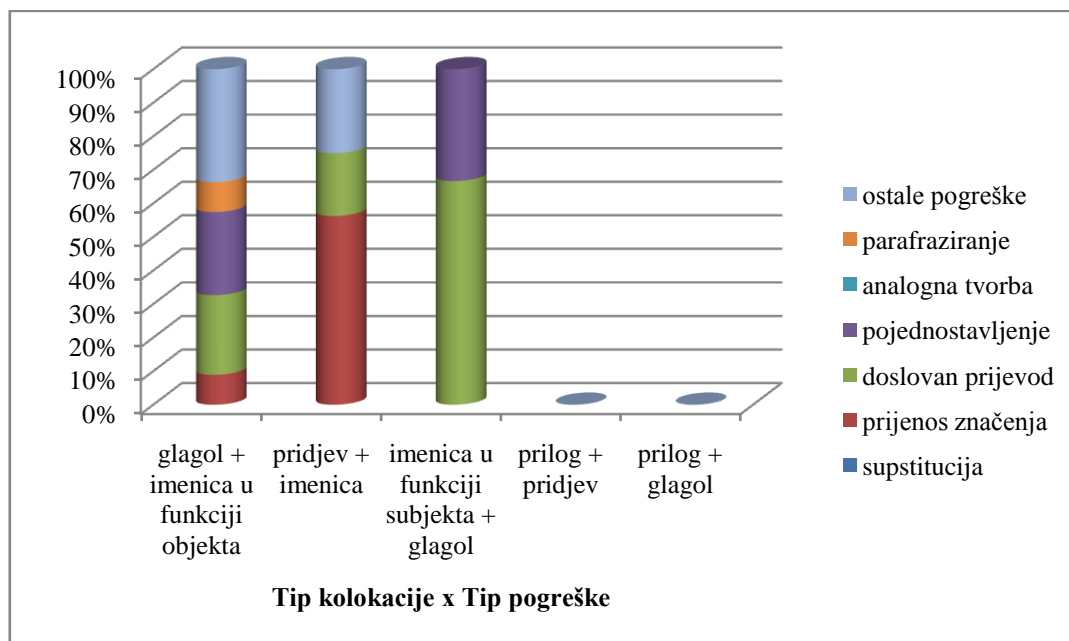
Slika 12. Prikaz frekvencija Vrsta prijenosa x Tip kolokacije ($hi^2 = 14,764$, $p < 0,01$)

Što se tiče zastupljenosti tipa pogreške u odnosu na tip kolokacijske sveze, iz Tablice 14 vidi se kako su kod tipa kolokacijske sveze glagol + imenica u funkciji objekta dominantni tipovi pogrešaka doslovan prijevod, pojednostavljenje i ostale pogreške, dok je kod tipa kolokacijske sveze pridjev + imenica dominantna pogreška prijenos značenja.

Tablica 14. Tablica frekvencija Tip pogreške x Tip kolokacije

Tip kolokacije	glagol + imenica u f- ji objekta		pridjev + imenica		imenica u f- ji subjekta + glagol		prilog + pridjev		prilog + glagol		Ukupno	
Tip pogreške	Frek.	%	Frek.	%	Frek.	%	Frek.	%	Frek.	%	Frek.	%
Supstitucija	Vrsta pogreške koja nije prisutna u uzorku.						Tip kolokacije koji nije prisutan u uzorku neprihvatljivih kolokacija.				Vrsta pogreške koja nije prisutna u uzorku.	
Prijenos značenja	9	7,5	9	7,5	0	0,0					18	15,0
Doslovan prijevod	24	20,0	3	2,5	2	1,7					29	24,2
Pojednostavljenje	25	20,8	0	0,0	1	0,8					26	21,7
Analogna tvorba	Slučajevi isključeni iz analize zbog maloga broja slučajeva.										Slučajevi isključeni iz analize zbog maloga broja slučajeva.	
Parafraziranje	9	7,5	0	0,0	0	0,0					9	7,5
Ostale pogreške	34	28,3	4	3,3	0	0,0					38	31,7
Ukupno	101	84,2	16	13,3	3	2,5					120	100,0

Grafički prikaz rezultata iz Tablice 14 prikazan je Slikom 13.

Slika 13. Prikaz frekvencija Tip pogreške x Tip kolokacije ($hi^2 = 23,171$, $p < 0,001$)

Prethodno prikazani rezultati interpretirat će se u okviru potpoglavlja 4.3. koje slijedi te će se na temelju njih iznijeti zapažanja relevantna za ovladavanje kolokacijama u okviru nastave njemačkoga kao stranoga jezika.

4.3. Interpretacija rezultata

U dijelu koji se odnosi na interpretaciju dobivenih rezultata tematizirat će se u prvome redu rezultati kao odgovori na istraživačka pitanja i hipoteze postavljene u ovome radu, a zatim rezultati ispitivanja statistički značajnih razlika dobiveni stavljanjem u suodnos s jedne strane zastupljenosti kolokacija u tekstovima ispitanka, broja različitih tipova kolokacijskih sveza, prihvatljivosti kolokacija s obzirom na zastupljenost kolokacija u pojedinim izvorima, vrstu prijenosa te tip pogreške i temu sastavaka s druge strane, te potom statistički značajni rezultati između broja kolokacija s obzirom na prihvatljivost, vrstu prijenosa i tip pogreške s jedne strane te tipa kolokacijske sveze s druge strane.

U okviru interpretacije rezultata tematizirat će se i neke druge pojave uočene tijekom analize sastavaka i ekstrahiranja kolokacija iz učeničkih tekstova, a koje se tiču primjene predložene Hausmannove tipologije u nastavnoj praksi njemačkoga jezika u hrvatskim školama. Na temelju dobivenih rezultata i njihove interpretacije predložit će se određene teorijske i glotodidaktičke implikacije vezano uz nastavu njemačkoga jezika u Hrvatskoj.

4.3.1. Interpretacija rezultata vezano uz istraživačke probleme i polazne hipoteze

Na temelju prikaza rezultata, a vezano uz prvi problem, odnosno utvrđivanje zastupljenosti pojedinih tipova kolokacijskih sveza, može se zaključiti kako se potvrdila polazna hipoteza da će ispitanici u svojim sastavcima upotrebljavati najveći broj kolokacija tipa glagol + imenica u funkciji objekta te pridjev + imenica, što je utvrđeno i prethodnim istraživanjima za engleski kao strani jezik (Benson, 1985a:62; Hausmann, 1990:vi) te hrvatski kao strani i drugi jezik (Petrović, 2007:32).

Na osnovi dobivenih podataka ne može se zaključiti o eventualnome uzroku, niti se to ispitalo u ovome istraživanju. Postoji mogućnost da je uzrok u materinskome jeziku ispitanika, na koji se oni oslanjaju u proizvodnji na stranome jeziku, kao što to navodi Granger (1998:151), što nije slučaj s trećim po zastupljenosti tipom kolokacija prilog + pridjev. Naime, s obzirom na navode u literaturi (Petrović, 2007:32) kako je uz kolokacijske

sveze tipa pridjev + imenica i glagol + imenica najčešća kolokacijska sveza u hrvatskome jeziku sveza prilog + glagol uočava se razlika u odnosu na materinski jezik ispitanika. Kao jedno od eventualnih objašnjenja za spomenuti nalaz nameće se pretpostavka da je možda riječ o načinu primjene Hausmannove tipologije. Naime, u ovome je istraživanju za tip kolokacije prilog + pridjev te prilog + glagol učinjena razlika između priloga kao vrste riječi u odnosu na pridjev u funkciji priloga, pri čemu se u ovome istraživanju prednost dala kriteriju prema vrsti riječi. S obzirom na spomenuto, smatra se da bi u buduća istraživanja trebalo u obzir uzeti obje kategorije, dakle kombinacije prilog + glagol i prilog + pridjev (kao i u ovome istraživanju) uz kombinacije pridjev u funkciji priloga + glagol te pridjev u funkciji priloga + pridjev, kako bi se uočile eventualne razlike među njima i možda dobili neki drugi rezultati.

Vezano uz najveću zastupljenost kolokacijske sveze tipa glagol + imenica u funkciji objekta te pridjev + imenica u pisanoj proizvodnji ispitanika nameće se pretpostavka da je riječ o svezama koje su najbrojnije i u drugim jezicima, što bi valjalo ispitati istraživanjem pisane proizvodnje ne samo učenika drugih stranih jezika, čiji je materinski jezik hrvatski, već i izvornih govornika ispitivanih jezika.

Pretpostavka da će ispitanici u svojim sastavcima upotrebljavati više prihvatljivih nego neprihvatljivih kolokacija, kao odgovor na drugo istraživačko pitanje, također se potvrdila u ovome istraživanju. Za razliku od istraživanja u njemačkome kao stranome jeziku za izvorne govornike mađarskoga jezika koje je provela Reder (2006a), a u kojemu se kolokacijska kompetencija učenika njemačkoga jezika ispitivala upitnikom u kojem su kolokacije bile zadane, u ovome su istraživanju ispitanici imali relativno veliku slobodu izražavanja uz obavezu poštivanja natuknica u obliku pitanja kao sadržajnih odrednica za oblikovanje teksta.

Pretpostavlja se da su ispitanici birali strukture kojima su ovladali, kao što su pokazala i druga istraživanja u okviru ovladavanja stranim jezikom (Bausch, 1995:13; Näf i Pfander, 2001:13), i koje su dodatno uvježbali u okviru priprema za državnu maturu (Häusler et al., 2010:174)¹¹⁷. Pokazatelj da su se ispitanici držali zadanih ili pak „sigurnih“ struktura može biti i činjenica da su najčešće korištene kolokacije (po pitanju sadržaja) zapravo one koje se pojavljuju i u zadatku¹¹⁸ (vidi Prilog 4¹¹⁹) primjerice *Nachteile haben* (97)¹²⁰, *Vorteile haben*

---

¹¹⁷U mnogim je školama organizirana dodatna nastava prema smjernicama ispitnih kataloga za državnu maturu (ibidem).

¹¹⁸Pitanja vezana uz prvu temu: *Wie beeinflussen Medien das Leben von Jugendlichen?, Welche Vorteile und welche Nachteile haben Mobiltelefone als Kommunikationsmittel in der heutigen Welt? i Welche Medien bevorzugen Sie und warum?*(Ispitna knjižica NJEM A IK-2 D-S001).

(80), *Medien beeinflussen* (78), *heutige Welt* (73), *Einfluss haben* (69), *Leben beeinflussen* (53), *großer Einfluss* (48)...¹²¹ (za prvu temu) te *Familie gründen* (315), *Rolle spielen* (112), *Vorteile haben* (105), *Nachteile haben* (96), *große Rolle* (66)¹²², *wichtige Rolle* (46),¹²³ *die Entscheidung fällt schwer* (29)... (za drugu temu).

Gotovo sve prethodno spomenute kolokacije pokazuju potpunu podudarnost s materinskim jezikom ispitanika,¹²⁴ kao što je slučaj i s većinom kolokacija utvrđenih u korpusu primjerice *Bücher lesen* = *čitati knjige*, *E-Mail schicken* = *slati emailove*, *ganze Welt* = *cijeli svijet*, *großes Problem* = *veliki problem*, *Informationen finden* = *naći informacije*, *Musik hören* = *slušati glazbu*, *Geld verdienen* = *zarađivati novac*, *Arbeit finden* = *naći posao*, *Freunde haben* = *imati prijatelje*, *Kinder haben* = *imati djecu* itd. (vidi Prilog 3 ili 4)¹²⁵, iako ima kolokacija koje pokazuju djelomičnu podudarnost npr. *Familienleben führen* = *voditi obiteljski život*, *Freizeit verbringen* = *provoditi slobodno vrijeme*, *Zeit totschiagen* = *ubijati vrijeme*, *Schule besuchen* = *pohađati školu* te onih koje se u hrvatskome jeziku izražavaju drugim jezičnim sredstvima npr. *Angst haben* = *bojati se*; *Spaß haben* = *zabavljati se, uživati*; *Spaß machen* = *šaliti se*¹²⁶. Možda se uporaba većega broja prihvatljivih kolokacija, odnosno kongruentnih struktura, također može objasniti utjecajem materinskoga jezika, kako to navodi Granger (1998:151).

Iz popisa kolokacija vidljivo je naime kako u korpusu dominiraju kolokacije koje su potpuno podudarne na razini hrvatskoga i njemačkoga jezika, ali i to da među njima ima i onih koje bi se s obzirom na opis kolokacija u teorijskome dijelu ovoga rada mogle percipirati kao slobodne sveze, tim više što ih takvima određuju i navode neki autori. Uz prethodno navedene primjere potpune podudarnosti s glagolom *haben* (*imati*) koji ima vrlo širok

---

Pitanja vezana uz drugu temu: *Welche Rolle spielt die Familie heute?*, *Welche Vorteile und welche Nachteile hat das Singleleben?* i *Warum fällt den Jugendlichen die Entscheidung schwer, eine Familie zu gründen?* (Ispitna knjižica NJEM A IK-2 D-S006).

¹¹⁹ Riječ je o abecednome popisu kolokacija s obzirom na zadanu temu, koje su prikazane u dvjema odvojenim tablicama.

¹²⁰ Brojevi navedeni u zagradama označavaju broj pojavljivanja u korpusu učeničkih tekstova za pojedinu kolokaciju.

¹²¹ Hrv. *imati nedostatke*, *imati prednosti*, *mediji utječu*, *današnji svijet*, *imati utjecaj*, *utjecati na život*, *veliki utjecaj*... (za prvu temu); *osnovati obitelj*, *igrati ulogu*, *imati prednosti*, *imati nedostatke*, *velika uloga*, *važna uloga*, *odluka teško pada*... (za drugu temu) (Prevela N.K.).

¹²² Vezano uz kolokacije s bazom *Rolle (uloga)* potrebno je napomenuti da su se one u obje teme pokazale kao vrlo produktivne kolokacije (vidi Prilog 4 i Tablice 25 i 26) u kolokacijama tipa pridjev + imenica (*große Rolle*, *wichtige Rolle* / *velika uloga*, *važna uloga*) te tipa glagol + imenica u funkciji objekta (*Rolle spielen*, *Rolle haben* / *igrati ulogu*, *imati ulogu*) (Prevela N.K.).

¹²³ Vezano uz kolokacije s bazom *Rolle (uloga)* treba istaknuti da se ona ne samo u drugoj temi, već i u cijelome uzorku pokazala kao vrlo produktivna baza.

¹²⁴ Izuzetak su kolokacije s glagolom *beeinflussen* hrv. *utjecati* čiji prijevodni ekvivalenti u njemačkome jeziku mogu biti npr. *einfließen*, *hineinfließen* i dr.

¹²⁵ Sve neprihvatljive kolokacije u Prilogu 3 i Prilogu 4 (osim parafraziranja) označene su zvjezdicom.

¹²⁶ Prevela N.K.

kolokacijski raspon, kao primjer se mogu navesti sveze riječi s glagolom *kaufen* (*kupiti*) za koje bismo mogli reći da su rezultat njegove rekcije¹²⁷ npr. *Keidung kaufen, Kosmetik kaufen, Wohnung kaufen.... = kupiti odjeću, kozmetiku, stan...* Takve sveze riječi koje odlikuje nizak stupanj semantičke kohezije među sastavnicama zbog (u ovome slučaju) širokoga kolokacijskog raspona kolokatora Hausmann (1985:119) primjerice naziva banalnim kombinacijama, za razliku od specifičnih i čvrstih sveza, odnosno kolokacija koje su u odnosu na slobodne sveze riječi manje zastupljene u jeziku (ibidem:118). Navedeno govori u prilog činjenici da je upravo s obzirom na različita određenja kolokacije te nemogućnost jednoznačnoga definiranja te kompleksne jezične pojave status kolokacija u ovome istraživanju određen s obzirom na njihovu zastupljenost u rječnicima kolokacija njemačkoga jezika. U korpusu su uočeni i mnogi drugi primjeri koji bi se prema svojim karakteristikama mogli odrediti kao slobodne sveze riječi, no cilj ovoga rada nije posebno ukazivati i komentirati svaku takvu uočenu vezu, već ukazati na navedenu problematiku i time apostrofirati tezu da je za ovladavanje kolokacijama u okviru stranoga jezika potrebno provoditi daljnja kontrastivna istraživanja kako bi se utvrdile nekongruente strukture između određenoga polaznog i ciljnog jezika. Posebno je to važno budući da kod gore navedenih primjera ne postoji razlika u odnosu na materinski jezik ispitanika te je malo vjerojatno da će ispitanici pri korištenju takvih sveza pogriješiti.

Zašto su u kolokacijske rječnike njemačkoga jezika uvrštene i neke višerječne sveze koje se mogu percipirati kao slobodne sveze riječi, teško je reći. Možda su kolokacijske sveze u njemačkome jeziku detektirane kao takve u opreci s nekim drugim ispitivanim jezicima, ali ne s i hrvatskim. Pretpostavlja se ipak da je u njihovu određivanju dominantan kriterij čestotnosti, iako autori u predgovorima daju naslutiti suprotno. Potonje se posebice odnosi na *Kolokacijski rječnik za svakodnevnu uporabu* (Häcki Buhofer et al., 2014) u kojemu je tijekom analize uočen veći broj takvih primjera za razliku od Quasthoffova rječnika (2011). No, bez obzira na navedeno, za razvijanje kolokacijske kompetencije u njemačkome jeziku za izvorne govornike hrvatskoga jezika ključno je u okviru budućih istraživanja utvrditi razlikovne kolokacije te na njima temeljiti poučavanje i materijale za učenje.

Hipoteza da će se najveći broj pogrešaka moći dovesti u vezu s prijenosom iz materinskoga jezika potvrdila se u ovome istraživanju, iako je broj pogrešaka pod utjecajem materinskoga jezika (njih 47) samo nešto veći od broja pogrešaka nastalih pod utjecajem ciljnoga jezika (37 pogrešaka) te broja pogrešaka koje na temelju postavljenih kriterija nije

---

¹²⁷Pod rekcijom se misli na zavisnost padežnog oblika podređene riječi (imenice) o leksičko-sintaktičkim svojstvima glagola (Simeon, 1969b:279).

bilo moguće jednoznačno odrediti (38 pogrešaka). Ključnim se kod navedenoga rezultata, što se tiče prijenosa iz materinskoga jezika, može smatrati to što se ipak najveći broj pogrešaka odnosi na doslovni prijevod, a potom na prijenos značenja, dok kod prijenosa iz ciljnoga jezika dominira pojednostavljenje. Što se tiče interlingvalnih pogrešaka, u korpusu nije zabilježen niti jedan slučaj supstitucije, odnosno integriranja riječi iz materinskoga jezika u kolokacijsku svezu bez prevođenja. Takav se nalaz zapravo mogao i očekivati s obzirom na to da je riječ o ispitanicima čije poznavanje njemačkoga jezika odgovara B2 razini prema ZEROJ-u. Riječ je o samostalnome korisniku koji na stranome jeziku može pisati jasne i detaljne tekstove o različitim temama (ZEROJ, 2005:62).

Popis neprihvatljivih kolokacija prema tipu pogreške nalazi se u okviru Priloga 5 ovome radu. S obzirom na to da je mogućnost doslovnoga prevođenja s materinskoga jezika na ciljni i obrnuto bio ključni kriterij za usporedbu i određivanje neprihvatljivih kolokacija između materinskoga (hrvatskoga) i ciljnoga (njemačkoga) jezika te za određivanje vrste podudarnosti i s tim u vezi detektiranja nekongruentnih struktura, s ciljem pojednostavljenoga prikaza, navedene su strukture prikazane u tablici uz kratki opis.

Tablični se prikaz odnosi na analizu i interpretaciju neprihvatljivih kolokacija, tipove pogrešaka i vrstu ekvivalencije. Rezultati analize neprihvatljivih kolokacija prikazat će se tablično i opisno, za svaku temu posebno. Tablice sadržavaju neprihvatljive kolokacije iz tekstova ispitanika, hrvatske kolokacije za koje se na temelju konteksta pretpostavlja da su ih ispitanici kanili upotrijebiti (intendirani smisao), prihvatljivu kolokaciju na njemačkome jeziku, odnosno riječ ili izraz ekvivalentnoga značenja te vrstu podudarnosti na razini ispitivanih jezika, to jest kolokacija.

Značenje je kolokacija ilustrirano prijevodima (u većini slučajeva prijevodima kolokatora) s polaznoga na ciljni jezik i obrnuto,¹²⁸ kako bi se na primjeru prijevodnih ekvivalenata zaključilo o prihvatljivosti, odnosno neprihvatljivosti pojedine kolokacijske sveze, ali i o podudarnosti tj. ekvivalenciji pogrešno upotrijebljenih kolokacija. Neprihvatljive kolokacije u tablicama su grupirane prema tipu pogreške i to tako da su najprije prikazane interlingvalne pogreške, zatim intralingvalne te naposljetku neprihvatljive kolokacije koje su svrstane u posebnu skupinu.¹²⁹ U skupinu interlingvalnih pogrešaka čiji je uzrok prijenos značenja svrstane su sve neprihvatljive kolokacije čiji su kolokatori sinonimi kolokatora u

---

¹²⁸Prijevedi su navedeni prema dvojezičnome *Hrvatsko-njemačkome rječniku* (Jakić i Hurm, 2004) te *Njemačko-hrvatskome univerzalnom rječniku* grupe autora (Hansen-Kokoruš et al., 2005).

¹²⁹Neprihvatljive kolokacije u spomenutim tablicama nisu navedene abecednim redom, već redoslijedom kojim su se pojavljivale u tekstovima ispitanika uz grupiranje istih.

prihvatljivim kolokacijama.¹³⁰ Tablica 15. prikazuje neprihvatljive kolokacije iz ueničkih tekstova na temu *Medien*.

Tablica 15. Prikaz neprihvatljivih kolokacija na temu *Medien*

INTERLINGVALNI PRIJENOS – PRIJENOS ZNAČENJA			
Realizirana kolokacija	Hrvatska kolokacija / intendirani smisao	Prihvatljiva kolokacija	Ekvivalencija
*personaler Kontakt	osobni kontakt	persönlicher Kontakt	djelomična na razini baze
*schlechte Dinge	loše stvari	schlimme Dinge	djelomična na razini baze
*schlechte Folgen	loše posljedice	schlimme Folgen	djelomična na razini baze
*schlechte Auswirkung	loša posljedica, loš utjecaj	schlimme Auswirkungen	djelomična na razini baze
*Hausaufgaben tun	napisati / napraviti domaću zadaću	Hausaufgaben machen	djelomična na razini baze
*Programme tauschen	mijenjati programe	Programm wechseln (Kanal wechseln)	djelomična na razini baze
*Mobiltelefon ausschließen	isključiti mobilni telefon	Mobiltelefon ausschalten, abschalten	djelomična na razini baze
*Geld vergrößern	povećati, uvećati, umnožiti novac	Geld vermehren	djelomična na razini baze
*TV sehen	gledati televiziju	Fernsehen gucken, schauen (im Fernsehen sehen)	djelomična na razini baze
*Fernsehen sehen	gledati televiziju	Fernsehen gucken, schauen (im Fernsehen sehen)	djelomična na razini baze
*Zahl wählen	birati broj	Nummer wählen	djelomična na razini kolokatora
INTERLINGVALNI PRIJENOS – DOSLOVAN PRIJEVOD			
Realizirana kolokacija	Hrvatska kolokacija / intendirani smisao	Prihvatljiva kolokacija	Ekvivalencija
*Medien promovieren <i>promovieren = doktorirati</i>	mediji promoviraju ¹³¹	Medien präsentieren, propagieren	djelomična na razini baze
*Mobiltelefon promovieren	promovirati mobilni telefon	Mobiltelefon (als Produkt) präsentieren, vermarkten	djelomična na razini baze <i>präsentieren = prezentirati</i> <i>vermarkten = plasirati, proizvod robu</i>
*Informationen bringen <i>donijeti = bringen</i>	donositi (prenositi) informacije	Informationen überbringen, übermitteln, übertragen	djelomična na razini baze

¹³⁰Provjera sinonima provedena je na pomoću *Rječnika sinonima njemačkoga jezika* (Duden Band 8, 1986) te *Njemačkoga univerzalnoga jednojezičnog rječnika* (Duden, 2006).

¹³¹Promovirati = obavljati promociju (hjp); promocija = prvo predstavljanje čega, jedan od četiri elementa marketinškoga posla koji za cilj ima stvoriti svijest o postojanju neke robe na tržištu i izazvati zanimanje za nju itd. (hjp)

*Leben machen <i>machen = izraditi, prozvesti, napraviti, raditi, činiti, obaviti</i>	činiti život	Leben ausmachen	djelomična na razini baze
*Batterie vollen <i>pun = voll</i>	puniti bateriju (<i>vollen</i> nije zabilježen u rječniku)	Batterie aufladen	djelomična na razini baze
*Zeit nehmen <i>nehmen = uzeti, uhvatiti, primiti</i>	(od)uzeti vremena	Zeit beanspruchen	djelomična na razini baze
*Informationen fahren <i>putovati = fahren</i>	informacije putuju	Informationen fließen	djelomična na razini baze <i>fließen = teći, protjecati</i>
*unwechselbares Kommunikationsmittel <i>nezamjenjiv = unersetzlich</i>	neophodno (nezamjenjivo) komunikacijsko sredstvo	unentbehrliches, unverzichtbares Kommunikationsmittel	djelomična na razini baze <i>unentbehrlich = neophodan</i>
*Grenzen stellen <i>postaviti = stellen</i>	postaviti granice	Grenzen setzen	djelomična na razini baze
*pünktliche Informationen <i>točan = pünktlich</i>	točne (prave) informacije	richtige Informationen	djelomična na razini baze
*Kontakte überhalten <i>o = über držati = halten</i>	održa(va)ti kontakte	Kontakte aufrechterhalten, halten, pflegen	djelomična na razini baze
*Regeln stellen <i>postaviti = stellen</i>	postaviti, utvrditi pravila	Regeln setzen	djelomična na razini baze
*Teil machen <i>machen = izraditi, prozvesti, napraviti, raditi, činiti, obaviti</i>	činiti (veliki) dio	Teil bilden von etw.	djelomična na razini baze
*Kind lernen <i>lernen = (na)učiti što</i>	(na)učiti dijete	Kind lehren	djelomična na razini baze <i>lehren = poučavati, učiti djecu</i>
INTRALINGVALNI PRIJENOS – POJEDNOSTAVLJENJE			
Realizirana kolokacija	Hrvatska kolokacija / intendirani smisao	Prihvatljiva kolokacija	Ekvivalencija
(*)Referat machen	održati referat	Referat halten	djelomična na razini baze

<i>machen = izraditi, proizvesti, napraviti</i>			<i>halten = držati</i> ¹³²
*Informationen tragen <i>tragen = nositi, odnijeti</i>	prenositi informaciju	Informationen übertragen	potpuna <i>übertragen = prenositi</i>
*Hilfe geben <i>geben = dati</i>	pružiti pomoć	Hilfe leisten, gewähren	djelomična na razini baze <i>leisten = učiniti, ostvariti, postići</i>
(*)Video machen <i>machen = izraditi, proizvesti, napraviti</i>	snimiti video	Video filmen, drehen	potpuna <i>filmen = snimiti</i> djelomična <i>drehen = okrenuti, odvrnuti</i>
*Medien geben <i>geben = dati</i>	mediji prezentiraju, prikazuju (zanimljive teme)	Medien präsentieren, stellen dar	potpuna <i>präsentieren = prezentirati</i> <i>darstellen = predstavljati, prikazivati</i>
*Platz nehmen <i>nehmen = uzeti, uhvatiti, primiti</i>	zauzeti mjesto	Platz einnehmen	djelomična na razini baze <i>einnehmen = zaraditi, utržiti</i>
(*)Grenzen machen <i>machen = izraditi, proizvesti, napraviti</i>	postaviti, odrediti granice	Grenzen setzen, festlegen, bestimmen	djelomična na razini baze <i>setzen = (po)sjesti, (po)staviti, posaditi</i> potpuna <i>festlegen = odrediti, ugovoriti, dogovoriti, utvrditi</i> <i>bestimmen = odrediti, odlučiti što</i>
*Foto nehmen <i>nehmen = uzeti, uhvatiti, primiti</i>	snimiti fotografiju	Foto aufnehmen	djelomična na razini baze <i>aufnehmen = podignuti</i>
*Informationen nehmen (aus dem Internet) <i>nehmen = uzeti, uhvatiti, primiti</i>	preuzeti, pozvati, skinuti informacije (s interneta)	Informationen abrufen, herunterladen	potpuna <i>abrufen = pozvati</i> <i>herunterladen = prenijeti, skinuti</i>

¹³²Za prijevod kolokatora s njemačkoga na hrvatski jezik navedeno je prvo značenje u dvojezičnome rječniku. Slična je situacija kod prijevoda s hrvatskoga na njemački jezik, tj. navodi se u većini slučajeva prvo značenje, a u nekima i dodatna značenja.

*Schock machen <i>machen = izraditi, proizvesti, napraviti</i>	izazvati šok	Schock verursachen, auslösen	potpuna <i>verursachen = prouzročiti, izazvati djelomična auslösen = potegnuti, povući, pritisnuti, uključiti, okinuti</i>
*Neuigkeiten geben <i>geben = dati</i>	donositi, prenositi novosti	Neuigkeiten übermitteln, übertragen	potpuna <i>übermitteln = prenijeti, uručiti übertragen = prenositi</i>
*Kriterien machen <i>machen = izraditi, proizvesti, napraviti</i>	odrediti, definirati kriterije	Kriterien bestimmen, definieren	potpuna <i>bestimmen = odrediti, odlučiti što definieren = definirati, točno oderditi</i>
*Blick machen <i>machen = izraditi, proizvesti, napraviti</i>	baciti pogled	Blick werfen	potpuna <i>werfen = baciti</i>
INTRALINGVALNI PRIJENOS – PARAFRAZIRANJE			
Realizirana kolokacija	Hrvatska kolokacija / intendirani smisao	Prihvatljiva kolokacija	Ekvivalencija
Leben leichter machen <i>olakša(va)ti = erleichtern</i>	olakšati život / život učiniti lakšim	Leben erleichtern	potpuna <i>erleichtern = olakšati, učiniti lakšim, smanjiti težinu</i>
Leben reicher machen <i>obogatiti = bereichern</i>	obogatiti život / život učiniti bogatijim	Leben bereichern	potpuna <i>bereichern = obogatiti, proširiti, upotpuniti</i>
Kommunikation leichter machen	olakšati komunikaciju / komunikaciju učiniti lakšom	Kommunikation erleichtern	potpuna
POSEBNA SKUPINA			
Realizirana kolokacija	Hrvatska kolokacija / intendirani smisao	Prihvatljiva kolokacija	Ekvivalencija
*langer Period <i>period = die Periode; der Zeitabschnitt; der Zeitraum</i>	dug period (dugo razdoblje)	langer Zeitraum	potpuna
*Fernseher sehen <i>der Fernseher = televizor</i>	gledati televiziju	Fernsehen gucken, schauen <i>das Fernsehen = televizija</i>	djelomična na razini baze

<i>gledati = blicken, gucken, sehen, schauen...</i>			
*Teil haben <i>der Teil = dio</i>	imati (veliki) udio	(großen) Anteil haben <i>der Anteil = udio, dio</i>	potpuna
*Zeit verlangen <i>verlangen = tražiti, zahtijevati provesti = durchführen</i>	provoditi, provesti vrijeme	Zeit verbringen <i>verbringen = provesti, proživjeti</i>	djelomična na razini baze
*Zeit spenden <i>spenden = darovati to spend time</i>	provoditi vrijeme	Zeit verbringen <i>verbringen = provesti, proživjeti</i>	djelomična na razini baze
*Geld spenden <i>spenden = darovati to spend money trošiti (novac) = ausgeben</i>	trošiti novac	Geld ausgeben	potpuna
*Fernsehen aufschauen <i>aufschauen = pogledati uvis pogledati = ansehen, anschauen...</i>	(po)gledati televiziju	Fernsehen schauen, gucken = <i>gledati televiziju</i> sich etw. im Fernsehen anschauen = <i>pogledati (si) nešto na televiziji</i>	djelomična na razini baze
*TV aufschauen	pogledati televiziju	Fernsehen (TV) schauen, gucken	djelomična na razini baze
*gründliches Medium <i>gründen = osnovati, utemeljiti temeljan = wesentlich, grundlegend, fundamental gründlich = temeljit, savjestan</i>	temeljni (bitan, glavni) medij	wesentliches, bedeutendes Medium <i>wesentlich = bitan, glavni bedeutend = znatan, velik</i>	potpuna ili djelomična na razini baze
*gute Solution <i>solucija = die Solution, die Lösung die Solution = solucija, otopina</i>	dobro rješenje (solucija) ¹³³	gute Lösung <i>rješenje = die Lösung die beste Lösung = najbolje rješenje</i>	potpuna
*Krankheit auswirken <i>sich auswirken = odraziti se die Auswirkung = posljedica, rezultat;</i>	izazvati, prouzročiti bolest	Krankheit hervorrufen, verursachen <i>izazvati = herausfordern, provozieren...verursachen... potpuna</i>	djelomična na razini baze

¹³³Solucija = rješenje (hjp).

<i>učinak, djelovanje, utjecaj</i>		<i>prouzročiti = verursachen, bewirken...hervorrufen</i>	
--	--	--	--

Kao što je vidljivo iz Tablice 15, u svim je primjerima neprihvatljivih kolokacija u skupini interlingvalnih pogrešaka s prijenosom značenja u usporedbi s hrvatskim jezikom riječ o djelomičnoj ekvivalenciji i to uglavnom na razini baze, a samo u jednome primjeru na razini kolokatora (**Zahl wählen; broj = Zahl, Nummer*). Budući da se kod spomenutih kolokacija kolokator u materinskome jeziku izražava jednom riječju, dok se u ciljnome jeziku značenje toga kolokatora može izraziti dvjema riječima (npr. *mijenjati = wechseln, tauschen*¹³⁴), dolazi do pogreške na razini uporabe kolokatora, a time i do korištenja neprihvatljivih kolokacija.

Neprihvatljive kolokacije nastale kao rezultat doslovnoga prijevoda kolokatora s materinskoga na ciljni jezik rezultiraju različitim ostvarajima pa je nekada rezultat prijevoda riječ koja se u njemačkome jeziku koristi u sasvim drugačijem kontekstu npr. *doktorirati* u značenju *promovirati tj. predstavljati / reklamirati* (**Medien promovieren, *Mobiltelefon promovieren*) ili pak riječ koja ne postoji kao npr. **vollen* (**Batterie vollen*) u značenju puniti, vjerojatno nastala tvorbom od pridjeva *voll* (*pun*). Za većinu primjera može se utvrditi kako doslovni prijevod kolokatora s materinskoga na strani jezik rezultira neprihvatljivom kolokacijom zbog djelomične podudarnosti u odnosu na kontrastirane jezike, tj. kolokacije su podudarne samo na razini baze, ali ne i na razini kolokatora, kako ističe Hausmann (1984:405), što je i osnovni uzrok pogrešaka. Vezano uz pogreške uzrokovane doslovnim prijevodom s materinskoga na ciljni jezik važno je napomenuti da je kod nekih primjera situacija slična kao kod prijenosa značenja, odnosno da za jednu riječ u polaznome jeziku postoje dva ekvivalenta u ciljnome jeziku (npr. *postaviti = setzen i stellen* u primjeru **Grenzen stellen* umjesto *Grenzen setzen*), no s obzirom na to da nije riječ o sinonimima, takve su neprihvatljive kolokacije svrstane u skupinu pogrešaka uzrokovanih doslovnim prijevodom s materinskoga na ciljni jezik.

Što se tiče pojednostavljenja, iz tablice (Tablica 15) je vidljivo kako je u većini slučajeva riječ o potpunoj ekvivalenciji, međutim ispitanici ne upotrebljavaju prihvatljivi kolokator uz navedenu bazu, već ga zamjenjuju jednostavnijim i učestalijim glagolima. Pretpostavlja se da je razlog tome nepoznavanje prihvatljive kolokacije, odnosno mogućih kolokatora koji s tom bazom mogu tvoriti kolokaciju. No, navedeno bi valjalo provjeriti

¹³⁴Za navedeni primjer, kao i za sve prijevode s hrvatskoga na njemački jezik konzultiran je dvojezični *Hrvatsko-njemački rječnik* (Jakić i Hurm, 2004). Za prijevode s njemačkoga na hrvatski jezik konzultiran je dvojezični *Njemačko-hrvatski univerzalni rječnik* (Hansen-Kokoruš et al., 2005).

daljnjim istraživanjima na sličnome uzorku. Za razliku od prethodno opisanih skupina, može se utvrditi kako je kod nekih od korištenih kolokacija u kombinaciji s glagolom *machen* riječ o mogućim izrazima, primjerice *Video machen*, *Grenzen machen*, *Referat machen*, koji se upotrebljavaju u svakodnevnome govoru. No prema Reder (2006a:143) možemo govoriti o pogrešci jer se uključivanjem učestalijih glagola u svezu zapravo radi o nemogućnosti izražavanja finijih nijansi u značenju. Kod parafraziranja kolokacija također samo uvjetno možemo govoriti o pogrešci, jer se zapravo radi o prihvatljivim kolokacijama (ibidem:144) i potpunoj podudarnosti, odnosno kombinacijama koje se jednako realiziraju u oba jezika. Pitanje realizacije u obliku kolokacije, a ne parafraze, pitanje je u prvome redu ekonomičnosti jezika, a ne odstupanja u izražavanju značenja.

U posebnu skupinu svrstani su primjeri neprihvatljivoga kolokacijskog slaganja za koje se ne može utvrditi o kojem se tipu pogreške radi (**Teil haben*, **Zeit verlangen*, **Krankheit auswirken*), primjeri koji se ne mogu izravno dovesti u vezu samo s jednim tipom u predloženoj klasifikaciji pogrešaka (**Fernsehen aufschauen*, **gründliches Medium*), zatim oni za koje je očito da je riječ o doslovnome prijevodu s materinskoga na strani jezik, no ne uklapaju se u klasifikaciju jer je riječ o doslovnome prijevodu baze, a ne kolokatora (**langer Period*, **gute Solution*) te primjeri neprihvatljivih kolokacija za koje se pretpostavlja da su nastali pod utjecajem engleskoga jezika (**Geld spenden*, **Zeit spenden*). O čemu je točno riječ valjalo bi ispitati daljnjim istraživanjima na sličnome uzorku, a svakako bi zanimljivo bilo ispitati utjecaj engleskoga jezika u korištenju kolokacija kod učenika koji njemački jezik uče kao drugi strani jezik,¹³⁵ pogotovo stoga što je i u ovome uzorku, koji prema navodima NCVVO-a (2011:72) čine prvenstveno učenici koji njemački jezik uče kao prvi strani jezik, zamijećen mogući utjecaj engleskoga jezika.

Primjeri neprihvatljivih kolokacija na temu *Single- oder Familienleben* prikazani su u Tablici 16.

Tablica 16. Prikaz neprihvatljivih kolokacija na temu *Single- oder Familienleben*

INTERLINGVALNI PRIJENOS – PRIJENOS ZNAČENJA			
Realizirana kolokacija	Hrvatska kolokacija/ intendirani smisao	Prihvatljiva kolokacija	Ekvivalencija
*großer Preis	velika, visoka cijena	hoher Preis	djelomična na razini baze
*Gefühle verteilen	(po)dijeliti osjećaje	Gefühle teilen	djelomična na razini

¹³⁵ Engleski jezik u Hrvatskoj po važnosti i broju učenika zauzima prvo mjesto, a potom slijedi njemački jezik (Gehrmann i Petravić, 2010:1717-1718).

			baze
*große Miete	velika, visoka najamnina	hohe Miete	djelomična na razini baze
INTERLINGVALNI PRIJENOS – DOSLOVAN PRIJEVOD			
Realizirana kolokacija	Hrvatska kolokacija/ intendirani smisao	Prihvatljiva kolokacija	Ekvivalencija
*Probleme überwältigen <i>svladati = besiegen, bewältigen, überwältigen... prebroditi = (pren.) überstehen, überwinden</i>	svladati, prebroditi, riješiti probleme	Probleme bewältigen, überwinden	djelomična na razini baze
*Kind lernen <i>lernen = (na)učiti što</i>	(na)učiti dijete	Kind lehren <i>lehren = poučavati, učiti djecu</i>	djelomična na razini baze
*Leben versichern <i>osigurati = versichern, sichern versichern = osigurati kod neke osiguravajuće kuće</i>	osigurati si (dobar) život	Leben sichern, jmdm. (ein gutes) Leben ermöglichen <i>sichern = osigurati</i>	djelomična na razini baze
*Familie formieren <i>formirati = formieren, formen, bilden... osnovati = gründen</i>	osnovati (formirati ¹³⁶) obitelj	Familie gründen	potpuna
*Sorge führen <i>voditi = führen</i>	voditi brigu, brinuti se	sich Sorgen machen sich sorgen um	djelomična na razini baze ili zamjenska
*Hausarbeiten arbeiten <i>raditi = arbeiten</i>	raditi kućanske poslove	Hausarbeiten machen	djelomična na razini baze
*Freizeit durchführen <i>provesti = durchführen provoditi = zubringen, verbringen, ausführen, durchführen... durchführen = provesti / provoditi</i>	provoditi slobodno vrijeme	Freizeit verbringen <i>verbringen = provesti / provoditi, proživjeti/proživljavati</i>	djelomična na razini baze
*Lebenskosten verniedrigen <i>verkleinern = smanjiti niedrig = nizak</i>	sniziti, smanjiti troškove života (verniedrigen nije zabilježen u	Lebenskosten senken <i>senken = smanjivati, sniziti</i>	djelomična na razini baze ili potpuna ukoliko se u svezu uključi

¹³⁶Formirati = osnovati, osnivati (hjp)

<i>smanjiti = verkleinern</i> <i>sniziti = niedriger machen, vermindern...</i>	rječniku)	Lebenskosten reduzieren <i>reduzieren =</i> <i>reducirati, smanjivati,</i> <i>sniziti</i>	internacionalizam (reducirati troškove života)
INTRALINGVALNI PRIJENOS – POJEDNOSTAVLJENJE			
Realizirana kolokacija	Hrvatska kolokacija/ intendirani smisao	Prihvatljiva kolokacija	Ekvivalencija
*Probleme vertrauen <i>vertrauen = vjerovati komu, imati povjerenje, uzdati se u koga</i> <i>povjeriti = anvertrauen</i>	povjeriti probleme	Probleme anvertrauen <i>anvertrauen = povjeriti, ispričati u povjerenju</i>	djelomična na razini baze
*Schule schließen <i>schließen = zatvoriti, zaključati</i> <i>završiti = beenden</i>	završiti školu	Schule abschließen <i>abschließen = završiti, okončati</i> Schule beenden	djelomična na razini baze potpuna
(*)Wahl machen <i>machen = izraditi, proizvesti, napraviti</i> <i>odabrati = seine Wahl treffen, wählen</i>	odabrati	Wahl treffen = <i>odabrati</i>	zamjenska
*Familie machen <i>osnovati = gründen</i>	osnovati obitelj	Familie gründen	potpuna
(*)Entscheidung machen donijeti = bringen	donijeti odluku	Entscheidung treffen	djelomična na razini baze
INTRALINGVALNI PRIJENOS – ANALOGNA TVORBA			
Realizirana kolokacija	Hrvatska kolokacija/ intendirani smisao	Prihvatljiva kolokacija	Ekvivalencija
*Familie füttern <i>füttern = nahraniti koga, davati komu hranu, našopati</i> <i>prehranjivati = nähren, ernähren</i>	prehranjivati obitelj	Familie ernähren	djelomična na razini baze
*Auswahl auswählen <i>auswählen = izabrati, odabrati, birati</i>	izabrati	Auswahl treffen	zamjenska
INTRALINGVALNI PRIJENOS – PARAFRAZIRANJE			
Realizirana kolokacija	Hrvatska kolokacija/ intendirani smisao	Prihvatljiva kolokacija	Ekvivalencija

Leben schwierig machen <i>oteža(va)ti = erschweren</i>	otežati život / život učiniti težim	Leben erschweren <i>erschweren = oteža(va)ti</i>	potpuna
Singleleben schwierig machen	otežati život / život učiniti težim	Singleleben erschweren	
Leben leichter machen <i>olakša(va)ti = erleichtern</i>	olakšati život / život učiniti lakšim	Leben erleichtern <i>erleichtern = olakšati, učiniti lakšim, smanjiti težinu</i>	potpuna
Entscheidung leichter machen	olakšati donošenje odluke / donošenje odluke učiniti lakšim	Entscheidung erleichtern	potpuna
POSEBNA SKUPINA			
Realizirana kolokacija	Hrvatska kolokacija/ intendirani smisao	Prihvatljiva kolokacija	Ekvivalencija
*gründliche Gemeinschaft <i>gründen = osnovati, utemeljiti temeljan = wesentlich, grundlegend, fundamental gründlich = temeljit, savjestan</i>	temeljna zajednica	slobodna sveza: grundlegende Gemeinschaft	djelomična na razini baze
*Geld antreiben <i>antreiben = potjerati, goniti nabaviti = kaufen, anschaffen, beschaffen...</i>	nabaviti novac	Geld auftreiben	djelomična na razini baze
*Geld schären <i>schären = (na)motati osnovu (na valjak) dijeliti = teilen</i>	dijeliti novac	Geld teilen	potpuna
*Verantwortlich haben <i>verantwortlich = odgovoran odgovornost = die Verantwortung</i>	imati odgovornost, biti odgovoran	Verantwortung haben	potpuna
*Wunsch verdrücken <i>verdrücken = smazati, slistiti, mnogo pojesti potiskivati = zurückdrängen,</i>	potiskivati želju	Wunsch unterdrücken	djelomična na razini baze

<i>zurückschieben...</i>			
*Fakultät enden <i>enden = završiti, prestati (die Vorstellung endet gegen 23 Uhr = predstava završava oko 23 sata) završiti = beenden</i>	završiti fakultet, studij	Studium beenden	djelomična na razini kolokatora
*Fakultät beenden	završiti fakultet, studij	Studium beenden	djelomična na razini kolokatora
*Rente zahlen <i>die Rente = renta, dohodak najam = die Miete platiti = zahlen pay the rent</i>	platiti najam	Miete zahlen	potpuna
*Leben formieren <i>formirati = formieren, formen, bilden... započeti = beginnen omogućiti = ermöglichen</i>	započeti (samostalan) život, omogućiti (samostalan) život	ein selbstständiges Leben beginnen, jmdm. ein selbstständiges Leben ermöglichen	potpuna potpuna
*Verantwortung unternehmen <i>unternehmen = provesti/provoditi, učiniti, poduzeti/poduzimati preuzeti = übernehmen</i>	preuzeti odgovornost	Verantwortung übernehmen	potpuna
*Zukunft ersichern <i>osigurati = versichern, sichern...</i>	osigurati budućnost (<i>ersichern</i> nije zabilježen u rječniku)	Zukunft absichern	djelomična na razini baze
*Ausbildung verenden <i>verenden = uginuti, crknuti završiti = beenden</i>	završiti školovanje	Ausbildung beenden, Ausbildung abschließen	potpuna djelomična na razini baze
*Fernseher sehen <i>der Fernseher = televizor gledati = blicken, gucken, sehen, schauen...</i>	gledati televiziju	Fernsehen gucken, schauen <i>das Fernsehen = televizija</i>	djelomična na razini baze
*Interessen ausfüllen	zadovoljiti, ostvariti	Interesse befriedigen,	djelomična na razini

<i>ausfüllen = ispuniti, popuniti, napuniti, zauzeti</i> <i>zadovoljiti = zufriedenstellen, befriedigen...</i> <i>ostvariti = verwirklichen</i>	interese	Interessen verwirklichen	baze potpuna
* Karriere bilden <i>bilden = načiniti, napraviti, tvoriti...</i> <i>napraviti = machen, tun, schaffen...</i> <i>stvoriti = schaffen, erschaffen...</i>	napraviti karijeru stvoriti karijeru	Karriere machen Karriere aufbauen	potpuna djelomična na razini baze
* Karriere ausbilden <i>ausbilden = izobraziti, obrazovati, školovati</i>	napraviti karijeru stvoriti karijeru	Karriere machen Karriere aufbauen	potpuna djelomična na razini baze
* Kinder aufnehmen <i>aufnehmen = podignuti (s poda)</i> <i>podizati = heben, erheben, anheben, aufheben...</i>	podizati djecu	Kinder großziehen Kinder aufziehen <i>großziehen, aufziehen = othranjivati, odgajati, podizati (na noge)</i>	djelomična na razini baze
* Träume verfüllen <i>ostvariti = verwirklichen</i>	ostvariti san ostvariti snove <i>(verfüllen nije zabilježen u dvojezičnome rječniku¹³⁷)</i>	sich einen Traum erfüllen erfüllen = ispuniti Traum verwirklichen	djelomična na razini baze potpuna
* Hoffnungen verfüllen	ostvariti nade	Hoffnung erfüllt sich = nada se ostvaruje	djelomična na razini baze

Iz Tablice 16 u kojoj su prikazane neprihvatljive kolokacije na temu *Single- oder Familienleben* može se vidjeti kako su u odnosu na prvu temu dobiveni vrlo slični rezultati vezani uz pogreške uzrokovane prijenosom značenja i parafriziranjem. Naime, u skupini

¹³⁷ Jednojezični rječnik (Duden, 2006) navodi sljedeća objašnjenja za *verfüllen*: „a) *(mit Abraum o.Ä.) füllen u. dadurch schließen*: einen Bergwerksstollen, Schacht v. i b) *beladen, vollladen*: Karren v.“ ili u prijevodu a) ispuniti škartom ili sl. i na taj način zatvoriti: zatvoriti rudarski rov, rudarsko okno i b) natovariti, nakrcati, napuniti do kraja: natovariti kola.

pogrešaka koje su nastale prijenosom značenja riječ je od kolokacijama djelomično podudarnima na razini baze, dok se kolokator u ciljnome jeziku može izraziti dvama leksemima (*velik* → *groß* i *hoch* te *(po)dijeliti* → *verteilen* i *teilen*). U navedenim je slučajevima također riječ o sinonimima. Vezano uz parafraziranje, isto se može utvrditi kako je riječ o potpunoj podudarnosti te o značenjima koja se u oba jezika mogu izraziti kolokacijom i opisnom frazom (npr. *Leben schwierig machen* / *Leben erschweren* = život učiniti težim / otežati život).

U skupini neprihvatljivih kolokacija koje su rezultat doslovnoga prijevoda kolokatora s materinskoga jezika na ciljni također ima slučajeva u kojima je uglavnom riječ o djelomičnoj podudarnosti na razini ispitivanih jezika, a ta se nepodudarnost očituje kod kolokatora, dok su baze podudarne. Uz navedeno zabilježen je i jedan slučaj potpune ekvivalencije (*Familie gründen* = osnovati obitelj) te jedan slučaj u kojemu se i u polaznome i u ciljnome jeziku željeno značenje može izraziti kolokacijom (*voditi brigu* = *sich Sorgen machen*) ili pak drugim jezičnim sredstvima (*brinuti* = *sich sorgen um*) te se s obzirom na navedene realizacije može utvrditi kako se radi o djelomičnoj ili pak zamjenskoj ekvivalenciji. Kako je prethodno istaknuto, doslovnim prijevodom kolokatora s materinskoga jezika na strani jezik nastaje neprihvatljiva kolokacija ukoliko se radi o kolokacijama koje ili na formalnoj ili na sadržajnoj razini nisu ekvivalentne. Obično se radi o tome da ispitanici u kolokaciji upotrijebe riječ koja se ne može koristiti u datome, već u drugim kontekstima te je stoga neprihvatljiva (npr. **Freizeit durchführen*), iako fungira kao prijevodni ekvivalent hrvatske riječi izvan kolokacijske sveze, što je ilustrirano navodima iz dvojezičnih rječnika. U pokušaju doslovnoga prevođenja na strani jezik može se dogoditi da ispitanik kao sastavnicu kolokacijske sveze upotrijebi riječ koja nije uobičajena u ciljnome jeziku primjerice **verniedrigen* u kolokaciji **Lebenskosten verniedrigen*. Iako se pretpostavlja kako je u navedenome primjeru donekle riječ i o analognoj tvorbi *verkleinern* → *verniedrigen*, prema osnovi glagola nameće se zaključak da je zapravo riječ o pokušaju doslovnoga prevođenja te je stoga navedena kolokacija svrstana u istoimenu skupinu pogrešaka. Za spomenutu je kolokaciju, imajući u vidu njezin osnovni oblik *Kosten senken/reduzieren*, navedeno da se radi o djelomičnoj ekvivalenciji na razini baze (*smanjiti, sniziti troškove*) ili o potpunoj ekvivalenciji (*reducirati troškove*), iako je u realiziranoj kolokaciji u njemačkome jeziku upotrijebljena složenica (*Lebenskosten*), a u hrvatskome jeziku sintagma (*troškovi života*).

U skupinu pogrešaka koje su rezultat pojednostavljenja uz neprihvatljive kolokacije kod kojih je kolokator zamijenjen učestalijim glagolom svrstani su i primjeri u kojima je kao kolokator upotrijebljen glagol u svome osnovnom obliku bez predmetka koji mijenja njegovo

osnovno značenje, primjerice *Schule schließen* umjesto *Schule abschließen*. Kolokacija *Schule schließen* također je moguća, ali u značenju *zatvoriti školu* (koja tada prestaje s radom). U toj je skupini zabilježen i jedan slučaj zamjenske ekvivalencije u primjeru *Wahl machen* odnosno *Wahl treffen* za koji hrvatski prijevodni ekvivalent glasi *odabrati*. Ispitaniku je vjerojatno poznata kolokacija *Wahl treffen*, no pretpostavka je da ju nije usvojio kada ju nije mogao upotrijebiti u prihvatljivome obliku. Iako su u analiziranome korpusu uočeni rijetki primjeri zamjenske ekvivalencije, zanimljivo bi bilo istražiti tu pojavu na većem broju primjera kako bi se utvrdilo hoće li ispitanici radije upotrijebiti kolokaciju ili željeno značenje izraziti drugim jezičnim sredstvima.

U skupini pogrešaka nastalih analognom tvorbom pod utjecajem ciljnoga jezika zabilježene su dvije neprihvatljive kolokacije od kojih se kod jedne radi o uporabi neprihvatljivoga kolokatora iz značenjskoga polja kolokatora u prihvatljivoj kolokaciji (*füttern* umjesto *ernähren* u intendiranoj svezi *Familie ernähren*), dok je u drugome slučaju kao kolokator upotrijebljen monoleksem koji izražava značenje cjelokupne prihvatljive sveze, a ne samo kolokatora (*auswählen* kao kolokator umjesto *treffen* u intendiranoj svezi *Auswahl treffen*).

U posebnu skupinu su kao i za prethodnu temu svrstane sve neprihvatljive kolokacije koje se nisu mogle dovesti u izravnu vezu samo s jednim tipom pogrešaka (npr. **Karriere bilden* ili **Kinder aufnehmen*) ili se svojom realizacijom nisu uklapale u navedenu klasifikaciju pogrešaka (**Verantwortlich haben*, **Fakultät enden*, **Fakultät beenden*). U prvome slučaju postoji mogućnost da je riječ o pokušaju prevođenja s materinskoga na strani jezik jer se glagol *bilden* može koristiti u značenju *stvoriti, napraviti (napraviti, stvoriti karijeru)*, a značenje glagola *aufnehmen* je podignuti, no misli se na *podignuti nešto s poda (den Handschuh vom Boden aufnehmen = podignuti rukavicu s poda)* ili pak *podignuti dijete* u smislu *uzeti ga u naručje (die Mutter nahm das Kind auf = majka je uzela dijete na ruke)*. Isto tako postoji mogućnost da je ta neprihvatljiva kolokacija nastala pod utjecajem engleskoga jezika *to build a career*. S obzirom da se navedeno zasniva na pretpostavkama jer se ne može sa sigurnošću zaključiti o vrsti pogreške spomenuta je kolokacija, kao i kolokacija **Karriere ausbilden*, iz istih razloga svrstana u posebnu skupinu. Što se tiče kolokacija koje se ne uklapaju u navedenu klasifikaciju kod jedne je riječ o neprihvatljivome obliku pridjev + glagol (**Verantwortlich haben*) koja nije u skladu s Hausmannovom tipologijom kolokacijskih sveza. Pretpostavlja se da je riječ o omašci te da je ispitanik kanio upotrijebiti kolokaciju *Verantwortung haben*, dok je u kolokacijama **Fakultät enden* i **Fakultät beenden* zapravo riječ o doslovnome prijevodu hrvatske kolokacije *završiti fakultet*. No, s obzirom na

to da je riječ o doslovnome prijevodu baze, a ne kolokatora, te su kolokacije svrstane u posebnu skupinu. Kao i u okviru prve teme i ovdje se pojavljuje kolokacija **Fernseher sehen* te kolokator *gründlich* u značenju *temeljan* u kolokaciji **gründliche Gemeinschaft* (*temeljita zajednica*), te neprihvatljive kolokacije za koje se smatra da su nastale pod utjecajem engleskoga jezika **Geld schären* (*to share money*) i **Rente zahlen* (*pay the rent*). Ostali primjeri rezultat su pogrešne uporabe kolokatora ispod razine riječi. Naime, radi se o pogrešnoj uporabi predmetka u kolokatoru u sljedećim kolokacijama **Geld antreiben* umjesto *aufreiben*, **Wunsch verdrücken* umjesto *unterdrücken*, **Verantwortung unternehmen* umjesto *übernehmen*, **Zukunft ersichern* umjesto *absichern*, **Ausbildung verenden* umjesto *beenden*, **Träume verfüllen* umjesto *erfüllen*, te **Hoffnungen verfüllen* umjesto *sich erfüllen*. Pretpostavlja se da ispitanici vladaju navedenim kolokacijama na razini primanja, te da poznaju navedene glagole u njihovome osnovnom obliku, no pogreške se događaju na razini proizvodnje i to u odabiru odgovarajućega predmetka. Navedeno ukazuje na to da bi se takvim kolokacijama trebala posvetiti posebna pažnja u nastavi njemačkoga jezika. Za kolokacije **Leben formieren* i **Interessen verfüllen* nije posve jasno zašto su ih ispitanici upotrijebili. Naime iz konteksta jasno proizlazi značenje koje se željelo izraziti kolokacijama *započeti (samostalan) život* i *zadovoljiti, ostvariti interese*. No, u njemačkome je jeziku upotrijebljena kolokacija koja bi u prijevodu glasila *formirati, oblikovati (samostalan) život* i *ispuniti interese*. Stoga su navedene kolokacije svoje mjesto našle u posebnoj skupini. Zanimljivo je primijetiti da se u spomenutoj skupini nalaze mnogi primjeri potpune ekvivalencije kolokacija u hrvatskome i njemačkome jeziku, no ipak su iste rezultirale neprihvatljivim kolokacijama u proizvodnji teksta na stranome jeziku. Ne može se sa sigurnošću tvrditi koji je tome razlog, no pretpostavka je da ispitanici ili nisu ovladali tim kolokacijama ili pak nisu usvojili pojedinačne sastavnice kolokacija, tj. značenje riječi u funkciji kolokatora, koje se doslovno mogu prevesti s materinskoga na ciljni jezik. Navedeni nalaz potvrđuje prijedlog koji je iznijela Nesslhauf (2003:238) da se iz kolokacijskoga učenja ipak ne bi trebale posve isključiti kongruentne strukture. Možda je razlog nepribjegavanja doslovnome prijevodu taj da ispitanici od njega zaziru jer iz iskustva učenika stranoga jezika znaju da doslovni prijevod uglavnom dovodi do pogrešaka, pa su u nastojanju da izbjegnu pogrešku pribjegli drugim rješenjima, što bi valjalo ispitati dodatnim istraživanjima.

Tablični prikaz služi ilustraciji pogrešaka i njihove klasifikacije. Na temelju ekstrahiranih neprihvatljivih kolokacija prikazane su njihove prihvatljive verzije u polaznome i ciljnome jeziku te vrste ekvivalencije. Vrsta ekvivalencije određena je usporedbom određene kolokacije u hrvatskome i njemačkome jeziku i to u prvome redu usporedbom prijevodnih

ekvivalenata njihovih kolokatora jer su dosadašnja istraživanja pokazala kako učenici najčešće griješe u odabiru kolokatora (Will, 2005:46) upravo stoga što se razlike među kolokacijama ne očituju na razini baze, već na razini kolokatora (Hausmann, 1984:405).

Namjera nije bila opisivati potanko svaki primjer naveden u tablici, već na temelju prikaza oprimjeriti vrste pogrešaka i zorno prikazati kako je u većini slučajeva razlog uporabe neprihvatljive kolokacije djelomična podudarnost u kolokacijama materinskoga i stranoga jezika koja se očituje u korištenju iste baze, ali pokazuje odstupanja u odabiru kolokatora koji s tom bazom tvori svezu određenoga značenja. Spomenuto govori u prilog navodima u literaturi kako istraživanja kolokacija u procesu ovladavanja stranim jezikom treba temeljiti na kontrastiranju polaznoga i ciljnoga jezika, što je već prije spomenuto, te na taj način utvrditi problematične strukture, tj. one koje u nastavi stranoga jezika i treba poučavati.

4.3.2. Interpretacija rezultata statističke značajnosti

Što se tiče statističke značajnosti rezultata, potrebno je napomenuti kako su oni pokazali neke aspekte koje je potrebno detaljnije istražiti, te omogućili iznošenje pretpostavki o mogućim uzrocima neke pojave. Zanimljivo je na primjer kako nije utvrđena statistički značajna razlika u broju korištenih kolokacija s obzirom na temu sastavka, što znači da su ispitanici u sastavcima na obje teme u prosjeku upotrijebili podjednak broj kolokacija. No, s druge strane, utvrđene su statistički značajne razlike u broju različitih tipova kolokacijskih sveza u odnosu na temu sastavaka, što znači da tema može igrati ulogu u uporabi određenoga tipa kolokacijske sveze. Naravno, to bi trebalo ispitati daljnjim istraživanjima uz uključivanje drugih tema.

Rezultate statistički značajne prihvatljivosti s obzirom na temu sastavka treba uzeti s rezervom. Naime, sve se kolokacije nisu provjeravale u svima trima izvorima, već određenim redoslijedom koji je uključivao provjeru tražene kolokacije najprije u Quasthoffovu rječniku kolokacija, zatim u rječniku kolokacija grupe autora te naposljetku u bazi podataka na internetu. Ako je određena kolokacija pronađena primjerice u prvome izvoru, nisu se konzultirala preostala dva izvora, stoga i ne čudi činjenica da je najveća zastupljenost kolokacija u Quasthoffovu rječniku. Da je svaka sveza bila provjerena u svakome od navedenih izvora, možda ne bi bio dobiven isti rezultat, a tako dobiveni rezultati mogli bi se uspoređivati, što ovdje nije slučaj.

No, zanimljiva je razlika u broju neprihvatljivih kolokacija s obzirom na temu, tj. veći broj neprihvatljivih kolokacija u sastavcima na temu *Medien*, za razliku od teme *Single- oder*

Familienleben. Kao moguće objašnjenje nameću se dva razloga – ili je riječ o kompleksnosti (zahtjevnosti) teme (u ovome slučaju teme *Medien*) ili ispitanici nisu u dovoljnoj mjeri ovladali kolokacijama vezanima uz navedenu temu, što bi također valjalo provjeriti daljnjim istraživanjima. U prilog kompleksnosti teme govori i podatak da je veći broj interlingvalnih i intralingvalnih pogrešaka utvrđen u sastavcima na prvu temu.

Vezano uz utvrđene statistički značajne razlike u odnosu prihvatljivosti kolokacija, tj. njihove zastupljenosti u pojedinim izvorima i tipa kolokacijske sveze, može se konstatirati kako dobiveni rezultati najvjerojatnije imaju veze s vrstama tekstova koji su ušli u korpus za izradu rječnika odnosno baze podataka, te da navedeno nema izravne veze s glotodidaktičkim implikacijama za nastavnu praksu izuzev činjenice da je tip kolokacijske sveze glagol + imenica u funkciji objekta dominantan tip te da svakako treba biti uključen u poučavanje kolokacija u okviru nastave njemačkoga kao stranoga jezika.

Statistički značajan rezultat s obzirom na vrstu prijenosa i tip kolokacije koji se odnosi na točnu uporabu kolokacija tipa prilog + pridjev i prilog + glagol pokazuje kako se najvjerojatnije radi o tipovima kolokacijskih sveza koje nisu problematične na razini njemačkoga kao ciljnoga i hrvatskoga kao polaznoga jezika. No, istodobno se postavlja pitanje bi li bio dobiven isti rezultat da su u istraživanje bile uključene i sveze tipa pridjev u funkciji priloga + glagol te pridjev u funkciji priloga + pridjev.

Statistički značajne razlike vezano uz zastupljenost tipa pogreške i tipa kolokacijske sveze uglavnom se odnose na tipove kolokacijskih sveza koje su i najzastupljenije u korpusu, dakle glagol + imenica u funkciji objekta te pridjev + imenica, što samo govori u prilog činjenici da ih treba uključiti u nastavu i vježbe za razvijanje kolokacijske kompetencije u njemačkome kao ciljnome jeziku kako bi učenici njima mogli ovladati.

4.3.3. Interpretacija rezultata vezano uz teorijske i glotodidaktičke implikacije

Kako je prethodno spomenuto, tijekom analize pisanih radova ispitanika tj. ekstrahiranja kolokacija došlo se do saznanja relevantnih za preispitivanje predložene Hausmannove tipologije kolokacijskih sveza koju prihvaćaju i na koju se pozivaju mnogi stručnjaci. Naime, utvrđeno je kako ona nije dostatna za opis svih kolokacijskih struktura koje se mogu pojaviti u proizvodnji teksta na stranome jeziku, kao što je to utvrdio i Siepmann (2004:109-110), a koje bi učenicima njemačkoga jezika mogle predstavljati problem jer pokazuju odstupanja u odnosu na njihov materinski jezik, odnosno u ovome slučaju hrvatski jezik.

U analiziranome se korpusu tako daju utvrditi strukture imenica u prijedložno-padežnome izrazu + glagol npr. *im Internet surfen*, *im Internet chatten*, *im Fernsehen sehen* itd. koje se ne mogu obuhvatiti predloženom tipologijom, a s obzirom na to da je praksa pokazala kako ovladavanje prijedlozima u stranome jeziku učenicima uglavnom predstavlja problem, važno je obratiti pažnju na navedene konstrukcije, tim više što je također uočeno da ispitanici pogrešno upotrebljavaju prijedložno-padežni izraz, pa tako pišu: **am Internet surfen*, **am Internet chatten* i **am / an Fernsehen sehen*¹³⁸. Na temelju ovih primjera može se pretpostaviti da učenici prijedložno-padežni izraz uglavnom tvore analogijom prema materinskome jeziku *chatati na internetu* i *gledati na televiziji*. Kako se ovo istraživanje temelji na usporedbi hrvatskoga jezika koji je po svojoj prirodi sintetički¹³⁹ i njemačkoga koji ima više obilježja analitičkoga jezika, pretpostavlja se da će u kolokacijskome tipu imenica u prijedložno-padežnome izrazu + glagol razlike među navedenim jezicima na primjeru nekih kolokacija biti još veće i predstavljati dodatni problem za učenike koji njemačkim kao stranim jezikom trebaju ovladati, što je vidljivo na već spomenutom primjeru *im Internet surfen – surfati internetom / razg. surfati po internetu*. Na tome se primjeru može vidjeti kako hrvatski jezik ima tendenciju izražavanja značenjskih odnosa uz pomoć nastavaka tj. tvorbenih morfema, dok je u njemačkome jeziku primjetna tendencija pojednostavljivanja jezika. S obzirom na navedeno, a kako bi se omogućilo učenje i poučavanje prijedloga u okviru kolokacijskih struktura čiji su sastavni dio, posebice primjenom kontrastivnoga pristupa koji je predložio Hausmann (Hausmann, 1984:403-405), predlaže se proširivanje njegove tipologije strukturom imenica u prijedložno-padežnome izrazu + glagol. Također, spomenuti primjeri pogrešne uporabe prijedloga u kolokaciji zapravo govore u prilog činjenici da se prijedlozi, posebice oni koji su dio kolokacijskih ili drugih višerječnih struktura, ne bi trebali poučavati i učiti izolirano, već u sklopu kolokacijske sveze. Međutim, uključivanjem navedene strukture u tipologiju otvara se pitanje koja sastavnica te kolokacijske sveze treba preuzeti ulogu baze, a koja kolokatora. Naime, stječe se dojam kako je u toj strukturi glagol zapravo nositelj osnovnoga značenja koje se onda modificira imenicom u prijedložno-padežnome izrazu npr. *chatten – im Chatroom, mit Freunden, im Internet, auf Deutsch, via Viber, auf Facebook, per Handy...* iako sam Hausmann navodi kako glagol ulogu baze može

¹³⁸Primjeri pogrešnih struktura tipa imenica u prijedložno-padežnome izrazu + glagol prikazani su kao Prilog 6 ovome radu.

¹³⁹U lingvističkoj tipologiji sintetički jezik naziv je za jezike u kojima prosječna riječ sadrži veći broj morfema, za razliku od analitičkih jezika u kojima se prosječna riječ sastoji od jednoga ili od malenoga broja morfema (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=56168>). U usporedbi sa sintetičkim jezicima, analitički jezici gramatička obilježja neke riječi ne izražavaju različitim oblicima te riječi, već posebnim riječima npr. prijedlozima ili članovima koje se stavljaju uz tu riječ (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=2460>).

imati, odnosno ima u kolokacijskim svezama s prilogom kao kolokatorom (Hausmann, 1990:vii¹⁴⁰), dok u svezama s imenicom ima ulogu kolokatora.

Analiza je također pokazala da se u korpusu pojavljuju i kolokacijske sveze pridjev (u funkciji priloga) + glagol kao baza (npr. *teuer verkaufen*, *leicht finden*, *rasch kommunizieren*, *schnell erreichen*, *telefonisch erreichen*...) te pridjev (u funkciji priloga) + pridjev kao baza (npr. *vollkommen nutzlos*, *telefonisch erreichbar*). Promišljanjem o navedenim strukturama dolazi se do zaključka kako je Hausmannova tipologija primjenjiva na engleski i hrvatski jezik, jer su morfosintaktičke mogućnosti navedenih jezika vrlo slične te da je uvjetno primjenjiva na njemački jezik. To se najbolje očituje kod Tipa 5 (prilog + pridjev kao baza) i Tipa 6 Hausmannove tipologije (prilog + glagol kao baza). Naime, u hrvatskome i engleskome jeziku oblik se pridjeva i priloga razlikuje, što su za engleski i francuski utvrdili Näf i Pfander (2001:23), npr. eng. *happily* (prilog) i *happy* (pridjev); *live happily* i *happy life*; hrv. *sretno* (prilog) i *sretan* (pridjev); *živjeti sretno* i *sretan život*, dok u njemačkome jeziku to nije slučaj. Iako se semantičke i morfosintaktičke mogućnosti kombiniranja između hrvatskoga, engleskoga i njemačkoga jezika čine sličnima na površinskome planu njem. *glücklich leben* i *glückliches Leben*, njihova je realizacija različita. U hrvatskome i engleskome jeziku razlika se između priloga i pridjeva manifestira na razini tvorbe riječi te se može utvrditi o kojoj se vrsti riječi radi, dok za razliku od spomenutih jezika u njemačkome jeziku nema tvorbenih razlika, već se sama razlika između pridjeva i priloga pokazuje na razini funkcije. S obzirom na navedeno u gore spomenute tipove kolokacijskih sveza trebalo bi uključiti i sve kolokacijske sveze sačinjene od pridjeva u funkciji priloga u kombinaciji s pridjevima i glagolima kao bazama npr. njem. *telefonisch erreichbar*, *teuer verkaufen*, *heftig kritisieren*¹⁴¹ uz dodatna pojašnjenja, odnosno apostrofiranje funkcije.

Budući da mnogi autori polaze od Hausmannove tipologije njenom se primjenom u ovome istraživanju pokušalo utvrditi koji je tip kolokacijske sveze problematičan za hrvatske učenike njemačkoga jezika kako bi se isti mogao integrirati u nastavu njemačkoga jezika u Hrvatskoj.

Međutim, polazišna ideja kako je Hausmannova tipologija primjenjiva u istraživanjima (prihvatljivih i neprihvatljivih) kolokacija u okviru ovladavanja njemačkim kao stranim jezikom za hrvatske učenike nije se ovim istraživanjem u potpunosti potvrdila jer su, kako je prethodno spomenuto, u korpusu uočene strukture koje se njome ne mogu obuhvatiti,

¹⁴⁰ „Adverbien sind also nie Basis, und Adjektive und Verben sind nur gegenüber den Adverbien Basis.“ (Hausmann, 1990:vii).

¹⁴¹ U hrvatskome jeziku radi se o strukturama prilog + pridjev kao baza (telefonski dostupan) te prilog + glagol kao baza – *skupo prodavati*, *oštro kritizirati* (opaska autorice).

a predstavljaju izvor pogrešaka, što se moglo vidjeti na temelju navedenih primjera strukture imenica u prijedložno-padežnome izrazu + glagol.

Nakon provedenoga istraživanja zaključuje se kako je Hausmanova tipologija samo djelomično primjenjiva za potrebe utvrđivanja nekongruentnih, a time i problematičnih kolokacija na razini hrvatskoga kao materinskoga i njemačkoga kao stranoga jezika iz nekoliko razloga.

Prvi su razlog kriteriji prema kojima su određeni tipovi kolokacijskih sveza. Naime, sama je tipologija kombinacija dvaju kriterija. Dominantan je kriterij određivanje sastavnica koje čine kolokaciju prema vrstama riječi, dok se uz navedeni kriterij u prvom i trećem tipu (glagol + imenica u funkciji objekta (baza) i imenica u funkciji subjekta (baza) + glagol pojavljuje i sintaktički kriterij.

Analizom je korpusa u ovome istraživanju primjerice utvrđena pojavnost i kolokacijskih sveza sastavljenih od pridjeva u funkciji priloga u kombinaciji s pridjevom ili glagolom kao bazom. S obzirom da navedene sveze nisu uključene u Hausmannovu tipologiju, iste nisu ni ekstrahirane. Iako pregledom ovoga korpusa doduše nisu uočene problematične (neprihvatljive) strukture, smatra se potrebnim provođenje daljnjih istraživanja kolokacijskih sveza tipa pridjev u funkciji priloga + pridjev te pridjev u funkciji priloga + glagol kako bi se potvrdilo da navedene strukture nisu problematične u produkciji učenika njemačkoga jezika ili kako bi se eventualno utvrdile potencijalne problematične strukture te time potvrdila mogućnost proširivanja Hausmannove tipologije dvama spomenutim tipovima.

Što se tiče tipa prilog + pridjev te prilog + glagol (prilog kao vrsta riječi) može se zaključiti da kolokacije upotrijebljene u tekstovima ispitanika s aspekta učenika njemačkoga kao stranoga jezika kojima je materinski jezik hrvatski nisu problematične jer nije utvrđena njihova pogrešna uporaba, a iste su sveze moguće i u hrvatskome jeziku. Prilozi utvrđeni u ovome istraživanju u kombinaciji s upotrijebljenim pridjevima uglavnom se koriste u funkciji pojačivanja ili umanjivanja intenziteta njihova značenja. Spomenuto se odnosi na kombinacije s priložima *besonders* (*posebno, osobito*), *ziemlich* (*prilično, znatno*) i najčešće sa *sehr* (*vrlo, jako*)¹⁴² kao npr. *besonders wichtig, sehr billig, sehr groß, sehr gut* itd. Kod kombinacija priloga s glagolom slična je situacija. U kombinacijama u ulozi kolokatora dominiraju prilozi *oft* (*često*) i *sehr* (*jako*)¹⁴³. Iako se u ovome istraživanju spomenute strukture nisu pokazale problematičnima, smatra se kako ih je ipak potrebno istražiti na drugim korpusima u okviru budućih istraživanja kako bi se otkrile eventualne problematične konstrukcije ili pak potvrdili

¹⁴²Hrv. prijevod (Hansen-Kokoruš et al., 2005).

¹⁴³Hrv. prijevod (ibidem).

nalazi ovoga istraživanja da nije riječ o problematičnim strukturama, naravno uz uključivanje triju ostalih predloženih tipova: pridjev u funkciji priloga + pridjev te pridjev u funkciji priloga + glagol kao i imenica u prijedložno-padežnome izrazu + glagol.

Drugo važno opažanje odnosi se na pojavu pogrešaka u uporabi imenica u prijedložno-padežnome izrazu posebice kada se on razlikuje od prijedloga u materinskome jeziku *npr. *am Fernsehen sehen, *am Internet chatten, *am Internet surfen* itd. Zbog oprimjerivanja navedenoga, ali i isticanja potrebe uvježbavanja takvih struktura u okviru nastave stranoga jezika, ne na razini prijedloga, već na razini kolokacijske strukture, te su kolokacije ekstrahirane iz tekstova ispitanika. Međutim, one se nisu posebno tematizirale jer nisu predmetom interesa ovoga istraživanja, već su date kao prilog ovome radu (vidi Prilog 6). No, s obzirom da su u ovome tipu kolokacijske sveze utvrđene pogreške odnosno razlike na razini njemačkoga i hrvatskoga jezika, predlaže se uključivanje navedenoga tipa u Hausmannovu tipologiju za potrebe ispitivanja i razvijanja kolokacijske kompetencije hrvatskih učenika njemačkoga jezika.

Što se tiče glotodidaktičkih implikacija vezano uz rezultate provedenoga istraživanja zaključuje se kako u izradi odgovarajućih vježbi za hrvatske učenike njemačkoga jezika naglasak treba staviti na prva dva tipa Hausmannove tipologije – glagol + imenica u funkciji objekta te pridjev + imenica, ne samo stoga što je riječ o najzastupljenijim kolokacijskim svezama, već i stoga što je u navedenim strukturama uočen i najveći broj pogrešaka. Vjeruje se da bi vježbe koje naglasak stavljaju na spomenute tipove kolokacijskih sveza pomogle otkloniti pogreške u kolokacijskome slaganju te tako mogle doprinijeti razvijanju kolokacijske kompetencije hrvatskih učenika njemačkoga jezika, a time i ovladavanju njemačkim kao stranim jezikom općenito.

5. ZAKLJUČAK I SMJERNICE ZA BUDUĆA ISTRAŽIVANJA

Istraživanje kolokacijske kompetencije u pisanoj proizvodnji hrvatskih učenika njemačkoga jezika provedeno je na reprezentativnome uzorku koji je uključivao 300 ispitanika na kraju srednjoškolskoga obrazovanja gimnazijskoga usmjerenja čija je razina poznavanja njemačkoga jezika procijenjena kao B2 razina prema ZEROJ-u. Kao što je već prije istaknuto, iz opisa kompetencija B2-razine proizlazi kako je riječ je o samostalnim korisnicima koji su jezično prilično kompetentni, no to ne znači da su oni ujedno i kolokacijski kompetentni, što je utvrđeno brojnim prethodnim istraživanjima.

S ciljem ispitivanja kolokacijske kompetencije ispitanika na proizvodnoj razini, dakle njihova korištenja kolokacija, u ovome se istraživanju tražio odgovor na nekoliko pitanja – koje kolokacijske sveze ispitanici najčešće upotrebljavaju, upotrebljavaju li više prihvatljivih ili neprihvatljivih kolokacija te koji je najčešći tip pogrešaka kod neprihvatljivih kolokacija, kako bi se na temelju rezultata istraživanja moglo zaključiti o implikacijama za nastavnu praksu njemačkoga jezika u Hrvatskoj.

Rezultati istraživanja u velikoj su mjeri potvrdili dosadašnje spoznaje, što se i očekivalo. Potvrđene su najčešće kolokacijske strukture prema Hausmannovoj tipologiji kolokacijskih sveza, na temelju čega se može izvesti zaključak kako je te dvije navedene strukture tj. glagol + imenica u funkciji objekta te pridjev + imenica potrebno uključiti u izradu vježbi koje za cilj imaju razvijanje kolokacijske kompetencije u nastavi njemačkoga jezika. S obzirom da su ispitanici imali određenu slobodu u produkciji teksta na stranome jeziku, očekivalo se da će upotrebljavati veći broj prihvatljivih kolokacija, što je i potvrđeno.

No, zanimljiva je činjenica da je uz znatno brojnije prihvatljive kolokacije u korpusu utvrđen i određen broj neprihvatljivih kolokacija. Iz toga se nameće zaključak da su s jedne strane ispitanici mogli birati koju će kolokaciju upotrijebiti te da se s obzirom na razinu poznavanja jezika radi o naprednim učenicima njemačkoga jezika te stoga ne čudi znatno veći broj prihvatljivih kolokacija, dok su s druge strane potvrđeni navodi u literaturi koji kažu da čak i učenici koji su jezično prilično kompetentni, nisu kolokacijski kompetentni, što znači da griješe u korištenju kolokacija.

Imajući u vidu navedeno zaključuje se kako se o kolokacijskoj kompetenciji ispitanika uključenih u ovo istraživanje ne može govoriti u terminima *dobra* ili *loša*, *zadovoljavajuća* ili *nezadovoljavajuća* jer se na temelju dobivenih rezultata ne mogu donositi takvi zaključci s obzirom da ne postoje ni parametri prema kojima bi se to moglo procijeniti. No, na osnovi se rezultata istraživanja može zaključiti kako ispitanici ipak nisu ovladali jednim dijelom

kolokacija u njemačkome jeziku te da njihova kolokacijska kompetencija pokazuje određene nedostatke, što znači da bi se kolokacijskome aspektu vokabulara u okviru nastave njemačkoga jezika ubuduće trebala posvetiti pažnja.

S tim u vezi važan doprinos predstavlja i utvrđivanje tipičnih pogrešaka u kolokacijskome slaganju u čemu su najbrojnije one nastale pod utjecajem materinskoga jezika i to uglavnom uslijed utvrđene djelomične ekvivalencije na razini ispitivanih jezika. To govori u prilog potrebi provođenja daljnjih kontrastivnih istraživanja na razini hrvatskoga i njemačkoga jezika s ciljem utvrđivanja divergentnih struktura te razrade strategija za poučavanje kolokacija ne samo na proizvodnoj razini, već i na razini primanja, kako bi se učenike osvijestilo za tu problematiku.

Isto tako valja potencirati ulogu i mogući doprinos materinskoga jezika u okviru kontrastivnoga poučavanja kolokacija, odnosno potencirati učenje kolokacijske strukture u usporedbi s ekvivalentnom strukturom u materinskome jeziku da bi učenici mogli shvatiti kako je ekvivalencija uglavnom moguća na razini kolokacije u smislu izražavanja određenoga značenja, ali ne i na razini kolokatora kao zadane sastavnice sveze.

S obzirom na rezultate ovoga istraživanja i pitanja koja je otvorilo, ključnim se smatra provođenje istraživanja kolokacija u proizvodnji hrvatskih učenika njemačkoga jezika na temelju proširene Hausmannove tipologije kolokacijskih struktura na uzorku istih karakteristika uz primjenu istoga instrumenta, ali na različite teme, a zatim i na autentičnim tekstovima, kao što to navodi Reder (2013) te Irsula Peña (1994: 141) kritizirajući prilagođenost udžbeničkih tekstova koji se koriste u nastavi stranoga jezika.

U prvome slučaju utvrdile bi se problematične strukture na formalnoj i sadržajnoj razini, dok bi se ekstrahiranjem kolokacija iz autentičnih tekstova dobio popis kolokacija za određenu temu na temelju kojih bi se kontrastiranjem s hrvatskim jezikom mogle utvrditi nekongruentne strukture. Ukoliko bi rezultati tih istraživanja potvrdili tezu o proširenju Hausmannove tipologije trima tipovima (imenica u prijedložno-padežnome izrazu + glagol, pridjev u funkciji priloga+ pridjev te pridjev u funkciji priloga + glagol) i isključivanju kolokacijskih struktura prilog + pridjev i prilog + glagol, pretpostavka je da bi tako doradena Hausmanova tipologija bila ne samo pogodna za istraživanje kolokacija u procesu ovladavanja njemačkim jezikom, već bi poslužila kao okvir za izradu odgovarajućih vježbi usmjerenih ka poučavanju i usvajanju kolokacija na način kako su to opisali Hausmann (1984) i Reder (2006a; 2006b; 2013), a o čemu je bilo govora u teorijskome dijelu rada.

Nadalje, predlaže se provođenje istraživanja na drugim uzorcima ispitanika uz primjenu drugih instrumenata poput upitnika, intervjua ili testa u kojemu bi se ciljano

ispitivale određene kolokacije također radi utvrđivanja najčešćih pogrešaka. Krajnji cilj spomenutih istraživanja bio bi otklanjanje najčešćih pogrešaka tijekom nastavnoga procesa primjenom odgovarajućih vježbi sastavljenih od „problematičnih“ kolokacija, odnosno onih za koje je prethodnim istraživanjima na razini hrvatskoga kao polaznoga i njemačkoga kao ciljnoga jezika utvrđena nepodudarnost na sadržajnoj ili formalnoj razini.

Budući da rezultati i ovoga istraživanja pokazuju da napredni učenici njemačkoga jezika griješe u korištenju kolokacija, te da dosadašnja praksa u okviru nastave njemačkoga jezika nije uključila sustavno stjecanje kolokacijske kompetencije, u nastavu njemačkoga jezika već od samoga početka, kako se to ističe u relevantnoj literaturi (Borić, 2004:65; Valentić, 2005: 776; Petrović, 2007:36-37), treba uključiti elemente stjecanja kolokacijske kompetencije, odnosno kolokacije koje se razlikuju na razini materinskoga i ciljnoga jezika učenika, kako bi se one ciljano mogle obrađivati i uvježbavati.

Na kraju se može zaključiti kako u provođenju istraživanja u glotodidaktičke svrhe ne treba težiti jednoznačnome određivanju kolokacija i njihovoj općeprihvaćenoj definiciji jer se, kako su pokazala teorijska razmatranja kolokacijske problematike taj iznimno složeni jezični fenomen niti ne može do kraja odrediti, već treba težiti kontrastivnim istraživanjima kolokacija na razini polaznoga i ciljnoga jezika kako bi se utvrdile nekongruentne, a time i problematične strukture s aspekta učenika ciljnoga jezika. Ovo je istraživanje potvrda navedenoga te se smatra kako je doprinijelo istraživanju kolokacijske kompetencije hrvatskih učenika njemačkoga jezika, ali i otvorilo brojna druga pitanja na koja odgovore treba potražiti u budućim istraživanjima.

LITERATURA

1. Aitchison, Jean (1997). *Wörter im Kopf. Eine Einführung in das mentale Lexikon*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
2. Bagarić Medve, Vesna (2012). *Komunikacijska kompetencija. Uvod u teorijske, empirijske i primijenjene aspekte komunikacijske kompetencije u stranome jeziku*. Osijek: Filozofski fakultet.
3. Bahns, Jens, Eldaw, Moira (1993). *Should we teach ELF students collocations?* System 21,1, 101-114.
4. Bahns, Jens, Sibilis, Ulrich (1992). *Kollokationslernen durch Lektüre*. Neusprachliche Mitteilungen 45, 158-163.
5. Bahns, Jens (1993a). *Kollokation kontra Kontext. Wider ein zu weites Verständnis des Kollokationsbegriffs*. Praxis des neusprachlichen Unterrichts, 40, 1, 30-37.
6. Bahns, Jens (1993b). *Lexical collocations: a contrastive view*. ELT Journal 47, 1, 56-63.
7. Bahns, Jens (1993c). *Wer eine günstige Gelegenheit verpaßt, kann beträchtlichen Schaden davontragen*. Kollokationen in Langenscheidts Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache. Lernen in Deutschland, 2, 137-155.
8. Bahns, Jens (1993d). *Word Partnerships – Kollokationsübungen für die Wortschatzarbeit*. Zielsprache Englisch. Zeitschrift für den Englischunterricht in der Erwachsenenbildung, 23, 7-12.
9. Bahns, Jens (1996). *Kollokationen als lexikographisches Problem. Eine Analyse allgemeiner und spezieller Lernerwörterbücher des Englischen*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
10. Bahns, Jens (1997). *Kollokationen und Wortschatzarbeit im Englischunterricht*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
11. Bally, Charles (1930). *Traité de stylistique française*. Heidelberg: C. Winter. Navedeno prema Stojić (2012) na ovome popisu.
12. Bausch, Karl-Richard (1995). *Schwierigkeiten mit dem fremdsprachlichen Wortschatz? Wenn ja – Wo? Wie? Wann? und vor allem Warum?. Exemplarische Einblicke in ein empirisches Forschungsvorhaben mit italienischen Deutschlernern*. U: Christ, H., Königs, F. G., Krumm, H.-J. (ur.): Erwerb und Vermittlung von Wortschatz im Fremdsprachenunterricht. Arbeitspapiere der 15. Frühjahrskonferenz zur Erforschung des Fremdsprachenunterrichts. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 9-19.

13. Benson, Morton (1985a). *Collocations and Idioms*. U: Ilson, Robert (ur.): Dictionaries, Lexicography and Language Learning. Oxford. Pergamon, 61-68.
14. Benson, Morton (1985b). *Lexical Combinability*. U: Frawley, W., Steiner, R. (ur.): Advances in Lexicography, Papers in linguistics. International journal of human communication, 18, 1, 3-15.
15. Bergerová, Hana (2012). *Emotionswortschatz im Lichte der Kollokationsforschung*. U: Brünner Beiträge zur Germanistik und Nordistik 26, 1-2, 67-80.
16. Bergovec, Mirna (2007). *Leksički pristup u nastavi stranih jezika s posebnim osvrtom na hrvatski*. Lahor 3, 53-66.
17. Blagus Bartolec, Goranka (2014.). *Riječi i njihovi susjedi: Kolokacijske sveze u hrvatskome jeziku*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
18. Blagus Bartolec, Goranka (2012). *Kolokacijske sveze prema drugim leksičkim svezama u hrvatskom jeziku*. Fluminensia 24 (2012), 2, 47-59.
19. Blagus Bartolec, Goranka (2008). *Leksičke funkcije kao pokazatelji značenjskih odnosa u kolokacijskim svezama hrvatskoga jezika*. Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje 34 (2008), 15-38.
20. Blažević, Nevenka (2007). *Grundlagen der Didaktik u Methodik des Unterrichts Deutsch als Fremdsprache*. Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci.
21. Borić, Neda (1998). *Semantički aspekt kolokacijskih odnosa s kontrastivnog stajališta*. Strani jezici XXVII (1998), 2, 72-79.
22. Borić, Neda (2000). *Kompleksni jezični znakovi s osvrtom na praktične probleme njihova prevođenja*. Strani jezici XXIX, 4, 201-208.
23. Borić, Neda (2002). *Leksikografska prezentacija kolokacijskih sklopova*. Strani jezici 31 (2002), 1-2, 55-64.
24. Borić, Neda (2004): *Kolokacije kao dio leksičkog pristupa u nastavi stranih jezika (s posebnim osvrtom na engleski jezik)*. U: Stolac, D., Ivanetić, N., Pritchard, B.(ur.): Suvremena kretanja u nastavi stranih jezika. Zagreb-Rijeka: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, 63-68.
25. Bubenhofer, Noah, Ptashnyk Stefaniya (2010). *Korpora, Datenbanken und das Web: State of the Art computergestützter Forschung in der Phraseologie und Lexikographie*. 7-19. <https://www.bubenhofer.com/publikationen/BubenhoferPtashnyk2010.pdf> (Stranica posjećena 20. 12. 2012.)
26. Burger, Harald (1998). *Phraseologie: eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.

27. Burger, Harald (2003). *Phraseologie: eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
28. Burger, Harald (2002). *Die Charakteristika phraseologischer Einheiten: Ein Überblick*. U: Cruse, A. D., Hundsnurscher, F. J., Lutzeier, M., Rolf, P. (ur.): *Lexikologie: Ein internationales Handbuch zur Struktur und Natur von Wörtern und Wortschätzen* (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft). Berlin/New York: Walter de Gruyter, 392-401.
29. Carević, Ivana (2010). *Kontrastivni pristup u nastavi engleskoga jezika: sustav obrade pridjeva u nastavi engleskoga jezika prema dobi*. *Odgojne znanosti* 12, 1, 229-240.
30. Caro Cedillo, Ana (2004). *Fachsprachliche Kollokationen. Ein übersetzungsorientiertes Datenbankmodell Deutsch-Spanisch*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
31. Coseriu, Eugenio (1967): *Lexikalische Solidaritäten*. *Poetica. Zeitschrift für Sprach- und Literaturwissenschaft* 1, 3, 293-303.
32. Cowie, Anthony P. (1998). *Phraseology. Theory, Analysis and Applications*. Oxford: Oxford University Press (Oxford Studies in Lexicography and Lexicology).
33. Donalies, Elke (2009). *Basiswissen Deutsche Phraseologie*. Tübingen: A. Francke Verlag.
34. *Duden. Deutsches Universalwörterbuch auf CD-ROM*. Office-Bibliothek Express (2007). Mannheim: Bibliographisches Institut & F. A. Brockhaus AG.
35. *Duden 8. Die Sinn- und sachverwandten Wörter. Wörterbuch für den treffenden Ausdruck* (1986). Mannheim: Bibliographisches Institut.
36. Dupuy-Engelhardt, Hiltraud (1999). *Substantiv sucht Verb – zur Lexikodidaktik von Kollokations- und Kontextwissen*. U. Metrich, R., Hudlett, A., Lüger, H.-H. (ur.): *Des racines et des ailes. Théories, modèles, expériences en linguistique et didactique. Mélanges en l'honneur de Jean Petitpour son soixantedixième anniversaire*. Richarménil: A.N.C.A., (Bibliothèque des Nouveaux Chaires d'Allemand), 307-321.
37. Fan, May (2009). *An exploratory study of collocational use by ESL students – A task based approach*. *System* 37, 110-123.
38. Firth, John Rupert (1957): *Modes of Meaning*. U: Firth, J. R. (ur.): *Papers in Linguistics 1934-1951*. London: Oxford University Press, 190-215.
39. Fleischer, Wolfgang (1997) *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.

40. Friederich, Wolf (1994): *Was ist ein "Productive Dictionary"? Wieweit kann ein Wörterbuch helfen, sprachliche Sicherheit in der Zielsprache zu gewährleisten?* Lebende Sprachen 3, 107-109.
41. Gehrman, Siegfried, Petravić, Ana, (2010). *Deutsch in Kroatien*. U: Krumm, H.-J., Fandrych, Ch., Hufeisen, B., Riemer, C. (ur.): Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Ein internationales Handbuch. 2. Halbband. Berlin/New York: Walter de Gruyter, 1717-1721.
42. Gevkalyuk, Khrystyna (2009). *Kollokationen im DaF-Unterricht. Theoretischer Hintergrund und didaktische Umsetzung*. Hamburg: Diplomica® Verlag GmbH.
43. Gładysz, Marek (2003): *Lexikalische Kollokationen in deutsch-polnischer Konfrontation*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
44. Granger, Sylviane (1998). *Prefabricated Patterns in Advanced EFL Writing: Collocations and Formulae*. U: Cowie, A. P. (ur.): Phraseology. Theory, Analysis and Applications. Oxford: Oxford University Press (Oxford Studies in Lexicography and Lexicology), 145-160.
45. Gulešić-Machata, Milvia, Machata, Martin (2007). *Boje u hrvatskim i slovačkim kolokacijama*. Riječ 13, 2, 99-107.
46. Häcki Buhofer, Annelies, Dräger, Marcel, Meier, Stefanie, Roth, Tobias (2014). *Feste Wortverbindungen des Deutschen. Kollokationswörterbuch für den Alltag*. Tübingen: Narr Francke Attempto Verlag.
47. Handwerker, Brigitte (2010). *Phraseologismen und Kollokationen*. U: Krumm, H. J., Fandrych, Ch., Hufeisen, B., Riemer, C. (ur.): Deutsch als Fremdsprache. Ein internationales Handbuch, 1. Halbband. Walter de Gruyter, 246-255.
48. Hansen – Kokoruš, Renate, Matešić, Josip, Pečur-Medinger, Zrinka, Znika, Marija (2005): *Njemačko-hrvatski univerzalni rječnik*. Zagreb, Nakladni zavod Globus.
49. Häusler, Maja, Lütze-Miculinić, Marija, Žiborski Kovačić, Vita (2010). *Deutsch als Fremdspracheprüfung im Rahmen des kroatischen Zentralabiturs*. Zagreber Germanistische Beiträge 19, 171-188.
50. Hausmann, Franz Josef (1984): *Wortschatzlernen ist Kollokationslernen. Zum Lehren und Lernen französischer Wortverbindungen*. Praxis des neusprachlichen Unterrichts 31, 395-406.
51. Hausmann, Franz Josef (1985). *Kollokationen im deutschen Wörterbuch. Ein Beitrag zur Theorie des lexikographischen Beispiels*. U: Bergenholtz, H., Mugdan, J. (ur.):

- Lexikographie und Grammatik. Akten des Essener Kolloquiums zur Grammatik im Wörterbuch. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 118-129.
52. Hausmann, Franz Josef (1990): *Praktische Einführung in den Gebrauch des Student's Dictionary of Collocations*. U: Benson, M., Benson, E., Ilson R. (ur.): Student's Dictionary of Collocations. Berlin: Cornelsen, iv-xviii.
  53. Hausmann, Franz Josef (1993a). *Was ist eigentlich Wortschatz?* U: Börner, W., Vogel, K. (ur.): Wortschatz und Fremdsprachenerwerb. Bochum: AKS Verlag, 2-21.
  54. Hausmann, Franz Josef (1993b). *Ist der deutsche Wortschatz lernbar?* Oder: Wortschatz ist Chaos. Info DaF 20, 471-485.
  55. Hausmann, Franz Josef (2004): *Was sind eigentlich Kollokationen?* U: Steyer, K. (ur.): Wortverbindungen – mehr oder weniger fest. Institut für Deutsche Sprache, Jahrbuch 2003. Berlin: de Gruyter, 309-334.
  56. Hill, Jimmie (2000). *Revising priorities: from grammatical failure to collocational success*. U: Lewis, M. (ur.): Teaching collocation. Further developments in the Lexical Approach. Hove: Language Teaching Publications, 47-69.
  57. Herbst, Thomas, Götz-Votteler, Katrin (2007). *Introduction: The mystery of collocation*. ZAA 53.5, 211-215.
  58. Holderbaum, Anja (2003). *Kollokationen als Problemgrößen der Sprachmittlung*. Trier: WVT Wissenschaftlicher Verlag Trier.
  59. Howarth, Peter (1998). *The Phraseology of Learners' Academic Writing*. U: Cowie, A. P. (ur.): Phraseology. Theory, Analysis and Applications. Oxford: Oxford University Press (Oxford Studies in Lexicography and Lexicology), 161-186.
  60. Hsueh, Su-chuan (n. d.). *A study of the Relationship between Collocaitons and English Writing*, 161-183. lib.kshs.kh.edu.tw/lib/journals/journals-94/P161.pdf (Stranica posjećena: 21. 10. 2013.).
  61. Irsula Peña, Jesús (1994). *Substantiv-Verb-Kollokationen: kontrastive Untersuchungen Deutsch-Spanisch*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
  62. Ivir, Vladimir (1992-1993). *Kolokacije i leksičko značenje*. Filologija 20-21, 181-189.
  63. Jakić, Blanka, Hurm, Antun (2004). *Hrvatsko-njemački rječnik*. Zagreb: Školska knjiga.
  64. Karačić, Geriena (2003). *Leksičko slaganje kolokacija*. U: Stolac, D., Ivanetić, N., Pritchard, B. (ur.): Psiholingvistika i kognitivna znanost u Hrvatskoj primijenjenoj lingvistici, 2001. Zagreb – Rijeka: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, 365-373.

65. Konecny, Christine (2010a): *Kollokationen. Versuch einer semantisch-begrifflichen Annäherung und Klassifizierung anhand italienischer Beispiele*. München: Martin Meidenbauer Verlagsbuchhandlung.
66. Konecny, Christine (2010b): *Von 'hinkenden' Stühlen, 'tanzenden' Zähnen und 'verlorenen' Verkehrsmitteln. Erfassung und Darstellung italienischer lexikalischer Kollokationen für deutschsprachige L2-Lerner (auf der Grundlage des Dizionario di base della lingua italiana–DIB¹)*. U: Dykstra, A., Schoonheim, T. (ur.): Proceedings of the 14th EURALEX International Congress. Leeuwarden/Ljouwert: Fryske Akademy, 1207-1221.
(http://www.euralex.org/elx_proceedings/Euralex2010/112_Euralex_2010_8_KONECNY_Von%20hinkenden%20Stuhlen,%20tanzenden%20Zahnen%20und%20verlorene%20Verkehrsmitteln_Erfassung%20und%20Darstell.pdf Stranica posjećena: 6. 7. 2014.)
67. Konecny, Christine (2010c). *Lexikalische Kollokationen und der Beitrag der Internet-Suchmaschine Google zu ihrer Erschließung und Beschreibung*. U: Ptashnyk, S., Hallsteinsdóttir, E., Bubenhofer, N. (ur.): Korpora, Web und Datenbanken: Computergestützte Methoden in der modernen Phraseologie und Lexikographie. Baltmannsweiler: Schneider Verlag Hohengehren, 77-95. Navedeno prema Reder (2011a) na ovome popisu.
68. Köster, Lutz (2001): *Wortschatzvermittlung*. U: Helbig, G., Götze, L., Henrici, G., Krumm, H. J. (ur.): Deutsch als Fremdsprache. Ein internationales Handbuch, 2. Halbband. Walter de Gruyter, 887-893.
69. Košuta, Nataša (2012). *O pitanju stjecanja kolokacijske kompetencije u stranome jeziku*. Strani jezici 41 (2012), 3, 263-276.
70. Kotarra, Simone (2003). *Lexikalische Solidaritäten und Kollokationen*. Studienarbeit. Norderstedt: GRIN Verlag.
71. Kromann, Hans-Peder (1989). *Zur funktionalen Beschreibung von Kollokationen und Phraseologismen in Übersetzungswörterbüchern*. U: Gréciano, G. (ur.): Europhras 88: Phraséologie Contrastive. Actes du Colloque International Klingenthal – Strasbourg, 12-16 mai 1988. (Collection Recherches Germaniques, 2) Strasbourg: Université des Sciences Humaines, Département d'Etudes Allemandes, 265-271
72. Lehr, Andrea (1993). *Kollokationsanalysen – von der Kollokationstheorie des Kontextualismus zu einem Computergestütztem Verfahren*. Zeitschrift für germanistische Linguistik, 21,1, 3-19.

73. Lewis, Michael (1993). *The Lexical Approach. The State of ELT and a Way Forward*. Hove: Language Teaching Publications.
74. Lewis, Michael (1997): *Implementing the Lexical Approach. Putting Theory into Practice*. Hove: Language Teaching Publications.
75. López Barrios, Mario (1997). *Kollokationen – ein vernachlässigtes Thema in der Wortschatzarbeit*. Zielsprache Deutsch 28, 3, 139-146.
76. Lütge, Christiane (2002). *Syntagmen und Fremdsprachenerwerb. Ein Lernaltersproblem*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
77. Manfraß, Kirsten (2011). *Kollokationen im fremdsprachlichen (Fach)Unterricht*. U: Schnittstellen von Linguistik und Sprachdidaktik in der Auslandsgermanistik (SL & SD 2009). Athen: Nationale und Kapodistrische Universität Athen, Fachbereich für Deutsche Sprache und Literatur, 122-128.
78. Martin, Willy (1993). *Remarks on collocations sublanguages*. Terminologie et traduction, 2-3, 157-164. Navedeno prema Stojić (2012) na ovome popisu.
79. Menac, Antica (2007). *Hrvatska frazeologija*. Zagreb: Knjigra.
80. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa / Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju (2006): Etički kodeks odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju. public.mzos.hr/fgs.axd?id=14038 (Stranica posjećena: 14. 02. 2014.)
81. Miščin, Evelina (2009). *Usvajanje leksičkih isječaka*. https://bib.irb.hr/datoteka/609694.USVAJANJE_LEKSICKIH_CJELINA_-pravo.doc (Stranica posjećena: 21. 10. 2013.).
82. Miščin, Evelina (2012). *Glagolske kolokacije u engleskome jeziku medicinske struke*. Doktorska disertacija. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku; Filozofski fakultet.
83. Möhring, Jupp (2011). *Kollokationen im Lernerwörterbuch – Anspruch und Wirklichkeit*. Linguistik online 47, 3, 33-53. http://www.linguistik-online.de/47_11/moehring.pdf (Stranica posjećena: 8. 01. 2013.)
84. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Ispit državne mature. Njemački jezik – viša razina. ŠKOLSKI ESEJ – Ispitna knjižica 2. NJEM A IK-2 D-S001. <http://www.ncvvo.hr/drzavnamatura/web/public/dm2010ljeto> (Stranica posjećena: 10.10.2013.)
85. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Ispit državne mature. Njemački jezik – viša razina. ŠKOLSKI ESEJ – Ispitna knjižica 2. NJEM A IK-2 D-

- S006. <http://www.ncvvo.hr/drzavnamatura/web/public/dm11ljeto> (Stranica posjećena: 10.10.2013.)
86. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2009./2010 http://dokumenti.ncvvo.hr/Ispitni_katalozi_08-09/Obvezni/IK-njem.pdf (Stranica posjećena: 10. 10. 2013.)
  87. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Ispitni katalog za državnu maturu u školskoj godini 2010./2011 http://dokumenti.ncvvo.hr/Ispitni_katalozi_10-11/Obvezni/IK-njem.pdf (Stranica posjećena: 10. 10. 2013.)
  88. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (2010). Statističko izvješće o rezultatima državne mature. Školska godina 2009./2010. http://dokumenti.ncvvo.hr/Dokumenti_centra/DM2010/Statistika/izvjestaj_2010.pdf (Stranica posjećena: 24.02.2014.)
  89. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (2011). Statistička i psihometrijska analiza ispita državne mature. Školska godina 2010./2011. http://dokumenti.ncvvo.hr/Dokumenti_centra/DM2011/analiza_dm2011.pdf (Stranica posjećena: 24.02.2014.)
  90. Näf, Anton, Pfander, Doris (2001). <Springing of> a <bruck> with an elastic <sail> - *Deutsches in Englisch von französischsprachigen Schülern*. ZfAL. Zeitschrift für Angewandte Linguistik, 34, 129-136.
  91. Nesselhauf, Nadja (2003). *The Use of Collocations by Advanced Learners of English and Some Implications for Teaching*. Applied Linguistics 24, 2, 223-242.
  92. Palm, Christine (1997). *Phraseologie. Eine Einführung*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
  93. Pavičić Takač, Višnja, Miščin, Evelina (2013). *Exploring collocational competence of non-native users of medical English*. JAHR, 4, 7, 235-256.
  94. Petrović, Bernardina (2007). *Razvijanje kolokacijske kompetencije u hrvatskome kao stranom i drugom jeziku*. Strani jezici 36 (2007), 1, 31-37.
  95. Petrović, Bernardina (2008). *Glagoli emocionalnih stanja u kolokacijskim strukturama i leksikografskom opisu*. U: Srdoč-Konestra, I., Vranić, S. (ur.): Riječki filološki dani 7. Rijeka: Filozofski fakultet, 589-599.
  96. Pöll, Bernhard (1996). *Portugiesische Kollokationen im Wörterbuch: Ein Beitrag zur Lexikographie und Metalexikographie*. Bonn: Romanistischer Verlag.

97. Porzig, Walter (1934). *Wesenhafte Bedeutungsbeziehungen*. U: Schmidt, L. (ur.): Wortfeldforschung. Zur Geschichte und Theorie des sprachlichen Feldes. Darmstadt: Wiss. Buchgesellschaft (Wege der Forschung, 250), 78-103.
98. Pritchard, Boris (1995). *O nekim pitanjima prevođenja hijerarhijskih leksičkih sklopova*. U: Mihaljević Djigunović, J., Pintarić, N. (ur.): Prevođenje: suvremena strujanja i tendencije. Zagreb: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, 293-313.
99. Pritchard, Boris (1998). *O kolokacijskom potencijalu rječničkog korpusa*. Filologija 30-31, 285-299.
100. Quasthoff, Uwe (2011). *Wörterbuch der Kollokationen im Deutschen*. Berlin/New York: De Gruyter.
101. Reder, Anna (2002): Substantiv-Verb-Kollokationen im deutsch-ungarischen Kontrast. U: Rapp, R. (ur.): Sprachwissenschaft auf dem Weg in das dritte Jahrtausend, II. Frankfurt: Lang, 451-458.
102. Reder, Anna (2006a): Kollokationen in der Wortschatzarbeit. Wien: Praesens Verlag.
103. Reder, Anna (2006b). *Kollokationsforschung und Kollokationsdidaktik*, Linguistik online 28, 3, 157-176. http://www.linguistik-online.de/28_06/reder.pdf (Stranica posjećena: 8. 01. 2013.)
104. Reder, Anna (2008). *Eine Stunde halten – Kollokationen in der Schullexik*. U: Canisius, P., Hammer, E. (ur.): 50 Jahre Germanistik in Pécs. Akten eines internationalen Kongresses am 5. und 6. Oktober 2006. Wien: Praesens Verlag, 159-177.
105. Reder, Anna (2011a): *Kommen Kollokationen in Mode? Kollokationskonzepte und ihre mögliche Umsetzung in der Didaktik*. Linguistik online 47, 3, 131-140. http://www.linguistik-online.de/47_11/reder.pdf (Stranica posjećena: 20. 12. 2012.)
106. Reder, Anna (2011b): *Kollokationsrezeption*. U: Katelhön, P., Settinieri, J. (ur.): Wortschatz, Wörterbücher und L2-Erwerb. Wien: Praesens, 48-68.
107. Reder, Anna (2011c). *Zur Auffindbarkeit von Kollokationen in Lernerwörterbüchern*. Jahrbuch der ungarischen Germanistik 2011. Budapest/Bonn: Gesellschaft ungarischer Germanisten/DAAD, 290-310.
108. Reder, Anna (2013): *Wörter miteinander verbinden – Kollokationen im Wortschatzerwerb*. (Tekst objavljen u: Deutschunterricht für Ungarn 25. Budapest: Ungarischer Deutschlehrerverband, 78–93, no u ovome radu korištena je inačica dobivena putem privatne korespondencije s autoricom, te nema podataka o broju stranica).

109. Saussure, Ferdinand de (1967). *Cours de linguistique générale*. Paris: Payot.
Navedeno prema Stojić (2012) na ovome popisu.
110. Schmidt, Claudia (2002). *Wörter Lernen in der Fremdsprache. Das Lexikon im ungesteuerten und gesteuerten Zweitsprachenerwerb*. U: Dittmann, J., Schmidt, C. (ur.): *Über Wörter*. Freiburg: Rombach, 335-357.
111. Schneider, Klaus P. (1993). *Wörterbucharbeit als Lernprozeß*. U: Börner, W., Vogel, K. (ur.): *Wortschatz und Fremdsprachenerwerb*. Bochum: AKS Verlag, 87-109.
112. Siepmann, Dirk (2004). *Kollokationen und Fremdsprachenlernen. Imitation und Kreation, Figur und Hintergrund*. PRAXIS Fremdsprachenunterricht 2, 107-113.
113. Simeon, Rikard (1969a). *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*. A – O. Zagreb: Matica hrvatska.
114. Simeon, Rikard (1969b). *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*. P – Ž. Zagreb: Matica hrvatska.
115. Sinclair, John McH. (1987). *Collocation: a progress report*. U: Steele, R., Threadgold, T. (ur.): *Language Topics. Essays in honour of Michael Halliday. Volume II*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 319-331.
116. Sinclair, John (1991). *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.
117. Steyer, Kathrin (2008). *Kollokationen in deutschen Wörterbüchern und in der deutschen Wörterbuchforschung*. U: Hausmann, F. J. (ur.): *Kollokationen in der europäischen Lexikographie und Wörterbuchforschung*. Lexicographica 24. Tübingen: Niemeyer, 185-207.
118. Stojić, Aneta, Murica, Sanela (2010). *Kolokacije – teorijska razmatranja i primjena u praksi na primjerima iz hrvatskoga i njemačkoga jezika*. Fluminensia 22 (2010), 2, 111-125.
119. Stojić, Aneta, Štiglić, Tamara (2011). *Kollokationen im deutsch-kroatischen Sprachvergleich*. Jezikoslovlje, 12, 2, 263-282.
120. Stojić, Aneta (2012). *Kolokacije: Prilog teoriji i praksi*. Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci.
121. Stojić, Aneta, Košuta, Nataša (2012). *Zur Abgrenzung von Mehrwortverbindungen*. Zagreber germanistische Beiträge 21, 359-373.
122. Stojić, Aneta, Barić, Iva (2013). *Der Erwerb von Kollokationen: Ziele und Methoden*. U: Uysal M. (ur.): *Sammelband des Internationalen Symposiums: Neue Methoden*

- beim Fremdsprachenerwerb, dargestellt am Blended Learning. Isparta: Fakülte Kitabevi, 79-104.
123. Stojić, Aneta (2014): *Kollokationen in der Sprach- und Kulturmittlung (am Beispiel des Sprachenpaares Deutsch-Kroatisch)*. U: Đurović, A., Kučiš, V. (ur.): Translation und transkulturelle Kommunikation. Belgrad: Philologische Fakultät der Universität Belgrad, 81-96.
  124. Šnjarić, Mirjana (2008). *Kollokationen als Teil der Wortschatzarbeit*. Strani jezici 37 (2008), 1, 55-62.
  125. Šnjarić, Mirjana (2009). *Entwicklung der Kollokationskompetenz im Fremdsprachenunterricht*. Strani jezici 38 (2009), 3, 277-284.
  126. Špiranec, Ivana (2005). *Priroda i upotreba kolokacija: primjeri iz tehničkoga engleskog jezika*. Strani jezici 34 (2005), 3, 219-227.
  127. Turk, Marija (2010). *Status kolokacija u hrvatskim općim jednojezičnim i dvojezičnim rječnicima*. U: Badurina, L., Bačić-Karković, D. (ur.): Riječki filološki dani 8. Rijeka: Filozofski fakultet, 537-547.
  128. Udier, Sanda Lucija (2009). *Pristup obradi leksičkih jedinica u nastavi hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika*. Lahor 7(2009), 77-93.
  129. Valentić, Jadranka (2002). *Uloga kolokacija u engleskom jeziku*. U: Stolac, D., Ivanetić, N., Pritchard, B. (ur.): Primijenjena lingvistika u Hrvatskoj – izazovi na početku XXI. stoljeća. Zagreb-Rijeka: HDPL, 547-552.
  130. Valentić, Jadranka (2005). *Kolokacije i učenje jezika*. U: Granić, J. (ur.): Semantika prirodnog jezika i metajezik semantike. Zagreb-Split: HDPL, 775-779.
  131. Will, Ines (2005). *Eine kontrastive Analyse von deutschen und italienischen Kollokationen im Wortfeld "Körperteile"*. Magisterarbeit zur Erlangung des akademischen Grades MAGISTRA ARTIUM. Norderstedt: GRIN Verlag.
  132. Willkop, Eva-Maria (2010). *Kollokation*. U: Barkowski, H., Krumm, H.-J. (ur.): Fachlexikon Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Tübingen: Narr Francke A. Verlag.
  133. Vukićević-Đorđević, Ljiljana (2008). *O kolokacijama – ili zašto snažna kafa ipak nije dovoljno jaka?* Philologia. Naučno-stručni časopis za jezik, književnost i kulturu, 6, 27-32.
  134. *Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje (ZEROJ)* (2005). Zagreb: Školska knjiga.

135. Živković, Slaven (2015). Analiza podataka u SPSS-u. Priručnik iz statistike. Podgorica: De Facto Consultancy (www.defacto.me).

OSTALI IZVORI

Hrvatski jezični portal. <http://hjp.znanje.hr/>

<http://corpora.ids-mannheim.de/ccdb/>

<http://ihjj.hr/projekt/kolokacijska-baza-hrvatskoga-jezika/24/>

<http://www1.ids-mannheim.de/>

<http://www1.ids-mannheim.de/kl>

<http://www1.ids-mannheim.de/fileadmin/kl/dokumente/flyer-forschungsprogramm.pdf>

<http://www1.ids-mannheim.de/kl/projekte/korpora/>

On-line izdanje Hrvatske enciklopedije Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža.

www.enciklopedija.hr

PRILOZI

PRILOG 1. Popis utvrđenih višočlanih kolokacijskih sveza

Tablica 17. Abecedni popis višočlanih sveza i njihova zastupljenost u korpusu

Višočlane sveze	Broj ponavljanja
*den ersten Platz nehmen	1
*große Miete bezahlen	1
*großen Preis zahlen	1
*großen Teil haben	3
*großen Teil machen	1
*gutes Leben versichern	1
*personalen Kontakt verlieren	1
*pünktliche Informationen finden	1
*pünktliche Informationen geben	1
*schlechte Dinge erleben	1
*schlechte Dinge passieren	1
*schlechte Folgen haben	2
*sehr wichtigen Teil machen	1
*selbstständiges Leben formieren	1
*wirklich großen Teil haben	1
aktuelle Informationen bekommen	1
ausgeprägten Kinderwunsch haben	1
bedeutende Rolle spielen	2
besondere Beziehung führen	1
besondere Rolle haben	1
besonders starken Einfluss haben	1
besseres Leben bieten	1
das ganze Leben beeinflussen	1
das Leben sehr beeinflussen	2
echte Liebe finden	1
eigene Familie gründen	19
eigene Kinder haben	4
eigene Meinung haben	3
eigene Wohnung finden	1
eigene Wohnung kaufen	1
eigene Wohnung suchen	1
eigenes Geld ausgeben	1
eigenes Geld haben	1
eigenes Geld verdienen	2
eigenes Leben führen	1
eigenes Leben haben	2
enormen Einfluss haben	1
entscheidende Rolle haben	1

Entscheidung fällt sehr schwer	3
entsprechende Antworten schreiben	1
erfülltes Leben führen	1
falsche Informationen bekommen	1
falsche Informationen bieten	1
falsche Informationen geben	1
falsche Vorstellungen haben	1
falsches Bild erschaffen	1
feste Beziehung haben	1
Filme gern sehen	1
finanzielle Probleme haben	1
finanzielle Schwierigkeiten haben	1
freie Zeit haben	1
fremde Sprache lernen	1
Freunde oft vergessen	1
ganze Arbeit machen	1
ganze Zeit haben	1
ganzen Tag verbringen	3
ganzes Geld behalten	1
ganzes Geld teilen	1
ganzes Leben ändern	2
ganzes Leben leben	1
ganzes Leben verbringen	2
ganzes Taschengeld ausgeben	1
geringen Einfluss haben	1
Gesellschaft funktioniert anders	1
glückliches Leben haben	1
glückliches Leben verbringen	1
große Bedeutung haben	3
große Fortschritte machen	1
große Lebenserfahrung haben	1
große Nachteile haben	1
große Opfer bringen	1
große Pläne haben	1
große Probleme haben	1
große Probleme machen	1
große Rolle haben	19
große Rolle spielen	84
große Verantwortung annehmen	1
große Verantwortung bringen (mit sich)	1
große Verantwortung haben	1
große Verantwortung übernehmen	1
großen Einfluss ausüben	1
großen Einfluss haben	45
großen Erfolg erreichen	1
großen Nachteil haben	2

großenVorteil haben	3
großen Wunsch haben	1
großen Zeitaufwand ersparen	1
gute Arbeit finden	1
gute Aufstiegschancen haben	1
gute Beziehung haben	5
gute Eltern werden	1
gute Freunde haben	1
gute Kontakte haben	1
gute Musik hören	1
gute Noten bekommen	1
gute Qualität haben	1
gute Serien sehen	1
guten Eindruck hinterlassen	1
guten Einfluss haben	3
guten Film sehen	1
guten Freund brauchen	1
guten Grund haben	3
guten Job brauchen	1
guten Job finden	10
guten Job haben	5
guten Partner finden	2
guten Partner haben	1
guten Rat geben	1
gutes Familienleben führen	1
gutes Leben haben	1
gutes Verhältnis haben	2
gutes Vorbild geben	1
Handy oft benutzen	1
hohe Rechnungen bezahlen	1
idealen Partner finden	2
interessante Artikel lesen	1
interessante Dokumentarfilme sehen	1
interessante Informationen erfahren	2
interessantes Leben führen	1
intime Beziehung haben	1
kleine Kinder haben	2
kleine Rolle spielen	4
kleinen Spaziergang machen	1
kurze Nachrichten schreiben	1
längere Zeit verbringen	1
langes Singleleben leben	1
laute Musik hören	1
Leben sehr beeinflussen	3
Leben sehr erleichtern	1
menschlichen Kontakt verlieren	1

moderne Kleidung tragen	1
Musik oft hören	1
negativen Eindruck haben	1
neue Freunde finden	3
neue Freunde kennenlernen	1
neue Freundschaft schließen	1
neue Ideen haben	1
neue Informationen bekommen	3
neue Informationen geben	1
neue Informationen sammeln	1
neue Informationen senden	1
neue Klamotten kaufen	1
neue Kleidung tragen	1
neue Möglichkeiten ermöglichen	1
neue Nachrichten erfahren	3
neue Nachrichten hören	1
neue Nachrichten sehen	1
neue Spielzeuge kaufen	1
neue Technologie entwickelt sich	1
neues Auto kaufen	1
neues Leben anfangen	1
nötige Infos finden	1
nützliche Informationen bekommen	1
nützliche Informationen erfahren	1
nützliche Informationen finden	2
persönlichen Kontakt verlieren	1
positive Folgen haben	1
positiven Eindruck haben	1
positiven Einfluss haben	2
positiven Schock machen	1
regelmäßige Einnahmen haben	1
richtige Wahl treffen	1
richtigen Partner finden	2
richtigen Weg finden	2
schlechte Auswirkung haben	1
schlechte Erfahrung haben	1
schlechte Gefühle äußern	1
schlechte Note bekommen	5
schlechten Einfluss haben	7
schlechtes Gewissen haben	1
schnelle Hilfe holen	1
schnellen Zugang bieten	1
schöne Seite zeigen	1
schöne Zeit verbringen	1
schönes Leben ermöglichen	1
schreckliche Bilder sehen	1

sehr wichtige Rolle spielen	1
sehr große Rolle spielen	8
sehr großen Einfluss haben	4
sehr gute Sache	2
sehr gutes Leben haben	1
sehr gutes Werkzeug	1
sehr interessantes Thema	1
sehr negative Folgen haben	1
sehr teure Klamotten	1
sehr wichtige Entscheidung machen	1
sehr wichtige Person	1
sehr wichtige Rolle haben	2
sehr wichtige Rolle spielen	11
sehr wichtige Sache	2
sehr wichtiger Einfluss	1
sich eine falsche Meinung bilden	1
sich friedliches Leben erhoffen	1
sich schönes Leben erhoffen	1
sichere Zukunft haben	1
sicheres Einkommen haben	1
so wichtige Rolle spielen	4
starken Einfluss haben	2
Tasse Kaffee anbieten	1
teure Klamotten kaufen	2
teure Kosmetik kaufen	1
teure Mobiltelefone kaufen	1
teure Spielzeuge kaufen	1
teures Handy nutzen	1
Thema oft diskutieren	1
tolle Partys organisieren	1
unwahre Informationen bieten	1
verschmutzte Kleidung waschen	1
vertraute Freunde haben	1
wetvolle Eigenschaft verlieren	1
wichtige Entscheidung treffen	1
wichtige Informationen bekommen	2
wichtige Informationen finden	1
wichtige Informationen geben	5
wichtige Informationen übertragen	1
wichtige Rolle haben	14
wichtige Rolle spielen	48
Zeit miteinander verbringen	1
ziemlich kleine Gruppe	1

PRILOG 2. Popis utvrđenih transformacija kolokacija

Tablica 18. Abecedni popis transformacija kolokacija i njihova zastupljenost u korpusu

Transformacije kolokacija	Broj ponavljanja
*durch die Medien promoviert werden	1
*es (Geld) schären	1
*es (Geld) spenden	1
*es (Geld) vergrößern	1
*es (Kind) lernen	1
*Verniedrigung von Lebenskosten	1
Benutzung der (elektronischen) Medien	1
Benutzung der Medien	1
Benutzung des Mobiltelefons	2
Besitz des Mobiltelefons	1
Botschaften werden geschickt	1
Bücher werden gelesen	1
das (Geld) verdienen	3
das (Internet) benutzen	1
das Leben wird von Medien beeinflusst	3
das Leben wird von Medien sehr beeinflusst	1
das neuste (Handy)	1
das Thema wird diskutiert	1
den (Erfolg) haben	1
den (Partner) richtigen finden	1
die (Entscheidungen) treffen	1
die (Gemeinschaft) wird gegründet	1
die (Geräte) benutzen	1
die (Hilfe) bieten	1
die (Hilfe) suchen	1
die (Informationen) nutzen	1
die (Kinder) umsorgen	1
die (Kinder) versorgen	1
die (Kindheitsträume) werden erfüllt	1
die (Kosten) begleichen	1
die (Medien) beeinflussen	1
die (Menschen) schaffen	1
die (Methoden) benutzen	1
die (Nachteile) haben	1
die (Pflichten) machen	1
die (Probleme) lösen	2
die (Rechnungen) bezahlen	2
die (Rolle) spielen	1
die (Ruhe) kriegen	1
die (Vorteile) haben	2
Einfluss der Medien	3

Entwicklung der Welt	1
Entwicklung der Gesellschaft	1
Erziehung der Kinder	5
Erziehung von Kindern	1
es (Geld) ausgeben	1
es (Geld) brauchen	1
es (Handy) benutzen	2
es (Internet) benutzen	3
es (Internet) nutzen	1
es (Leben) verbringen	1
es (Mobiltelefon) abschalten	1
es (Mobiltelefon) benutzen	3
es (Mobiltelefon) kaufen	1
es (Mobiltelefon) nutzen	8
es (Mobiltelefon) wird benutzt	1
es (Singleleben) verbringen	1
Familiengründung	7
Geldverdiennung	1
Gesundheit ist gefährdet	1
Gründung der Familie	7
Handy wird benutzt	1
Handy wird genutzt	1
Internet wird benutzt	2
Kind ist geboren	1
Kinder sind erzogen	1
Kinder werden erzogen	2
Kinder werden geboren	1
Kindererziehung	1
Kommunikation wird ermöglicht	1
Leben wird beeinflusst	1
Lebensstil ist verändert	1
Lebensverlust	1
Medien werden benutzt	2
Meinungen werden von Medien sehr beeinflusst	1
Mobiltelefon wird benutzt	2
Mobiltelefon wird genutzt	1
Musikhören	2
Nutzung der Medien	1
Nutzung des Handys	1
Nutzung des Mobiltelefons	1
Nutzung von Handys	1
Polizei wird verständigt	1
Schicken von SMS-en	1
Senden von SMS-en	1
sie (Familie) gründen	2
sie (Freunde) besuchen	1

sie (Handys) nutzen	1
sie (Hilfe) brauchen	1
sie (Hilfe) kriegen	1
sie (Jugendliche) wachsen auf	1
sie (Kinder) aufziehen	1
sie (Kinder) füttern	1
sie (Kinder) lernen	1
sie (Kinder) werden aufgezogen	1
sie (Kommunikationsmittel) nutzen	1
sie (Medien) beeinflussen	15
sie (Medien) benutzen	6
sie (Medien) diktieren	1
sie (Medien) informieren	6
sie (Medien) kritisieren	1
sie (Medien) manipulieren	1
sie (Medien) nutzen	3
sie (Medien) übertragen	2
sie (Medien) werden benutzt	3
sie (Mobiltelefone) benutzen	4
sie (Mobiltelefone) nutzen	2
sie (Mobiltelefone) verkaufen	1
sie (Mobiltelefone) werden benutzt	1
sie (Probleme) lösen	1
sie (Technologie) wird genutzt	1
sie (Vorbilder) nachahmen	1
Sozialkontakt	1
Sportwagen ist geparkt	1
Stress wird verursacht	1
Suche des Lebenspartners	1
Technik wird entwickelt	1
Vermittlung der Informationen	1
Verschwendung des Geldes	1
von ihnen (Medien) beeinflusst werden	1
von Medien beeinflusst werden	9
von Medien kontrolliert werden	1
Ziel wird erreicht	1

PRILOG 3. Popis utvrđenih kolokacija prema tipu kolokacijske sveze

Tablica 19. Abecedni popis kolokacija tipa glagol + imenica u funkciji objekta

glagol + imenica u funkciji objekta	Broj ponavljanja
Abenteuer erleben	1
Ahnung haben	1
Alkohol konsumieren	1
Alkohol trinken	4
Altersgrenze überschreiten	1
Angst haben	39
Angst machen	1
Ansicht haben	1
Antwort bekommen	1
Antwort geben	1
Antwort haben	1
Antwort schreiben	1
Antwort wissen	1
Arbeit aufteilen	1
Arbeit erledigen	1
Arbeit finden	9
Arbeit haben	1
Arbeit machen	2
Arbeitsplatz bekommen	1
Arbeitsplatz finden	2
Artikel lesen	1
Aufgabe haben	1
Aufgabe machen	1
Aufsatz schreiben	2
Aufstiegchance haben	1
Aufstiegchancen haben	1
*Ausbildung verenden	1
*Auswahl auswählen	1
Ausweg suchen	1
Auswirkung haben	2
Auto kaufen	2
Auto waschen	1
Autounfall haben	1
Autounfall verursachen	1
Baby bekommen	1
*Batterie vollen	1
Bedeutung haben	4
Bedürfnisse erfüllen	1
Beispiel nennen	1

Beruf haben	2
Beziehung führen	2
Beziehung haben	9
Bild erschaffen	1
Bild sehen	3
*Blick machen	1
Botschaften schicken	1
Brief bekommen	1
Brief schicken	1
Brief schreiben	4
Brief verschicken	1
Bücher lesen	6
Chance haben	1
Charakter beeinflussen	1
Computer benutzen	2
Computer besitzen	1
Computerspiele spielen	2
Daten speichern	1
dem Trend folgen	1
der Gesundheit schaden	5
der Wahrheit entsprechen	1
Diät halten	1
Dinge erleben	1
Diskussion führen	1
Dokumentarfilme ansehen	1
Dokumentarfilme sehen	1
Drogen konsumieren	2
Druck machen	3
E-Mail schicken	4
E-Mail senden	1
Ehe schließen	1
Ehepartner haben	1
Eigenschaft verlieren	1
Eindruck bekommen	1
Eindruck haben	2
Eindruck hinterlassen	1
Einfluss ausüben	1
Einfluss haben	76
Einfluß haben	1
Einkäufe machen	1
Einkommen haben	1
Einnahme haben	1
Einzelleben führen	1
Eltern haben	3
Eltern respektieren	1

Eltern werden	4
Elternhaus verlassen	2
Emission sehen	1
Entscheidung beeinflussen	2
Entscheidung bringen	2
Entscheidung fällen	1
Entscheidung leichter machen	1
*Entscheidung machen	1
Entscheidung treffen	11
Entspannung brauchen	1
Erfahrung haben	5
Erfolg erreichen	1
Erfolg haben	4
Ersatz finden	1
Essen kochen	2
*Fakultät beenden	1
*Fakultät enden	1
Familie besuchen	2
Familie ernähren	2
*Familie formieren	1
*Familie füttern	1
Familie gründen	315
Familie lieben	2
*Familie machen	3
Familie unterstützen	1
Familie verlassen	2
Familie vernachlässigen	1
Familie versorgen	2
Familienleben führen	8
Familienleben haben	1
Fax schicken	1
*Fernsehen aufschauen	1
Fernsehen haben	2
Fernsehen schauen	1
*Fernsehen sehen	2
Fernseher anmachen	1
Fernseher haben	3
Fernseher schauen	2
*Fernseher sehen	4
Fernsehprogramm anschauen	1
Fernsehsendung ansehen	1
Filme ansehen	1
Filme gucken	2
Filme sehen	10
Folgen haben	5

Fortschritt machen	1
Foto aufnehmen	1
Foto machen	3
*Foto nehmen	1
Foto schicken	1
Foto zeigen	1
Frage stellen	10
Fragen haben	1
Frau finden	1
Freiheit genießen	3
Freiheit gewinnen	1
Freiheit verlieren	1
Freiraum bieten	1
*Freizeit durchführen	1
Freizeit haben	12
Freizeit organisieren	1
Freizeit verbringen	5
Freude bringen	1
Freude machen	1
Freund brauchen	1
Freunde besuchen	1
Freunde einladen	5
Freunde finden	4
Freunde haben	15
Freunde kennenlernen	2
Freunde kontaktieren	2
Freunde machen	1
Freunde vergessen	2
Freunde verlieren	1
Freundin haben	1
Freundschaft pflegen	1
Freundschaft schließen	1
Frühstück machen	1
Funktion verlieren	1
Fußball spielen	2
Ganztagsjob haben	1
Geburtstag haben	1
Gefühle äußern	1
Gefühle entwickeln	1
Gefühle haben	4
Gefühle verstehen	1
*Gefühle verteilen	1
Gefühle zeigen	1
Geheimnis erzählen	1
Gehirn zerstören	1

*Geld antreiben	1
Geld ausgeben	21
Geld behalten	2
Geld bekommen	2
Geld benötigen	1
Geld brauchen	6
Geld geben	7
Geld haben	53
Geld kosten	7
Geld kriegen	2
Geld machen	1
Geld nehmen	1
*Geld schären	1
Geld sparen	3
*Geld spenden	2
Geld teilen	5
Geld verbrauchen	2
Geld verdienen	30
*Geld vergrößern	1
Geld verlieren	2
Geld verschwenden	1
Gemeinschaft gründen	1
Gerät benutzen	1
Geschirr abtrocknen	1
Geschirr abwaschen	1
Geschirr spülen	3
Geschirr waschen	1
Gesundheit beeinflussen	1
Gesundheit gefährden	1
Gesundheit riskieren	1
Gesundheitsprobleme kriegen	1
Gesundheitsschaden auslösen	1
Gewissen haben	1
Gewohnheit verändern	1
Gleichgewicht halten	1
Glotze haben	1
Glück bringen	1
Glück finden	1
Glück haben	2
Glück teilen	3
Grenzen festsetzen	1
*Grenzen machen	3
Grenzen setzen	1
*Grenzen stellen	2
großer Nachteil	1

Grund haben	3
Halt suchen	1
Handy benutzen	15
Handy besitzen	2
Handy kaufen	2
Handy nutzen	9
Hauptrolle spielen	2
Haus bauen	1
Haus kaufen	1
Haus saubermachen	1
Hausarbeit machen	2
*Hausarbeiten arbeiten	1
Hausaufgaben machen	1
Hausaufgaben schreiben	5
*Hausaufgaben tun	1
Hausaufgaben vergessen	1
Haushalt machen	1
Herz öffnen	1
Hilfe bekommen	3
Hilfe bieten	1
Hilfe brauchen	17
*Hilfe geben	1
Hilfe holen	1
Hilfe kriegen	1
Hilfe suchen	4
Hirnzellen zerstören	1
Hobby haben	2
*Hoffnungen erfüllen	1
Horrorfilme schauen	1
Idee haben	1
Informationen analysieren	3
Informationen austauschen	1
Informationen bekommen	35
Informationen bieten	3
*Informationen bringen	2
Informationen finden	21
Informationen geben	17
Informationen haben	3
Informationen kriegen	3
*Informationen nehmen	1
Informationen nutzen	1
Informationen sammeln	1
Informationen senden	1
Informationen suchen	3
*Informationen tragen	1

Informationen übermitteln	1
Informationen übertragen	1
Informationen vermitteln	1
Informationen verschicken	1
Infos finden	1
Interesse haben	1
Interesse zeigen	1
*Interessen ausfüllen	1
Internet benutzen	28
Internet nutzen	9
Internetanschluss haben	1
Internetzugang haben	1
Job bekommen	1
Job brauchen	1
Job finden	18
Job haben	12
Job machen	2
Job verlieren	2
Jugendpresse lesen	1
Kaffe anbieten	1
Kaffee machen	1
Kaffee trinken	4
Karriere aufbauen	2
*Karriere ausbilden	2
*Karriere bilden	2
Karriere machen	19
Kenntnisse erweitern	1
Kind gebären	2
*Kind lernen	4
*Kinder aufnehmen	2
Kinder aufziehen	3
Kinder bekommen	6
Kinder erziehen	18
Kinder füttern	1
Kinder großziehen	2
Kinder haben	62
Kinder kriegen	2
Kinder lehren	1
Kinder lernen	1
Kinder lieben	2
Kinder umsorgen	1
Kinder versorgen	2
Kindern beibringen	1
Kinderwunsch haben	1
Kindheitsträume verwirklichen	1

Klamotten kaufen	7
Kleider tragen	1
Kleidung kaufen	3
Kleidung tragen	2
Kleidung waschen	2
Kommunikation ermöglichen	5
Kommunikation leichter machen	1
Kommunikationsmittel nutzen	1
Kompromisse machen	2
Kompromisse schließen	1
Kontakt aufbauen	1
Kontakt haben	10
Kontakt pflegen	2
Kontakt verlieren	4
*Kontakte überhalten	1
Kontrolle haben	1
Kontrolle verlieren	2
Kopfschmerzen haben	1
Kopfschmerzen kriegen	1
Kosmetik kaufen	1
Kosten begleichen	1
Kraft geben	1
*Krankheit auswirken	1
Krankheit bekommen	1
Krankheit haben	1
Krankheit verursachen	1
Krebs bekommen	2
Krebs verursachen	2
*Kriterien machen	1
Kultur kennenlernen	1
Kurznachricht senden	1
Land besuchen	1
Leben ändern	3
Leben anfangen	1
Leben beeinflussen	55
Leben bestimmen	1
Leben bieten	1
Leben erleichtern	5
Leben ermöglichen	1
*Leben formieren	1
Leben fortsetzen	1
Leben führen	14
Leben gefährden	1
Leben genießen	13
Leben gestalten	1

Leben haben	8
Leben kosten	1
Leben leben	10
Leben leichter machen	4
*Leben machen	2
Leben organisieren	1
Leben registrieren	1
Leben reicher machen	1
Leben retten	3
Leben schwierig machen	1
Leben teilen	6
Leben verbringen	5
Leben verlieren	2
*Leben versichern	1
Lebenserfahrung haben	1
Lebenskosten teilen	1
*Lebenskosten verniedrigen	1
Lebensmittel kaufen	2
Lebenspartner brauchen	1
Lebenspartner finden	1
Lebenspartner haben	1
Lebenspartner suchen	3
Lebensqualität verbessern	1
Lebensstil verändern	1
Lernen erleichtern	1
Leute kennenlernen	12
Leute sensibilisieren	1
Leute terrorisieren	1
Liebe brauchen	3
Liebe finden	3
Liebe fühlen	1
Liebe geben	5
Liebe schenken	2
Liebesprobleme haben	1
Lieblingssessen kochen	1
Lieder herunterladen	2
Lösung finden	1
Lust haben	6
Macht haben	1
Magazin lesen	4
Medien benutzen	33
Medien nutzen	10
Meinung ändern	4
Meinung ausdrücken	1
Meinung beeinflussen	1

Meinung begründen	1
Meinung haben	7
Meinung korrigieren	1
Meinung sagen	1
Menschen kennenlernen	2
Methode benutzen	1
Miete bezahlen	2
Miete zahlen	1
Millionen ausgeben	1
MMS schicken	2
Mobiltelefon abschalten	1
*Mobiltelefon ausschließen	1
Mobiltelefon benutzen	35
Mobiltelefon besitzen	3
Mobiltelefon kaufen	3
Mobiltelefon nutzen	18
*Mobiltelefon promovieren	1
Mobiltelefon verkaufen	1
Möglichkeit ausnutzen	1
Möglichkeit bieten	3
Möglichkeit geben	1
Möglichkeit haben	11
Monate dauern	1
Mord begehen	1
Musik hören	38
Nachricht bekommen	2
Nachricht erfahren	3
Nachricht erhalten	1
Nachricht schicken	1
Nachricht schreiben	3
Nachrichten hören	2
Nachrichten lesen	3
Nachrichten schauen	1
Nachrichten sehen	2
Nachteile bringen	1
Nachteile haben	193
Nahrungsmittel kaufen	1
Nase korrigieren	1
Nebenkosten bezahlen	2
Nebenrolle spielen	1
Nerven brauchen	1
Neuigkeiten erfahren	1
*Neuigkeiten geben	1
Note bekommen	7
Noten schreiben	1

Nummer wählen	2
Nutzen haben	1
Ohrenschmerzen haben	1
Opfer bringen	1
Partner brauchen	2
Partner finden	10
Partner haben	11
Partner suchen	2
Partner wechseln	1
Party machen	6
Party organisieren	1
Persönlichkeit formen	1
Perspektive haben	1
Pflicht erfüllen	1
Pflicht haben	6
Pflicht machen	1
Pflicht übernehmen	1
Pizza bestellen	1
Plan haben	2
Platz einnehmen	2
Platz haben	1
*Platz nehmen	1
Polizei anrufen	4
Polizei verständigen	1
Position wechseln	1
Potenzial haben	1
Preis zahlen	1
Prioritäten haben	1
Privatleben haben	1
Privatleben leben	1
Privatleben verlieren	1
Probleme haben	36
Probleme lösen	15
Probleme machen	2
*Probleme überwältigen	1
*Probleme vertrauen	2
Produkt verkaufen	1
Produkt vermarkten	1
Programm schauen	1
*Programme tauschen	1
Qualität haben	1
Radio hören	8
Radiostrahlung emittieren	1
Rat geben	3
Ratschlag geben	3

Raum haben	1
Rechnungen bezahlen	7
Rechnungen zahlen	3
Recht haben	2
*Referat machen	2
*Regeln stellen	1
Reise machen	2
Reklamen verbieten	1
*Rente zahlen	1
Respekt haben	2
Rest wegschmeissen	1
Risiko eingehen	1
Rolle haben	39
Rolle spielen	173
Rollen tauschen	1
Ruhe brauchen	1
Ruhe haben	24
Ruhe kriegen	1
Sachen erleben	1
Schluss ziehen	1
*Schock machen	1
Schritt machen	1
Schul Ausbildung abschließen	1
Schulden bezahlen	1
Schulden haben	1
Schulden zahlen	1
Schule abschließen	1
Schule beenden	8
Schule besuchen	2
*Schule schließen	2
Schule vernachlässigen	1
Schulgebühr bezahlen	1
Schutz bieten	3
Schutz finden	2
Schutz geben	1
Schwierigkeiten haben	1
Seite zeigen	1
Sendungen ansehen	1
Serie anschauen	1
Serien gucken	1
Serien sehen	1
sich eine Meinung bilden	1
sich Gedanken machen	2
sich Leben erhoffen	1
sich Mühe geben	1

sich Sendungen angucken	1
sich Sorgen machen	4
sichere Zukunft	1
Sicherheit bieten	1
Sicherheit geben	5
Singleleben führen	12
Singleleben genießen	3
Singleleben haben	5
Singleleben leben	5
Singleleben schwierig machen	1
Singleleben verbringen	1
Sinn geben	1
Sinn haben	1
Sinn machen	1
Situation kennen	1
SMS schicken	31
SMS schreiben	11
SMS senden	2
SMS tippen	1
*Sorge führen	1
Sorgen haben	7
Sorgen teilen	1
Spaß bringen	1
Spaß haben	25
Spaß machen	29
Spaziergang machen	1
Spiele spielen	19
Spielzeug kaufen	1
Sport treiben	6
Sportwagen parken	1
Sprache benutzen	1
Sprache lernen	2
Status erreichen	1
Staub saugen	2
Stimme hören	1
Streit haben	2
Stress haben	1
Stress verursachen	1
Studium beenden	3
Stunden verbringen	2
Stunden verlieren	1
Süßigkeiten kaufen	1
Tag beenden	1
Tag beginnen	1
Tag verbringen	4

Tageszeitung lesen	1
Taschengeld ausgeben	2
Taschengeld bekommen	3
Taschengeld geben	1
Tätigkeiten erledigen	1
*Teil haben	3
*Teil machen	2
Telefon benutzen	1
Textmessage senden	1
Textnachricht schreiben	1
Thema diskutieren	2
*Träume verfüllen	1
Träume verwirklichen	1
Trost bieten	1
Trost finden	1
Trost spenden	1
*TV anschauen	1
TV gucken	1
*TV sehen	1
Unfall haben	5
Unterschied machen	1
Unterstützung bekommen	1
Unterstützung bieten	1
Unterstützung brauchen	1
Unterstützung finden	1
Unterstützung geben	3
*Verantwortlich haben	1
Verantwortung annehmen	1
Verantwortung bringen	2
Verantwortung haben	12
Verantwortung tragen	1
Verantwortung übernehmen	11
*Verantwortung unternehmen	1
Verantwortung zeigen	1
Verhalten ändern	3
Verhalten beeinflussen	1
Verhältnis haben	2
Verkehrsunfall haben	1
Verpflichtungen haben	4
Vertrauen haben	3
Video filmen	1
*Video machen	2
Video sehen	1
Videospiele spielen	1
Vorbild finden	1

Vorbild geben	2
Vorbild nachahmen	1
Vorstellungen haben	1
Vorteile bieten	1
Vorteile bringen	2
Vorteile haben	185
Vorurteile haben	1
Vorwürfe machen	1
*Wahl machen	1
Wahl treffen	1
Wäsche waschen	1
Weg finden	3
Welt entdecken	1
Welt sehen	4
Werbung machen	1
Wert respektieren	1
Wert verlieren	1
Wohnung aufräumen	2
Wohnung finden	2
Wohnung kaufen	4
Wohnung saubermachen	1
Wohnung suchen	2
Wort lernen	2
Wunsch erfüllen	2
Wunsch haben	3
*Wunsch verdrücken	1
*Zahl wählen	1
Zeit finden	1
Zeit haben	65
*Zeit nehmen	1
Zeit nutzen	1
Zeit sparen	1
*Zeit spenden	2
Zeit totschiagen	1
Zeit verbrauchen	2
Zeit verbringen	52
*Zeit verlangen	1
Zeit verlieren	1
Zeit verschwenden	1
Zeitaufwand ersparen	1
Zeitschrift lesen	5
Zeitung kaufen	3
Zeitung lesen	21
Zeitung verkaufen	1
Ziel erreichen	1

Zigaretten rauchen	1
Zimmer aufräumen	2
Zugang bieten	2
Zugang haben	1
Zuhause geben	1
*Zukunft ersichern	1
Zukunft haben	1
Zukunft planen	1
Zukunftspläne haben	1
Zweck haben	1

Tablica 20. Abecedni popis kolokacija tipa pridjev + imenica

pridjev + imenica	Broj ponavljanja
aktuelle Informationen	2
aktueller Modetrend	1
aktuelles Problem	1
aktuelles Thema	1
alleinerziehende Eltern	1
alltägliche Kommunikation	1
alltägliche Sache	1
alltägliche Welt	1
alltägliches Leben	2
alte Leute	6
alte Männer	1
alte Menschen	3
alte Zeitung	1
ältere Geschwister	1
altes Mobiltelefon	1
angenehmes Leben	1
anstrengendes Leben	1
arme Leute	1
ausgeprägter Kinderwunsch	1
bedeutende Rolle	2
bekannte Personen	3
bekannte Sängerin	1
bekannter Schauspieler	1
bekanntes Beispiel	1
beliebte Medien	1
berühmter Schauspieler	2
besondere Beziehung	1
besondere Rolle	1
bevorzugte Medien	1
bezahlter Beruf	1
brutale Computerspiele	1
der beste Weg	2
der erste Platz	5
digitale Kamera	1
direkter Augenkontakt	1
dokumentarische Filme	1
dreiköpfige Familie	2
dritter Platz	1
dunkle Seite	1
echte Freunde	2
echte Liebe	1
eigene Familie	41

eigene Kinder	4
eigene Meinung	5
eigene Wohnung	12
eigenes Familienleben	1
eigenes Geld	4
eigenes Haus	2
eigenes Leben	3
eigenes Zimmer	2
einfache Benutzung	1
elektronische Medien	8
elektronisches Buch	1
emotionale Beziehung	1
emotionale Probleme	1
emotionelle Seite	1
enormer Einfluss	1
entscheidende Rolle	1
entsprechende Antwort	1
entwickeltes Land	1
erfolgreicher Mann	1
erfülltes Leben	2
falsche Informationen	4
falsche Meinung	1
falsche Vorstellung	1
falscher Schritt	1
falsches Bild	4
feste Beziehung	2
fester Bestandteil	1
fester Boden	2
finanzielle Gründe	1
finanzielle Probleme	2
finanzielle Schwierigkeiten	1
finanzielle Sicherheit	1
finanzielle Situation	3
finanzielle Stabilität	1
finanzielle Unabhängigkeit	1
freie Wahl	2
freie Zeit	1
fremde Kultur	1
fremde Sprache	1
fremdes Land	3
friedliches Leben	1
frische Luft	3
frisches Essen	1
frühere Generation	1
ganze Arbeit	1

ganze Familie	2
ganze Nacht	1
ganze Population	1
ganze Welt	38
ganze Zeit	9
ganzer Monat	1
ganzer Tag	18
ganzes Geld	3
ganzes Haus	2
ganzes Leben	17
ganzes Taschengeld	1
geborene Kinder	1
gefährliche Situation	4
geringer Einfluss	1
geringer Lohn	1
gesunder Geist	1
gesunder Körper	1
gesundes Familienleben	1
gesundes Leben	1
gesundes Sozialleben	1
gewalttätige Szene	1
gewisse Zeit	1
gleichaltrige Kinder	1
globale Kommunikation	1
globales Dorf	1
globales Medium	1
globalisierte Welt	1
glückliche Ehe	1
glückliche Kindheit	1
glückliche Menschen	1
glückliches Leben	3
großes Problem	1
große Anstrengung	1
große Anzahl	1
große Auswahl	1
große Bedeutung	6
große Erfindung	1
große Familie	15
große Gefahr	1
große Hilfe	2
große Karriere	1
große Kommunikationsrevolution	1
große Last	1
große Lebenserfahrung	1
große Marketingagentur	1

*große Miete	1
große Möglichkeit	1
große Opfer	1
große Pläne	1
große Rolle	113
große Sorge	3
große Stadt	1
große Unterstützung	1
große Verantwortung	10
große Wohnung	2
große Zahl	1
großer Anteil	1
großer Einfluss	53
großer Erfolg	1
großer Fortschritt	2
großer Generationsunterschied	1
großer Nachteil	15
*großer Preis	1
großer Segen	1
großer Star	1
großer Stress	1
großer Teil	12
großer Unterschied	1
großer Vorsprung	1
großer Vorteil	14
großer Wert	1
großer Wunsch	1
großer Zeitaufwand	1
großes Glück	1
großes Problem	17
*gründliche Gemeinschaft	1
*gründliches Medium	1
gute Arbeit	2
gute Aufstiegschancen	1
gute Ausbildung	3
gute Beziehung	6
gute Eltern	4
gute Entscheidung	1
gute Erfindung	2
gute Filme	1
gute Frau	1
gute Freunde	7
gute Geldsituation	1
gute Geschichte	1
gute Idee	2

gute Lösung	3
gute Musik	1
gute Note	2
gute Option	2
gute Qualität	1
gute Sache	15
gute Schauspielerin	2
gute Serien	1
*gute Solution	1
gute Spielfilme	1
gute Wahl	1
gute Zeiten	4
gute Zeitung	1
guter Eindruck	1
guter Einfluss	3
guter Grund	4
guter Job	17
guter Kontakt	1
guter Kumpel	1
guter Partner	3
guter Rat	1
guter Tausch	1
guter Zweck	2
gutes Beispiel	2
gutes Familienleben	1
gutes Gefühl	2
gutes Gespräch	1
gutes Leben	8
gutes Verhältnis	3
gutes Vorbild	1
gutes Werkzeug	1
halbe Stunde	1
heutige Generation	1
heutige Gesellschaft	1
heutige Jugend	1
heutige Welt	88
heutige Zeit	20
heutiger Tag	1
hilfreiche Informationen	1
hilfreiche Medien	1
historische Zeit	1
hohe Arbeitslosigkeit	1
hohe Handyrechnungen	1
hohe Rechnungen	1
hoher Standard	1

hübsches Mädchen	1
idealer Partner	2
ideales Beispiel	1
innere Organe	1
interessante Dokumentarfilme	1
interessante Fakten	1
interessante Filme	1
interessante Informationen	1
interessante Sache	2
interessanter Artikel	1
interessantes Leben	2
interessantes Thema	5
intime Beziehung	1
intimer Moment	1
irreale Welt	2
irreales Bild	1
junge Generation	1
junge Leute	42
junge Menschen	23
junge Person	3
junge Singles	1
jüngere Geschwister	1
junges Mädchen	5
kalte Welt	2
kleine Familie	2
kleine Gruppe	1
kleine Kinder	9
kleine Puppe	1
kleine Rolle	4
kleine Wohnung	1
kleiner Spaziergang	1
kleines Bild	1
kleines Mädchen	1
klingelndes Handy	1
kompliziertes Thema	1
kultureller Unterschied	1
kurze Nachricht	1
kurze Zeit	1
kurzer Text	1
lange Beziehung	1
lange Zeit	1
*langer Period	1
längere Zeit	1
langes Singleleben	2
laute Musik	1

letztes Jahr	1
letztes Jahrhundert	1
letztes Mal	1
materielle Dinge	2
materielle Unterstützung	1
materielle Welt	1
materieller Status	1
menschliche Natur	1
menschlicher Kontakt	3
menschlicher Körper	2
menschliches Leben	1
mobiles Netz	1
moderne Erfindung	1
moderne Gesellschaft	3
moderne Klamotten	1
moderne Kleidung	1
moderne Medien	1
moderne Welt	11
moderne Zeit	6
moderner Mensch	3
modernes Gerät	1
modernes Handy	1
modernes Kommunikationsmittel	2
modernes Leben	3
modernes Mobiltelefon	2
motivierte Schüler	1
mütterliche Hilfe	1
nächster Abschnitt	1
nächster Tag	1
natürlicher Schritt	1
negative Einstellung	1
negative Folgen	1
negative Sache	1
negative Seiten	10
negativer Ausgang	1
negativer Eindruck	2
negativer Einfluss	3
neue Adresse	1
neue Bücher	1
neue Freunde	4
neue Freundschaft	1
neue Generation	2
neue Idee	1
neue Informationen	15
neue Klamotten	1

neue Kleidung	2
neue Medien	3
neue Nachricht	7
neue Rolle	1
neue Technologie	5
neue Welt	1
neue Zeit	2
neuer Trend	4
neues Auto	2
neues Gerät	1
neues Handy	5
neues Hobby	1
neues Leben	1
neues Mobiltelefon	5
neues Modell	2
neues Spielzeug	1
niedrige Kosten	1
normales Familienleben	1
normales Leben	4
nötige Fähigkeiten	1
nötige Hilfe	1
nötige Informationen	1
nötige Infos	1
nützliche Informationen	5
nützliches Gerät	1
offene Beziehung	1
ökonomische Sicherheit	2
ökonomische Situation	2
olympische Spiele	1
*personaler Kontakt	1
personelle Entscheidung	1
persönliche Einschätzung	2
persönliche Entscheidung	1
persönliche Freiheit	1
persönlicher Kontakt	1
persönliches Leben	1
persönliches Ziel	1
politisches Leben	1
positive Atmosphäre	1
positive Berichterstattung	1
positive Folgen	1
positive Seiten	9
positiver Eindruck	1
positiver Einfluss	2
positiver Schock	1

potenzielles Ziel	1
perfekte Frau	1
prima Idee	1
private Sphäre	1
*pünktliche Informationen	2
reale Welt	1
regelmäßige Einnahme	1
reiche Familie	1
reiches Land	1
richtige Mischung	1
richtige Wahl	1
richtiger Partner	3
richtiger Weg	4
riesiges Feld	1
ruhiges Leben	1
*schlechte Auswirkung	1
*schlechte Dinge	3
schlechte Entscheidung	1
schlechte Erfahrung	1
schlechte Filme	1
*schlechte Folgen	2
schlechte Note	6
schlechte Seite	24
schlechte Stimmung	1
schlechte Zeiten	3
schlechter Einfluss	9
schlechter Moment	1
schlechter Schüler	1
schlechter Tag	2
schlechtes Gefühl	1
schlechtes Gewissen	1
schlechtes Vorbild	1
schnelle Hilfe	1
schnelle Kommunikation	1
schnelle Veränderungen	1
schneller Weg	2
schneller Zugang	1
schnelles Internet	1
schnelles Lebenstempo	1
schnelles Tempo	1
schöne Momente	1
schöne Sache	1
schöne Seite	2
schöne Stimmung	1
schöne Zeit	1

schönes Gefühl	1
schönes Leben	3
schönes Model	1
schreckliche Sache	1
schreckliches Bild	1
schwacher Charakter	1
schwere Arbeit	1
schwere Entscheidung	1
schwere Frage	3
schwere Situation	1
schwere Zeit	2
schwierige Frage	2
schwierige Situation	1
selbstbewusstes Mädchen	1
selbstständige Person	2
selbstständiges Leben	2
sichere Zukunft	1
sicheres Einkommen	1
sozialer Kontakt	3
sozialer Status	2
soziales Leben	1
soziales Problem	1
soziales Wesen	2
spezielles Programm	1
ständiger Begleiter	1
ständiger Kontakt	1
starker Einfluss	5
starkes Argument	1
tägliche Kommunikation	2
tägliche Nachrichten	1
tägliches Leben	2
technisches Gerät	2
technisches Wunder	1
tehnologisches Informationsmittel	1
terroristische Gruppe	1
teure Klamotten	3
teure Kosmetik	1
teure Sache	1
teures Handy	1
teures Mobiltelefon	2
teures Spielzeug	1
theoretisches Wissen	1
tolle Filme	1
tolle Karriere	1
tolle Party	1

totale Freiheit	1
traditionelle Familie	1
traurige Momente	1
unabhängiges Leben	1
ungesundes Leben	1
unglückliche Situation	1
universelles Medium	1
unwahre Informationen	1
*unwechselbares Kommunikationsmittel	1
unwichtige Informationen	1
verbale Kommunikation	1
vergangenes Jahr	1
verschmutzte Kleidung	1
vertraute Freunde	1
viel diskutiertes Thema	1
vielseitige Kommunikationsmöglichkeiten	1
virtuelle Welt	1
warmer Umarmung	1
warmes Abendessen	1
weinendes Kind	1
weite Welt	1
weiteres Leben	1
weltberühmte Person	1
wertvolle Eigenschaft	1
wichtige Aufgabe	1
wichtige Dinge	1
wichtige Eigenschaft	1
wichtige Entscheidung	2
wichtige Erfindung	1
wichtige Informationen	11
wichtige Institution	2
wichtige Lebensentscheidung	1
wichtige Medien	7
wichtige Neuigkeit	2
wichtige Person	3
wichtige Prüfung	1
wichtige Quelle	1
wichtige Rolle	82
wichtige Sache	4
wichtiger Bestandteil	6
wichtiger Einfluss	1
wichtiger Faktor	1
wichtiger Grund	1
wichtiger Punkt	1
wichtiger Teil	14

wichtiger Vorteil	6
wichtiges Problem	1
wichtiges Statussymbol	1
wichtiges Thema	3
wirtschaftliche Globalisierung	1
wirtschaftliche Situation	1
zahlreiche Probleme	1
zugängliche Informationen	1
zweiköpfige Familie	1
zweiter Platz	4

Tablica 21. Abecedni popis kolokacija tipa imenica u funkciji subjekta + glagol

imenica u funkciji subjekta + glagol	Broj ponavljanja
Antwort lautet	1
Autounfall geschieht	1
Beziehung dauert	2
Dinge passieren	1
Einfluss steigt	1
Entscheidung fällt schwer	29
Gesellschaft entwickelt sich	2
Gesellschaft funktioniert	1
Gewalt nimmt zu	1
*Informationen fahren	1
Informationen fließen	1
Jugendliche wachsen auf	1
Kinder lachen	1
Kinder lernen	6
Kinder spielen	1
Kinder streiten	1
Kinder wachsen auf	1
Lehrer bringt bei	1
Leute sterben	1
Medien beeinflussen	80
Medien beinflussen	1
*Medien geben	1
Medien informieren	7
Medien kontrollieren	1
Medien kritisieren	1
Medien manipulieren	1
*Medien promovieren	1
Medien propagieren	1
Medien übertragen	3
Mensch schafft	2
Möglichkeit besteht	1
Möglichkeit entsteht	1
Politik beeinflusst	1
Sonne scheint	2
Technik entwickelt sich	1
Technologie entwickelt sich	2
Unfall geschieht	2
Unfall passiert	1
Untersuchungen zeigen	1
Welt entwickelt sich	1
Zahlen wachsen	1
Zeit vergeht	2

Tablica 22. Abecedni popis kolokacija tipa imenica + imenica

imenica + imenica	Broj ponavljanja
eine Menge Informationen	1
eine Menge Leute	1
Tasse Kaffee	1
Tasse Tee	1

Tablica 23. Abecedni popis kolokacija tipa prilog + pridjev

prilog + pridjev	Broj ponavljanja
alt genug	1
äußerst wichtig	1
besonders interessant	1
besonders schwer	2
besonders stark	1
besonders wichtig	2
ebenso wichtig	1
eher selten	1
fast unmöglich	1
immer bereit	1
immer gut	1
immer leicht	1
jederzeit erreichbar	4
kaum vorstellbar	1
nie allein	1
nie langweilig	2
niemals allein	1
noch jung	1
reif genug	1
sehr schwierig	1
sehr aktiv	1
sehr aktuell	2
sehr anstrengend	1
sehr attraktiv	1
sehr bekannt	2
sehr beliebt	1
sehr bequem	1
sehr billig	4
sehr dumm	1
sehr dünn	1
sehr dürr	1
sehr einfach	4
sehr einsam	1
sehr erfolgreich	1
sehr fest	1
sehr froh	1
sehr früh	2
sehr gefährlich	3
sehr glücklich	1
sehr groß	17
sehr gut	24
sehr hilfreich	4

sehr hilfsbereit	1
sehr hoch	1
sehr interessant	10
sehr kalt	1
sehr klein	2
sehr kurz	1
sehr langsam	2
sehr leicht	4
sehr lustig	1
sehr modern	1
sehr negativ	3
sehr nützlich	18
sehr populär	3
sehr praktisch	17
sehr problematisch	1
sehr schädlich	5
sehr schlecht	19
sehr schnell	10
sehr schön	8
sehr schwer	31
sehr schwierig	3
sehr selbstbewusst	1
sehr selten	3
sehr spät	2
sehr stark	3
sehr teuer	16
sehr traurig	4
sehr ungesund	1
sehr unhöflich	1
sehr unsicher	1
sehr vorsichtig	1
sehr wahrscheinlich	1
sehr wichtig	123
so einfach	1
so schön	1
so wichtig	10
überall erreichbar	3
viel lernen	1
voneinander isoliert	1
wenig freundlich	1
wirklich groß	1
wirklich traurig	1
wirklich wichtig	1
ziemlich billig	1
ziemlich depressiv	1

ziemlich einsam	1
ziemlich groß	1
ziemlich klein	1
ziemlich leicht	1
ziemlich schwer	1

Tablica 24. Abecedni popis kolokacija tipa prilog + glagol

prilog + glagol	Broj ponavljanja
anders funktionieren	1
bald kommen	1
genauso aussehen	1
gerne sehen	1
lange dauern	2
lange schlafen	1
lange sprechen	1
lange telefonieren	1
miteinander reden	1
miteinander sprechen	2
miteinander verbringen	1
nie wissen	2
oft auslachen	1
oft benutzen	5
oft besuchen	1
oft diskutieren	1
oft hören	1
oft streiten	1
oft telefonieren	2
oft vergessen	4
oft vernachlässigen	1
sehr aufpassen	1
sehr beeinflussen	10
sehr erleichtern	1
sehr irritieren	1
sehr verändern	1
sich kaum vorstellen	2
sich sehr gewöhnen	1
sofort anrufen	1
überall suchen	1
viel lernen	4
viel quatschen	1
wenig beeinflussen	1
wirklich brauchen	2

PRILOG 4. Popis utvrđenih kolokacija prema temi teksta

Tablica 25. Abecedni popis kolokacija na temu *Medien*

Tema 1 – <i>Medien</i>	Broj ponavljanja
Ahnung haben	1
aktuelle Informationen	2
aktueller Modetrend	1
aktuelles Problem	1
Alkohol konsumieren	1
Alkohol trinken	3
alltägliche Kommunikation	1
alltägliche Sache	1
alltägliche Welt	1
alltägliches Leben	2
alte Leute	3
alte Männer	1
alte Menschen	2
alte Zeitung	1
altes Mobiltelefon	1
Angst haben	2
Antwort bekommen	1
Antwort schreiben	1
arme Leute	1
Artikel lesen	1
Aufsatz schreiben	2
äußerst wichtig	1
Auswirkung haben	1
Auto kaufen	1
Autounfall geschieht	1
Autounfall haben	1
Autounfall verursachen	1
bald kommen	1
*Batterie vollen	1
bedeutende Rolle	1
Bedeutung haben	2
bekannte Personen	3
bekannte Sängerin	1
bekannter Schauspieler	1
bekanntes Beispiel	1
beliebte Medien	1
berühmter Schauspieler	2
besondere Rolle	1
besonders interessant	1
besonders stark	1
besonders wichtig	1

bevorzugte Medien	1
Beziehung haben	1
Bild erschaffen	1
Bild sehen	3
*Blick machen	1
Botschaften schicken	1
Brief bekommen	1
Brief schicken	1
Brief schreiben	4
Brief verschicken	1
brutale Computerspiele	1
Bücher lesen	6
Computer benutzen	2
Computer besitzen	1
Computerspiele spielen	1
Daten speichern	1
dem Trend folgen	1
der beste Weg	1
der erste Platz	2
der Gesundheit schaden	5
Diät halten	1
digitale Kamera	1
Dinge erleben	1
Dinge passieren	1
direkter Augenkontakt	1
Diskussion führen	1
Dokumentarfilme ansehen	1
Dokumentarfilme sehen	1
dokumentarische Filme	1
dritter Platz	1
Drogen konsumieren	2
dunkle Seite	1
E-Mail schicken	4
E-Mail senden	1
eher selten	1
eigene Meinung	5
eigenes Geld	1
eigenes Leben	1
eigenes Zimmer	1
Eindruck haben	2
Eindruck hinterlassen	1
eine Menge Informationen	1
einfache Benutzung	1
Einfluss ausüben	1
Einfluss haben	69
Einfluss steigt	1

Einkäufe machen	1
elektronische Medien	8
elektronisches Buch	1
Eltern haben	1
Eltern werden	1
Emission sehen	1
emotionelle Seite	1
enormer Einfluss	1
Entscheidung bringen	1
entsprechende Antwort	1
entwickeltes Land	1
erfolgreicher Mann	1
falsche Informationen	4
falsche Meinung	1
falsches Bild	3
Familie vernachlässigen	1
fast unmöglich	1
Fax schicken	1
*Fernsehen aufschauen	1
Fernsehen haben	2
Fernsehen schauen	1
*Fernsehen sehen	2
Fernseher anmachen	1
Fernseher haben	3
Fernseher schauen	2
*Fernseher sehen	3
Fernsehprogramm anschauen	1
Fernsehsendung ansehen	1
fester Bestandteil	1
Filme ansehen	1
Filme gucken	2
Filme sehen	10
Folgen haben	4
Foto aufnehmen	1
Foto machen	3
*Foto nehmen	1
Foto schicken	1
Foto zeigen	1
Frage stellen	3
Freiraum bieten	1
Freizeit haben	3
Freizeit verbringen	5
fremde Kultur	1
fremde Sprache	1
fremdes Land	2
Freunde besuchen	1

Freunde finden	3
Freunde haben	4
Freunde kennenlernen	1
Freunde kontaktieren	2
Freunde machen	1
Freunde vergessen	2
Freunde verlieren	1
Freundin haben	1
Freundschaft schließen	1
frische Luft	3
Fußball spielen	1
ganze Nacht	1
ganze Welt	37
ganze Zeit	4
ganzer Tag	11
ganzes Leben	4
ganzes Taschengeld	1
Geburtstag haben	1
gefährliche Situation	4
Gefühle haben	1
Gehirn zerstören	1
Geld ausgeben	13
Geld benötigen	1
Geld brauchen	3
Geld geben	3
Geld haben	7
Geld kosten	4
Geld kriegen	1
Geld machen	1
Geld nehmen	1
Geld sparen	2
*Geld spenden	2
Geld verbrauchen	1
Geld verdienen	2
*Geld vergrößern	1
Geld verlieren	2
Geld verschwenden	1
genauso aussehen	1
Gerät benutzen	1
geringer Einfluss	1
gerne sehen	1
gesunder Geist	1
gesunder Körper	1
gesundes Leben	1
Gesundheit beeinflussen	1
Gesundheit gefährden	1

Gesundheit riskieren	1
Gesundheitsprobleme kriegen	1
Gesundheitsschaden auslösen	1
gewalttätige Szene	1
gewisse Zeit	1
gleichaltrige Kinder	1
globale Kommunikation	1
globales Dorf	1
globales Medium	1
globalisierte Welt	1
Glotze haben	1
Glück haben	1
glückliche Menschen	1
Grenzen festsetzen	1
*Grenzen machen	3
Grenzen setzen	1
*Grenzen stellen	2
große Anstrengung	1
große Anzahl	1
große Bedeutung	3
große Erfindung	1
große Gefahr	1
große Hilfe	2
große Kommunikationsrevolution	1
große Last	1
große Lebenserfahrung	1
große Marketingagentur	1
große Rolle	47
großer Anteil	1
großer Einfluss	48
großer Fortschritt	1
großer Nachteil	8
großer Segen	1
großer Star	1
großer Teil	11
großer Vorsprung	1
großer Vorteil	7
großer Zeitaufwand	1
großes Problem	6
Grund haben	1
*gründliches Medium	1
gute Erfindung	2
gute Filme	1
gute Freunde	1
gute Geschichte	1
gute Idee	2

gute Musik	1
gute Note	2
gute Qualität	1
gute Sache	15
gute Schauspielerin	2
gute Serien	1
*gute Solution	1
gute Spielfilme	1
gute Zeitung	1
guter Eindruck	1
guter Einfluss	2
guter Grund	1
guter Kontakt	1
guter Kumpel	1
guter Zweck	2
gutes Beispiel	2
gutes Vorbild	1
gutes Werkzeug	1
halbe Stunde	1
Handy benutzen	15
Handy besitzen	2
Handy kaufen	2
Handy nutzen	9
Hausaufgaben machen	1
Hausaufgaben schreiben	5
*Hausaufgaben tun	1
Hausaufgaben vergessen	1
heutige Gesellschaft	1
heutige Jugend	1
heutige Welt	73
heutige Zeit	10
heutiger Tag	1
Hilfe bekommen	1
Hilfe brauchen	5
*Hilfe geben	1
Hilfe holen	1
Hilfe kriegen	1
Hilfe suchen	1
hilfreiche Informationen	1
hilfreiche Medien	1
Hirnzellen zerstören	1
hohe Handyrechnungen	1
Horrorfilme schauen	1
hübsches Mädchen	1
ideales Beispiel	1
Informationen analysieren	3

Informationen austauschen	1
Informationen bekommen	35
Informationen bieten	3
*Informationen bringen	2
*Informationen fahren	1
Informationen finden	21
Informationen fließen	1
Informationen geben	17
Informationen haben	3
Informationen kriegen	3
*Informationen nehmen	1
Informationen nutzen	1
Informationen sammeln	1
Informationen senden	1
Informationen suchen	3
*Informationen tragen	1
Informationen übermitteln	1
Informationen übertragen	1
Informationen vermitteln	1
Informationen verschicken	1
Infos finden	1
innere Organe	1
interessante Dokumentarfilme	1
interessante Fakten	1
interessante Filme	1
interessante Informationen	1
interessante Sache	2
interessanter Artikel	1
interessantes Leben	1
interessantes Thema	3
Interesse zeigen	1
Internet benutzen	28
Internet nutzen	9
Internetanschluss haben	1
Internetzugang haben	1
irreale Welt	2
irreales Bild	1
jederzeit erreichbar	4
Jugendliche wachsen auf	1
Jugendpresse lesen	1
junge Generation	1
junge Leute	14
junge Menschen	10
junge Person	1
junges Mädchen	5
Kaffee trinken	2

kaum vorstellbar	1
Kenntnisse erweitern	1
*Kind lernen	1
Kinder erziehen	2
Kinder lernen	4
Kinder spielen	1
Kinder streiten	1
Kindern beibringen	1
Klamotten kaufen	5
Kleider tragen	1
Kleidung kaufen	2
Kleidung tragen	2
kleine Gruppe	1
kleine Kinder	6
kleine Rolle	1
kleiner Spaziergang	1
kleines Bild	1
kleines Mädchen	1
klingendes Handy	1
Kommunikation ermöglichen	5
Kommunikation leichter machen	1
Kommunikationsmittel nutzen	1
Kontakt aufbauen	1
Kontakt haben	7
Kontakt pflegen	1
Kontakt verlieren	3
*Kontakte überhalten	1
Kontrolle verlieren	2
Kopfschmerzen haben	1
Kopfschmerzen kriegen	1
Kosmetik kaufen	1
Kosten begleichen	1
*Krankheit auswirken	1
Krankheit bekommen	1
Krankheit haben	1
Krankheit verursachen	1
Krebs bekommen	2
Krebs verursachen	2
*Kriterien machen	1
Kultur kennenlernen	1
kultureller Unterschied	1
kurze Nachricht	1
kurzer Text	1
Kurznachricht senden	1
lange sprechen	1
lange telefonieren	1

*langer Period	1
längere Zeit	1
Leben ändern	2
Leben beeinflussen	53
Leben bestimmen	1
Leben erleichtern	5
Leben führen	3
Leben gefährden	1
Leben haben	1
Leben kosten	1
Leben leben	4
Leben leichter machen	3
*Leben machen	2
Leben regieren	1
Leben reicher machen	1
Leben retten	3
Leben teilen	1
Leben verlieren	2
Lebenserfahrung haben	1
Lebensqualität verbessern	1
Lebensstil verändern	1
Lehrer bringt bei	1
Lernen erleichtern	1
letztes Jahr	1
letztes Jahrhundert	1
letztes Mal	1
Leute kennenlernen	10
Leute sensibilisieren	1
Leute terrorisieren	1
Lieder herunterladen	2
Macht haben	1
Magazin lesen	4
materielle Dinge	2
materieller Status	1
Medien beeinflussen	78
Medien benutzen	33
*Medien geben	1
Medien informieren	7
Medien kontrollieren	1
Medien kritisieren	1
Medien manipulieren	1
Medien nutzen	10
*Medien promovieren	1
Medien propagieren	1
Medien übertragen	3
Meinung ändern	3

Meinung begründen	1
Meinung haben	4
Meinung korrigieren	1
Mensch schafft	2
Menschen kennenlernen	2
menschliche Natur	1
menschlicher Kontakt	3
menschlicher Körper	2
Methode benutzen	1
Millionen ausgeben	1
miteinander sprechen	2
MMS schicken	2
mobiles Netz	1
Mobiltelefon abschalten	1
*Mobiltelefon ausschließen	1
Mobiltelefon benutzen	35
Mobiltelefon besitzen	3
Mobiltelefon kaufen	3
Mobiltelefon nutzen	18
*Mobiltelefon promovieren	1
Mobiltelefon verkaufen	1
moderne Erfindung	1
moderne Gesellschaft	3
moderne Klamotten	1
moderne Kleidung	1
moderne Medien	1
moderne Welt	8
moderne Zeit	4
moderner Mensch	2
modernes Gerät	1
modernes Handy	1
modernes Kommunikationsmittel	2
modernes Leben	3
modernes Mobiltelefon	2
Möglichkeit bieten	2
Möglichkeit geben	1
Möglichkeit haben	6
Monate dauern	1
Mord begehen	1
motivierte Schüler	1
Musik hören	35
Nachricht bekommen	2
Nachricht erfahren	3
Nachricht erhalten	1
Nachricht schicken	1
Nachricht schreiben	3

Nachrichten hören	2
Nachrichten lesen	3
Nachrichten schauen	1
Nachrichten sehen	2
nächster Abschnitt	1
nächster Tag	1
Nachteile haben	97
Nase korrigieren	1
negative Folgen	1
negative Sache	1
negative Seiten	4
negativer Ausgang	1
negativer Eindruck	2
negativer Einfluss	3
neue Adresse	1
neue Freunde	2
neue Freundschaft	1
neue Informationen	15
neue Klamotten	1
neue Kleidung	1
neue Medien	3
neue Nachricht	7
neue Technologie	5
neue Welt	1
neuer Trend	2
neues Auto	1
neues Gerät	1
neues Handy	5
neues Mobiltelefon	5
neues Modell	2
neues Spielzeug	1
Neuigkeiten erfahren	1
*Neuigkeiten geben	1
nie allein	1
nie langweilig	1
nie wissen	2
normales Leben	1
Note bekommen	7
Noten schreiben	1
nötige Informationen	1
nötige Infos	1
Nummer wählen	2
nützliche Informationen	5
nützliches Gerät	1
oft auslachen	1
oft benutzen	5

oft besuchen	1
oft diskutieren	1
oft hören	1
oft streiten	1
oft telefonieren	2
oft vergessen	3
oft vernachlässigen	1
Ohrenschmerzen haben	1
olympische Spiele	1
*personaler Kontakt	1
persönliche Einschätzung	2
persönlicher Kontakt	1
Persönlichkeit formen	1
Pflicht erfüllen	1
Pizza bestellen	1
Platz einnehmen	2
*Platz nehmen	1
Politik beeinflusst	1
politisches Leben	1
Polizei anrufen	4
Polizei verständigen	1
positive Berichterstattung	1
positive Seiten	4
positiver Eindruck	1
positiver Einfluss	2
positiver Schock	1
potenzielles Ziel	1
perfekte Frau	1
private Sphäre	1
Privatleben verlieren	1
Probleme haben	7
Probleme lösen	3
Probleme machen	2
Produkt verkaufen	1
Produkt vermarkten	1
Programm schauen	1
*Programme tauschen	1
*pünktliche Informationen	2
Qualität haben	1
Radio hören	8
Radiostrahlung emittieren	1
Ratschlag geben	1
reale Welt	1
Rechnungen bezahlen	2
Rechnungen zahlen	1
*Referat machen	2

*Regeln stellen	1
Reise machen	1
Reklamen verbieten	1
Respekt haben	1
richtige Mischung	1
richtiger Weg	1
riesiges Feld	1
Rolle haben	25
Rolle spielen	61
Ruhe haben	1
Sachen erleben	1
*schlechte Auswirkung	1
*schlechte Dinge	3
schlechte Filme	1
*schlechte Folgen	2
schlechte Note	6
schlechte Seite	14
schlechter Einfluss	9
schlechter Moment	1
schlechter Schüler	1
schlechtes Vorbild	1
schnelle Hilfe	1
schnelle Kommunikation	1
schneller Weg	2
schneller Zugang	1
schnelles Internet	1
schnelles Lebenstempo	1
schnelles Tempo	1
*Schock machen	1
schöne Sache	1
schöne Seite	1
schönes Model	1
schreckliche Sache	1
schreckliches Bild	1
Schulden bezahlen	1
Schulden zahlen	1
Schule vernachlässigen	1
sehr aktuell	1
sehr attraktiv	1
sehr aufpassen	1
sehr beeinflussen	9
sehr bekannt	2
sehr beliebt	1
sehr bequem	1
sehr billig	4
sehr dumm	1

sehr dünn	1
sehr dürr	1
sehr einfach	4
sehr erleichtern	1
sehr fest	1
sehr froh	1
sehr früh	1
sehr gefährlich	3
sehr groß	10
sehr gut	17
sehr hilfreich	4
sehr hilfsbereit	1
sehr hoch	1
sehr interessant	6
sehr irritieren	1
sehr klein	1
sehr kurz	1
sehr langsam	2
sehr leicht	4
sehr lustig	1
sehr modern	1
sehr negativ	3
sehr nützlich	16
sehr nützlich	1
sehr populär	2
sehr praktisch	17
sehr schädlich	5
sehr schlecht	17
sehr schnell	9
sehr schön	2
sehr schwer	2
sehr selbstbewusst	1
sehr selten	3
sehr stark	2
sehr teuer	14
sehr traurig	1
sehr ungesund	1
sehr unhöflich	1
sehr verändern	1
sehr wichtig	72
Seite zeigen	1
selbstbewusstes Mädchen	1
selbstständige Person	1
Sendungen ansehen	1
Serie anschauen	1
Serien gucken	1

Serien sehen	1
sich eine Meinung bilden	1
sich kaum vorstellen	2
sich sehr gewöhnen	1
sich Sendungen angucken	1
sich Sorgen machen	2
Sinn haben	1
SMS schicken	31
SMS schreiben	11
SMS senden	2
SMS tippen	1
sofort anrufen	1
Sonne scheint	2
sozialer Kontakt	3
soziales Problem	1
Spaß haben	12
Spaß machen	16
Spaziergang machen	1
spezielles Programm	1
Spiele spielen	17
Spielzeug kaufen	1
Sport treiben	4
Sprache benutzen	1
Sprache lernen	2
ständiger Begleiter	1
ständiger Kontakt	1
starker Einfluss	4
Status erreichen	1
Stimme hören	1
Streit haben	1
Stress verursachen	1
Stunden verbringen	2
Stunden verlieren	1
Süßigkeiten kaufen	1
Tag beenden	1
Tag beginnen	1
Tag verbringen	3
Tageszeitung lesen	1
tägliche Kommunikation	2
tägliche Nachrichten	1
tägliches Leben	1
tägliches Leben	1
Taschengeld ausgeben	2
Taschengeld bekommen	1
Technik entwickelt sich	1
technisches Gerät	2

technisches Wunder	1
Technologie entwickelt sich	2
tehnologisches Informationsmittel	1
*Teil haben	3
*Teil machen	2
Telefon benutzen	1
terroristische Gruppe	1
teure Klamotten	3
teure Kosmetik	1
teure Sache	1
teures Handy	1
teures Mobiltelefon	2
teures Spielzeug	1
Textmessage senden	1
Textnachricht schreiben	1
Thema diskutieren	1
theoretisches Wissen	1
tolle Filme	1
*TV anschauen	1
TV gucken	1
*TV sehen	1
überall erreichbar	3
Unfall geschieht	2
Unfall haben	5
Unfall passiert	1
ungesundes Leben	1
unglückliche Situation	1
universelles Medium	1
unwahre Informationen	1
*unwechselbares Kommunikationsmittel	1
unwichtige Informationen	1
verbale Kommunikation	1
Verhalten ändern	3
Verhalten beeinflussen	1
Verkehrsunfall haben	1
Video filmen	1
*Video machen	2
Video sehen	1
Videospiele spielen	1
viel lernen	4
viel quatschen	1
vielseitige Kommunikationsmöglichkeiten	1
virtuelle Welt	1
voneinander isoliert	1
Vorbild finden	1
Vorbild geben	1

Vorbild nachahmen	1
Vorteile haben	80
warme Umarmung	1
weite Welt	1
weltberühmte Person	1
wenig beeinflussen	1
wenig freundlich	1
Werbung machen	1
wichtige Dinge	1
wichtige Erfindung	1
wichtige Informationen	11
wichtige Medien	7
wichtige Neuigkeit	2
wichtige Prüfung	1
wichtige Quelle	1
wichtige Rolle	36
wichtige Sache	2
wichtiger Bestandteil	5
wichtiger Teil	10
wichtiger Vorteil	1
wirklich brauchen	2
wirklich groß	1
wirklich traurig	1
Wunsch erfüllen	1
*Zahl wählen	1
Zeit finden	1
Zeit haben	13
*Zeit nehmen	1
Zeit sparen	1
*Zeit spenden	2
Zeit totschiagen	1
Zeit verbrauchen	2
Zeit verbringen	39
Zeit vergeht	1
*Zeit verlangen	1
Zeit verlieren	1
Zeit verschwenden	1
Zeitaufwand ersparen	1
Zeitschrift lesen	5
Zeitung kaufen	3
Zeitung lesen	21
Zeitung verkaufen	1
Ziel erreichen	1
ziemlich billig	1
ziemlich groß	1
ziemlich klein	1

ziemlich leicht	1
Zigaretten rauchen	1
Zugang bieten	2
Zugang haben	1
zugängliche Informationen	1
Zweck haben	1
zweiter Platz	1

Tablica 26. Abecedni popis kolokacija na temu *Single- oder Familienleben*

Tema 2 – Single- oder Familienleben	Broj ponavljanja
Abenteuer erleben	1
aktuelles Thema	1
Alkohol trinken	1
alleinerziehende Eltern	1
alt genug	1
alte Leute	3
alte Menschen	1
ältere Geschwister	1
Altersgrenze überschreiten	1
anders funktionieren	1
angenehmes Leben	1
Angst haben	37
Angst machen	1
Ansicht haben	1
anstrengendes Leben	1
Antwort geben	1
Antwort haben	1
Antwort lautet	1
Antwort wissen	1
Arbeit aufteilen	1
Arbeit erledigen	1
Arbeit finden	9
Arbeit haben	1
Arbeit machen	2
Arbeitsplatz bekommen	1
Arbeitsplatz finden	2
Aufgabe haben	1
Aufgabe machen	1
Aufstiegchancen haben	2
*Ausbildung verenden	1
ausgeprägter Kinderwunsch	1
*Auswahl auswählen	1
Ausweg suchen	1
Auswirkung haben	1
Auto kaufen	1
Auto waschen	1
Baby bekommen	1
bedeutende Rolle	1
Bedeutung haben	2
Bedürfnisse erfüllen	1
Beispiel nennen	1
Beruf haben	2
besondere Beziehung	1

besonders schwer	2
besonders wichtig	1
bezahlter Beruf	1
Beziehung dauert	2
Beziehung führen	2
Beziehung haben	8
Chance haben	1
Charakter beeinflussen	1
Computerspiele spielen	1
der beste Weg	1
der erste Platz	3
der Wahrheit entsprechen	1
dreiköpfige Familie	2
Druck machen	3
ebenso wichtig	1
echte Freunde	2
echte Liebe	1
Ehe schließen	1
Ehepartner haben	1
eigene Familie	41
eigene Kinder	4
eigene Wohnung	12
eigenes Familienleben	1
eigenes Geld	3
eigenes Haus	2
eigenes Leben	2
eigenes Zimmer	1
Eigenschaft verlieren	1
Eindruck bekommen	1
eine Menge Leute	1
Einfluss haben	8
Einkommen haben	1
Einnahme haben	1
Einzelleben führen	1
Eltern haben	2
Eltern respektieren	1
Eltern werden	3
Elternhaus verlassen	2
emotionale Beziehung	1
emotionale Probleme	1
entscheidende Rolle	1
Entscheidung beeinflussen	2
Entscheidung bringen	1
Entscheidung fällen	1
Entscheidung fällt schwer	29
Entscheidung leichter machen	1

*Entscheidung machen	1
Entscheidung treffen	11
Entspannung brauchen	1
Erfahrung haben	5
Erfolg erreichen	1
Erfolg haben	4
erfülltes Leben	2
Ersatz finden	1
Essen kochen	2
*Fakultät beenden	1
*Fakultät enden	1
falsche Vorstellung	1
falscher Schritt	1
falsches Bild	1
Familie besuchen	2
Familie ernähren	2
*Familie formieren	1
*Familie füttern	1
Familie gründen	315
Familie lieben	2
*Familie machen	3
Familie unterstützen	1
Familie verlassen	2
Familie versorgen	2
Familienleben führen	8
Familienleben haben	1
*Fernseher sehen	1
feste Beziehung	2
fester Boden	2
finanzielle Gründe	1
finanzielle Probleme	2
finanzielle Schwierigkeiten	1
finanzielle Sicherheit	1
finanzielle Situation	3
finanzielle Stabilität	1
finanzielle Unabhängigkeit	1
Folgen haben	1
Fortschritt machen	1
Frage stellen	7
Fragen haben	1
Frau finden	1
freie Wahl	2
freie Zeit	1
Freiheit genießen	3
Freiheit gewinnen	1
Freiheit verlieren	1

*Freizeit durchführen	1
Freizeit haben	9
Freizeit organisieren	1
fremdes Land	1
Freude bringen	1
Freude machen	1
Freund brauchen	1
Freunde einladen	5
Freunde finden	1
Freunde haben	11
Freunde kennenlernen	1
Freundschaft pflegen	1
friedliches Leben	1
frisches Essen	1
frühere Generation	1
Frühstück machen	1
Funktion verlieren	1
Fußball spielen	1
ganze Arbeit	1
ganze Familie	2
ganze Population	1
ganze Welt	1
ganze Zeit	5
ganzer Monat	1
ganzer Tag	7
ganzes Geld	3
ganzes Haus	2
ganzes Leben	13
Ganztagsjob haben	1
geborene Kinder	1
Gefühle äußern	1
Gefühle entwickeln	1
Gefühle haben	3
Gefühle verstehen	1
*Gefühle verteilen	1
Gefühle zeigen	1
Geheimnis erzählen	1
*Geld antreiben	1
Geld ausgeben	8
Geld behalten	2
Geld bekommen	2
Geld brauchen	3
Geld geben	4
Geld haben	46
Geld kosten	3
Geld kriegen	1

*Geld schären	1
Geld sparen	1
Geld teilen	5
Geld verbrauchen	1
Geld verdienen	28
Gemeinschaft gründen	1
geringer Lohn	1
Geschirr abtrocknen	1
Geschirr abwaschen	1
Geschirr spülen	3
Geschirr waschen	1
Gesellschaft entwickelt sich	2
Gesellschaft funktioniert	1
gesundes Familienleben	1
gesundes Sozialleben	1
Gewalt nimmt zu	1
Gewissen haben	1
Gewohnheit verändern	1
Gleichgewicht halten	1
Glück bringen	1
Glück finden	1
Glück haben	1
Glück teilen	3
glückliche Ehe	1
glückliche Kindheit	1
glückliches Leben	3
großes Problem	1
große Auswahl	1
große Bedeutung	3
große Familie	15
große Karriere	1
*große Miete	1
große Möglichkeit	1
große Opfer	1
große Pläne	1
große Rolle	66
große Sorge	3
große Stadt	1
große Unterstützung	1
große Verantwortung	10
große Wohnung	2
große Zahl	1
großer Einfluss	5
großer Erfolg	1
großer Fortschritt	1
großer Generationsunterschied	1

großer Nachteil	8
*großer Preis	1
großer Stress	1
großer Teil	1
großer Unterschied	1
großer Vorteil	7
großer Wert	1
großer Wunsch	1
großes Glück	1
großes Problem	11
Grund haben	2
*gründliche Gemeinschaft	1
gute Arbeit	2
gute Aufstiegschancen	1
gute Ausbildung	3
gute Beziehung	6
gute Eltern	4
gute Entscheidung	1
gute Frau	1
gute Freunde	6
gute Geldsituation	1
gute Lösung	3
gute Option	2
gute Wahl	1
gute Zeiten	4
guter Einfluss	1
guter Grund	3
guter Job	17
guter Partner	3
guter Rat	1
guter Tausch	1
gutes Familienleben	1
gutes Gefühl	2
gutes Gespräch	1
gutes Leben	8
gutes Verhältnis	3
Halt suchen	1
Hauptrolle spielen	2
Haus bauen	1
Haus kaufen	1
Haus saubermachen	1
Hausarbeit machen	2
*Hausarbeiten arbeiten	1
Haushalt machen	1
Herz öffnen	1
heutige Generation	1

heutige Welt	15
heutige Zeit	10
Hilfe bekommen	2
Hilfe bieten	1
Hilfe brauchen	12
Hilfe suchen	3
historische Zeit	1
Hobby haben	2
*Hoffnungen verfüllen	1
hohe Arbeitslosigkeit	1
hohe Rechnungen	1
hoher Standard	1
idealer Partner	2
Idee haben	1
immer bereit	1
immer gut	1
immer leicht	1
interessantes Leben	1
interessantes Thema	2
Interesse haben	1
*Interessen ausfüllen	1
intime Beziehung	1
intimer Moment	1
Job bekommen	1
Job brauchen	1
Job finden	18
Job haben	12
Job machen	2
Job verlieren	2
junge Leute	28
junge Menschen	13
junge Person	2
junge Singles	1
jüngere Geschwister	1
Kaffe anbieten	1
Kaffee machen	1
Kaffee trinken	2
kalte Welt	2
Karriere aufbauen	2
*Karriere ausbilden	2
*Karriere bilden	2
Karriere machen	19
Kind gebären	2
Kind lernen	3
*Kinder aufnehmen	2
Kinder aufziehen	3

Kinder bekommen	6
Kinder erziehen	16
Kinder füttern	1
Kinder großziehen	2
Kinder haben	62
Kinder kriegen	2
Kinder lachen	1
Kinder lehren	1
Kinder lernen	3
Kinder lieben	2
Kinder umsorgen	1
Kinder versorgen	2
Kinder wachsen auf	1
Kinderwunsch haben	1
Kindheitsträume verwirklichen	1
Klamotten kaufen	2
Kleidung kaufen	1
Kleidung waschen	2
kleine Familie	2
kleine Kinder	3
kleine Puppe	1
kleine Rolle	3
kleine Wohnung	1
kompliziertes Thema	1
Kompromisse machen	2
Kompromisse schließen	1
Kontakt haben	3
Kontakt pflegen	1
Kontakt verlieren	1
Kontrolle haben	1
Kraft geben	1
kurze Zeit	1
Land besuchen	1
lange Beziehung	1
lange dauern	2
lange schlafen	1
lange Zeit	1
langes Singleleben	2
laute Musik	1
Leben ändern	1
Leben anfangen	1
Leben beeinflussen	2
Leben bieten	1
Leben ermöglichen	1
*Leben formieren	1
Leben fortsetzen	1

Leben führen	11
Leben genießen	13
Leben gestalten	1
Leben haben	7
Leben leben	6
Leben leichter machen	1
Leben organisieren	1
Leben schwierig machen	1
Leben teilen	5
Leben verbringen	5
*Leben versichern	1
Lebenskosten teilen	1
*Lebenskosten verniedrigen	1
Lebensmittel kaufen	2
Lebenspartner brauchen	1
Lebenspartner finden	1
Lebenspartner haben	1
Lebenspartner suchen	3
Leute kennenlernen	2
Leute sterben	1
Liebe brauchen	3
Liebe finden	3
Liebe fühlen	1
Liebe geben	5
Liebe schenken	2
Liebesprobleme haben	1
Lieblingessen kochen	1
Lösung finden	1
Lust haben	6
materielle Unterstützung	1
materielle Welt	1
Medien beeinflussen	3
Meinung ändern	1
Meinung ausdrücken	1
Meinung beeinflussen	1
Meinung haben	3
Meinung sagen	1
menschliches Leben	1
Miete bezahlen	2
Miete zahlen	1
miteinander reden	1
miteinander verbringen	1
moderne Welt	3
moderne Zeit	2
moderner Mensch	1
Möglichkeit ausnutzen	1

Möglichkeit besteht	1
Möglichkeit bieten	1
Möglichkeit entsteht	1
Möglichkeit haben	5
Musik hören	3
mütterliche Hilfe	1
Nachteile bringen	1
Nachteile haben	96
Nahrungsmittel kaufen	1
natürlicher Schritt	1
Nebenkosten bezahlen	2
Nebenrolle spielen	1
negative Einstellung	1
negative Seiten	6
Nerven brauchen	1
neue Bücher	1
neue Freunde	2
neue Generation	2
neue Idee	1
neue Kleidung	1
neue Rolle	1
neue Zeit	2
neuer Trend	2
neues Auto	1
neues Hobby	1
neues Leben	1
nie langweilig	1
niedrige Kosten	1
niemals allein	1
noch jung	1
normales Familienleben	1
normales Leben	3
nötige Fähigkeiten	1
nötige Hilfe	1
Nutzen haben	1
offene Beziehung	1
oft vergessen	1
ökonomische Sicherheit	2
ökonomische Situation	2
Opfer bringen	1
Partner brauchen	2
Partner finden	10
Partner haben	11
Partner suchen	2
Partner wechseln	1
Party machen	6

Party organisieren	1
personelle Entscheidung	1
persönliche Entscheidung	1
persönliche Freiheit	1
persönliches Leben	1
persönliches Ziel	1
Perspektive haben	1
Pflicht haben	6
Pflicht machen	1
Pflicht übernehmen	1
Plan haben	2
Platz haben	1
Position wechseln	1
positive Atmosphäre	1
positive Folgen	1
positive Seiten	5
Potenzial haben	1
Preis zahlen	1
prima Idee	1
Prioritäten haben	1
Privatleben haben	1
Privatleben leben	1
Probleme haben	29
Probleme lösen	12
*Probleme überwältigen	1
*Probleme vertrauen	2
Rat geben	3
Ratschlag geben	2
Raum haben	1
Rechnungen bezahlen	5
Rechnungen zahlen	2
Recht haben	2
regelmäßige Einnahme	1
reiche Familie	1
reiches Land	1
reif genug	1
Reise machen	1
*Rente zahlen	1
Respekt haben	1
Rest wegschmeissen	1
richtige Wahl	1
richtiger Partner	3
richtiger Weg	3
Risiko eingehen	1
Rolle haben	14
Rolle spielen	112

Rollen tauschen	1
Ruhe brauchen	1
Ruhe haben	23
Ruhe kriegen	1
ruhiges Leben	1
schlechte Entscheidung	1
schlechte Erfahrung	1
schlechte Seite	10
schlechte Stimmung	1
schlechte Zeiten	3
schlechter Tag	2
schlechtes Gefühl	1
schlechtes Gewissen	1
Schluss ziehen	1
schnelle Veränderungen	1
schöne Momente	1
schöne Seite	1
schöne Stimmung	1
schöne Zeit	1
schönes Gefühl	1
schönes Leben	3
Schritt machen	1
Schul Ausbildung abschließen	1
Schulden haben	1
Schule abschließen	1
Schule beenden	8
Schule besuchen	2
*Schule schließen	2
Schulgebühr bezahlen	1
Schutz bieten	3
Schutz finden	2
Schutz geben	1
schwacher Charakter	1
schwere Arbeit	1
schwere Entscheidung	1
schwere Frage	3
schwere Situation	1
schwere Zeit	2
schwierige Frage	2
schwierige Situation	1
Schwierigkeiten haben	1
sehr schwierig	1
sehr aktiv	1
sehr aktuell	1
sehr anstrengend	1
sehr beeinflussen	1

sehr einsam	1
sehr erfolgreich	1
sehr früh	1
sehr glücklich	1
sehr groß	7
sehr gut	7
sehr interessant	4
sehr kalt	1
sehr klein	1
sehr nützlich	1
sehr populär	1
sehr problematisch	1
sehr schlecht	2
sehr schnell	1
sehr schön	6
sehr schwer	29
sehr schwierig	3
sehr spät	2
sehr stark	1
sehr teuer	2
sehr traurig	3
sehr unsicher	1
sehr vorsichtig	1
sehr wahrscheinlich	1
sehr wichtig	51
selbstständige Person	1
selbstständiges Leben	2
sich Gedanken machen	2
sich Leben erhoffen	1
sich Mühe geben	1
sich Sorgen machen	2
sichere Zukunft	2
sicheres Einkommen	1
Sicherheit bieten	1
Sicherheit geben	5
Singleleben führen	12
Singleleben genießen	3
Singleleben haben	5
Singleleben leben	5
Singleleben schwierig machen	1
Singleleben verbringen	1
Sinn geben	1
Sinn machen	1
Situation kennen	1
so einfach	1
so schön	1

so wichtig	10
*Sorge führen	1
Sorgen haben	7
Sorgen teilen	1
sozialer Status	2
soziales Leben	1
soziales Wesen	2
Spaß bringen	1
Spaß haben	13
Spaß machen	13
Spiele spielen	2
Sport treiben	2
Sportwagen parken	1
starker Einfluss	1
starkes Argument	1
Staub saugen	2
Streit haben	1
Stress haben	1
Studium beenden	3
Tag verbringen	1
Taschengeld bekommen	2
Taschengeld geben	1
Tasse Kaffee	1
Tasse Tee	1
Tätigkeiten erledigen	1
Thema diskutieren	1
tolle Karriere	1
tolle Party	1
totale Freiheit	1
traditionelle Familie	1
*Träume verfüllen	1
Träume verwirklichen	1
traurige Momente	1
Trost bieten	1
Trost finden	1
Trost spenden	1
überall suchen	1
unabhängiges Leben	1
Unterschied machen	1
Unterstützung bekommen	1
Unterstützung bieten	1
Unterstützung brauchen	1
Unterstützung finden	1
Unterstützung geben	3
Untersuchungen zeigen	1
*Verantwortlich haben	1

Verantwortung annehmen	1
Verantwortung bringen	2
Verantwortung haben	12
Verantwortung tragen	1
Verantwortung übernehmen	11
*Verantwortung unternehmen	1
Verantwortung zeigen	1
vergangenes Jahr	1
Verhältnis haben	2
Verpflichtungen haben	4
verschmutzte Kleidung	1
Vertrauen haben	3
vertraute Freunde	1
viel diskutiertes Thema	1
viel lernen	1
Vorbild geben	1
Vorstellungen haben	1
Vorteile bieten	1
Vorteile bringen	2
Vorteile haben	105
Vorurteile haben	1
Vorwürfe machen	1
*Wahl machen	1
Wahl treffen	1
warmes Abendessen	1
Wäsche waschen	1
Weg finden	3
weinendes Kind	1
weiteres Leben	1
Welt entdecken	1
Welt entwickelt sich	1
Welt sehen	4
Wert respektieren	1
Wert verlieren	1
wetvolle Eigenschaft	1
wichtige Aufgabe	1
wichtige Eigenschaft	1
wichtige Entscheidung	2
wichtige Institution	2
wichtige Lebensentscheidung	1
wichtige Person	3
wichtige Rolle	46
wichtige Sache	2
wichtiger Bestandteil	1
wichtiger Einfluss	1
wichtiger Faktor	1

wichtiger Grund	1
wichtiger Punkt	1
wichtiger Teil	4
wichtiger Vorteil	5
wichtiges Problem	1
wichtiges Statussymbol	1
wichtiges Thema	3
wirklich wichtig	1
wirtschaftliche Globalisierung	1
wirtschaftliche Situation	1
Wohnung aufräumen	2
Wohnung finden	2
Wohnung kaufen	4
Wohnung saubermachen	1
Wohnung suchen	2
Wort lernen	2
Wunsch erfüllen	1
Wunsch haben	3
*Wunsch verdrücken	1
Zahlen wachsen	1
zahlreiche Probleme	1
Zeit haben	52
Zeit nutzen	1
Zeit verbringen	13
Zeit vergeht	1
ziemlich depressiv	1
ziemlich einsam	1
ziemlich schwer	1
Zimmer aufräumen	2
Zuhause geben	1
*Zukunft ersichern	1
Zukunft haben	1
Zukunft planen	1
Zukunftspläne haben	1
zweiköpfige Familie	1
zweiter Platz	3

PRILOG 5. Popis neprihvatljivih kolokacija prema tipovima pogrešaka

Tablica 27. Abecedni popis neprihvatljivih kolokacija – prijenos značenja

Prijenos značenja	Broj ponavljanja
Fernsehen sehen	2
Gefühle verteilen	1
Geld vergrößern	1
große Miete	1
großer Preis	1
Hausaufgaben tun	1
Mobiltelefon ausschließen	1
personaler Kontakt	1
Programme tauschen	1
schlechte Auswirkung	1
schlechte Dinge	3
schlechte Folgen	2
TV sehen	1
Zahl wählen	1

Tablica 28. Abecedni popis neprihvatljivih kolokacija – doslovan prijevod

Doslovan prijevod	Broj ponavljanja
Batterie vollen	1
Familie formieren	1
Freizeit durchführen	1
Grenzen stellen	2
Hausarbeiten arbeiten	1
Informationen bringen	2
Informationen fahren	1
Kind lernen	4
Kontakte überhalten	1
Leben machen	2
Leben versichern	1
Lebenskosten verniedrigen	1
Medien promovieren	1
Mobiltelefon promovieren	1
Probleme überwältigen	1
pünktliche Informationen	2
Regeln stellen	1
Sorge führen	1
Teil machen	2
unwechselbares Kommunikationsmittel	1
Zeit nehmen	1

Tablica 29. Abecedni popis neprihvatljivih kolokacija – pojednostavljenje

Pojednostavljenje	Brojponavljanja
Blick machen	1
Entscheidung machen	1
Familie machen	3
Foto nehmen	1
Grenzen machen	3
Hilfe geben	1
Informationen nehmen	1
Informationen tragen	1
Kriterien machen	1
Medien geben	1
Neuigkeiten geben	1
Platz nehmen	1
Probleme vertrauen	2
Referat machen	2
Schock machen	1
Schule schließen	2
Video machen	2
Wahl machen	1

Tablica 30. Abecedni popis neprihvatljivih kolokacija – analogna tvorba

Analognatvorba	Broj ponavljanja
Auswahl auswählen	1
Familie füttern	1

Tablica 31. Abecedni popis neprihvatljivih kolokacija – parafraziranje

Parafraziranje	Broj ponavljanja
Entscheidung leichter machen	1
Kommunikation leichter machen	1
Leben leichter machen	4
Leben reicher machen	1
Leben schwierig machen	1
Singleleben schwierig machen	1

Tablica 32. Abecedni popis neprihvatljivih kolokacija – ostale pogreške

Ostale pogreške	Broj ponavljanja
Ausbildung verenden	1
Fakultät beenden	1
Fakultät enden	1
Fernsehen aufschauen	1
Fernseher sehen	4
Geld antreiben	1
Geld schären	1
Geld spenden	1
gründliche Gemeinschaft	1
gründliches Medium	1
gute Solution	1
Hoffnungen verfüllen	1
Interessen ausfüllen	1
Karriere ausbilden	2
Karriere bilden	2
Kinder aufnehmen	2
Krankheit auswirken	1
langer Period	1
Leben formieren	1
Rente zahlen	1
Teil haben	3
Träume verfüllen	1
TV aufschauen	1
Verantwortlich haben	1
Verantwortung unternehmen	1
Wunsch verdrücken	1
Zeit spenden	2
Zeit verlangen	1
Zukunft ersichern	1

PRILOG 6. Popis neprihvatljivih sveza tipa imenica u prijedložno-padežnome izrazu + glagol

Tablica 33. Primjeri neprihvatljivih sveza tipa imenica u prijedložno-padežnome izrazu+glagol

Sastavak	Neprihvatljive sveze	Broj ponavljanja
Sastavak 1	am Internet chatten	2
	am Fernsehen sehen	4
Sastavak 2	am Fragen antworten	1
	am Fernsehen sehen	4
Sastavak 4	an Internet surfen	1
	am Internet gehen	2
Sastavak 5	an Fernsehspot sehen	1
Sastavak 7	an TV sehen	2
Sastavak 9	am Internet surfen	4
Sastavak 10	auf Mobiltelefon sprechen	1
Sastavak 19	an verschiedenen Medien sein	1
Sastavak 22	an Internet etw. schreiben	1
Sastavak 23	auf dem Internet sehen	1
Sastavak 27	ans Internet gehen	1
Sastavak 28	bei den Mobiltelefonen kommunizieren	1
Sastavak 29	auf dem Fernsehen sehen	2
Sastavak 30	in den Hausaufgaben helfen	1
Sastavak 32	auf dem Fernsehen sehen	2
Sastavak 39	am Internet surfen	3
Sastavak 43	an Internet gehen	2
Sastavak 44	am Internet finden	2
Sastavak 48	am TV sehen	2
Sastavak 52	am TV sehen	2
Sastavak 56	am Internet chatten	2
Sastavak 68	das Internet surfen	1
Sastavak 78	am Fernseher sehen	1
Sastavak 81	am Computer sein	1
Sastavak 87	auf dem Internet surfen	1
Sastavak 102	am Radio hören	3
Sastavak 103	am Fernsehen sehen	4

	am Radio hören	3
Sastavak 107	an TV sehen	2
	am Internet finden	2
Sastavak 109	an Internet gehen	2
Sastavak 112	am Internet surfen	4
Sastavak 115	am Internet surfen	4
Sastavak 122	am Radio hören	3
Sastavak 132	zur Internet gehen	1
	an dem Internet gehen	1
Sastavak 143	am Internet gehen	2
Sastavak 147	am Fernsehen sehen	4
Sastavak 153	ins Leben genießen	1
Sastavak 162	im Leben genießen	2
Sastavak 169	im Leben genießen	2
Sastavak 175	auf das Studium gehen	1
Sastavak 182	nach Urlaub fahren	1
Sastavak 221	an Universität gehen	1

ŽIVOTOPIS

Nataša Košuta rođena je 24. listopada 1973. u Rijeci. U Rijeci pohađa osnovnu školu „Vladimir Gortan“ te Prvu riječku hrvatsku gimnaziju nakon koje upisuje dodiplomski studij Hrvatskoga jezika i književnosti i njemačkoga jezika i književnosti na Filozofskome fakultetu u Rijeci. Studij završava 2003. obranom diplomskoga rada na temu „Njemačka komponenta u Jambrešićevu rječniku“ i stječe stručni naziv Profesor hrvatskoga jezika i književnosti i njemačkoga jezika i književnosti. U rujnu 2002. zapošljava se u Gospodarskoj školi u Bujama kao profesor njemačkoga jezika u kojoj radi do travnja 2006. godine. Tijekom toga razdoblja redovito se usavršava na stručnim seminarima za profesore njemačkoga jezika, sudjeluje u različitim školskim i izvanškolskim aktivnostima te natjecanjima, a 2004. polaže stručni ispit.

Od travnja 2006. do lipnja 2008. radi kao lektor na Odsjeku za germanistiku Filozofskoga fakulteta u Rijeci. U 2007. postaje licencirani ispitivač za stjecanje Austrijske jezične diplome (ÖSD). U lipnju 2008. prelazi na mjesto asistenta za metodiku nastave njemačkoga jezika. Iste godine upisuje Poslijediplomski doktorski studij glotodidaktike na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od veljače 2010. do listopada 2013. obnaša funkciju ECTS i Erasmus koordinatora Odsjeka za germanistiku. U listopadu 2011. te u rujnu 2014. koristi stipendiju Germanističkoga institucijskog partnerstva (GIP) za istraživački boravak na Sveučilištu u Berlinu (Freie Universität Berlin). Dosad objavljuje radove iz područja ovladavanja stranim jezikom, drži predavanja i radionice na stručnim skupovima za usavršavanje učitelja i nastavnika stranoga jezika te sudjeluje na znanstvenim konferencijama u zemlji i inozemstvu.

OBJAVLJENI RADOVI

1. Košuta, Nataša, Vičević Ivanović, Sanja (2015). *Learner Autonomy through the Prism of Learning Styles in the European Language Portfolio. / Učenikova samostalnost kroz prizmu stilova učenja u Europskome jezičnom portfolioju*. Prskalo, I. (ur.): Croatian Journal of Education. / Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje. Vol. 17, Specijalno izdanje 3/2015:187-212.
2. Košuta, Nataša (2014). *Kriteriji za analizu i vrednovanje udžbenika stranoga jezika s aspekta razvojne primjerenosti tema*. Strani jezici 43 (2014), 1, 3-18.
3. Stojić, Aneta, Košuta, Nataša (2013). *Zur Abgrenzung von Mehrwortverbindungen*. Zagreber Germanistische Beiträge 21 (2012), 359-373.
4. Košuta, Nataša, Vičević, Sanja (2013). *Komunikacijske strategije, rano učenje stranoga jezika i Europski jezični portfolio*. Vučo, J., Durbaba, O. (ur.): Language and education. / Jezik i obrazovanje. Edicija Filološka istraživanja danas, Tom II. Beograd: Univerzitet u Beogradu, Filološki fakultet, 47-62.
5. Košuta, Nataša (2013). *O pitanju stjecanja kolokacijske kompetencije u stranome jeziku*. Strani jezici 41 (2012), 3, 263-276.
6. Košuta, Nataša (2013). *Prikaz udžbeničkoga sklopa Primi passi 2 autorice Sanje Vičević*. Strani jezici 41 (2012), 3, 309-312.
7. Košuta, Nataša, Vičević, Sanja (2012). *Europski jezični portfolio u nastavnoj praksi njemačkoga jezika*. Pon, L., Karabalić, V., Cimer, S. (ur.): Aktualna istraživanja u primijenjenoj lingvistici. Zbornik radova s 25. međunarodnoga skupa HDPL-a. Osijek: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, 323-337.
8. Barac, Maja, Košuta, Nataša (2012). *Stereotipi – prepreka ili pomoć u stjecanju interkulturalne komunikacijske kompetencije*. Strani jezici 40 (2011), 2, 133-144.
9. Košuta, Nataša, Plešković, Maša (2012). *Kulturološki sadržaji u udžbenicima hrvatskoga kao drugog i stranog jezika*. Turk, M., Srdoč-Konestra, I. (ur.): Zbornik radova 5. hrvatskog slavističkog kongresa, Knjiga 2. Rijeka: Filozofski fakultet, 863-872.

10. Košuta, Nataša (2011). *Korištenje nekog drugog jezika kao komunikacijska strategija u ranome učenju stranoga jezika*. Bežen, A., Majhut, B. (ur.): Redefiniranje tradicije: dječja književnost, suvremena komunikacija, jezici i dijete. Zagreb: UFZG i €NCIS, 155-165.
11. Košuta, Nataša, Vičević, Sanja (2011). *Komunikacijske strategije u ranom učenju stranoga jezika*. Karabalić, V., Aleksa Varga M., Pon, L. (ur.): Diskurs i dijalog: teorije, metode i primjene. Zbornik radova s 24. međunarodnog skupa HDPL-a. Osijek: Filozofski fakultet i HDPL, 339-356.
12. Blažević Nevenka, Rončević, Nataša (2004). *Lexical approach to teaching german in tourism*. Ivanović, Z. (ur.): New Trends in Tourism and Hospitality Management. Tourism and Hospitality Industry, Vol. 1. Opatija: Faculty of Tourism and Hospitality Management, 59-66.
13. Blažević, Nevenka, Rončević, Nataša (2004). *Fremdsprachenkenntnisse als bedeutende Voraussetzung für die Entwicklung des Tourismus an der Opatija-Riviera*. Ivanović, Z. (ur.): Turizam Opatije – pogled u budućnost. Tourism and Hospitality Management, Vol. 10, No. 2. Wien/Opatija: WIFI Österreich i Faculty of Tourism and Hospitality Management, 117-126.